

Programmarekening

9 juni 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Samenstelling van het bestuur	7
Voorstel raad	8
1 Investeringsfonds Impuls Ede.....	10
1.1 Leeswijzer.....	10
1.2 Speerpuntprogramma's	10
1.3 Financieel	16
2 Programmaverantwoording	18
Leeswijzer	18
1. Maatschappelijke voorzieningen	19
2. Preventieve ondersteuning.....	27
3. Individuele ondersteuning	41
4. Economie, arbeidsmarkt en mobiliteit.....	54
5. Ruimtelijke ontwikkeling.....	63
6. Veiligheid	78
7. Kwaliteit leefomgeving	83
8. Bestuur en organisatie	91
3 Financiën	101
3.1 Resultaat	101
3.2 Resultaatbestemming	103
3.3 Financiële positie	106
3.4 Bestrijding coronacrisis	107
4 Paragrafen	109
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	109
4.2 Lokale heffingen.....	112
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	115
4.4 Financieringen (Treasuryparagraaf).....	120
4.5 Bedrijfsvoering	123
4.6 Verbonden partijen.....	130
4.7 Grondbeleid	136
4.8 Grote projecten.....	139
5 Jaarrekening	148
5.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	148
5.2 Overzicht van baten en lasten en toelichting	151
5.3 Balans en toelichting.....	158

5.4 Bijlagen bij de jaarrekening.....	172
Bijlage 1 - Overzicht van reserves	173
Bijlage 2 - Doelen reserves	175
Bijlage 3 - Overzicht van voorzieningen	178
Bijlage 4 - Single Information Single Audit.....	179
Bijlage 5 - Overzicht baten en lasten per taakveld	182
6 Overige bijlagen.....	188
Bijlage 1 - Kerngegevens.....	189
Bijlage 2 - Overzicht van restantkredieten	191
Bijlage 3 - Overzicht van opgenomen geldleningen	204
Bijlage 4 - Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	206
Bijlage 5 - Depla beleidsindicatoren	208
Bijlage 6 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie	210

Voorwoord

Terwijl Ede en Nederland in haar geheel op dit moment gebukt gaat onder de gevolgen van het coronavirus, blikt deze jaarrekening terug op een jaar waarin we geen idee hadden wat een pandemie inhoudt. Het aantal besmettingen en dodelijke slachtoffers neemt elke dag toe. We leven mee met hen die getroffen zijn. Het college doet alles wat in haar vermogen ligt om met u door deze moeilijke tijd te komen. Het is dan ook met enige relativering dat we terugkijken op het jaar 2019 en onze uitgaven, inkomsten en behaalde resultaten in deze jaarrekening presenteren.

U leest in deze programmarekening aan welke opgaven, programma's en projecten de gemeente Ede heeft gewerkt. Ook leest u welke resultaten wij hebben behaald. De resultaten worden zoveel mogelijk gerealiseerd in co-creatie met maatschappelijke partners, bewoners en onze omgeving. We noemen in deze inleiding een aantal in het oog springende gebeurtenissen in 2019.

We kijken terug op een jaar met een aantal grote evenementen met landelijke uitstraling. Grote evenementen die Ede op een mooie manier in beeld brachten. Na het NK wielrennen in juni was de Airborne een dag met een gouden randje: 75 jaar in vrijheid leven, koninklijk bezoek en een record aantal belangstellenden. Op een zomerse middag in september onthulde veteraan John Jeffries samen met een lid van het Edese kindercollege het landmark 'Vensters op het Verleden' op de Ginkelse Heide. Het vertelt het verhaal van de luchtlandingen en is een verrijking voor ons herinneringstoerisme.

Veiligheid is en blijft altijd een belangrijk onderwerp voor de gemeente. In 2019 is opnieuw ingezet op de aanpak van ondermijning. Een voorbeeld hiervan is het Keurmerk Veilig Buitengebied, waarbij leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken worden geïnventariseerd onder bewoners, ondernemers en professionals. Dit leidt tot acties op zowel het gebied van preventie als repressie.

Met het programma biodiversiteit is verder gewerkt aan herstel van de biodiversiteit in de gemeente Ede. Ook werd een landbouwvisie opgesteld, waarin twee belangrijke uitgangspunten zijn verwoord. Enerzijds wil Ede graag dat er een sterke landbouwsector aanwezig blijft in de gemeente. Anderzijds wil Ede stimuleren dat de landbouw een verandering inzet in de richting van natuurinclusieve en circulaire landbouw.

De gemeenteraad heeft de beleidsnotitie 'Betaalbare huur- en koopwoningen' vastgesteld als aanscherping van de woonvisie. Hierin zijn specifieke regels opgenomen die ertoe moeten leiden dat de doelstelling van minimaal 22% sociale huur gehaald wordt, en tevens voldoende goedkope koop gerealiseerd wordt door Woonstede, marktpartijen of ultimo de gemeente.

In mei 2019 oordeelde de Raad van State dat het programma aanpak stikstof (PAS) niet houdbaar was. Dit besluit leidde wel tot forse uitdagingen, onder meer bij vergunningverlening voor de bouw. We ontwikkelden een Edese aanpak Stikstofproblematiek. Op voorwaarde dat ontwikkelaars extra inspanningen leveren op het gebied van natuur inclusief ontwerp en klimaatneutrale bouw, konden diverse plannen toch vergund worden.

De 'Wind- en zonnewijzer' is vastgesteld. Eind 2019 is door de gemeenteraad besloten om met behulp van een selectieprocedure aan de slag te gaan met nog eens 40 hectare aan grote zonnevelden.

Om de bereikbaarheid van Ede op orde te houden, investeerden we in gerichte maatregelen op bedrijventerreinen Frankeneng en Heestereng. Bestaande fietsroutes naar Bennekom, Veldhuizen en Ede-Zuid zijn verkeersveiliger gemaakt. We werkten samen met bewoners, de Fietzersbond en andere partijen aan plannen voor nieuwe, verkeersveilige fietsroutes.

In het centrum van Ede werd hard gewerkt aan het terugbrengen van de Edese eigenheid. Samen met ondernemers en inwoners de schouders eronder zetten, met een vernieuwde, vergroende Grotestraat als tastbaar resultaat. In december werd bovendien de nieuwe verlichting voor de Oude Kerk gerealiseerd.

Voor het Food & Businesspark bij De Klomp werden de eerste reserveringsovereenkomsten met belangstellende bedrijven gesloten.

Sinds de decentralisatie van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. We zetten in 2019 stevig in op de transformatie van het sociaal domein. We boeken resultaten. Wij zien bijvoorbeeld een - constante - stijgende groei van het aantal cliënten dat gebruik maakt van thuisondersteuning. Door het versterken van de regiefunctie, door het passend en scherper indiceren, stijgen de kosten echter niet evenredig met als gevolg een gemiddeld lagere kostprijs per cliënt.

We hebben goede afspraken weten te maken met de huisartsen. Daarmee hebben we beter zicht gekregen op de verwijzingen die zij doen en kunnen zij gebruik maken van de specialistische ondersteuner voor de jeugd GGZ die de gemeente hen beschikbaar stelt. Het gebruik van de BSO+ is fors teruggedrongen. In plaats daarvan ondersteunen we de gewone BSO zodat zij in staat zijn kinderen met extra ondersteuningsbehoefte op te vangen. Zo werken we tegelijk aan inclusie.

De overdracht van deze taken van Rijk naar gemeenten ging gepaard met een budget korting. Vanuit de VNG en G40 is in de eerste maanden van 2019 hard gelobbyd voor extra budget voor met name de jeugdzorg. Dit had als resultaat dat € 1 miljard extra in het gemeentefonds is gestort, € 400 miljoen voor 2019 en € 300 miljoen voor 2020 en 2021. Voor 2022 en de jaren daaropvolgend wordt een onderzoek uitgevoerd naar de noodzakelijke bekostiging van de jeugdzorg.

Ede heeft samen met Wageningen een regionaal cultuurprofiel opgesteld. De Minister van OC&W heeft ingestemd met de vorming van de cultuurregio Ede-Wageningen waarmee extra Rijksmiddelen beschikbaar zijn gekomen voor het opzetten van culturele pilots.

We spraken tientallen sporters, vrijwilligers die actief zijn bij sportclubs en leden van clubbesturen over de plannen van sport in Ede. Welke accommodaties zijn nodig, hoe zorgen we dat iedereen mee kan sporten? Om op een gezamenlijke wijze om te gaan met deze vraagstukken, ondertekenden we een Sportakkoord. Afgelopen jaar zijn scenario's uitgewerkt om te komen tot een culturele invulling van de Frisokazerne. Het idee is om in de kazerne een multimediale tentoonstellingsruimte te realiseren waar in samenwerking met het Kröller-Müller Museum het levensverhaal van Helene Kröller-Müller wordt verteld.

In 2019 ondertekenden we met het Rijk en onze samenwerkingspartners de regiodeal FoodValley. We werken de komende jaren samen aan goede en gezonde voeding, toekomstbestendige landbouw en de versterking van het kennis- en innovatiesysteem.

Het gemeentelijke fraude- en handhavingsbeleid is geëvalueerd. Gebleken is dat weliswaar de Edese aanpak in de toegang tot bijstandsuitkeringen effectief is, maar dat het tegengaan van oneigenlijk gebruik en het opleggen van maatregelen (bij het niet nakomen van arbeidsverplichtingen) beter kan. Op basis van de evaluatie is een nieuwe visie en een beleidsplan voor 2020 opgesteld waarin hier nadrukkelijker op wordt ingezet.

Financiën

De financiële opgave van de begroting 2019 was het oplossen van de forse tekorten sociaal domein gelijk op te laten lopen met de verwezenlijking van de overige opgaven die we ons in het bestuursakkoord gesteld hadden. Dit is nog steeds actueel. Ondanks de druk op de begroting heeft het college vorig jaar een sluitende begroting

voor 2020 voor kunnen leggen. Zonder daarbij ingrijpende maatregelen als het verhogen van de OZB belasting of het sluiten van voorzieningen te moeten nemen. Omdat vele gemeenten met een krappe begroting te maken hebben en het Rijk geld over houdt, is de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten verslechterd. Een eerste extra bijdrage van het Rijk voor de jeugdzorg is verwezenlijkt, maar de structurele hoogte van deze bijdrage is nog onzeker. Het onderzoek dient dat aan te geven en een nieuw kabinet zal een dergelijk bedrag ook nog aan het gemeentefonds moeten toevoegen.

In het verleden toonde de jaarrekening van de gemeente Ede forse rekeningoverschotten. Planningsoptimisme – meer begroten dan men daadwerkelijk uit kan geven of aanbesteden – was daar debet aan. Inmiddels is dat verleden tijd. Het resultaat is nagenoeg nihil. Een eerste oogopslag doet anders vermoeden. Het resultaat van € 9,7 miljoen is echter het gevolg van € 6,9 miljoen dat laat in het jaar aan Ede is toegekend en dat in 2020 besteed moet worden zoals € 4,5 miljoen aan gelden voor de regiodeal die hier onderdeel van uit maken. Verder viel het verwachte nadeel op het sociaal domein € 2,3 miljoen minder slecht uit. De enige echte plus zat in het resultaat van grondzaken: € 2,7 miljoen. We stellen voor het voordelig resultaat grondzaken toe te voegen aan de algemene reserve, in lijn met uw besluitvorming van vorig jaar.

Vanuit het Investeringsfonds Impuls Ede is bovenop de reguliere begroting € 4,8 miljoen besteed aan de bekende speerpunten.

Leon Meijer,
Wethouder Financiën.

Samenstelling van het bestuur

College van B en W

Het college van burgemeester en wethouders was per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

Burgemeester Verhulst

Burgemeester René Verhulst is verantwoordelijk voor: Algemene bestuurlijke zaken (waaronder: Juridische advisering, Klachtenafhandeling, Kabinetszaken, Secretariaatszaken en Griffiezaken), Integrale veiligheid (waaronder: Toezicht en Interventie Team), Openbare orde en veiligheid, Brandweer, Rampen en calamiteitenbestrijding, Horeca, Citymarketing en evenementen, Public affairs waaronder Gelrestad, Burgerzaken en Verkenning Ede 2030/actualisering Visie Ede 2025.

Wethouder Meijer

Wethouder Leon Meijer is lid van de ChristenUnie. Hij is verantwoordelijk voor: Jeugdzorg en jeugd, Onderwijs, vroeg- en voorschoolse educatie, Sociale infrastructuur, Publieke gezondheidszorg/Veilig Thuis/VGGM, verslavingszorg, openbare geestelijke gezondheidszorg, WFC, KennisAs Ede-Wageningen, Kenniscampus Zandlaan, Food, Regiobestuur Regio FoodValley, Financiën en Luchtvaart.

Wethouder Vreugdenhil

Wethouder Willemien Vreugdenhil is lid van het Christen-Democratisch Appèl (CDA). Zij is verantwoordelijk voor: Economie, Grondzaken, Levendig centrum, Programma buitengebied, Agrarische/veterinaire zaken/dierenwelzijn, Omgevingswet (coördinerend wethouder), Natuur en landschap, biodiversiteit en Welzijn en wijkaanpak.

Wethouder De Pater

Wethouder Peter de Pater is lid van GemeenteBelangen (GB). Hij is verantwoordelijk voor: Ruimtelijke ontwikkeling, Spoorzone, Verkeer en vervoer, Sport, Recreatie en toerisme en Facilitaire zaken.

Wethouder Veltman-Kamp

Wethouder Hester Veltman-Kamp is lid van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD). Zij is verantwoordelijk voor: Participatiewet en arbeidsmarkt, Werk en inkomen, Werkkracht, Euregio, Sociaal domein (coördinerend wethouder), Cultuur en monumenten, Personeel en Organisatie, Handhaving (Omgevingsdienst De Vallei) en Digitalisering en privacy (inclusief onderzoek).

Wethouder Hoefsloot

Wethouder Lex Hoefsloot is lid van GroenLinks (GL). Hij is verantwoordelijk voor: Programma duurzaamheid, Milieu, Water en Afval, Klimaat (coördinerend wethouder klimaat), waaronder energietransitie, Beheer Openbare Ruimte, Wonen en zorg, Vastgoed, Wet maatschappelijke ondersteuning, Discriminatie, emancipatie, integratie (inclusief vluchtelingen/statushouders), Programma Inclusie, Communicatie, Publiekszaken en Burgerparticipatie.

Gemeentesecretaris Van Elteren (per 1 februari 2020 René Groen)

Piet van Elteren is de gemeentesecretaris/algemeen directeur van gemeente Ede. De gemeentesecretaris is de eerste beleidsadviseur van het college van burgemeester en wethouders en vormt de verbinding tussen het college en de ambtelijke organisatie. Als algemeen directeur heeft hij de eindverantwoordelijkheid over de organisatie en is hij verantwoordelijk voor het goed functioneren van de ambtelijke organisatie.

Gemeenteraad

De Edese gemeenteraad bestaat uit 39 raadsleden. Burgemeester René Verhulst is de voorzitter van de gemeenteraad. Gerrit Hagelstein is de griffier.

De gemeenteraad was per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

Burgerbelangen	2 zetels
CDA	6 zetels
ChristenUnie	6 zetels
D66	1 zetel
Democratische Kiezers Ede	1 zetel
EdeNU	2 zetels
Fractie Wijnsouw	1 zetel (met ingang van juni 2019)
GemeenteBelangen	4 zetels (bij aanvang 2019 5 zetels)
GroenLinks	4 zetels
PvdA	1 zetel
SGP	7 zetels
VVD	4 zetels

Voorstel raad

Concept besluit

1. de Programmarekening 2019 vast te stellen;
2. aan de Algemene reserve bodemvoorziening (resultaat algemene dienst) te onttrekken € 19.000
3. aan de Algemene reserve bodemvoorziening (resultaat grondzaken) toe te voegen € 2.726.000
4. over te gaan tot de volgende specifieke resultaatbestemmingsvoorstellen:
 - a. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Pilot Logeerszorg. € 50.000
 - b. Toevoegen aan de reserve Onderwijs achterstandenbeleid de middelen Onderwijsachterstanden. € 76.000
 - c. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Implementatie omgevingswet. € 205.000
 - d. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Regie op de ondergrond. € 50.000
 - e. Toevoegen aan de reserve Overgangsrecht FLO de middelen FLO Brandweer. € 294.000
 - f. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Dierenasiel Hof van Ede. € 328.000
 - g. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Regio Deal. € 4.509.000
 - h. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Perspectief op Werk. € 1.000.000
 - i. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Klimaatmiddelen. € 262.000
 - j. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Proeftuinen. € 106.000
 - k. Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Pilot Roma en Sinti. € 35.000

l.	Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Impuls regionale samenwerking GGZ.	€ 30.000
m.	Toevoegen aan de reserve Overlopende verplichtingen de middelen Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptie.	€ 14.000

1 Investeringsfonds Impuls Ede

1.1 Leeswijzer

Het Investeringsfonds Impuls Ede is in 2015 ingesteld om een impuls te geven aan de prioriteiten zoals verwoord in de Visie Ede 2025. Daaraan zijn door de opvolgende colleges ambities toegevoegd. Het fonds, gevoed met precario-heffingen heeft ons de afgelopen jaren in staat gesteld om te investeren in onderwerpen als food, buitengebied, het levendig centrum en duurzaamheid. Op alle speerpunten in het Investeringsfonds zijn mooie resultaten behaald. De financiële voeding van het Investeringsfonds loopt na 2021 definitief af. Tot en met 2021 is er binnen het Investeringsfonds ruimte om te investeren in de ambities van het Bestuursakkoord *Ruimte voor Ede*.

Hieronder wordt per speerpunt kort ingegaan op de gerealiseerde doelstellingen in 2019, gevolgd door een financieel overzicht van de totale besteding.

1.2 Speerpuntprogramma's

Gezond en duurzaam voedsel voor iedereen (Food)

Door de strategische keuze voor Food is Ede een gevestigde gesprekspartner, zowel lokaal, in de regio als op nationaal niveau. Vanuit het speerpunt Food zijn in 2019 diverse projecten uitgevoerd, zoals het terugdringen van voedselverspilling (Food2ndlife en Voedselsurplus), het verstevigen van voedselonderwijs. Ook is er in samenwerking met Menzis een gecombineerde leefstijlinterventie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt opgezet. Intern is consequent de nadrukkelijke samenwerking met andere beleidsvelden gezocht om de doelstellingen van Food te borgen in relevante projecten, ontwikkelingen en beleidsnota's zoals het sportakkoord, de omgevingsvisie en de in wording zijnde nota publieke gezondheid. In 2019 is er vanuit het koploperschap rondom een integraal voedselbeleid veel ingezet op strategische samenwerking met partners, zowel intern als extern. Zo is er gestart met het invullen van de regionale Coalitie Preventie in de Foodvalley, waarbij wordt ingezet op een gezonde leefstijl en preventie van leefstijl-gerelateerde aandoeningen. Door stevige inzet vanuit het programma Food is daarnaast de Regio Deal verder ontwikkeld, zowel op inhoud als op governance. Daardoor ligt er een inhoudelijk sterk programma dat bij de uitvoering nadrukkelijk bijdraagt aan de Edese doelen en profilering. Vanuit de City Deal Voedsel op de Stedelijke Agenda is focus gekozen op inzet voor een gezonde voedselomgeving; deze samenwerking wordt nu verder vormgegeven. De Regio Foodvalley, met Ede als deelnemende gemeente, heeft als voorloper in Nederland in 2019 ingezet op het project Restaurants van Morgen, en heeft hiermee nationaal de aandacht getrokken. Acht restaurants in de gemeente Ede zijn begeleid om te komen tot een gezonder en duurzamere menukaart. Binnen de eveneens regionaal, en in samenwerking met andere Edese speerpunten, uitgevoerde Masterclass Korte Ketens leerden boeren nieuwe concepten en verdienmodellen ontwikkelen om hun bedrijven toekomstbestendig te maken.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Gezond en duurzaam voedsel voor iedereen	777	777	0

Buitengebied

In 2019 is de Handreiking Omgevingskwaliteit opgeleverd. Gebiedsplannen voor Kernhem en Gebiedsentree De Ginkel zijn af en gaan een volgende fase in. De Menukaart is goed geland in de lijn en input is geleverd voor vernieuwing grondbeleid, door onder andere inzet over vernieuwd pachtbeleid dat bodemverbetering stimuleert. Het maken van een omgevingsvisie landelijk gebied is gestart, maar inmiddels is gekozen voor het maken van een visie voor heel Ede.

Met volle inzet is doorgewerkt aan Inventarisatie Buitengebied. De samenwerking Salentein is gerealiseerd in een samenwerkingsovereenkomst en er is verbinding gemaakt met het Landbouw spoor van de Regiodeal en met de Strategische Agenda van de Regio. Projecten Erfdelen en Vestigingsklimaat Landelijk Gebied zijn gestart. Natuur-Inclusieve Landbouw leidde tot de Landbouwvisie Ede. Daarnaast loopt er een leergang natuur-inclusieve landbouw voor melkveehouders.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
* Landelijk gebied als proeftuin	860	888	-28
* Formatie inventarisatie buitengebied	107	107	0

(*) Verschil afgewikkeld via middelen programma 5.

Kennishart van FoodValley (KennisAs)

Het gebied Ede-Wageningen in de regio FoodValley is het kloppend hart van kennisontwikkeling, innovatie en toepassing op het gebied van AgroFood. Ook in 2019 zijn stappen gezet voor het versterken van dit kennisintensieve ecosysteem. Voorbeelden zijn programma's voor startende en doorgroeende ondernemers in de foodsector. Ook zijn er meerdere netwerkevents ondersteund, zoals NEON (netwerk foodondernemers in de regio) en de Dutch Food Week. In het kader van het Agrifood 2030-programma zijn samen met de provincie Gelderland, gemeente Wageningen en in nauwe afstemming met de regio Foodvalley stappen gezet richting een investeringsagenda Vestigingsklimaat. Deze agenda moet voorzien in maatregelen om het gebied aantrekkelijker te maken voor kennisintensieve bedrijven en hun medewerkers en Edese inwoners. Om de zichtbaarheid van de KennisAs te vergroten is in 2018 een Handboek inrichting openbare ruimte KennisAs vastgesteld. In 2019 is gewerkt aan het bestek voor de Parklaan in lijn met dit handboek. Het handboek voorziet onder meer in plaatsing van een aantal erlenmeyerpotten. Deze erlenmeyers zijn afgelopen jaar ontwikkeld en in proefopstelling getest.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Kennishart van Foodvalley (KennisAs)	302	302	0

World Food Center

Het doel van het World Food Center is om bij te dragen aan de verdere economische ontwikkeling van het kennishart Ede-Wageningen. In het bestuursakkoord is het WFC onderdeel van één van de twee hoofdthema's: Food, landbouw en WFC. Met het WFC creëren we dé food-ontmoetingsplek voor consumenten, bedrijven, kennisinstellingen en overheden voor bewustwording, kennisdeling en inspiratie. In een levendig gebied creëert het WFC een voedselbeleving en een broedplaats voor innovatie.

Om de ambities ten aanzien van het WFC te kunnen realiseren, is het programma WFC opgezet. In dit programma wordt de realisatie van de Experience ondersteund, worden activiteiten zoals voedseleducatie en een onderzoeksprogramma opgezet en wordt ingezet op communicatie, placemaking en acquisitie voor het hele gebied. Het programma WFC is daarmee ook ondersteunend aan de gebiedsontwikkeling WFC, die beschreven is de paragraaf grote projecten.

In 2019 is een belangrijke stap gezet in de realisatie van de WFC Experience door een besluit onder voorwaarden door de gemeenteraad. Samen met de provincie is al een werkorganisatie opgezet voor de Stichting WFC Experience. Met de rijksoverheid zijn afspraken gemaakt over samenwerking en samen met de provincie zijn fondsen benaderd voor een bijdrage aan de Experience. In samenwerking met WFC Development BV is een ontwikkelorganisatie opgezet voor het Food Innovation District (FID) en is gestart met gerichte communicatie, placemaking en acquisitie ten bate van het FID. Als onderdeel hiervan is de Dutch Food Week,

een initiatief van de Topsector Agrifood, in oktober gestart en afgesloten met bijeenkomsten op het WFC-terrein. Daarnaast heeft de TEKA-groep de Mauritskazerne als evenementenlocatie in bedrijf genomen.

Voor een verdere toelichting over het WFC verwijzen wij u naar de paragraaf grote projecten.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
WFC	495	527	-32

(*) Verschil afgewikkeld via middelen programma 4.

Ede Energieneutraal 2050 (Duurzaamheid)

Vanuit het programma Ede energieneutraal is in 2019 stevig ingezet op uitwerking van de doelen uit de Routekaart Ede Energieneutraal 2050, die zijn bevestigd in het Bestuursakkoord Ruimte voor Ede. Op het gebied van energiebesparing zijn duizenden woningeigenaren uitgenodigd deel te nemen aan een wijkaanpak op het gebied van energiebesparing. Veel woningeigenaren zijn via een uitgebreide communicatiecampagne met als basis het Energieloket geholpen om de weg te vinden naar een stimuleringslening, energiescan, of andere vorm van advies. Ook bij de doelgroep bedrijven is volgens plan gewerkt aan de tweesporen aanpak: controle (energiecontroles OddV) en verleiden (energieadvies). In het kader van de warmtetransitie (aardgasloze wijken) is een stevige basis gelegd met het opstellen van de "schets transitievisie warmte". Deze wordt in 2020 met de gemeenteraad besproken.

De doelen voor deze periode op het gebied van duurzame opwekking zon op dak en warmtenet zijn nagenoeg behaald. Met de vaststelling van de wind en zonnewijzer eind 2019, alle andere voorbereidingen en de inzet van extra capaciteit ligt de weg klaar om ook de doelen voor wind en zon in veld te realiseren. De doelen en aanpak voor de lange termijn worden steeds duidelijker door onze inzet op de totstandkoming van Regionale Energiestrategie (RES) in 2019.

Op het gebied van duurzame mobiliteit is veel gebeurd. Elektrisch rijden heeft een vlucht genomen, er zijn tientallen laadpalen bij geplaatst in Ede en inzet en beschikbaarheid van waterstof is door samenwerking met een aantal bedrijven weer een stap dichterbij gekomen. Ook wordt op verschillende plekken in Ede het gebruik van elektrische deelauto's ondersteund.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Ede Energieneutraal 2050	810	810	0

Behoud, herstel en ontwikkeling biodiversiteit

De Edese biodiversiteit is nog groot maar staat sterk onder druk. Met het programma biodiversiteit willen wij het tij keren, de afname waar mogelijk stoppen en maatregelen treffen voor behoud, herstel en ontwikkeling van biodiversiteit. Dit sluit tevens aan bij de raadsnotie die eind 2017 unaniem is aangenomen. Het programma richt zich op het:

- Behoud van soorten en het versterken van populaties;
- Behoud, herstel en versterking biodiversiteit in het bebouwde gebied, het buitengebied en het natuurgebied.
- Verankeren van biodiversiteit in participatie- en ruimtelijke processen en ontwikkelingen.

In maart 2019 is het Programma Biodiversiteit 'Samen sterker met natuur' vastgesteld. Het programma voorziet onder andere in maatregelen voor flora en fauna als bijen en andere insecten, het uitbreiden van het ecologisch groen en de realisatie van groene schoolpleinen. Voor het versterken van biodiversiteit in het

agrarisch gebied wordt samengewerkt met andere programma's. De ambities worden uitgewerkt met onze partners en in samenhang met thema's als klimaatanpassing en duurzaamheid. De uitvoering van het programma loopt op planning.

Verzuring van natuurgebieden wordt tegen gegaan door bekalking en de natuurkwaliteit wordt gemonitord. Planning was om herstelmaatregelen voor verzuring van bossen in het najaar van 2019 uit te voeren. Door de uitspraak van de Raad van State over de onuitvoerbaarheid van het PAS in de huidige vorm, is dit herstelproject uitgesteld. Dit betekent dat de middelen hiervoor (€ 160.000) in 2020 benodigd blijven. Het herstelproject is urgent en maakt onderdeel uit van de Edese Aanpak Stikstofproblematiek. Momenteel loopt er samen met de provincie Gelderland een (vergunnings)traject in het kader van de Wet natuurbescherming om de werkzaamheden op een juiste manier (zowel juridisch als ecologisch) in het najaar van 2020 uit te kunnen voeren.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Behoud, herstel en ontwikkeling biodiversiteit	403	243	160

Naar een klimaatrobuust Ede (Klimaatadaptatie)

Afgelopen jaar is gestart met het opstellen van het programmaplan Klimaatadaptatie dat in 2020 gereed komt en richting geeft aan de opgave voor de gemeente Ede.

Klimaatadaptatie is echter niet nieuw. Hoewel er geen team is geformeerd staan voorlopers op het onderwerp steeds meer op waardoor in projecten meer en meer aandacht is voor hoe de veranderende omstandigheden ingepast kunnen worden in de projecten. Zo zijn eerste 150 woningen in Bennekom-Oost afgekoppeld. Heeft Operatie Steenbreek verschillende bijeenkomsten georganiseerd om bewoners te stimuleren, zijn via Ede-doet de eerste duurzame initiatieven gerealiseerd en brengen we het onderwerp via communicatie vaker onder de aandacht bij onze inwoners. Het beschikbaar maken van capaciteit in de organisatie is minder snel gegaan dan voorzien. Hierdoor is het formeren van een aanjaagteam en de strategische aanpak getemporeerd.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Naar een klimaatrobuust Ede	135	59	76

Regio Deal Foodvalley

Op 19 juli 2019 is de Regio Deal Foodvalley vastgesteld. Een samenwerkingsverband, waarbij regionale partners provincie Gelderland, provincie Utrecht, gemeenten Regio Foodvalley, LTO Noord en Waterschap Vallei en Veluwe samen € 53 miljoen op tafel leggen en het Rijk €20 miljoen heeft toegezegd. Ook Universiteit Utrecht, Wageningen University & Research en VNO-NCW zijn partner in de Regio Deal. De Regio Deal geeft hiermee een impuls van ruim € 73 miljoen aan dit gebied. Voorafgaand aan de vaststelling heeft de gemeenteraad van Ede op 18 juli ingestemd met deelname van de gemeente Ede aan de Regio Deal.

De Regio Deal Foodvalley is zowel inhoudelijk als qua partnerschap uniek. De samenwerking in Foodvalley kent een brede ambitie van circulaire landbouw, duurzaam voedsel tot vergaande innovatie met meerdere kennisinstellingen en gaat over provinciale grenzen heen. Het hoofddoel van de Regio Deal is de versnelling naar duurzaam en gezond voedselsysteem. Dit krijgt vorm langs drie lijnen ('sporen'):

1. Versnelling van de transitie naar een toekomstbestendige landbouw

Er wordt ingezet op toekomstbestendige, duurzame, circulaire landbouw. Denk aan maatregelen voor emissiereductie, het sluiten van kringlopen en de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen voor agrariërs. Er is tevens focus op een sterkere verbinding tussen boeren en inwoners in het gebied.

2. Voeding en gezondheid van prille start tot oude dag

Met innovaties willen we mensen verleiden tot het consumeren van gezonder en duurzamer voedsel. We willen daarom een gezonde voedselomgeving creëren om zo gemakkelijker te komen tot gezonde en duurzame keuzes. Tevens geven we gezonde voeding een belangrijke plek in curatieve en preventieve gezondheidszorg.

3. Versterken van kennis- en innovatiesysteem

In de Foodvalley brengen we wetenschap, praktijkonderwijs, starters en bestaande bedrijven bij elkaar om innovaties toe te passen in nieuwe en bestaande producten. Het World Food Center Experience is opgenomen bij dit spoor.

Voor de uitvoering van de Regio Deal Foodvalley is duidelijkheid over aansturing, monitoring en verantwoording noodzakelijk. Na de eerdergenoemde vaststelling in zomer 2019 is daarom intensief gewerkt aan de juridische, fiscale, financiële en organisatorische vormgeving van de Regio Deal. Met als resultaat een Samenwerkingsovereenkomst tussen alle regionale partijen met een bijbehorend Uitvoeringsprogramma en Monitoringsplan. De vaststelling van deze stukken door alle partners vindt plaats in het eerste kwartaal van 2020.

Vooruitlopend op de uitkomst van de staatssteuntoetsing is vanaf het vierde kwartaal 2019 gestart met een meerdere voorbereidende activiteiten, waaronder de inventarisatie van boeren voor de proeftuin (inmiddels meer dan 50 aanmeldingen), start Food Academy in Nijkerk boerderijen voor praktijktesten en oprichting stichting World Food Center Experience.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Regiodeal Foodvalley	300	11	289

Overige speerpunten

Citymarketing

Sinds maart 2019 is Stichting Ede Marketing verantwoordelijk voor de citymarketing van de gemeente Ede. In het opstartjaar heeft Ede Marketing zich met name gericht op het opzetten van de organisatie en werkprocessen voor de invulling van de taken, het opzetten van basiscommunicatiekanalen en middelen waaronder www.bezoek-ed.nl en www.ede-marketing.nl.

Daarnaast is het doel om te komen tot structurele samenwerkingsverbanden met organisaties en bedrijven in en rond Ede om te komen tot een gezamenlijk meerjarenplan 2020-2025. Relevante thema's hiervoor zijn onder andere food, zakelijke evenementen, militaire historie en nieuwe inwoners.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Citymarketing	256	256	0

Evenementen

De dropzone Ede is een toeristisch concept dat bestaat uit een plek/object op de hei waar bezoekers informatie krijgen over de Airborne luchtlandingen en een uitgewerkt toeristisch marketing plan. Het betekent een centraal informatiepunt, een landmark, op de Ginkelse Heide, meerdere landschappelijke markers, het

verbeteren van bestaande erfgoedcentra (Airborne gericht), het uitbreiden van de wandel- en fietsroutes. De onthulling van de Landmark Dropzone was op 18 september.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Evenementen	182	165	17

Levendig centrum

De ontwikkeling van Ede centrum was tussen 1970 en 2010 gericht op groei. In dat streven is de oorspronkelijkheid van het centrum (genius loci) verloren gegaan. De doelstelling dat Ede hét centrum van de regio werd is echter niet bereikt: de Edenaar is juist afgehaakt. Het resultaat was een relatief onpersoonlijk centrum waarop men niet trots is. Door de crisis is daarna de leegstand versterkt. Sinds 2015 is, in nauwe samenwerking met stakeholders, een plan gemaakt om het centrum weer aantrekkelijk te maken voor Edenaren. Ook toeristen in het buitengebied gaan vaker kiezen voor een dagje centrum. Een sterk hart verbonden met een groot en mooi buitengebied.

In 2018 is het plan "Integrale projecten verkeer & ruimte Levendig Centrum" door de raad vastgesteld. De uitvoering komt nu goed op gang. Zo ontstaat weer het geloof dat Ede centrum toch waardevol is. Partijen haken aan. Er wordt weer gebouwd. Bezoekersaantallen nemen toe en de waardering is, zeker na opening van de Markt en oplevering van de Grotestraat, gestegen. Maar er zijn niet alleen fysieke verbeteringen. We zien bijvoorbeeld ook het op sociale meerwaarde gerichte ondernemersinitiatief "Gelukkige binnenstad". De inzet van de Binnenstadsmakelaar zorgt voor afnemen van leegstand en verbetering van het winkelaanbod. Ook zorgen succesvolle terugkerende evenementen (bijv. Friends on Ice, Zomerbries, Popup festival en Statues) voor levendigheid.

Sommige programmaonderdelen komen minder uit de verf. Zo lijkt er weinig animo voor het gevelverbeteringsfonds, hoewel uit een recente enquête nog zeker belangstelling blijkt. Het concept Straatje van de Smaak is om diverse redenen (nog) niet van de grond gekomen. Dat sommige dingen niet altijd maakbaar zijn, blijkt uit het min of meer spontaan ontstaan van een soort Straatje van de Smaak aan de Nieuwe Stationsstraat.

Het budget vanuit het Investeringsfonds impuls Ede is volledig benut. Er is een beperkte overschrijding (ten laste van programma 4) door een nagekomen factuur voor een onderzoek uit de periode 2017-2018. De middelen die niet zijn gebruikt voor gevelverbetering, zijn ingezet voor verlichting van de kerk.

Landelijk begint de Edese aanpak op te vallen. In 2018 werd Veenendaal gepasseerd op de barometer Vitale Binnensteden. In 2019 won Ede de prijs voor schoonste winkelgebieden. Begin 2020 is Ede centrum genomineerd als beste middelgrote binnenstad. In de motivatie worden ontwikkelingen in Ede veelbelovend en invloedrijk genoemd. De gemeente zal zich ook na afloop van het programma in 2022 blijven inzetten voor een levendige, groene, compacte binnenstad. Belangrijk is om het eigenaarschap voor het centrum over te dragen aan een goed georganiseerd binnenstadsplatform. Zo kan er weer een duurzame relatie ontstaan tussen Edenaren en hun centrum.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil(*)
Levendig Centrum	675	688	-13

(*) Verschil afgewikkeld via middelen programma 4.

Revitalisering (Economie)

Op het gebied van werkgelegenheid en bedrijventerreinen wil het college investeren in het beschikbaar maken en houden van voldoende aanbod van bedrijventerreinen van een voldoende kwaliteit. Hiervoor is het van groot belang dat, naast ontwikkeling van nieuwe terreinen, ook de bestaande terreinen toekomstbestendig zijn. Om een beeld te krijgen van de kwaliteit van de diverse terreinen is samen met ondernemers een revitaliseringsscan uitgevoerd die in maart 2019 is afgerond. In 2019 zijn de eerste stappen gezet om te komen tot de uitvoer van een aantal projecten die vanuit de scan naar voren zijn gebracht. Zo is voortgang geboekt binnen het plan bereikbaarheid Ede-West, is gestart met visievorming voor het BT Klaphek, is verder gewerkt aan ontwikkeling van de Stroet 2 en is een start gemaakt met het meest belangrijke uitgangspunt om revitalisering een gezamenlijk product te maken van overheid en ondernemers samen, namelijk het organiseren van draagvlak en organisatievermogen. Hiertoe is een brede bijeenkomst voor alle bedrijventerreinenverenigingen van zowel Ede stad als het buitengebied georganiseerd. In samenwerking met het EBC wordt gewerkt aan een breed draagvlak en goede organisatie om de gezamenlijke doelen te bereiken. Voorjaar 2020 komt hierop een vervolg.

De middelen voor revitalisering vanuit het investeringsfonds waren afgelopen jaar voornamelijk bedoeld voor de vraag vanuit de ondernemers voor ondersteuning van organiserend vermogen en parkmanagement. Echter is de concrete aanvraag voor deze middelen in 2019 niet ontvangen waardoor we geen aanspraak hoeven te maken op de middelen vanuit het investeringsfonds.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Revitalisering (economie)	90	0	90

Verkabeling hoogspanningslijnen

Al jaren bestaat de wens vanuit omwonenden en politiek om de hoogspanningslijn die boven de kern van Ede loopt, ondergronds te brengen (verkabelen). Naar aanleiding van een opdracht van de gemeenteraad is in 2019 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd dat eind 2019 heeft geleid tot vaststelling en bekendmaking van een voorlopig tracé voor de ondergrondse kabel. In 2020 wordt dit tracé nader technisch uitgewerkt door de netbeheerder. Realisatie van de verkabeling start eind 2020 en loopt door tot de zomer van 2021. Daarna volgt het amoveren van de bestaande hoogspanningslijn. Het project is naar verwachting eind 2021 geheel gerealiseerd.

bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil
Verkabeling hoogspanningslijnen	86	55	31

1.3 Financieel

In onderstaande tabel treft u een samenvatting aan van de uitgaven die ten laste zijn gekomen van de reserve investeringsfonds impuls Ede.

Investeringsfonds Impuls Ede			bedragen x € 1.000
Omschrijving	Begroot 2019	Werkelijk 2019	
<i>Food, landbouw en WFC</i>			
Gezond en duurzaam voedsel voor iedereen	777	777	
Buitengebied:			
* Landelijk gebied als proeftuin	860	860	
* Formatie inventarisatie buitengebied	107	107	
Kennishart van Foodvalley (Kennisas)	302	302	
WFC	495	495	

	2.541	2.541
<i>Duurzaamheid en natuur</i>		
Ede Energieneutraal 2050	810	810
Behoud, herstel en ontwikkeling biodiversiteit	403	243
Naar een klimaatrobuust Ede	135	59
	1.348	1.112
Regiodeal Foodvalley	300	11
<i>Overig inclusief aflopende programma's</i>		
Citymarketing	256	256
Evenementen	182	165
Levendig Centrum	675	675
Revitalisering (economie)	90	0
Verkabeling hoogspanningslijnen	86	55
	1.589	1.162
Totaal	5.478	4.815

2 Programmaverantwoording

Leeswijzer

De voortgang van de prestaties bij het onderdeel 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' wordt aangegeven met de volgende kleuren:

afgerond

ligt op schema

vraagt aandacht

Prestaties die zijn afgerond of op schema liggen worden in principe niet toegelicht. Wanneer iets bijzonders te melden is of bij omvangrijke projecten wordt wel nadere informatie verstrekt. Ook indien een prestatie aandacht vraagt wordt een toelichting gegeven.

Bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' worden onderwerpen die zijn genoemd bij de Actualisatie, zoals opgenomen in de Programmabegroting 2020-2023, tussen haakjes aangegeven met de aanduiding 'Act. 2019' en het bijbehorende bedrag.

Programmadoelstelling

Onderwijshuisvesting

Wij dragen samen met schoolbesturen zorg voor kwalitatief goede en toegankelijke schoolgebouwen voor zowel basisonderwijs, voortgezet onderwijs als speciaal onderwijs. Hierbij streven we ernaar dat de schoolgebouwen duurzaam zijn en dat er een goed binnenklimaat is voor de kinderen en leerkrachten. Ook maken we de samenwerking tussen het onderwijs en voor-, tussen- en naschoolse voorzieningen mogelijk.

Sport

De meeste mensen sporten omdat ze sport leuk vinden, voor hen is sporten een doel op zich. Daarnaast kan sport een middel zijn om bijvoorbeeld je gezondheid te verbeteren, zorgen voor meer participatie of het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Om sport als doel én als middel te ondersteunen, bieden wij passende faciliteiten voor binnensport, buitensport en voor het zwemmen. Daarnaast ondersteunen en stimuleren wij sportverenigingen bij het aanbieden van sport en hun maatschappelijke rol.

Cultuur

Kunst en cultuur dragen bij aan de samenleving, ze verrijken, verdiepen en geven kleur. We maken zichtbaarder wat er aan kunst en cultuur in Ede is. Daarnaast creëren we ruimte voor meer kunstuitingen en cultuurbeleving in Ede. Wij ondersteunen daarom een goed culturaanbod in onze gemeente zodat het in Ede aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te ondernemen. Hierbij is voor ons het uitgangspunt dat alle kinderen kennis kunnen maken met en een basis krijgen van de verschillende vormen van kunst, cultuur en erfgoed via cultuureducatie.

Erfgoed

Ede heeft specifieke cultuurhistorische kwaliteiten waaraan de gemeente zijn identiteit ontleent. Het is onze wettelijke taak om deze te beschermen, in stand te houden, te versterken en zo goed mogelijk zichtbaar en beleefbaar te maken. Soms door erfgoed een culturele herbestemming te geven, soms door cultuurhistorie inspiratiebron te laten zijn bij nieuwe ontwikkelingen. We ontsluiten erfgoedinformatie, toetsen plannen, ondersteunen instandhouding (ook financieel), en stimuleren en faciliteren ruimtelijke projecten, evenementen en educatieve projecten gericht op erfgoed. Voorbeelden zijn de ontwikkelingen op het ENKA- en kazerneterrein (restauratie en herbestemming erfgoed, door cultuurhistorie beïnvloede nieuwbouw, ontwikkeling World Food Center, etc.).

Ontwikkelingen

Onderwijshuisvesting

In 2019 is het strategisch huisvestingsplan onderwijshuisvesting verder uitgevoerd. Daarmee worden alle scholen in de gemeente Ede gefaseerd via vernieuwbouw of vervangende nieuwbouw op het niveau van het meeste recente Bouwbesluit gebracht. Waarbij eisen worden gesteld op het terrein van functionaliteit en duurzaamheid.

In 2019 is de SMdB Kraats financieel gezien volledig gefaciliteerd in de perspectiefnota. Met de school zijn afspraken gemaakt. Oplevering is voorzien in april 2020. Bij de Vrije School heeft de aanbesteding plaatsgevonden.

De SMdB Ruitenbeek heeft een keuze gemaakt voor een bouwprocesbegeleider.

Voor de scholen in Ederveen is de bouwvergunning afgegeven. Begin 2020 wordt gestart met de sloop en de nieuwbouw.

Sport

Het jaar 2019 heeft voor een groot gedeelte in het teken gestaan van het Sportakkoord Ede. Met dit akkoord hebben gemeente, verenigingen en vele andere partners de ambities voor de komende jaren vastgelegd. Daarbij gaat het onder andere om het stimuleren en verbeteren van het sportaanbod, de koppeling tussen sport en zorg en een duurzame sportinfrastructuur. Daarmee is een basis gelegd voor een nieuwe gemeentelijke sportvisie die gaat over de rol van de gemeente in dit sportakkoord. Deze visie wordt in 2020 verder uitgewerkt. Daarnaast is in 2019 samen met Sportservice Ede gewerkt aan een nieuw governance-model wat op 1 januari 2020 is gestart.

Cultuur

Cultuur

2018/2019 is gestart met een onderzoek naar de behoefte aan culturele voorzieningen en activiteiten onder inwoners, professionals en bezoekers. De eerste fase, analyse beschikbare informatie t.a.v. bestaande culturele voorzieningen is in 2019 afgerond. Eind 2019 is gestart met de tweede fase, voorbereiding peiling onder inwoners. Medio 2020 zijn de resultaten beschikbaar.

Minister Van Engelshoven beschrijft in haar uitgangspunten de inzet voor cultuur in de periode 2021-2024 met daarin een rol voor de cultuurregio's. In 2018/2019 is daarom de ontwikkeling van een regionaal cultuurprofiel om aan te kunnen sluiten bij deze door de minister aan te wijzen cultuurregio's gestart. Ede vormt samen met Wageningen een stedelijke cultuurregio. Elke regio heeft middelen ontvangen voor het inrichten van een proeftuin. Met Shared Studio's is inhoud gegeven aan de proeftuin voor de regio Ede-Wageningen.

Culturele invulling Frisokazerne

In 2019 is een voorkeursscenario voor de culturele invulling van de Frisokazerne ontwikkeld. Dit betreft het ontwikkelen van een multimediale tentoonstelling (Het verhaal van Helene) in samenwerking met het Kröller-Müller Museum en andere partijen uit de regio. Het doel is de impact en het belang van haar verhaal in relatie tot het park, museum en collectie op de regio zichtbaar en tastbaar te maken. Tegelijkertijd biedt dit scenario aanknopingspunten om koppelingen te maken met promotie, erfgoed, architectuur en historie van Ede en regio. In 2019 is een eerste aanzet gemaakt met de uitwerking van dit scenario ten behoeve van een businessplan in voorjaar 2020.

Erfgoed

Op het gebied van monumentenzorg, archeologie en archief is in 2019 geopereerd op basis van hun wettelijke taken en op basis van de beleidsnota 'Erfgoed maakt Ede!' uit 2018.

Op het gebied van monumentenzorg zijn in 2019 in samenspraak met eigenaren, architecten, hoveniers en/of ontwikkelaars, bijna 50 veranderplannen voor monumenten begeleid. Met name is gewerkt aan bijzondere projecten op het terrein van Simon Stevin, Maurits-Noord en het Enkaterrein. Daarnaast zijn 40 subsidiebeschikkingen afgegeven ter bevordering van onderhoud en restauratie van gemeentelijke monumenten.

Het erfgoednotaproject 'Erfgoed uit Oorlog & Wederopbouw buitengebied Ede (1940-1965)' is in 2019 gestart, waarbinnen circa 3.000 objecten zijn geïnventariseerd. Naar een selectie hieruit heeft nader onderzoek plaatsgevonden, gevolgd door veld- en huisbezoeken. Momenteel wordt waardenstellend onderzoek gedaan, waarna aanwijspcedures kunnen volgen, uitmondend in de aanwijzing van een aantal nieuwe gemeentelijke monumenten. Op het gebied van monumentenzorg zijn daarnaast in 2019 grote stappen gezet in de wettelijk verplichte ontsluiting en digitalisering van erfgoeddata (Omgevingswet). Als voorheen zijn in 2019 vanuit Monumentenzorg, Archeologie en Archief initiatieven gericht op erfgoededucatie blijvend ondersteund, waaronder het Historisch café, de Open Monumenten Dag en diverse publicaties.

Voor het beleidsterrein archeologie is een 20-tal voornamelijk kleinere onderzoeken begeleid in het kader van ca. 100 vergunningstrajecten en planprocedures. De archeologische opgraving 'Park Reehorst' is in de zomer van 2019 afgerond met de presentatie van een wetenschappelijk eindrapport op de IJzertijd dag in Lunteren. Belangstellenden konden tijdens openingstijden in Cultura Erfgoed terecht voor onderzoek, informatie, ontmoetingen en exposities. Het erfgoedcentrum krijgt steeds meer gestalte vanwege de reguliere openstelling, het spreekuur van de archivaris en omdat vanuit Cultura Erfgoed steeds meer projecten en evenementen worden georganiseerd.

Relevante beleidsnota's

Onderwijshuisvesting

- [Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2018 \(2014\)](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2017-2020](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs, deel 2 2018-2021](#)

Sport

- [Accommodatieplan buitensport \(2017\)](#)
- [Integraal huisvestingsplan binnensport 2015-2018 \(2014\)](#)
- [Sportnota Ploegenspel 2.0 \(2012\)](#)
- [Toekomstvisie zwemproduct \(2016\)](#)
- [Sportakkoord Ede \(2019\)](#)
-

Cultuur

- [Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten \(Leidraad MOOI Ede\) \(2017\)](#)
- [Cultuurnota 2016 \(2016\)](#)
- [Cultuurhistorische Waardenkaart \(2012\)](#)
- [Erfgoedverordening Gemeente Ede \(2017\)](#)
- [Nota 'Erfgoed maakt Ede!' \(archeologie, monumentenzorg, archief\) \(2018\)](#)
- [Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed \(2017\)](#)

Wat willen we bereiken?

Onderwijshuisvesting

Doel

Leerlingen in Ede kunnen gebruik maken van een aanbod van onderwijsvoorzieningen dat minimaal voldoet aan de wettelijke eisen. Door uitvoering te geven aan het Strategisch huisvestingsplan onderwijshuisvesting streven we naar het gefaseerd verbeteren van alle schoolgebouwen en, zoveel als mogelijk, op een kwalitatief hoger niveau te brengen dan wettelijk vereist. Dit is mede afhankelijk van de (financiële) inzet van de schoolbesturen.

Sport

Doel

Meer inwoners in Ede sporten en bewegen voor vitaliteit en contact.

Subdoelen

- Meer inwoners voldoen aan de beweegnorm.
- Hogere deelname aan sportverenigingen.

Cultuur

Doel

Kunst, cultuur en erfgoed in Ede worden zichtbaarder doordat de mogelijkheden voor nieuwe initiatieven groter en bestaande initiatieven en organisaties bekender worden.

Subdoelen

- Alle kinderen maken kennis met en krijgen een basis van alle cultuurvormen.
- Het verhaal van Ede wordt verteld: cultuur is verbonden met Edese identiteit.
- Inwoners en bezoekers komen meer met elkaar in contact via kunst, cultuur en erfgoed. Dit versterkt de sociale cohesie en sociale kracht van Ede.
- Het verbeteren van het cultureel ondernemersklimaat door middel van instandhouding van de culturele basisinfrastructuur en het mogelijk maken van innovatie. Deze dragen ook bij aan het versterken van de economische kracht van Ede.
- Versterken van de culturele uitstraling van Ede die bijdraagt aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van Ede als woongemeente.
- Duurzaam behoud van ons cultureel erfgoed is van belang om aan huidige en toekomstige generaties het verhaal van de Edese geschiedenis te kunnen blijven vertellen. Dit vergroot de cultuurhistorische aantrekkelijkheid van de gemeente Ede.
- Naast 'behoud' is 'versterking' een belangrijk beleidsmatig uitgangspunt: erfgoed als potentiële inspiratiebron voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Cultuurhistorische karakteristieken worden zo opgepakt als inspiratiebron voor een nieuwe ruimtelijke kwaliteit, waardoor heden en verleden op een logische manier in elkaars verlengde komen te liggen. Steeds weer blijkt dat hiervoor in de samenleving veel draagvlak bestaat, omdat dit in de regel resulteert in minder 'anonieme' nieuwbouw of gebiedstransformaties.
- Monumentenzorg en archeologie zetten zich in om de specifieke cultuurhistorische kwaliteit in de gebouwde en natuurlijke leefomgeving te bereiken en te behouden, en de kennis hieromtrent te vergaren en te delen. Van belang is dat Edenaren steeds meer zelf (kunnen) bijdragen aan het behoud van hun erfgoed.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2016	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Streefwaarde*
Percentage Edenaren dat voldoet aan de beweegnorm <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	49	-	49	-	n.v.t.
Percentage inwoners dat niet sport <i>Gepresenteerde percentages zijn afkomstig uit Inwoners aan het woord. KING geeft alleen voor 2014 een percentage: 51% (bron: RIVM). Zie ook Depla-indicator 'Percentage niet-wekelijkse sporters'.</i>	42	-	42	-	n.v.t.
Percentage inwoners dat sport in clubverband <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Sporten in clubverband volgt de landelijke trend van anders-georganiseerd sporten, bijvoorbeeld door loopgroepen, fitness en bedrijfscompetitie. Bij de nieuwe sportnota zullen nieuwe indicatoren worden opgesteld die meer inzicht geven in de beweegnorm, sporten binnen sportverenigingen en anders-georganiseerd sporten.</i>	29	-	22	-	n.v.t.
Sociale cohesie <i>Schaalscore op 10-puntsschaal die is opgebouwd uit vier stellingen over sociale samenhang in de buurt.</i>	-	6,4	-	6,4	
Percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	64	-	70	-	n.v.t.
Deelname aantal scholen aan cultuureducatie	12	17	22	29	
Woon aantrekkelijkheid Ede <i>Rangnummering woon aantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente</i>	21	22	25	25	
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten</i>	65	-	72	-	75

* Streefwaarde 2020

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderwijshuisvesting

- In de uitbreidingswijken Enka en Veluwe Poort realiseren wij in samenwerking met de schoolbesturen nieuwe onderwijshuisvesting.
- 1. Vervangende nieuwbouw of vernieuwbouw wordt gerealiseerd op basis van de huisvestingsagenda voor SmdB De Kraats, SmdB Ruitenbeek en De Vuurvogel.
- 2. In 2019 wordt verder uitvoering gegeven aan de vervangende huisvesting van de scholen in Ederveen inclusief de vervanging van de sportzaal aan de Schoolstraat.
- 3. Samen met het schoolbestuur CNS wordt onderzocht wat de gewenste aanpak is voor De Wingerd die op basis van de huisvestingsagenda voor 2020 staat gepland.
- 4. Onderzoek wordt gedaan naar de mogelijke locaties voor de vervangende nieuwbouw van Het Streek Bovenbuurtweg die in 2023 staat gepland.

Toelichting

- 1. Bouwrealisatie in de Enka is gestart. Voor een school op de EBK2 is een informatiebijeenkomst verzorgd. Zie verder onder ontwikkelingen.

2. Start bouw begin 2020 en verwachte oplevering in juli 2021.
3. Onderzoek daartoe wordt in 2020 in gang gezet door CNS.
4. Keuze is op basis van onderzoek door de school inclusief de voordelen en nadelen door college bevestigd met besluit om de (vervangende) nieuwbouw op huidige locatie te realiseren.

Sport

Sportontwikkeling

1. Start programma's voor versterking bewegingsonderwijs en talentontwikkeling om kinderen breed-motorisch op te leiden.
2. Concreet uitvoeringsplan Open sportpark.

Toelichting

1. We zijn gestart met de programma's voor breed motorisch opleiden. Vanaf 2021 zijn er extra middelen beschikbaar om dit verder bij verenigingen en scholen te implementeren.
2. Er ligt een schetsontwerp dat in 2020 zal worden omgezet in een definitief ontwerp en ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Daarbij is er voor de voorgestelde verkeersmaatregelen in het ontwerp nog geen budget.

Sportaccommodaties

1. Opening nieuw buitenbad De Peppel.
2. Renovaties kunstgrasvelden Peppelensteeg en Inschoten.

Toelichting

1. Het nieuwe natuurgezuiverde buitenbad is in het voorjaar geopend en heeft de gehele zomer goed gefunctioneerd.
2. De renovaties zijn binnen planning en budget afgerond.

Cultuur

Cultuur

1. Een behoefteonderzoek culturele activiteiten en voorzieningen. De conclusies uit het onderzoek worden omgezet in mogelijke actiepunten.
2. Het opstellen van een regionaal cultuurprofiel. Het opgestelde cultuurprofiel wordt aangeleverd bij de minister. Het besluit van de minister omtrent de te vormen cultuurregio's wordt afgewacht. De te ontvangen Rijkssubsidies vragen om cofinanciering/matching vanuit de samenwerkende gemeenten.
3. Het bepalen van de culturele invulling van de Frisokazerne. De uitkomsten van het procesvoorstel worden in 2019 vertaald in een uitvoeringsplan voor de culturele invulling van de Frisokazerne.

Toelichting

1. Medio 2020 zijn de resultaten beschikbaar.
3. College/raadsvoorstel voorzien voor medio 2020.

Erfgoed

1. Het uitvoeren van wettelijke en reguliere erfgoedtaken op grond van rijks-, provinciale en gemeentelijke regelgeving.
2. Belangrijk is te anticiperen op de komst van de Omgevingswet, die nieuwe opgaven met zich meebrengt voor erfgoed.
3. Daarnaast is er aandacht voor projecten die vanuit de samenleving of andere afdelingen urgent aandacht vragen en nodig zijn om erfgoed beter in beeld te krijgen, te waarderen en te selecteren voor behoud, beheer en ontwikkeling.
4. Er is uitvoering gegeven aan het beheer en updaten van erfgoeddata en daarnaast enkele reguliere activiteiten op het gebied van erfgoedvoorlichting en communicatie, zoals Open Monumentendag.
5. Er was aandacht voor projecten onder de vlag van Cultura Erfgoed (onder andere ArcheoHotspot, erfgoededucatie in het onderwijs).

Toelichting

1. Er is de afgelopen jaren sprake van een aanzienlijke (doorgaande) stijging van de reguliere werklast. Omdat aan deze wettelijke taken prioriteit moet worden gegeven, gaat dat in sommige gevallen ten koste van de uitvoering van andere erfgoedprojecten.
2. De wettelijk verplichte digitale kartering van gebouwde monumenten is in 2019 afgerond, een andere omvangrijke taak (monumentenbiotopen) volgt later deze beleidsperiode.
3. Zie onder punt 1. Enkele erfgoedprojecten (onder andere 'Oorlog & Wederopbouw buitengebied Ede 1940-1965', en de planologische bescherming van 'Karakteristieke Panden') hebben hierdoor enige vertraging opgelopen.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	bedragen x € 1.000 Verschil actuele begroting/ rekening 2019
Lasten per productgroep					
Onderwijshuisvesting	5.411 N	6.665 N	7.082 N	5.730 N	1.352 V
Sport	7.678 N	7.919 N	7.679 N	7.738 N	59 N
Cultuur	8.916 N	8.535 N	8.966 N	8.579 N	387 V
Totaal lasten programma	22.005 N	23.119 N	23.727 N	22.047 N	1.680 V
Baten per productgroep					
Onderwijshuisvesting	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Sport	257 V	258 V	258 V	258 V	0 V
Cultuur	181 V	152 V	170 V	276 V	106 V
Totaal baten per programma	438 V	410 V	428 V	534 V	106 V
Saldo van baten en lasten	21.567 N	22.708 N	23.299 N	21.513 N	1.786 V
Storting reserve	274 N	272 N	304 N	304 N	0 N
Onttrekking reserve	1.700 V	1.450 V	2.516 V	720 V	1.796 N
Resultaat	20.140 N	21.530 N	21.087 N	21.097 N	9 N

Toelichting

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting

€ 30.000 V

Het onderhoud aan en het gasvrij maken van De Vuurvogel heeft vertraging opgelopen en vindt nu plaats in 2020. In de cijfers zien we dit terug in een voordeel van € 1,3 miljoen in de lasten en nadeel in de exploitatie bij onttrekking reserves omdat het geld in de reserve is blijven zitten.

Sport

Governance Sportservice Ede (Act. 2019 €50.000 N)

€ 50.000 N

Vanwege kosten voor de uitwerking en implementatie van de governance van Sportservice Ede/Zwembad de Peppel is op sportactiviteiten een tekort ontstaan van € 50.000.

Cultuur

Onttrekkingen Reserves

-

In 2019 is voor € 475.000 minder onttrokken uit reserves dan begroot. De hiermee beoogde lasten hebben ook niet plaatsgevonden. De reserve kunstaankopen heeft hier het grootste aandeel in voor € 340.000. Het betreft hier geraamde kunstprojecten die (gedeeltelijk) zijn uitgesteld. Het overig heeft betrekking op nog niet geplande culturele activiteiten.

Incidentele baten en lasten cultuur

-

Incidentele bijdragen zijn ontvangen voor Proeftuinen (€ 67.000) en vanuit het HVA-Cultuurfonds (€ 50.000). Dit is vrijwel geheel besteed (€ 100.000). Tezamen met de ontvangen decentralisatie-uitkering Proeftuinen (€ 89.000) stellen wij een resultaatbestemming van € 106.000 aan u voor.

Programmadoelstelling

Iedereen hoort erbij in Ede. Wij werken aan een Ede waarin iedereen zich veilig, vrij en thuis voelt. De gemeente zet zich maximaal in om volwaardige deelname van alle inwoners te bevorderen.

We zetten in op eigen kracht om de regie over het eigen welbevinden van inwoners zoveel mogelijk bij die inwoners zelf te laten. Ook doen we een beroep op mantelzorg, het eigen sociale netwerk of informele ondersteuning, het liefst uit de directe omgeving (straat, wijk, buurt of dorp). Dit vraagt van professionals om de (ver)zorgende rol los te laten en inwoners te wijzen op de eigen mogelijkheden, die van hun sociaal netwerk en van bewoners- en vrijwilligersinitiatieven.

Mocht iemand hulp of ondersteuning nodig hebben om de eigen regie te behouden of weer terug te krijgen, dan biedt de gemeente een vangnet. Kortdurend waar dat kan, langdurig als het nodig is.

We hebben bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen zoals ouderen, kwetsbare jeugdigen, laaggeletterden en mensen met schulden. We geloven in voorkomen in plaats van genezen. Daarom is onze preventie gericht op situaties waarin deze van de grootste betekenis is en kiezen we voor maatregelen die bewezen effect hebben. We zorgen ervoor dat beginnende problemen niet groter worden en versterken zoveel mogelijk het 'gewone leven'. Zo voorkomen we vroegtijdig dat mensen niet kunnen meedoen en helpen we inwoners om betrokken te zijn. Op deze manier is er ook minder (dure) begeleiding en ondersteuning nodig.

Wij zijn waar het gebeurt, daarom werken we vindplaatsgericht. In de wijken zorgen we voor verbinding tussen welzijnswerk, vrijwilligerswerk, mantelzorg, wijkverpleging en buurt- en wijkcentra. Zo is voor inwoners die dat nodig hebben gemakkelijk toegang tot zorg en welzijnswerk. De gebiedsagenda's zijn hierbij een belangrijk vertrekpunt.

Op scholen leggen we verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp (ook in het kader van passend onderwijs) en werken we aan het voorkomen en terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten en het verminderen van onderwijsachterstanden. Ook maken we werk van het toeleiden van jongeren naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt

Met betrekking tot gezondheid willen we inwoners aanmoedigen om een gezonde leefstijl te hebben. Dit doen we onder andere door voorlichting over gezond eten, gezondheidsrisico's en alcohol- en drugsgebruik en door het stimuleren van sporten en bewegen.

De inzet van vrijwilligers op het gebied van zorg en welzijn is essentieel. Omdat het beroep op deze vrijwilligers toeneemt en verantwoordelijkheden zwaarder worden, blijven wij inzetten op effectieve, professionele ondersteuning en begeleiding van vrijwilligers. Ook mantelzorgers zullen wij blijven ondersteunen.

Initiatieven die vanuit inwoners zelf zijn opgezet vormen een steeds groter deel van de preventieve inzet. Wij spannen ons ervoor in om effectief met inwoners samen te werken en hen de ruimte te geven om activiteiten te ontplooiën die de zelfredzaamheid en samenredzaamheid te vergroten. Een voorbeeld hiervan is de met succes in gang gezette beweging in Ede Zuid. Deze wordt verder beschreven onder programma 7.

Ontwikkelingen

Maatschappelijke ondersteuning

Preventieve maatschappelijke ondersteuning

Preventieve maatschappelijke ondersteuning, of anders gezegd de sociale basis, krijgt een steeds belangrijkere en grotere rol binnen onze samenleving. In 2019 hebben we daarom stevige ambities opgesteld voor de komende jaren. We hebben scherp gemaakt welke vraagstellingen en dilemma's er spelen binnen de sociale basis met oog op de maatschappelijke ontwikkelingen en trends, als vergrijzing, eenzaamheid en individualisering. We constateerden dat de huidige uitvoering van het gemeentelijk beleid op dit thema een verbeterslag verdient, om een adequaat antwoord te bieden op deze ontwikkelingen. We starten hiertoe in 2019 met de ontwikkeling van een actieprogramma Versterken Sociale Basis en Preventie. In dit actieprogramma dat medio 2020 wordt vastgesteld, bepalen we, op basis van een participatief traject, hoe wij op eenduidige, samenhangende en structurele wijze stimuleren wat bijdraagt aan een sterke sociale basis en preventie.

Daarnaast hebben we binnen het ombuigingenpakket sociaal domein een gedegen verkenning gemaakt naar de ontwikkeling van Laagdrempelige ontmoetingsplekken en zijn de voorbereidingen getroffen voor de start van twee pilots. We zetten actief in op samenwerking tussen initiatieven in de Edese dorpen en wijken en faciliteren onderlinge verbinding. We stelden tot slot een nieuwe visie vast op de onafhankelijke inwonersondersteuning en besteedden op basis van deze visie deze voorziening voor het eerst aan. Dit heeft geleid tot de gunning aan een nieuwe partij per 1 januari 2020.

Dit alles om welzijn van inwoners te verhogen en de gelijkwaardige samenwerking met formele en informele zorg verder vorm te geven.

Mantelzorg

Ook in 2019 ondersteunden we mantelzorgers door uitvoering te geven aan de nota *Mantelzorgbeleid 2016-2020*. Respijtzorg was hierbij een belangrijk thema. Wij zijn halverwege 2019 gestart met de pilot Logeertzorg, aangezien het gebruik van (planbare) logeertzorg hierin een aandachtspunt is voor mantelzorgers. Ook subsidieerden we ondersteuning van mantelzorgers door het sociaal werk en verschillende trefpunten en hebben we het thema werk & mantelzorg dit het najaar opgepakt; de eerste acties op dit thema pakken we begin 2020 op. In 2019 hebben we tot slot een start gemaakt met de ombuigingsmaatregel 14: *hervorming van waardering/ondersteuning mantelzorger*.

Aandachtspunt binnen de mantelzorgondersteuning is het feit dat ondanks de verwachte stijging van het aantal mantelzorgers, het gebruik van de mantelzorgondersteuning en de inzet van de mantelzorgwaardering achterblijven. Een feit dat we in 2020 nader analyseren.

Sociale teams

Met ingang van 2019 is de scope van de sociaal teams versmald naar intake en regie bij meervoudige, complexe problematiek. Deze versmalling van de taak en rol van de teams zorgde ervoor dat de teams in staat

zijn gesteld om hun regietaak goed uit te voeren in die situaties waar dit nodig is. We hebben de omringende zorgstructuur van de teams zodanig ingericht dat alle zorgvragen die vanaf 2019 buiten de teams vallen, adequaat zijn opgepakt door onder andere algemeen maatschappelijk werk en het toegangsteam jeugd. We hebben in 2019 de keuze gemaakt om de medewerkers van de sociaal teams in dienst te nemen en deze overgang (per 1 februari 2020) voorbereid.

Met het oog op deze nieuwe, smallere scope van de sociale teams, startten we in 2019 met het subsidiëren van Algemeen Maatschappelijk Werk als vrij toegankelijke voorziening. Deze voorziening organiseren we in samenhang met de andere voorzieningen in de sociale basis.

Preventieve jeugdhulp

In 2019 is het nieuwe beleidsplan Jeugd en Onderwijs vastgesteld. Hieraan voorafgaand zijn participatieve sessies met partners georganiseerd, ook voor het thema preventieve jeugdhulp. Gezamenlijk zijn doelen bepaald. Naar aanleiding van het nieuwe beleidsplan worden er per thema uitvoeringsplannen geschreven. In de zomer van 2019 zijn we gestart met de verdere uitwerking van het onderdeel preventie. We organiseerden werksessies met zowel managers als uitvoerende professionals om meetbare resultaten te formuleren. Ook maakten we een start met het opstellen van indicatoren. Dit vervolgen we in 2020.

Preventieve jeugdhulp wordt geboden daar waar de mensen zijn. Dat betekent dat het CJG en andere organisaties die preventieve jeugdhulp bieden aanwezig zijn op scholen, kinderdagverblijven en in de wijk. Hulp en ondersteuning is laagdrempelig en sluit aan op de vragen die er zijn. We maken onderscheid in universele preventie (voor alle kinderen en ouders: informatie en voorlichting om zorgen/vragen/problemen te voorkomen), selectieve preventie (voor groepen met een verhoogd risico) en geïndiceerde preventie (voor individuen met een verhoogd risico of beginnend probleem). Het aanbod kan per wijk verschillen omdat de behoefte en sociale infrastructuur per wijk verschillen. Aansluiting en samenwerking met specialistische hulpverlening is een belangrijk aandachtspunt. Hulp en ondersteuning voor gezinnen moet zo kort, zo dichtbij en zo normaal mogelijk zijn.

Inclusieve Edese samenleving

Inclusie raakt alle beleidsterreinen: fysieke toegankelijkheid, maar ook volwaardigheid in arbeid, zorg en onderwijs en worden daarom ook breed opgepakt. Het vormgeven van een inclusieve Edese samenleving vraagt zowel om een mentaliteitsverandering als praktische aanpassingen, vanuit een constante kritische blik op ons eigen beleid en de uitvoeringspraktijk; wat doen we goed en wat kunnen we verbeteren? Dat doen we in afstemming met inwoners, belangenbehartigers en maatschappelijke organisaties. Het is belangrijk dat iedereen mee kan doen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, seksuele geaardheid, gender, talent of beperking. Op deze manier wordt het meest recht gedaan aan de definitie van inclusie. Activiteiten gericht op inclusie vormen daarom een integraal onderdeel van het beleid op diverse terreinen, zoals Wmo, sport, onderwijs, ruimtelijke ontwikkeling, dienstverlening en vastgoed.

In 2019 is het Manifest “iedereen doet mee” ondertekend door de gemeente en de Edese ‘Koplopers Inclusie’. Samen met de koplopers is een uitgebreid programma georganiseerd in de Week van de Toegankelijkheid, met onder andere een succesvolle tentoonstelling van kunst, gemaakt door mensen met een beperking. De Koplopers Inclusie hebben geadviseerd over uiteenlopende onderwerpen, onder andere over de nieuwe inrichting van de Grotestraat en het Kuiperplein. Ook is in samenwerking met de gemeentelijke afdeling RO een workshop Inclusief Ontwerpen georganiseerd. Er is veel aandacht besteed aan een inclusieve dienstverlening. Zo zijn voorzieningen voor slechthorenden aangebracht bij de balies van Publiekszaken, zijn er trainingen gegeven aan de medewerkers van Burgerzaken en Toezicht over het omgaan met niet-zichtbare beperkingen en is krijgt de toegankelijkheid van onze website voor mensen met een visuele beperking voortdurende aandacht. Er is een Plan van Aanpak vastgesteld voor ‘impact-ondernemers’(v/h sociaal ondernemen). Voor deze groep is ook een Sociale Huiskamer georganiseerd. Een het ‘kernteam’ met afgevaardigden van Economie,

Inkoop, Participatie, Duurzaamheid, Welzijn en Communicatie werkt aan het bevorderen en ondersteunen van impact ondernemen. Daarbij wordt Werkkracht betrokken.

Er zijn twee 'Inclusie-café's' georganiseerd, die zich in een toenemende belangstelling mogen verheugen. Jongerenorganisatie Fierce, die activiteiten organiseert voor LHBTI-jongeren, heeft steun gekregen bij het organiseren van een eerste activiteit. Ook Onderling Sterk, een organisatie die zich sterk maakt voor het 'meedoen' van mensen met een verstandelijke beperking, is ondersteund. Met het aanstellen van een adviseur Inclusie bij de afdeling P&O krijgt ook inclusie het gemeentelijke HRM-beleid een extra impuls.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Het kabinet heeft in 2018 bekend gemaakt inburgering anders te willen vormgeven. Op 1 juli 2019 heeft het Kabinet de kaders en de concept wettekst van de nieuwe Wet Inburgering naar gemeenten verspreid. De gemeenten werden gedurende het zomerreces in de gelegenheid gesteld hierop te reageren. De VNG heeft reacties verzameld en verwerkt in een reactie aan de minister.

Over een aantal belangrijke zaken rondom de wetgeving en (financiering van de) uitvoering bestaat nog onzekerheid. Zo laat lagere wet- en regelgeving (het Besluit inburgering en de Regeling inburgering) nog op zich wachten; de uitwerking hiervan wordt in het voorjaar van 2020 verwacht. Ook heeft het kabinet de Wet inburgering nog niet bij de Tweede Kamer ingediend. De parlementaire behandeling wordt eveneens voor het zomerreces van 2020 verwacht. Tot slot worden de financiële middelen voor de lokale uitvoering van de Wet inburgering uiterlijk in de voorjaarsnota 2020 bekendgemaakt. Verwacht wordt dat de behandeling van het wetsvoorstel (rond het zomerreces van 2020), zal leiden tot indienen van moties en amendementen en bijstelling van de huidige conceptteksten.

Vooruitlopend op de borging in wettelijke en financiële kaders, werken we toe naar de vermoedelijke situatie per 2021. Daarvoor werken we samen en stemden we af met de regiogemeenten FoodValley, bijvoorbeeld op gebied van wonen en rond inkoop van taal en inburgering. Samen met ketenpartners en interne afdelingen werkten we aan de brede intake, de totstandkoming van het Plan Inburgering en Participatie (PIP) en duale trajecten.

In 2019 werd het Actieplan statushouders afgerond. Dit plan werd vanwege de hoge toestroom van vluchtelingen tussen 2013 en 2018 ontwikkeld en uitgevoerd voor Edese statushouders. Hiervoor zijn voor de periode 2017-2019, middelen door de raad beschikbaar gesteld.

De Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen die zich vanaf 2016 in Ede vestigden, zijn een relatief nieuwe doelgroep. Hiervoor verstevigen wij de ketensamenwerking met begeleidingsorganisaties Timon en Lindenhout en borgen hun inzet in de wijken. In de praktijk blijkt dat met name deze groep jonge/minderjarige statushouders begeleiding nodig hebben bij het "landen" in de Edese samenleving en bij het uitvoeren van alledaagse activiteiten. In november 2019 hebben we daarom de pilot woongroep begeleiding daarom verlengd tot september 2020. In de tussenliggende periode werken we samen met ketenpartners aan een nieuwe vorm van begeleiding. Vanuit het huisvestingsoverleg tussen gemeente en ketenpartners worden casussen gemonitord.

De maatschappelijke begeleiding van statushouders wordt in samenhang en integraal benaderd. In 2019 hebben we in een aantal sessies met ketenpartners en vertegenwoordigers van statushouders, de behoeften van statushouders in kaart gebracht en vertaald naar een Leefgebiedenmatrix met zes leefgebieden (wonen, financiën, kennis & kunde, gezondheid, sociale basis en Inclusie & samenleven). Op 12 juni is dit gepresenteerd aan stakeholders die aan de totstandkoming hebben bijgedragen en andere geïnteresseerden waaronder een aantal raadsleden. In april en december is de gemeenteraad in een informatieve bijeenkomst bijgepraat over de ontwikkelingen en de stand van zaken rond de nieuwe wet.

Onderwijsondersteuning

In 2019 is de nieuwe subsidieregeling peuteractiviteiten, onderwijsachterstandenbeleid en onderwijsondersteuning ingegaan die geldt tot en met 2022. Dat was voor alle partijen wettelijk. Vandaar dat

de mogelijkheid is geboden een aantal aanvragen aan te passen of alsnog later te doen. Voor de ontwikkeling van de schoolpilots zijn in 2019 op basis van de data jeugd en onderwijs een aantal scholen geselecteerd en gevraagd of zij samen met de gemeente willen onderzoeken hoe wij samen de ondersteuning van kinderen kunnen verbeteren op het snijvlak van jeugd en passend onderwijs. Het samen analyseren en tot concrete transformatie te komen bleek meer tijd te kosten dan verwacht waardoor er minder budget in 2019 is uitgegeven dan begroot. In 2019 zijn de eerste pilots gestart, maar het overgrote deel zal starten in 2020. De ontwikkeling van de schoolpilots vinden regio breed plaats binnen jeugdhulpregio FV. De gemeente Ede is hierin regionaal projectdrager. Elke gemeente kiest samen met het onderwijs een eigen variant voor een zo optimaal mogelijk effect. In Ede worden op 7 scholen pilots gerealiseerd, zowel in het PO als VO, om zo samen (zwaardere) jeugdhulp te voorkomen. Dit kan door bijvoorbeeld een groepsgewijze training op school aan te bieden of door uitbreiding van schoolmaatschappelijk werk te realiseren. Maar ook werden in 2019 klusklassen gerealiseerd, speciaal voor ondernemende kinderen met veel energie die graag op een andere manier willen leren.

Ook hebben de VVE-peuteropvang-organisaties zich in 2019 voorbereid op de aanstaande wetswijziging in 2020 om uit te breiden van 10u VVE-peuteropvang naar 16u. De meeste organisaties (en ouders) zijn er dan ook al klaar voor en bieden 16u peuteropvang aan. Per augustus 2020 dient elke organisatie 16u aan te bieden. In Ede worden dan verschillende varianten van 16u aangeboden, die zo veel mogelijk aansluiten op de specifieke behoeften van ouders en peuter. Bijvoorbeeld door 3 dagdelen van 5,5u aan te bieden met eten of vier dagdelen van 4u onder schooltijd.

In de tweede helft van 2019 hebben we de voorbereidingen getroffen om het team Leerplicht en RMC onder te brengen onder de afdeling Sociaal Teams en Jeugd (vanuit Veiligheid). De directie heeft in december 2019 ingestemd met deze wijziging per 1 februari 2020.

Gezondheidsondersteuning

In 2016 is de regionale visie *Publieke Gezondheidszorg Gelderland-Midden* vastgesteld. De regionale visie is gebaseerd op het concept 'positieve gezondheid'; niet slechts de afwezigheid van ziekte, maar het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren. In 2019 hebben we op basis van deze regionale visie, landelijke kaders en verschillende monitors een start gemaakt met de ontwikkeling van Lokaal Gezondheidsbeleid. Vaststelling hiervan vindt in 2020 plaats.

Veilig Thuis is het wettelijk meld- en adviespunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2019 was er sprake van een toenemend beroep op Veilig Thuis door de aanscherping van de wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. We hielden o.b.v. een landelijke impactanalyse rekening met een stijging van circa 5% meldingen en adviezen. Maar het bleek dat er 11% meer meldingen en 55% meer adviesvragen kwamen dan begroot. Dit speelt niet alleen in Gelderland Midden, dit is een landelijk beeld. Hiervoor hebben wij halverwege het jaar extra budget aan Veilig Thuis toegekend.

In november/december is een nulmeting uitgevoerd naar het gebruik van de meldcode onder organisaties (Wmo-aanbieders, welzijn) waar wij als gemeente toezicht op moeten houden. Met de resultaten kunnen we gericht vervolgacties inzetten.

Eind 2018 is het landelijk actieprogramma Geweld hoort nergens thuis gestart. Gemeenten werken in regioverband samen en het actieprogramma biedt ondersteuning in budget en deskundigheid. We hebben regionale projecten voorbereid en eind 2019 opgestart, onder andere gericht op de plegers van huiselijk geweld/kindermishandeling en schadelijke traditionele praktijken.

Relevante beleidsnota's

Maatschappelijke ondersteuning

- [Kadernota Vernieuwd Welzijn](#) (2015)
- [Nota Mantelzorgbeleid 2016-2020](#) (2016)
- Gebiedsagenda's (2019-2023):
 - [Ede de Dorpen](#)
 - [Ede-Centraal](#)
 - [Veldhuizen en Kernhem](#)
 - [Ede-Zuid en Bennekom](#)
- [Visie op ontmoeten](#) (2017)
- ['Project pilot logeerzorg ouderen - Programma Langer Thuis'](#) (2019)

Onderwijsondersteuning

- [Subsidieregeling peuteropvang](#)
- [Subsidieregeling peuteractiviteiten, onderwijsachterstanden en onderwijsondersteuning 2019-2022](#)
- [Beleidsnotitie Leerplicht 2015](#) (2015)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019 - 2022](#)

Gezondheidsondersteuning

- [Nota Gezondheidsbeleid Ede 2011-2015](#) (2010)
- [Regiovisie Publieke gezondheidszorg](#) (2016)
- [Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: een gezond vooruitzicht, RIVM](#) (2018)
- Landelijke nota gezondheidsbeleid (verwacht: maart 2020)
- [Taken van Veilig Thuis en een doorkijk naar 2017 e.v.](#) (2017)
- [Regiovisie Veilig Thuis West Veluwe Vallei](#) (2014) (wordt geactualiseerd).

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke ondersteuning

Doel

Ede heeft leefbare en levendige wijken, buurten en dorpen; zelf- en samenredzame inwoners en een stimulerend en veilig opvoed- en opgroei klimaat voor kinderen en jeugdigen.

Subdoelen

- Zoveel mogelijk inwoners zijn en blijven zelf- en samenredzaam.
- Meer bewoners en vrijwilligersorganisaties zetten zich in voor welzijnsactiviteiten en ondersteuning van anderen.
- Jeugdigen groeien zo veel mogelijk op in hun eigen, veilige en stimulerende opvoed- en opgroeiomgeving.
- Jeugdactiviteiten dragen bij aan de ontwikkeling van jeugdigen in kwetsbare situaties.
- Onveilige situaties van jeugdigen en ouders worden voorkomen door vroegtijdige signalering.
- Ouderen en jongeren zijn meer zelfredzaam door vroegtijdige inzet van ondersteuning bij (beginnende) problemen.
- Bij signalering en aanpak van vragen en problemen van jeugdigen werken de domeinen thuis (voor)school en het publieke domein goed samen.
- Meer mantelzorgers zijn in staat om de zorg aan een naaste langdurig uit te voeren.
- Verhogen sociale cohesie door actieve inzet van inwoners via buurt- en dorps huizen.

- Meer (kwetsbare) inwoners doen mee aan de samenleving in al haar facetten, wonen zo lang mogelijk zelfstandig en ervaren daarbij minder fysieke en mentale drempels.
- Statushouders zijn zo snel mogelijk zelfstandig en maatschappelijk zelfredzaam.
- Meer taalonderwijs aan volwassenen wordt verzorgd. De doelgroep (met name NT1) wordt effectiever geworven. Aandacht voor laaggeletterdheid wordt opgenomen in werkprocessen en communicatie-uitingen. Deze activiteiten zijn in samenhang met werken aan stimulering geletterdheid, waaronder we verstaan rekenen, lezen en schrijven, spreken en luisteren en digitale vaardigheden.

Onderwijsondersteuning

Doel

Voor ieder kind en iedere jeugdige zijn voldoende onderwijskansen, zodanig dat stagnaties in de doorlopende leerlijn worden tegengegaan.

Subdoelen

- Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten wordt tegengegaan en teruggedrongen.
- Zoveel mogelijk Edese jongeren verlaten het onderwijs met een passend diploma.
- Jeugdigen beheersen de Nederlandse taal, zodat risico's op onderwijsachterstand verminderen.

Gezondheidsondersteuning

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kansen op een optimale gezondheid, met voorkoming (of vroegtijdig opsporen) van gezondheidsrisico's en huiselijk geweld.

Subdoelen

- Minder inwoners worden slachtoffer van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties. Situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling moeten daarom eerder en beter in beeld komen.
- Voorkomen en tegengaan van gezondheidsproblemen.
- Edenaren zijn meer zelfredzaam en weten beter hoe zij zelf gezondheidsproblemen kunnen voorkomen.
- Inwoners van Ede gaan bewuster en gezonder eten en drinken.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2016	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Streef-waarde*
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	20	-	18	-	<i>n.v.t.</i>
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk of zwaar belast voelt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	12	-	8	-	<i>n.v.t.</i>
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	44	-	48	
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden <i>Zelfredzaamheid. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	89	-	90	-	<i>n.v.t.</i>
Percentage 4-12 jarigen in het primair onderwijs waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben <i>Depla-indicator. Het percentage leerlingen PO (4-12 jaar) op het totaal aantal leerlingen PO.</i>	11	13	nbn	nbn	
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve) <i>Vanaf 2019 wordt gestart met een nieuwe wijze van meten.</i>	76	75	-	nbn	
Percentage jongeren tussen de 18 en 23 jaar dat geen startkwalificatie heeft <i>Metingen worden per schooljaar verricht. In 2019 een lichte stijging ten opzichte van de vorige meting, maar nog flink onder de percentages van daarvoor.</i>	9,3	9,7	6,8	7,2	

Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar <i>Depla-indicator</i>	1,4	1,4	1,6	nnb	
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	65	-	68	-	<i>n.v.t.</i>
Aantal trajecten vroegsignalering op afwijkend en problematisch gedrag <i>Vroegsignalering bij jonge kinderen</i>	50	56	44	40	
Aantal meldingen Veilig Thuis: huiselijk geweld en kindermishandeling <i>Dit betreft alle meldingen die bij Veilig Thuis binnen komen, inclusief zorgmeldingen Jeugd van politie. Vanaf 1 oktober 2017 hanteert de politie een nieuwe registratiewijze, wat de stijging in 2018 verklaart.</i>	576	527	636	734	
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat overmatig alcohol drinkt (heeft afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen per keer gedronken)	18	20	21	20	

* Streefwaarde 2020

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatschappelijke ondersteuning

Preventieve maatschappelijke ondersteuning

1. Stimuleren van initiatieven van bewoners die zich willen inzetten voor hun straat, buurt of wijk via sociaal werkers en wijkregie en monitoren of dit aansluit bij de behoeften van inwoners.
2. Uitvoeren activiteiten uit de nota *Mantelzorgbeleid*.
3. Afstemmen van inzet vrijwilligers op doelstellingen gebiedsagenda (waar mogelijk).
4. Initiatieven in wijken, buurten en dorpen actief met elkaar verbinden.
5. Wijkcentra in staat stellen om vragen van bewoners op te halen en deze te vertalen in een vernieuwd (activiteiten)aanbod.
6. Vanuit een strategische samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede ontwikkelen we als gemeente samen met partners en hogeschool werkpraktijken voor het samenspel tussen formele en informele ondersteuning met daarbij nadruk op het versterken van de informele ondersteuning.
7. Ontwikkelen van een nieuwe visie op onafhankelijke cliëntondersteuning, en op basis van deze visie een aanbesteding van onafhankelijke cliëntondersteuning opstarten. Dit moet resulteren in een nieuwe inrichting van deze taak per 1 januari 2020.
8. Gemeente Ede heeft in haar personeelsbeleid aandacht voor inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.
9. Opstellen en (doen) uitvoeren van de 'Edese aanpak van het stimuleren van geletterdheid' die zich zal richten op het vergroten van het onderwijsaanbod, de bekendheid met het thema geletterdheid, het werven van de doelgroep (met name NT1) en het vergroten van deskundigheid bij professionals met de doelgroep te maken hebben. Het optimaal benutten van budgetten door

deze in samenhang met elkaar in te zetten (ontschotten) is hierbij het uitgangspunt.

Toelichting

1. Het stimuleren van initiatieven van bewoners vraagt, ondanks de grote, doorlopende inzet van sociaal werkers en wijkregie, aandacht. Betrokken inwoners die zich vrijwillig inzetten voor hun buurt voelen zich nog te vaak belemmerd door de duur en taaierheid van onze (beleids)processen. Met het actieprogramma Versterken Sociale Basis en Preventie streven we er naar dat we onze systemen beter laten aansluiten op de leefwereld van onze inwoners.
2. Er is uitvoering gegeven aan de ombuigingsmaatregel 14 door de toegang voor thuisondersteuning voor mantelzorgers naar de gemeente te halen. We monitoren deze wijziging en diens effect grondig (aantallen en doorverwijzingen). Voor het thema Mantelzorg & Werk, zijn interventies ontwikkeld om als gemeente in aanmerking te komen voor de erkenning van mantelzorgvriendelijke werkgever.
4. Zie de toelichting bij punt 1.
7. De visie op Onafhankelijke Inwonersondersteuning is vastgesteld. Op grond van deze visie is een aanbestedingstraject gelopen. De opdracht is gegund aan een nieuwe partij.
9. De gemeente heeft zich in 2019 voorbereid op haar regiefunctie aanpak geletterdheid 2023. Eerste stap hiertoe is het opstellen met de regio van een regioplan in 2020.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

1. Doorontwikkeling van het participatieverklaringstraject voor inburgeraars, dit in afstemming met de rol van Vluchtelingenwerk bij maatschappelijke begeleiding.
2. Doorontwikkeling van programma's waarin opleiding (taal) en inburgering, al dan niet gecombineerd, worden aangeboden.
3. Verbinding met activiteiten Vluchtelingenwerk, Woonstede, wijkregie, Sociaal Teams, etc. (volgens afspraken die gemaakt zijn tussen deze partijen).
4. Anticiperen op de kaders van het Kabinet ten aanzien van de structuurwijzigingen rond inburgering (vooruitlopend op de voorstellen van het kabinet).
5. Verbinden met de opgaven Werk en Participatie, Zorg en Wonen.

Toelichting

1. In 2018 en 2019 moesten we het participatieverklaringstraject nog verder ontwikkelen. Dit hebben we in 2019 afgerond. Tegelijkertijd hebben we in het licht van de nieuwe Wet Inburgering aan verdere doorontwikkeling gewerkt.
2. Hiervoor werken we samen met Werkkracht en worden werkprocessen bijgesteld. In 2020 start inkoop trajecten inburgering, taal en maatschappelijke begeleiding.
3. We zijn in 2019 gestart met de doorontwikkeling van de afspraken en processen. Hierbij anticiperen we op de nieuwe eisen van de wetgeving. In 2019 hebben we verschillende bijeenkomsten met het maatschappelijk middenveld, ketenpartners en met (vertegenwoordigers van) statushouders georganiseerd om zo input op te halen.

Preventieve jeugdhulp

1. Het CJG in de wijkteams wordt structureel onderdeel van de wijkteams zodat signalen uit de wijk

direct kunnen worden opgepakt.

2. Het collectieve aanbod van preventieve ondersteuning bij opvoeden en opgroeien (trainingen, cursussen, gespreksgroepen) wordt uitgebreid en door het CJG gecoördineerd.
3. Op basis van de positieve resultaten van de pilot *Vroegtijdige inzet schoolmaatschappelijk werk in het voortgezet onderwijs* wordt de werkwijze uitgerold over alle VO scholen in Ede. Bij een eerste schorsing vindt een huisbezoek plaats waardoor preventieve inzet kan worden geboden die de kans op verdere schooluitval verkleint.
4. Met de toenemende aandacht voor een sterke sociale basis en het belang van informele hulp en ondersteuning werken we aan een stevige positionering van het CJG. Door advies, hulp en ondersteuning dichtbij mensen te brengen en in een (heel) vroeg stadium vragen en zorgen te kunnen delen houden we het klein. Bij het zoeken naar een oplossing wordt altijd naar de eigen informele netwerken gekeken. Dat kan doordat het CJG in de wijken zit en op alle scholen en kinderdagverblijven.
5. Het voorkomen van hechtingsproblematiek is een blijvend aandachtspunt in de preventieve zorg voor de jeugd. Komend jaar staat dit thema expliciet op de agenda en worden er interdisciplinaire trainingen aangeboden aan alle professionals die met (aanstaande) ouders en jonge kinderen werken. Een ander thema dat expliciet op de agenda staat zijn problematische scheidingen. De inrichting van een echtscheidingsloket is een concreet actiepunt voor het komende jaar.
6. We zijn gestart met een preventieve community aanpak voor kwetsbare jongeren. De aanpak is gericht op vertrouwen, verantwoordelijkheid nemen en de community betrekken en ondersteunen waar nodig. Het doel is om kwetsbare jongeren perspectief te geven (zelf te laten ontdekken!) en henzelf, maar ook hun ouders en omgeving verantwoordelijkheid te laten nemen voor hun ontwikkeling en gedrag in de openbare ruimte. De aanpak is gericht op duurzaamheid en gedragsverandering. Bij voortdurend succes willen we deze aanpak ook in andere wijken implementeren.

Toelichting

1. Het CJG sluit -aan bij de wijkteams om signalen uit de wijken op te pakken.
2. In 2019 is er veel aandacht geweest voor deze onderwerpen. Wat betreft hechting zijn er trainingen voor professionals georganiseerd. Er blijft aandacht voor het thema hechting in 2020 in het project kansrijke start. Voor wat betreft echtscheiding is onderzocht wat een passend aanbod is. Naar aanleiding daarvan zijn er trainingen voor kinderen gestart en wordt er gestart met een relatie- en opvoedspreekuur.
3. De preventieve communicatie aanpak in Veldhuizen is in 2019 uitgegroeid tot een volwaardige uitvoerings- en samenwerkingspartner. Het bereik onder de jongeren is goed en de eerste resultaten zijn veelbelovend. Op basis hiervan kent het project een vervolg in 2020. Desalniettemin blijft het voor dit project, en voor al haar samenwerkingspartners in de wijk, zoeken naar een goede balans tussen preventie en repressie. In 2020 krijgt dit thema specifiek aandacht.

Onderwijsondersteuning

1. Actief benaderen van scholen om alle wettelijk verzuim tijdig en volledig te melden; op 100% van het gemelde verzuim volgt actie door Leerplicht.

2. Extra inzet (voor 3 jaar) op Leerplicht, specifiek een leerplichtambtenaar die de verbindende rol tussen primair onderwijs en gemeentelijke jeugdhulp oppakt (gestart begin 2017).
3. Voortzetting WOW (Waar Onderwijs Werkt) in 2018 en 2019, waar voortijdig schoolverlaters arbeidsvaardigheden aanleren en begeleid worden richting werk of regulier onderwijs. Vanaf halverwege 2018 wordt in breed verband met externe partners (waaronder onderwijs) gewerkt aan een duurzame oplossing waarbij gedacht wordt aan een schakelvoorziening voor die leerlingen die anders voortijdig de school verlaten en thuis komen te zitten.
4. Aanbieden van een methode die ondersteunend is voor leerkrachten die met inburgeraars (AMV-ers) werken om zo de inburgering beter te laten slagen.
5. Ondersteunen van de Nieuwkomersschool.

Toelichting

1. We werkten in 2019 aan een structurele oplossing om te voorkomen dat jongeren voortijdig en zonder kwalificaties van school gaan, thuis komen te zitten of van een uitkering afhankelijk worden. Voor de jonge statushouders hebben we waar mogelijk ingezet op doorstroom naar een Entree+ opleiding waar Entree, geïntensiveerde taal en inburgering gecombineerd worden aangeboden. Jonge statushouders moeten hierdoor in staat zijn voor een (start)kwalificatie, het reguliere onderwijs te volgen.
2. Inzet van leerplicht in het primair onderwijs blijft aan de orde. Deze taak hebben wij in 2019 verdeeld over de diverse leerplichtambtenaren. Er is dus niet één leerplichtambtenaar belast met deze taak.
3. Vanaf 2020 is WOW opgegaan in de Schakelroute. Een voorziening waar voortijdig schoolverlaters arbeidsvaardigheden aanleren en richting werk of onderwijs worden begeleid. De voorziening is ontwikkeld en gefinancierd door diverse partners (gemeente, scholen en Werkkracht).
4. Vooruitlopend op de leerbaarheidstoets die in de nieuwe Wet Inburgering wordt voorzien, willen we leerkrachten van statushouders (op ISK) al leren hoe om te gaan met opbrengsten uit zo'n leerbaarheidstoets. We verkennen of dit in 2020 aangeboden kan worden.

Gezondheidsondersteuning

1. Meer partijen zijn bereikt door intensivering van de voorlichting over vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
2. Naleving van de Wet op de Meldcode: invoering en monitoring van gebruik Meldcode en Verwijsindex.
3. Het beter bekend maken van het antidiscriminatiebureau, zodat inwoners weten waar zij terecht kunnen voor meldingen, vragen, mediation of andere ondersteuning.
4. Alcoholpreventie: deelname aan Frisvalley met campagnes voor diverse doelgroepen. Continuering inzet preventiemedewerker in het buitengebied voor onder meer interventies in de keet met betrokkenheid van de plaatselijke gemeenschap.
5. Preventie-projecten/ -activiteiten gericht op gezondheid, onder andere in samenhang met de jeugdgezondheidszorg en het speerpunt Food: Aan Tafel in de wijk (programma kindero obesitas van ziekenhuis in de wijk), ProMuscle (gericht op eiwitrijke voeding en beweging voor ouderen),

Gezondhuizen (multidisciplinaire aanpak leefstijl en gezondheid jonge ouders en hun kinderen) en inzet cultuurvertalers (bekend als voorlichters eigen taal en cultuur).

Toelichting

1. Hoewel op schema, blijft dit een aandachtspunt, ook naar aanleiding van de uitgevoerde nulmeting.
2. Er zijn bijna 20 aandachtfunctionarissen meldcode getraind en inzetbaar in vele teams binnen de organisatie.
5. Bij 'Aan tafel in de wijk' en 'ProMuscle' heeft gemeente Ede eenmalig financieel bijgedragen. 'Aan tafel' is afgerond; verdere implementatie van Promuscle wordt opgepakt via de Regio Deal; Gezondhuizen heeft in 2019 de noodzakelijke financiering van gemeente Ede ontvangen en zoekt nog naar mogelijkheden voor duurzame borging; cultuurvertalers worden gefinancierd met tijdelijke rijksmiddelen (tot en met 2021).

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	bedragen x € 1.000 Verschil actuele begroting/ rekening 2019
Lasten per productgroep					
Maatschappelijke Ondersteuning	18.271 N	16.749 N	17.279 N	16.398 N	881 V
Onderwijsondersteuning	4.580 N	4.534 N	5.158 N	4.231 N	928 V
Gezondheidsondersteuning	5.689 N	5.342 N	6.620 N	6.747 N	127 N
Totaal lasten programma	28.540 N	26.625 N	29.058 N	27.376 N	1.682 V
Baten per productgroep					
Maatschappelijke Ondersteuning	353 V	239 V	119 V	235 V	116 V
Onderwijsondersteuning	3.662 V	2.765 V	3.600 V	3.188 V	412 N
Gezondheidsondersteuning	471 V	0 V	493 V	742 V	249 V
Totaal baten per programma	4.486 V	3.004 V	4.212 V	4.165 V	47 N
Saldo van baten en lasten	24.054 N	23.621 N	24.845 N	23.211 N	1.635 V
Storting reserve	350 N	211 N	227 N	305 N	78 N
Onttrekking reserve	1.084 V	598 V	740 V	762 V	22 V
Resultaat	23.319 N	23.234 N	24.331 N	22.753 N	1.578 V

Toelichting

Maatschappelijke ondersteuning

Thuisondersteuning - algemene voorziening (Act. 2019 € 75.000 V)

€ 190.000 V

De algemene voorziening thuisondersteuning wordt gebruikt door cliënten en mantelzorgers. We zien een iets hogere opbrengst eigen bijdrage van cliënten, maar vooral lagere kosten voor de mantelzorgers.

Steeds meer mantelzorgers ontvangen (na maximaal 1,5 jaar) een maatwerkvoorziening. Om die reden willen we in 2020 een deel van het budget mantelzorgers gaan overhevelen. Het budget volgt hiermee de cliënt.

Al eerder is besloten om per 2020 de algemene voorziening voor cliënten te beëindigen. Daarmee gaat ook dit budget van de algemene voorziening over naar de maatwerkvoorziening thuisondersteuning.

Inclusie **€ 170.000 V**

In 2019 is het programma Inclusie 'in de lijn' geplaatst. Daardoor vervallen de personeelskosten voor een programmamanager en werden de kosten voor projectleiding lager. Dit betekende wel een andere werkwijze voor de organisatie wat tijd kostte. Tevens hebben zich minder projecten in het fysieke domein aangediend waar vanuit het budget inclusie een plus opgezet kon worden.

BWD-huizen **€ 70.000 V**

Vorig jaar is € 70.000 extra inzet voor laagdrempelige ontmoeting begroot. De maatregel is samen met twee buurthuizen vorm gegeven, de uitvoering start in 2020. Het budget valt vrij.

Lokale teams en Personen met verward gedrag **€ 200.000 V**

In 2019 is de inzet voor personen met verward gedrag gekoppeld aan de sociaal teams anders ingeregeld. Hier is niet apart op ingezet. Expertise binnen het sociaal team heeft dit opgepakt. Het incidentele budget van € 200.000 was niet nodig. Overigens kent Ede minder personen met verward gedrag ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Pilot Logeerszorg **€ 50.000 V**

Voorstel tot resultaatbestemming **€ 50.000 N**

Ede doet mee aan een tweejarige pilot waarin mantelzorgers ontlast worden door ouderen die thuis zorg krijgen even in een zorginstelling te laten logeren. We stellen voor het niet bestede deel van het totaal beschikbaar gestelde budget van € 80.000 over te hevelen naar 2020.

Clïëntondersteuning **€ 150.000 V**

De ombuiging Clïëntondersteuning gedeeltelijk informeel is eerder gerealiseerd dan voorzien. Deze ombuiging staat voor 2020 e.v. gepland. Deze hebben we echter in 2019 al kunnen realiseren.

Thuisbegeleiding **€ 170.000 V**

De afrekening 2018 van een verstrekte subsidie voor praktische gezinsondersteuning (PGO) levert een terugbetaling aan de gemeente op van € 50.000 omdat minder uren zijn ingezet dan afgesproken. In 2019 is minder subsidie aangevraagd voor PGO dan beschikbaar, voordeel van € 120.000.

Welzijn **-**

We hebben, vooruitlopend op het vervallen van budget vanaf 2020 ad € 0,5 miljoen, al gewerkt in lijn van de maatregel 'versterken sociale basis'. Voordeel € 80.000. Daarnaast is er een voordeel van € 100.000 op de financiële waardering van de mantelzorg en is een incidentele bijdrage gedaan voor het bewonersinitiatief voor de doe- en leerplaats Ede-Zuid van € 180.000.

Onderwijsondersteuning

Onderwijsachterstanden (Act. 2019 € 650.000 V) **€ 286.000 V**

Voorstel tot resultaatbestemming (Act. 2019 € 450.000 N) **€ 76.000 N**

In 2020 zijn peuteropvangorganisaties wettelijk verplicht om 16 uur aan te bieden (dit was 10 uur), 2019 was een overgangsjaar. De nieuwe subsidieregeling vergt voorbereidingstijd voor alle partijen en nog niet alle ouders en opvangorganisaties maken gebruik van de mogelijkheid om 16 uur VVE af te nemen en aan te bieden. Door de overgang naar deze nieuwe situatie zien we een tijdelijke onderbesteding van € 286.000. Het voordelige resultaat wordt ook deels veroorzaakt door de economische groei. Meer ouders met kinderen zijn gaan werken en brengen hun kinderen naar de kinderopvang in plaats van de peuteropvang. De wettelijke ingangsdatum is verschoven van 1 januari naar 1 augustus 2020. Daardoor wordt nu nog op een aantal plekken 10 uur aangeboden (60% minder) in plaats van 16 uur. Gezien de opgeschoven ingangsdatum stellen wij voor om een bedrag van € 76.000 toe te voegen aan de Reserve Onderwijs achterstandenbeleid.

Onderwijsondersteuning**€ 180.000 V**

In 2019 is er een nieuwe subsidieregeling voor onderwijsondersteuning ingegaan. Net als bij onderwijsachterstanden is 2019 overgangsjaar. Door de onbekendheid met de subsidieregeling heeft een aantal scholen nog geen aanvraag gedaan. Hierop is wel extra 'reclame' voor gemaakt. Dit heeft geleid tot meer aanvragen voor 2020. De ontwikkeling van de schoolpilots, vergde meer tijd dan verwacht. Om tot transformatie te komen is een goede gezamenlijke analyse essentieel. Samen met onderwijs is gekozen om daar de tijd voor te nemen en niet overhaast projecten op te starten maar te kiezen voor duurzame gezamenlijke transformatie. De eerste pilots zijn gestart in 2019, de andere schoolpilots starten in 2020. Regiobreed wordt een monitor ingevoerd om zo de resultaten van de verschillende pilots te kunnen meten en duiden.

Gezondheidsondersteuning**Veilig Thuis - meldcode (Act. 2019 € 100.000 N)****€ 150.000 N****Verrekening met bestemmingsreserve Vrouwenopvang/geweld in afh. relaties (Act. 2019 € 100.000 V)****€ 150.000 V**

De aanscherping van de meldcode met ingang van 2019 zorgt voor een toenemend beroep op Veilig Thuis, niet alleen in Gelderland-Midden maar ook landelijk. De hiervoor verkregen Rijksmiddelen blijken ontoereikend, maar de extra kosten kunnen in 2019 nog uit de reserve bekostigd worden. In november 2019 heeft de bestuurlijke vaststelling van de begroting 2020 van Veilig Thuis plaatsgevonden, waarin rekening is gehouden met een aanhoudende groei. Gebleken is dat de toegenomen kosten dan niet meer uit de regionale reserve bekostigd kunnen worden. Van alle regiogemeenten wordt een hogere bijdrage gevraagd. Voor gemeente Ede betekent dit een aanvullende bijdrage van € 200.000. Hiervoor ontvangt u bij de komende perspectiefnota een voorstel. Gemeenten zijn in gesprek met het ministerie over de hoogte van de rijksmiddelen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ziet toe op de kwaliteit van de dienstverlening van Veilig Thuis-organisaties.

Geweld hoort nergens thuis - projectenpool**€ 120.000 V****Verrekening met bestemmingsreserve Vrouwenopvang/geweld in afh. relaties****€ 120.000 N**

Het ministerie VWS heeft aanvullende middelen ter beschikking gesteld vanuit het programma "Geweld hoort nergens thuis". Onze regio heeft een drietal projecten aangevraagd, welke allen zijn gehonoreerd met een totaalbedrag van € 247.000. Dit betrof de projecten; 'Schadelijke traditionele praktijken', 'Laagdrempelige hulp aan plegers Huiselijk Geweld' en een 'Projectvoorstel Experiment Vrouwenopvang: Sneller Thuis'. De eerste twee projecten zijn in december 2019 gestart en beschikt. Het laatste project start in 2020 en om die reden zijn de hiervoor ontvangen middelen in de reserve gestort.

Gezondheidszorg**€ 90.000 V**

Binnen gezondheidszorg is € 60.000 aan subsidie teruggevorderd vanwege onder andere lagere inzet jeugdgezondheidszorg binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin. Voor toezicht en handhaving kinderopvang en gastouders heeft het Rijk in het najaar 2018 extra geld toegekend. De afspraken over invulling hiervan hebben tijd nodig gehad, voordeel € 30.000. Voor 2020 zijn deze afspraken al wel gemaakt.

Programmadoelstelling

De gemeente is verantwoordelijk voor een breed aanbod van individuele ondersteuning, zoals benoemd in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet.

Vanuit de Wmo is de gemeente verantwoordelijk voor ondersteuning die erop gericht is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en ook voor de ondersteuning wanneer iemand níet meer zelfstandig kan wonen. Het gaat om onder andere: woningaanpassingen, thuisondersteuning, begeleiding en dagbesteding, ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten, beschermd wonen, maatschappelijke opvang, cliëntondersteuning en vervoer.

De Jeugdwet bepaalt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor alle vormen van jeugdhulp en de plicht hebben om jeugdhulp en ondersteuning te bieden wanneer kinderen en gezinnen dit nodig hebben. Het aanbod bestaat uit ambulante jeugdhulp, pleegzorg, verblijf, jeugd-ggz, zorg voor jongeren met beperkingen en jeugdbescherming en -reclassering.

De Participatiewet regelt de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor alle mensen die kunnen werken maar daarbij wel ondersteuning nodig hebben. Gemeenten hebben de opdracht deze groeiende doelgroep ondersteuning te bieden zodat zij aan het werk gaan. Waar nodig is er ondersteuning om het salaris aan te vullen (inkomensondersteuning).

De sociale infrastructuur richten we zo in dat deze optimaal de zelfredzaamheid van onze inwoners ondersteunt. De individuele voorzieningen zijn bedoeld voor situaties waarin het eigen netwerk, informele ondersteuning en de voorliggende voorzieningen niet toereikend zijn.

Goede zorg en ondersteuning aan onze inwoners staan voorop. In Ede geven we in partnerschap vorm aan deze ondersteuning en staat de vraag van onze inwoners centraal. We bieden maatwerk met hart en oog voor mensen en de uitdagingen waar ze voor staan. Onze inwoners zijn tevreden over de ontvangen ondersteuning.

Echter op financieel vlak hebben wij nog een grote taak. Waar wij de eerste jaren na de decentralisaties nog te maken hadden met financiële overschotten in het sociaal domein, zijn inmiddels tekorten ontstaan die in hoog tempo zijn opgelopen. De tekorten spitsen zich toe op de uitvoering van de Wmo en met name de Jeugdhulp. Een grote uitdaging voor ons is kwalitatief goede, effectieve en efficiënte zorg bieden binnen de kaders van een duurzaam financieel perspectief.

Onze ambities moeten in een duurzaam financieel kader passen. Sturing daarop vraagt om urgentie, want de bekostiging van zorg staat onder druk. De komende jaren zijn daarom gericht op het slimmer en efficiënter vormgeven van de ondersteuning binnen het sociaal domein, zonder daarbij goede ondersteuning voor onze inwoners uit het oog te verliezen.

Ontwikkelingen

Maatwerkvoorziening

Doorontwikkeling WMO

Destijds heeft Ede de keuze gemaakt om de transformatie van de drie decentralisaties in de daaropvolgende jaren op onderdelen te intensiveren. Wij hanteren daarbij onze eigen Edese wijze. We trekken met partners (zorgaanbieders) gezamenlijk op om domeinoverstijgende samenwerking en bekostiging te stimuleren. Ondersteuning wordt zo veel mogelijk ontschot en integraal aangeboden in de nabijheid van de leefwereld van de cliënt (bijvoorbeeld via arrangementen). We hanteren daarbij een resultaatgerichte aanpak waarbij maatwerk het motto is. En waarbij we uitgaan van de mogelijkheden van inwoners/cliënten. We hebben daarbij zicht op de relevante ontwikkelingen, die we in het kader van de transformatie met voortgang oppakken.

Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een efficiënte overgang tussen 18- en 18+ en het zo goed mogelijk aan elkaar verbinden van Wmo en participatie (met een differentiatie aan producten daartussen). In 2019 hebben we daartoe de eerste stappen gezet.

Tevens hebben we ingezet op een verdere intensivering van de gewenste verschuiving van formele naar informele ondersteuning (door bijvoorbeeld het optimaal inzetten van vrijwilligers) en van individueel naar groep (door bijvoorbeeld het creëren van laagdrempelige wijkgerichte ontmoetingsplekken).

In 2019 is extra aandacht besteed aan het inzetten op actieve regie. Door consultants wordt strak ingezet op een passende indicering. En met resultaat. Zo is voor thuisondersteuning en dagbesteding de gemiddelde omvang van de indicatie per cliënt afgenomen. Ook heeft in 2019 een lichte verschuiving plaatsgevonden van specialistische naar reguliere begeleiding en is een (relatief) grotere toestroom vanuit Wmo naar Wlz opgetreden. Ook hebben we slagen gemaakt met de extramuralisering van Beschermd wonen. Randvoorwaarde voor dat laatste is wel dat er voldoende woonplekken beschikbaar zijn. Per 1 april 2019 verloopt ook de toegang tot de Maatschappelijke Opvang via de gemeente.

Inkoop Wmo vindt plaats aan de hand van Open house. We evalueren op dit moment deze inkoopmethodiek. Doel daarvan is dat de inkoopsystematiek(en) Wmo onze inhoudelijke ambities zou goed mogelijk ondersteunt.

Doorontwikkeling transformatieproces regionale inkoop jeugdhulp

In 2019 is volop werk gemaakt van het in 2018 vastgestelde (regionale) transformatieplan. De in dat plan geformuleerde transformatielijnen zijn integraal onderdeel geworden van het door de Raad in juli 2019 vastgestelde nieuwe Edese Jeugdbeleidsplan 2019-2022.

De transformatie van het jeugdhulp stelsel is een grote opgave. Niet alles kan tegelijkertijd uitgevoerd gaan worden. In 2019 is met name gewerkt aan het terugdringen van residentiele jeugdhulp, het voorkomen van uithuisplaatsingen, verbetering van de overgang 18- naar 18+, het bevorderen van inclusieve kinderopvang en het verbeteren van de samenwerking met het onderwijs. Daarnaast is de samenwerking met huisartsen verstevigd, zijn bij meer huisartsen Specialistische Ondersteuners Huisartsen gepositioneerd en is de pilot Jeugdbescherming Dichterbij van start gegaan. Met deze pilot wordt gewerkt aan het verkorten en verbeteren van de jeugdbeschermingsketen.

Een belangrijk instrument voor de transformatie is actieve regie op de ingezette jeugdhulp. Deze regierol is in 2019 versterkt door de implementatie van de hernieuwde focus (intake en actieve regie) van de Sociaal Teams.

Het Toegangsteam Jeugd is versterkt en in dienst genomen. Ook is medio 2019 besloten tot het in dienst nemen van de Sociaal Teams waardoor de sturing op, en de continuïteit van deze teams wordt vergroot. We zien dat deze focus op transformatieactiviteiten en de aanpassingen in de organisatie bijdragen aan de gewenste transformatie en bovendien tot lagere uitgaven op deze vormen van jeugdhulp. Naast deze lokale activiteiten is samen met de zes andere gemeenten in regioverband het Bestuurlijk Aanbesteden van jeugdhulp geëvalueerd en is met ondersteuning van de VNG en adviesbureau EHdK een start gemaakt met het ontwikkelen van een nieuwe regionale inkoopstrategie. Deze vernieuwde inkoopstrategie moet de transformatie van het jeugdhulp stelsel en de financiële houdbaarheid daarvan verbeteren. Samen met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs zijn we landelijk *Inspiratieregio samenwerking onderwijs en zorg*. Met negen andere regio's vormen we een lerend netwerk met als doel het verbinden van onderwijs, kinderopvang (jeugd)zorg en jeugdhulp.

Inburgering en maatschappelijke begeleiding van statushouders

De ambitie is dat deze nieuwe inwoners goed en snel inburgeren, integreren en participeren door middel van werk of onderwijs en opleiding. Dit vraagt om extra inzet van activiteiten en een integrale aanpak met wonen, onderwijs, inkomen en werk.

Het kabinet heeft in augustus 2019 bekend gemaakt de inburgering anders te willen vormgeven. Kaders worden ontwikkeld met als doel deze in 2021 te kunnen invoeren. Vooruitlopend op de borging in wettelijke- en financiële kaders, willen wij al toewerken naar de vermoedelijke situatie per 2021. Waar mogelijk samen met de regiogemeenten, bijvoorbeeld op gebied van wonen of rond inkoop van taal en inburgering.

Werk en participatie

Werkkracht: 'Iedereen heeft kans op werk en participatie, tenzij

Werkkracht staat voor het bieden van perspectief op, zo veel als mogelijk, regulier en duurzaam werk voor alle werkzoekenden uit de brede doelgroep van de Participatiewet, met en zonder arbeidsbeperking. Werkkracht is de verbindende factor tussen werkzoekenden, werkgevers, onderwijs, zorg, andere samenwerkingspartners rond het thema werk en participatie en de gemeente. De werkgeversdienstverlening en het matchen van vraag en aanbod is opgepakt samen met het WerkgeversServicePunt. Werkkracht heeft diverse trainingen ontwikkeld om werkzoekenden beter te laten aansluiten op de veranderende arbeidsmarkt. De prestatieafspraken uitstroom naar werk is niet volledig gerealiseerd ondanks de aantrekkende arbeidsmarkt omdat het huidige bestand van werkzoekenden steeds moeilijker bemiddelbaar is vanwege persoonlijke problematiek. De prestatieafspraken realisatie garantiebannen en beschut werken zijn gerealiseerd. Samen met de gemeente is de voorziening beschut werken Participatiewet georganiseerd en per 1 januari 2020 operationeel.

Werkzoekenden die niet direct betaald werk krijgen zijn met ondersteuning vanuit Werkkracht in de Edese samenleving op een andere wijze gaan participeren.

Inkomensvoorziening

Meer inwoners zijn in staat om zelfstandig in hun inkomen te voorzien. Dit blijkt uit de daling van het bestand bijstandsuitkeringen en de toename van verstrekte loonkostensubsidies.

Uit de evaluatie van het handhavingsbeleid blijkt dat de Edese aanpak in de toegang tot de uitkering effectief is: alleen van inwoners die het echt nodig hebben wordt het beroep op de tijdelijke uitkering gehonoreerd. Ook blijkt uit de evaluatie dat andere aspecten van handhaving verminderd aan bod zijn gekomen, zoals het onderzoek naar oneigenlijk gebruik van de uitkering en het opleggen van maatregelen bij niet nakomen van arbeidsverplichtingen. De evaluatie heeft geleid tot een nieuwe visie en een beleidsplan voor 2020 en volgende jaren waarin op deze aspecten wordt ingezet.

Uit de in 2019 uitgevoerde Minima Effect Rapportage blijkt dat het financiële ondersteuningsbeleid van de gemeente positieve effecten heeft op de doelstelling om financiële problematiek bij de inwoners zo veel mogelijk te helpen beheersen en meedoen van volwassenen en kinderen te bevorderen.

In het kader van vroegsignalering van schuldenproblematiek is een innovatieve jongerenaanpak ontwikkeld dat in 2020 uitvoering krijgt. Het betreft de ontwikkeling van een op de leefwereld van de jongere afgestemde voorlichtingsfilm die via een QR-code op een verjaardagskaart namens de gemeente, bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, door de jongere kan worden bekeken. Daarnaast zijn gastcolleges ontwikkeld over het hebben van schulden die in 2020 op de Edese scholen worden gegeven. Voor inwoners van alle leeftijden is de training "Omgaan met geld" ontwikkeld en in gang gezet. Tot slot is het product Budgetplus gestart, dat doorontwikkeld wordt als alternatief voor bewindvoering, mede in het kader van de ombuiging bewindvoerderskosten die is afgesproken met de raad.

Relevante beleidsnota's

Maatwerkvoorziening

- [Nota 'Het is mensenwerk'](#) (2013)
- [Regionaal beleidsplan Jeugd FoodValley 2015-2018](#) (2013)
- [Beleidsplan Awbz/Wmo](#) (2014)
- [Themanotitie decentralisatie AWBZ: 'Kanteling vraagt een zet'](#) (2014)
- [Minimabeleid 2015 en verder](#) (2014)
- [Regionale Visie Zorg voor jeugd FoodValley 'Elke jeugdige telt en doet mee'](#) (2014)
- [Nota Effectiviteit van het Minimabeleid](#) en [bijlage](#) (2015)
- [Ontwikkelagenda inkoop nieuwe Wmo](#) (2015)
- [Groeidocument Beschermd Wonen Valleiregio 2015-2017](#) (2015)
- [Woonvisie Ede 2030](#) (2015)
- [Raadsvoorstel voortzetten Minimabeleid 2015 en verder](#)
- [Inkoop Jeugdhulp samenwerkende gemeenten regio FoodValley 2016 e.v.](#) (2016)
- [Notitie Eigen bijdrage Wmo-maatwerkvoorzieningen](#) (2016)
- [Nota Minima-effectrapportage gemeente Ede 2016](#)
- [Voorstel toekomst huishoudelijke ondersteuning](#) (2016)
- [Evaluatie thuisondersteuning 2017-2018](#)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Regionaal visiedocument specialistische jeugdhulp Ons Verhaal \(2018\)](#)
- [Transformatieplan Jeugd FoodValley \(2018\)](#)

Werk en participatie

- [Beleidsplan Participatiewet](#) (2013)
- [Ontwerp Participatiebedrijf Ede](#) (2016)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)

Inkomensvoorziening

- [Visie op Schuldienstverlening Ede-Wageningen](#) (2016)

Wat willen we bereiken?

Maatwerkvoorziening

Inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, doen mee naar vermogen, en krijgen indien nodig daarbij begeleiding en ondersteuning.

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven en worden indien nodig op maat ondersteund en begeleid.

Subdoelen

- Meer inwoners doen mee in de samenleving.
- Zoveel mogelijk passend bij de ondersteuningsbehoefte van inwoners is er professionele ondersteuning op maat in verbinding met informele vormen van ondersteuning.
- Ondersteuning en begeleiding van het eigen sociaal netwerk en/of informele vormen van ondersteuning vormen altijd het uitgangspunt bij een hulpvraag. Indien nodig wordt deze steun en begeleiding aangevuld met professionele inzet.
- Meer kwetsbare inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen, al dan niet met ambulante begeleiding, of stromen duurzaam uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen.
- Jeugdigen worden adequaat ondersteund bij het veilig opgroeien tot zelfredzame burgers.
- Vervoer (van leerlingen, cliënten en kwetsbare inwoners) is afgestemd op de mogelijkheden en eigen verantwoordelijkheid van betrokkenen.
- Meer inwoners met een laag inkomen zijn in staat om deel te nemen aan de samenleving.
- Meer inwoners zijn schuldenvrij.

Werk en participatie

Vanaf 1 januari 2018 is Werkkracht Ede BV voor de gemeente Ede verantwoordelijk voor de uitvoering Participatiewet. Uitgangspunt bij de uitvoering is 'iedereen heeft kans op werk tenzij'.

Doel

Zoveel mogelijk mensen werken in een zo regulier mogelijke werkomgeving of participeren op een andere wijze in de Edese samenleving. De gemeente Ede neemt als werkgever haar verantwoordelijkheid door in haar personeelsbeleid aandacht te hebben voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Inkomensvoorziening

Doel

Zoveel mogelijk inwoners zijn financieel zelfredzaam en in staat om deel te nemen aan de samenleving door middel van werk of participatie. Aan inwoners die (tijdelijk) niet in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien wordt ondersteuning geboden. De geboden ondersteuning vanuit Werkkracht vindt plaats in samenhang met de benodigde inkomensondersteuning, de toepassing van armoederegelingen en schulddienstverlening. Waar nodig wordt dit ingebed in een integrale ketenaanpak, georganiseerd over de domeinen heen, waar gemeente en maatschappelijke partners effectief samenwerken.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2016	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Streefwaarde*
Percentage Edenaren dat zich eenzaam voelt <i>Sinds 2013 is eenzaamheid jaarlijks gemeten met één enquêtevraag: "Voelt u zich weleens eenzaam?". Sinds 2018 wordt eenzaamheid gemeten met elf vragen over sociale en emotionele eenzaamheid; hiermee worden vier categorieën van eenzaamheid onderscheiden.</i>	14	14	-	15	
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang <i>Mogelijke oorzaken van de verlaging ten opzichte van 2018 zijn de toegang per 1 april 2019 via de gemeente Ede, de toegenomen inzet bemoeizorg en de pilot housing first. Daarnaast worden de cijfers in 2019 anders geïnterpreteerd dan in 2018 en vorige jaren.</i>	153	211	202	112	
Percentage Edenaren dat belemmeringen ervaart in de algemene lichamelijke gezondheid om deel te nemen aan het maatschappelijke leven <i>Percentage Edenaren dat een matige of ernstige belemmering ervaart door zijn/haar lichamelijke gezondheid, fysiek functioneren en/of geestelijke gezondheid. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	16	-	15	-	n.v.t.
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar) <i>Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.</i>	10,6	11,3	12,3	12,5	
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO <i>Depla-indicator. Het gaat hier om unieke zorgklanten die indicatie hebben voor begeleiding (individueel of groep), hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, beschermd wonen of kortdurend verblijf.</i>	320	316	313	325	
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	202	203	201	211	
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO Beschermd Wonen per 10.000 inwoners <i>Het aantal neemt af, doordat Wageningen indicaties van cliënten met Beschermd wonen zelf regelt (zijn niet meer in de cijfers meegenomen) en door de extramuralisering Beschermd Wonen.</i>	30	22	21	18	
Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	86	83	84	86	
Aantal werkzoekenden met een arbeidsbeperking <i>Voor 2015 het aantal bijstandsgerechtigden in het doelgroepenregister (gestart op 1 januari 2015) per 01-12-2015, voor 2017 het aantal personen per september 2016.</i>	37	87	88	116	
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen <i>Inclusief Collectieve Ziektekostenverzekering.</i>	3.175	3.375	3.657	3.858	
Aantal aanvragen schulddienstverlening <i>Aantal aanvragen in het betreffende kalenderjaar. Bron: Allegro.</i>	345	384	342	403	

* Streefwaarde 2020

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatwerkvoorziening

1. Het verder ontwikkelen van de transformatieagenda Wmo, zoals de ontschotting van budgetten (binnen het sociaal domein, maar ook met de Zvw en de Wlz - domeinoverstijgend werken), de verbinding tussen nulde-, eerste- en tweedelij, substitutie van zwaardere naar lichtere vormen van ondersteuning en het bieden van maatwerk. Een wijkgerichte aanpak staat daarbij voorop.
2. Het realiseren van laagdrempelige ontmoetingsplekken in alle wijken, gericht op ontmoeting en

dagbesteding/participatie, in samenwerking met Wmo-aanbieders, Malkander en de brede nuldelijn.

3. Het evalueren en verder ontwikkelen van het product Thuisondersteuning (zowel de maatwerk, als de algemene voorziening) alsmede thuisondersteuning voor mantelzorgers.
4. Het onderzoeken van sturingsmogelijkheden op budget en kosten Wmo, ondermeer door het werken aan transformatiedoelstellingen door het opstellen van een nieuwe ontwikkelagenda met aanbieders Wmo.
5. Het evalueren en verder ontwikkelen - in samenspraak met de regiogemeenten van het Wmo-ondersteuningsarrangement GGZ. Dit is nodig voor de extramuralisering van het intramurale beschermd wonen voor de doelgroep GGZ met psychiatrische problematiek.
6. Het realiseren van een optimale aansluiting van de maatschappelijk opvang bij wat de doelgroep nodig heeft.
7. Het verder opschuiven van 'zorgbeleid' naar 'woonbeleid' in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Mensen wonen zo normaal mogelijk. Dat is 'in de wijk' en met scheiding van wonen - ondersteuning, al dan niet met ambulante begeleiding.
8. Het ontwikkelen en uitvoeren van ondersteuningsarrangementen binnen het onderwijs zodat we – integraal – kunnen anticiperen op opgroei- en opvoedproblemen. Dit helpt ook om voortijdige schooluitval te voorkomen. De ketensamenwerking willen we hiervoor optimaal benutten.
9. We zijn daar waar het gebeurt: op scholen, de plek waar kinderen en hun ouders zijn. Het voornemen om een notitie te schrijven over jongeren in een kwetsbare positie wordt ingevuld door concrete, praktisch uitvoerbare plannen te maken. We bevorderen de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat een jongere niet afhankelijk hoeft te worden van een uitkering. We zetten ons in voor praktijkcertificering waar het halen van een startkwalificatie een brug te ver is.
10. Drie pilots op het gebied van schulddienstverlening die in 2018 hebben gedraaid, worden in 2019 vertaald naar reguliere uitvoering:
 - Problematische schuldenproblematiek bij onze inwoners wordt adequaat opgepakt met het product 'Op tijd erbij'. In 2018 heeft een pilot gedraaid in Ede-West. Samen met het Sociaal Team bieden wij ongevraagd hulp aan de inwoners met problematische schulden.
 - In 2018 is samen met ketenpartners en ervaringsdeskundigen gewerkt aan de producten 'Nazorg uit Voorzorg' en 'Preventie Jongeren'. Nazorg uit Voorzorg beoogt, door middel van gedragsverandering, te voorkomen dat inwoners nogmaals in de financiële problemen raken.
 - Met het product 'Preventie Jongeren' wordt een verbinding gemaakt met scholen. Zo willen we als effect realiseren dat er minder schooluitval voorkomt vanwege schuldenproblematiek.
11. Uit de nota's 'Effectiviteit van het Minimabeleid 2015' bleek dat de integrale samenwerking binnen het sociaal domein een verbeter slag behoeft. Deze verbeter slag heeft ons geholpen om de dienstverlening naar onze inwoners op een hoger niveau te brengen. De interne werkprocessen zijn hierop afgestemd. Wij gaan onderzoeken of onze inwoners dit ook zo ervaren. Daarnaast gaan we de effecten van de inkomensondersteunende regelingen onderzoeken. Dit doen we in 2019.

Toelichting

2. In 2019 zijn vanuit een ombuigingsmaatregel voorbereidingen getroffen om in twee pilots een verschuiving te realiseren van formele dagbesteding naar laagdrempelige ontmoeting.
5. Heeft in 2019 een prioriteit gekregen gezien (personele) ontwikkelingen en vraagstukken. Dit heeft verder geen inhoudelijke consequenties.
7. In 2019 heeft een stijging plaatsgevonden van 11 naar 58 plekken begeleid wonen en/of geclusterd zelfstandig wonen. Hoewel dit gezien kan worden als een substantiële stijging, is het niet voldoende om de uitstroom echt te bevorderen. Van belang dat er veel meer woonplekken voor de doelgroep beschikbaar komen.
8. Samen met het Samenwerkingsverband VO Gelderse Vallei en Karakter is in het schooljaar 2018-2019 gestart met Comma. Comma richt zich op leerlingen met internaliserende gedragsproblemen die thuiszitten of dreigen uit te vallen in het voortgezet onderwijs. In dit bovenschoolse arrangement wordt gewerkt aan terugkeer naar school.
9. In 2019 is op basis van de data vanuit jeugdhulp en de data vanuit het onderwijs gestart met het uitwerken van zogenaamde schoolpilots. Met deze pilots versterken we de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp waardoor het pedagogisch opvoed- en opgroei-klimaat op scholen wordt verbeterd en er minder (GGZ) hulp nodig is.

Werk en participatie

1. Vanaf 1 januari 2018 is Werkkracht Ede BV voor de gemeente Ede verantwoordelijk voor de uitvoering Participatiewet. Uitgangspunt bij de uitvoering is 'iedereen heeft kans op werk tenzij'. Prioriteitsgroepen voor 2019 zijn jongeren, 55-plussers en statushouders. Met het bevorderen van het doen van een tegenprestatie wordt daarnaast de participatie gestimuleerd van de inwoners die tijdelijk of duurzaam geen arbeidsplicht hebben.
2. De doorstroming vanuit (arbeidsmatige) dagbesteding naar (beschut) werk wordt verder vormgegeven samen met de zorgaanbieders en Werkkracht Ede BV.
3. Voorbereiden op de verwachte invoering van de Wet Inburgering per 1 januari 2021 a.s.

Toelichting

1. De prestatie-afspraken met Werkkracht over de aanpak van de genoemde prioriteitsgroepen zijn met positieve resultaten afgerond. Toepassing van de verordening Tegenprestatie is nog onvoldoende uit de verf gekomen en vraagt om een verbeteringslag. De ontwikkelingen van een wetwijziging op dit punt worden op de voet gevolgd.
2. In 2019 is gestart met de transformatie van (B)aanzet als WMO-product naar de domeinoverstijgende innovatie van dagbesteding naar werk (en vice versa). Dit past in Transformatielijn 2 "Passende ondersteuning, zo licht als mogelijk, zwaar waar nodig".

Inkomensvoorziening

1. Evalueren van het fraude- en handhavingsbeleid 2015-2018 en op basis van de uitkomsten aanpassen van bestaand beleid of ontwikkelen van nieuw beleid.
2. Effecten monitoren van de geïmplementeerde werkwijze 'behoorlijk en effectieve invordering Ede'.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	bedragen x € 1.000 Verschil actuele begroting/ rekening 2019
Lasten per productgroep					
Maatwerkvoorziening	89.062 N	75.643 N	91.121 N	92.442 N	1.321 N
Werk en Participatie	20.996 N	16.206 N	19.294 N	17.121 N	2.173 V
Inkomensvoorziening	28.480 N	27.952 N	28.742 N	28.477 N	265 V
Totaal lasten programma	138.539 N	119.802 N	139.157 N	138.041 N	1.116 V
Baten per productgroep					
Maatwerkvoorziening	3.632 V	2.085 V	2.347 V	2.673 V	326 V
Werk en Participatie	4.388 V	908 V	1.490 V	1.375 V	115 N
Inkomensvoorziening	25.531 V	24.540 V	24.161 V	23.618 V	543 N
Totaal baten per programma	33.551 V	27.533 V	27.998 V	27.666 V	332 N
Saldo van baten en lasten	104.988 N	92.269 N	111.159 N	110.374 N	785 V
Storting reserve	692 N	1.534 N	2.538 N	1.725 N	813 V
Onttrekking reserve	2.195 V	1.090 V	5.063 V	3.815 V	1.248 N
Resultaat	103.485 N	92.714 N	108.634 N	108.285 N	349 V

Toelichting

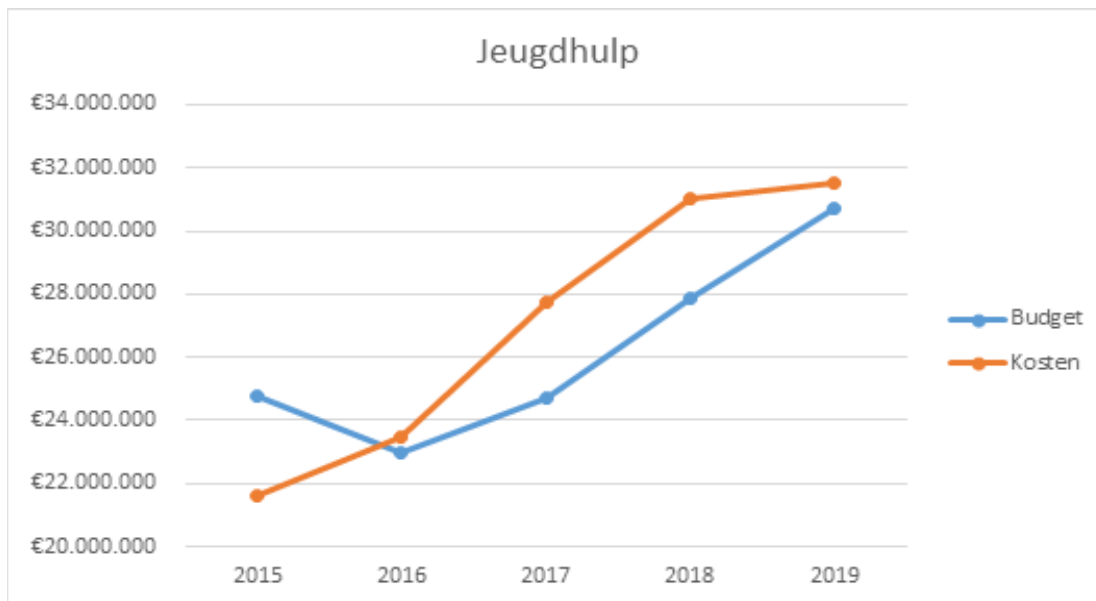
Maatwerkvoorziening

Jeugdzorg (Act. 2019 € 800.000 N)

€ 720.000 N

De kosten jeugdzorg over 2019 zijn € 720.000 hoger dan begroot. Dit is in lijn met de verwachting halverwege dit jaar. Er is steeds meer grip op de kostenontwikkeling. In 2019 zien we dan ook de groei van de kosten op jeugdzorg verder afvlakken. Middels maatregelen en transformatie van het Sociaal Domein is hierop ingezet. Bij de halfjaarrapportage was sprake van een autonome groei van ambulante jeugdzorg en een daling van verblijf. Dit beeld is niet gewijzigd over het tweede halfjaar. Bij de actualisatie halverwege dit jaar is rekening gehouden met een nadeel van € 100.000 over 2018. Dit nadeel is bijgesteld naar € 60.000. Het declaratiegedrag van zorgaanbieders was afgelopen jaren tamelijk onvoorspelbaar. Door verbeterde prognoses en versneld factureren van deze aanbieders hebben wij steeds meer grip op de kostenvoorspelling.

De totale uitgaven jeugdzorg 2019 bedragen circa € 31,4 miljoen. Bij ambulante jeugdhulp zien we een eerste effect op het omzetten van exclusieve opvang naar inclusief. De kosten van jeugdzorg stabiliseren, maar op onderdelen zien we helaas nog wel een toename van de kosten. Ambulante zorg laat een kostenstijging zien in met name behandeling, begeleiding en GGZ. De oorzaak is zowel een toename in volume van het aantal cliënten als de intensiteit van het zorgtraject. Ook is er sprake van een vertraging in de daling van de kosten zoals opgenomen in het maatregelenpakket. Enerzijds door de complexiteit van de wettelijke maatregelen en anderzijds door het feit dat we als gemeente afhankelijk zijn van de, niet afdwingbare inzet van partners (bijvoorbeeld onderwijs). Bij verblijf zien we een daling van de kosten door actieve regie op 18-/18+. Voor jeugd bedraagt de totale ingeboekte ombuiging 2019 circa € 1 miljoen die op onderdelen meer oplevert dan verwacht en op onderdelen iets vertraagd is. Het financiële resultaat zal betrokken worden bij de komende perspectiefnota.

In bovenstaande grafiek zien we een stijging van de kosten en het budget in de jaren. Dit budget is inclusief aanvullingen vanuit de algemene middelen. In 2019 was een aanvulling noodzakelijk van circa € 5,2 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de incidentele extra middelen jeugd (€ 2,6 miljoen voor 2019).

Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk vervoer (Act. 2019 € 50.000 N)

€ 185.000 N

Leerlingenvervoer is een opneemenderegeling. Met ingang van het nieuwe schooljaar zien we dat de volumestijging die we bij de actualisatie al zagen zich heeft doorgezet. Meer leerlingen en meer ritten hebben tot een nadeel geleid. Daarnaast zijn de kosten van het beheerbureau die vanuit de regio zijn door belast hoger dan begroot onder andere om de aanbesteding leerlingenvervoer die momenteel loopt te begeleiden. In de Perspectiefnota 2020-2023 is besloten over maatregelenpakket 2.0 sociaal domein waarin ook maatregelen die betrekking hebben op het leerlingenvervoer zijn opgenomen. Op termijn verwachten we hier de eerste resultaten van te zien.

Voor wat betreft vraagafhankelijk vervoer zien we een voordeel.

Thuisondersteuning - maatwerkvoorziening (Act. 2019 € 425.000 V)

€ 780.000 V

Het bij de halfjaarrapportage gemelde voordeel is bij de rekening hoger uitgevallen. Vooral de effecten van de invoering abonnementstarief met een aanzuigende werking op thuisondersteuning heeft nauwelijks plaatsgevonden (en is dus veel lager dan verwacht). Wel is er een - constante - stijgende groei van het aantal cliënten dat gebruik maakt van thuisondersteuning. Ook zien we hier de effecten van het versterken van de regiefunctie door het passend en scherper indiceren (met als gevolg een gemiddeld lagere indicatie per cliënt). Nog altijd bestaat overigens de verwachting dat de invoering van het abonnementstarief nog zal gaan leiden tot kostenstijgingen. Daarnaast is de ingeboekte taakstelling (in het kader van de ombuigingsmaatregel thuisondersteuning) door het gebruik van een schoonmaaktarief conform de Cao Schoonmaak niet realiseerbaar.

Het resultaat 2019 zal in afstemming met de voortgang van de ombuigingsmaatregel betrokken worden bij de komende perspectiefnota.

Begeleiding, dagbesteding etc. (Act. 2019 € 200.000 V)

€ 480.000 V

Met inachtneming van een nadeel van circa € 0,1 miljoen aan verrekeningen vorige jaren, bestaat een voordelig saldo op de kosten van ongeveer € 0,6 miljoen. Een precieze duiding is lastig te geven. Processen als langer thuis wonen, de vergrijzing, het overkomende van cliënten uit de Jeugdwet (18+), de verschuiving van Wmo naar Wlz, het versterken van de regiefunctie en wellicht zelfs de aanzuigende werking van de invoering van het

abonnementstarief lopen door elkaar. Daarnaast lopen er processen rond de ombuigingen, waaronder bijvoorbeeld de voorzichtige verschuiving tussen specialistische en reguliere begeleiding en de aanscherping van de tarieven. Dat laatste heeft ondermeer geleid tot een forse daling van de kosten dagbesteding. Het huidige voordeel bestaat in elk geval uit lagere bestedingen voor de woonbegeleiding 18+. Een deel van de cliënten landt bijvoorbeeld bij beschermd wonen. Ook heeft het versterken van de regiefunctie een voordelig financieel effect.

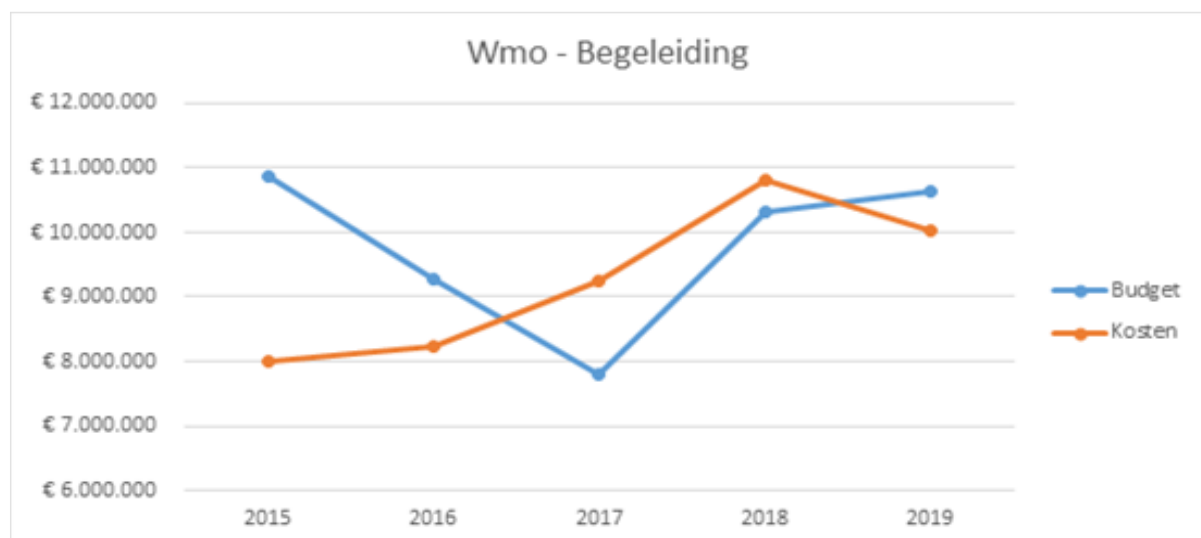
In percentages wijzigen de kosten en cliënten ten opzichte van 2018 als volgt:

Kostenstijging 2019 (t.o.v. 2018)	Kosten	Cliënten	Gemiddelde volume per cliënt
Begeleiding	4%	7%	-7%
Dagbesteding	-28%	2%	-12%

Met de toename van het aantal cliënten zien we de kosten minder sterk dalen door aanscherping van de tarieven en een verlaging van de geïndiceerde hoeveelheden (door passend en scherper indiceren).

Budget en kosten op zorgjaar: (realisatie 2015-2019)

Als we de kosten van begeleiding en dagbesteding "zuiver" op het jaar zetten (bijv.: kosten van 2018, die in 2019 betaald zijn, tellen we op het jaar 2018 etc.), ontstaat het volgende beeld:

We zien in bovenstaande grafiek de in 2018 ingezette daling van de kosten als een effect van de ombuigingen. Door passend indiceren en strakke opdrachtverstrekking richting aanbieders kunnen we richting onze inwoners goede begeleiding en ondersteuning blijven bieden tegen afnemende kosten. Dit is in lijn met de doelstellingen vanuit de decentralisatie en transformatie. Dit heeft niet geleid tot een toename van klachten en/of bezwaren. De stijging in 2020 betreft, naast de regulier verwachte groei, vooral de toename van zowel het budget en kosten voor de beweging om jongvolwassenen onder te brengen bij de Wmo in plaats van de verlengde jeugdhulp. Voor 2020 verwachten we een stijging van kosten (met name door de transformatiebeweging om jongvolwassenen onder te brengen bij de Wmo in plaats van de verlengde jeugdhulpen) en toename van budget door regulier verwachte groei.

Inzet algemene middelen:

Vanaf 2019 is het budget voor begeleiding structureel met € 1,7 miljoen gecompenseerd vanuit de algemene middelen. Hier tegenover zijn er ook ombuigingstaakstellingen ingeboekt, waarmee het budget 2019 met € 1,0 miljoen is verlaagd. Per saldo een extra inzet van € 0,7 miljoen.

Hulpmiddelen en woonvoorzieningen (Act. 2019 € 140.000 N)**€ 60.000 N**

Hier zien we vooral bij vervoersvoorzieningen en rolstoelen een hoger gebruik en extra benodigde personele inzet. Een deel van de kostenstijging is toe te schrijven aan de ontwikkeling van de invoering van het abonnementstarief. Ten opzichte van halfjaarrapportage vallen de werkelijke bestedingen iets gunstiger uit en zien we tevens op woonvoorzieningen een voordelig resultaat van € 50.000. Per saldo resteert een nadeel van € 60.000.

Beschermd wonen (Act. 2019 € 700.000 N)**€ 2.390.000 N****Verrekening met bestemmingsreserve Beschermd Wonen (Act. 2019 € 700.000 V)****€ 1.920.000 V**

Vanuit het hoofdlijnenakkoord GGZ hebben we in september € 0,47 miljoen aanvullende middelen gekregen. Deze extra rijksmiddelen staan nog als voordelig resultaat op programma 8 Bestuur en organisatie en worden verrekend met het bovenstaande nadeel van € 2,4 miljoen. Het werkelijke nadeel van € 1,9 miljoen betreft vooral een hoger (gewenst) gebruik van extramurale arrangementen in zowel Ede als onze regiogemeenten. Deze lijn was bij de halfjaarrapportage al zichtbaar. Gezien het nieuwe hoofdlijnenakkoord GGZ en de demografische groei, is verdere afbouw van de intramurale bedden niet/amper te verwachten. Ook de kostenafwikkeling van vorige jaren heeft tenslotte nog geleid tot extra kosten.

Wanneer we de kosten afzetten tegen de centrum-gemeentelijke middelen beschermd wonen (€ 23,4 miljoen), dan zijn de verkregen middelen volledig ingezet. De onttrekking van € 0,65 miljoen uit de reserve beschermd wonen wordt namelijk geheel verklaard door de gemaakte kosten van afwikkelingen voorgaande jaren. In 2020 gaan we het toegenomen gebruik van GGZ-arrangementen en ook de in pilot gestarte lokale toegang via enkele regiogemeenten evalueren. Om daadwerkelijk kosten te kunnen besparen, is het nodig dat de komende periode meer zelfstandige woonplekken voor de doelgroep beschikbaar komen.

Maatschappelijk opvang (Act. 2019 € 400.000 V)**€ 310.000 V****Verrekening met bestemmingsreserve Maatschappelijke Opvang (Act. 2019 € 400.000 N)****€ 500.000 N**

De in september ontvangen compensatie van het rijk voor de opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers is nog niet besteed. Overleg hierover met de gemeente Wageningen vindt momenteel plaats. De beschikbare middelen zijn gereserveerd in de reserve Maatschappelijke opvang. Het budget nachtopvang zwerfjongeren is niet benut, omdat er geen vraag naar deze opvang bestaat. De afrekening voor de realisatie van de tijdelijke (winter)opvang bij het sociaal pension (van eind december) is nog niet beschikbaar en wordt in 2020 verantwoord ten laste van de reserve en de beschikbare middelen voor renovatie van het sociaal pension. Het nadelig saldo op dit product wordt gecompenseerd door de in september ontvangen rijksinkomsten op programma 8 Bestuur en organisatie.

Stelpost ombuigingen sociaal domein (Act. 2019 € 650.000 V)**€ 820.000 V**

In de Programmabegroting 2019-2022 is het eerste maatregelenpakket opgenomen op te komen tot een financieel duurzaam perspectief. Dit maatregelenpakket valt binnen bestaande beleidskaders en kent drie lijnen: 1. effectievere sturing; 2. efficiency in bedrijfsvoering; 3. sturen op samenwerking in ketens. De uitwerking in een 20-tal maatregelen is in 2019 hoger dan de totale taakstelling 2019 op sociaal domein. Hierdoor is er een incidentele buffer/stelpost (€ 0,9 miljoen). De kosten ter voorbereiding op de ombuigingen sociaal domein zijn beperkt gehouden tot € 80.000 waardoor er een vrijval is van € 820.000.

Aanvullend Inkomen (Act. 2019 € 115.000 N)**€ 75.000 N**

Alle regelingen in het kader van aanvullend inkomen zijn open eind regelingen. De doelgroep zijn de inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Zo worden ook de werkenden en hun kinderen bereikt en ondersteund om te participeren. Voor 2019 is er een tekort ontstaan. Het aantal inwoners dat een beroep doet op de vergoeding voor bewindvoering is gestegen. Daarnaast is het tarief van bewindvoering gestegen. Dit leidt tot een resultaat van € 75.000 negatief, met als kanttekening dat de kosten minder zijn gestegen dan voorgaande jaren door het inzetten van het gemeentelijke product Budgetplus. Het aantal inwoners dat een

beroep doet op de collectieve zorgverzekering, in combinatie met de hogere premies, leidt tot een nadeel op zorgkosten van € 40.000. We hebben in 2019 een eenmalig voordeel van € 40.000 door toevoeging van restant budget Kleine Schulden.

Wet Kinderopvang

€ 40.000 N

Het budget voor de wet Kinderopvang is met € 40.000 overschreden. Deze gelden zijn bedoeld voor de kosten van Sociaal Medische Kinderopvang en om het verschil uit te betalen tussen de toeslag voor kinderopvang (belastingdienst) en de werkelijke kosten. De gemeente betaalt het verschil zodat inwoners met een bijstandsuitkering geen financiële belemmering ervaren bij de acceptatie van werk in relatie tot de noodzaak tot kinderopvang. Het aantal inwoners dat een beroep doet op kosten voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie is sterk gestegen. Onderzocht gaat worden of dit komt door de beleidsaanpassing Jeugdwet om de vergoedingen voor BSO+ in te perken.

Werk en participatie

Sociale werkvoorziening/participatie (Act. 2019 € 356.000 V)

-

Het voordeel bij de actualisatie werd grotendeels veroorzaakt door de ontvangen compensatie voor de CAO verhoging van de WSW-ers (€ 225.000). De afspraken over doorbetaling van deze compensatie aan Werkracht BV, uitvoerder van de Wsw zijn in de tweede helft van 2019 gemaakt. Daarnaast is het budget in de septembercirculaire neerwaartse bijstelling plaatsgevonden (€ 40.000) en bleek het voordeel bij de halfjaarrapportage door een administratieve fout € 90.000 te hoog ingeschat.

De bijdrage aan de pilot Ede-zuid gewijzigd naar een bijdrage vanuit beleidsdomein sociale basis.

Liquidatie Permar

€ 50.000 V

De jaarrekening 2018 van de Permar laat een exploitatieresultaat zien van € 221.000. Deze wordt verrekend met de 5 gemeenten. Voor Ede is dit per saldo een voordeel van € 50.000.

Arbeidsmarktregio (Act. 2019 € 245.000 V)

€ 210.000 V

Gemeente Ede is als centrumgemeente penvoerder voor de arbeidsmarktregio. Voor het vervullen van deze regierol stelt gemeente Ede middelen beschikbaar. In 2019 hebben wij onze regierol verder gestructureerd. Om samen met onze partners aan een inclusieve arbeidsmarkt te werken, beschikken wij daarnaast over centrumgemeentelijke middelen. In 2019 zijn de uitgaven en daarmee geraamde onttrekking uit de reserve Arbeidsmarktregio € 1,4 miljoen lager dan verwacht onder meer doordat uitbetaling van de ESF-gelden niet heeft plaatsgevonden. De gelden waren eerder al ontvangen door de centrumgemeente maar mochten vanuit het Rijk nog niet uitbetaald worden. De gelden zijn inmiddels vrijgegeven en uitbetaling vindt plaats in 2020.

Inkomensvoorziening

Algemene inkomensvoorzieningen (Act. 2019 € 425.000 V)

€ 278.000 N

In 2019 is het aantal inwoners met een bijstandsuitkering met 71 afgenomen. Hierdoor is een voordeel van € 222.000 ontstaan. Daarnaast zien we dat zelfstandigen waaraan een krediet is verstrekt sneller aflossen waardoor een voordeel ontstaat van € 423.000 op de regeling Bijstand Besluit Zelfstandige (BBZ). Ook worden jaarlijks de vorderingen op (voormalige) bijstandsontvangers gewaardeerd om te komen tot een goede balanspositie. Deze herwaardering resulteert in 2019 in een mutatie van de voorziening dubieuze debiteuren van € 808.000 nadelig. Door stijging van licentiekosten is de doorbelasting naar dit product € 115.000 hoger dan begroot.

Programmadoelstelling

Bedrijven zorgen voor gevarieerde werkgelegenheid, gericht op de kwaliteiten van de Edese beroepsbevolking en op de kansen die Ede en de Regio FoodValley bieden. Dit doen we onder meer door het bedrijfsleven en startende organisaties te ondersteunen en nieuwe bedrijven aan te trekken. We zorgen dat ons vestigingsklimaat aantrekkelijk blijft en ruimte biedt aan nieuwe bedrijven, onder andere door voldoende bedrijventerreinen beschikbaar te hebben en bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken en grond tegen een aantrekkelijke prijs aan te bieden. Actief accountmanagement vinden we belangrijk. Ook versterken we het (internationale) vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen. Het Agrofood-cluster van bedrijven en kennisinstellingen draagt bij aan extra werkgelegenheid in Ede en de regio en aan een hoogwaardig voorzieningenniveau. De komst van het World Food Centre (WFC) bij station Ede-Wageningen zien we als een stimulerende factor. We stimuleren en faciliteren binnen de hele gemeente een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen op het gebied van bedrijventerreinen, detailhandel, recreatie en toerisme voor inwoners en bezoekers, met speciale aandacht voor een levendig centrum. Circulair en sociaal ondernemen vormen een steeds belangrijkere component binnen de economie en krijgen dan ook de aandacht.

In de groeiende economie is steeds vaker sprake van een mismatch of schaarste op de arbeidsmarkt. We investeren daarom in een krachtige samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Hiervoor is in 2017 de Strategische Arbeidsmarkttafel ingericht waar door de ondernemers, onderwijs en overheid over strategische zaken wordt gesproken die concreet worden vertaald in projecten. Vanuit de economische ambitie een top-regio te zijn willen we vol inzetten om toptalent duurzaam te binden aan onze regio. Vanuit de sociale ambitie om zoveel mogelijk mensen zo regulier mogelijk aan de slag te laten zijn geven wij, samen met de partners in het Werkgeversservicepunt (WSP), vorm aan effectieve werkgeversdienstverlening op het gebied van personeelsvraagstukken en *een leven lang ontwikkelen*. De gemeente Ede als centrumgemeente zal zich inspannen om deze samenwerking verder uit te bouwen en de één-loketfunctie van het WSP uit te dragen.

Voor het goed functioneren van werklocaties en voorzieningen is bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer een belangrijke voorwaarde. Daarnaast zetten we in op duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid. Dit betekent dat inwoners en ondernemers keuzes hebben in vervoer en dat het vervoer op een efficiënte en duurzame manier kan plaatsvinden. Daarom werkt Ede aan de verbetering van reistijden op de hoofdwegen, verkeersveiligheid en het parkeerklimaat, aan vermindering van verkeershinder en aan duurzamer verplaatsingsgedrag (toename fietsgebruik en elektrisch rijden).

De gemeente Ede wil door verder te investeren in de fiets daarmee ook investeren in duurzaamheid en gezondheid en bijdragen aan klimaat- en energiedoelen, een aantrekkelijkere binnenstad en het bereikbaar houden van economische centra.

Ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

Ondernemers zijn onmisbaar voor onze samenleving. Zij creëren werkgelegenheid en dragen bij aan oplossingen voor (maatschappelijke) uitdagingen. In de huidige tijd van economische groei zien we binnen het bedrijfsleven ook een toenemende aandacht voor thema's als duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen en circulaire economie. Naast het faciliteren van een goed vestigings- en investeringsklimaat hebben we vanuit de gemeente in gezet op het versterken van de relatie met het bedrijfsleven, het stimuleren van kennisuitwisseling, het bouwen van netwerken en het stimuleren van sociaal ondernemen en circulaire economie.

Uitgifte bedrijfslocaties

In 2019 is op het gebied van bedrijventerreinen de aandacht verdeeld over een aantal zaken.

Bij de verkoop van bedrijfskavels op Food & Businesspark (voorheen De Klomp Oost genoemd) vormt de doorontwikkeling van een (regionaal) ecosysteem waarin de bedrijven en instellingen kunnen en willen landen de centrale leidraad. Een ecosysteem wordt gevormd door factoren die gezamenlijk zorgen voor een aantrekkelijke omgeving om te ondernemen voor zowel de startende ondernemer als de multinational. Het uitgifteproces (voorbereiding en reserveringen) is in 2019 flink op gang gekomen en een aantal bedrijven is al overgegaan tot het tekenen van reserveringsovereenkomsten.

Verder hebben wij samen met ondernemers gezocht naar de revitaliseringskansen en mogelijkheden op bestaande bedrijventerreinen en hebben we een gezamenlijk traject tot het vergroten van het draagvlak en collectiviteit ingezet. Plannen voor ontwikkelingen van lokale bedrijventerreinen (zoals bijvoorbeeld in Ederveen, Harskamp en Lunteren) zijn onderzocht en gedeeltelijk in ontwikkeling.

In navolging van de regionale bedrijventerreinplanning zoals vastgelegd in de Regionale Visie Werklocaties is ook het onderdeel kantoorlocaties in regionaal verband opgepakt. Het regionale beleid is behandeld in de gemeenteraad van Ede.

In 2019 hebben wij de retailvisie verder uitgevoerd. Dit betreft de uitvoering van het actieplan. We faciliteren en begeleiden de ingestelde subsidieregeling voor ondernemersverenigingen. Uitvoering van standplaatsenbeleid, inventarisatie planologische ruimte en samen met de ondernemersverenigingen werken naar compacte kernwinkelgebieden zijn voorbeelden uit het actieplan. Op het gebied van circulaire economie en sociaal ondernemerschap is het belangrijkste vraagstuk, wat de rol van economie kan zijn in het ontwikkelen van een 'rode loper beleid' voor dit soort ondernemers, verder uitgewerkt.

Regionale arbeidsmarkt

Met een impuls vanuit het Regionaal Werkbedrijf is de doorontwikkeling van het Werkgeversservicepunt gefinancierd. We hebben het convenant met een jaar verlengd en daarbij het onderwijs als partij toegevoegd om met gemeenten, UWV en sociale partners samen te werken aan een inclusieve arbeidsmarkt. Door de uitvoering van Perspectief op Werk is een begin gemaakt met de versnelling van innovatieve allianties met werkgevers, zoals open hiring. Vanuit het Rijk ontvangen wij nieuwe middelen ad € 1 miljoen voor Perspectief op Werk.

Met onze partners in de Strategische Arbeidsmarkttafel hebben we ons in enkele sessies verdiept in de actuele ontwikkelingen van onze regionale arbeidsmarkt. Daarmee is een inhoudelijke voorbereiding gerealiseerd voor de uitvoering van het Kernthema Human Capital vanaf 2020.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

De gemeenteraad heeft in 2016 besloten in te zetten op verbetering van het fietsklimaat. In 2019 is een flink aantal infrastructurele projecten gerealiseerd zoals Arnhemseweg, Molenstraat, J. Th. Tooroplaan, Commandeursweg/Molenstraat (Bennekom), noord-zuid fietsroute door Veldhuizen en een deel van de doorfietsroute Ede-Veenendaal. Verkeersveiligheid staat hoog op de (politieke) agenda. Omdat het ongevallenbeeld diffuus is wil de gemeente de komende jaren vooral inzetten op bewustwordingsmaatregelen. Tevens gaat de aandacht uit naar het terugdringen van het aantal (eenzijdige) ongevallen met de fiets en nieuwe wetgeving over bijvoorbeeld de plaats op de weg van de speed-pedelecs. Het Rijk en het bedrijfsleven zetten fors in op het verduurzamen van het wagenpark in Nederland door onder meer belastingmaatregelen en het vergroten van het aanbod van elektrische voertuigen. In het verlengde hiervan stimuleert de gemeente Ede duurzame automobiliteit.

Relevante beleidsnota's

Economische ontwikkeling

- [Visie Food](#) (2015)
- [De economische ambitie van Ede \(programma Economie\)](#) (2013)
- [Plan Levendig Centrum](#) (2015/2016)
- [Retailvisie 2030](#) (2016)
- [Visie werklocaties Foodvalley 2017-2025](#) (2017)
- [Startnotitie duurzaam Ede](#) (2015)
- [Visie openbare ruimte gemeente Ede](#) (2016)
- [PDV/GDV-beleid Regio Foodvalley 2016-2018](#) (2016)
- [Visie op Recreatie en Toerisme](#) (2017)
- [Gebiedsopgave Veluwe](#)
- [Regionaal Programma Werklocaties Foodvalley 2017-2020](#)
- [Strategische Agenda Foodvalley](#) (2016)
- [Samen bouwen aan een effectieve arbeidsmarktregio](#) (2016)

Uitgifte bedrijfslocaties

- Integrale aanpak van bedrijventerreinen en werklocaties (2015) (niet openbaar)

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Deel A: kadernota\)](#) (2014)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Deel B: supplement\)](#) (2014)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Factsheets\)](#) (2014)
- [Van peloton naar kopgroep. Fietsplan gemeente Ede](#) (2016)
- Integrale projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum (2018)
- [Nota parkeernormering gemeente](#) (2017)
- [Beleidsnotitie parkeren woonwijken](#) (2012)

Bij diverse nota's horen uitvoeringsprogramma's.

Wat willen we bereiken?

Economische ontwikkeling

Doel

Bevorderen van voldoende en gevarieerde werkgelegenheid.

Subdoelen

- Behoud en toename van bedrijven en werkgelegenheid in Ede.
- Toename werkgelegenheid, innovatieve bedrijven en kennisinstellingen in de (agro)foodsector en vergelijkbare keten.
- Een toekomstbestendige en aantrekkelijke centrum- en detailhandelsstructuur.

Uitgifte bedrijfslocaties

Doel

Voorzien in voldoende nieuw bedrijventerrein en behoud kwaliteit van bestaande locaties.

Subdoelen

- Toename van de verkoop van bedrijventerreinen.

Regionale arbeidsmarkt

Doel

Tot stand brengen van een goedwerkende arbeidsmarktregio.

Subdoelen

- Effectieve dienstverlening via het werkgeversservicepunt rondom personeelsvraagstukken
- Versterken van de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Zo veel mogelijk mensen zo regulier mogelijk aan de slag.
- Toptalent binden aan de regio.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Doel

Optimalisatie bereikbaarheid en verkeersveiligheid Ede.

Subdoelen

- Een toekomstbestendige bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer.
- Behoud verkeersveiligheid en een verkeersveilige infrastructuur.
- Het gebruik van duurzame vervoermiddelen.
- Een gastvrij en klantvriendelijk parkeerklimaat.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2016	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Streef- waarde*
Percentage nieuwe bedrijven in Ede <i>Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (ten opzichte van totaal aantal bedrijven).</i>	11,8	10,8	13,0	11,8	
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede <i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede</i>	3,3	1,2	5,4	3,8	
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen <i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen.</i>	2,6	0,9	6,0	2,3	
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen <i>Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen.</i>	2,4	6,9	11,1	4,9	
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum	14,1	17,6	16,4	15,4	

Peildatum januari.

Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	342	335	336	338	
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar). Door grote groep wijkt cijfer 2017 af van voorgaande jaren.</i>	774	520	680	n nb	
Aantal banen in topsector Agrifood	8.274	8.468	8.366	n nb	
Bezoekt minstens 1x per week Ede-Centrum <i>Percentage. Wordt tweemaal per jaar gemeten. Het cijfer uit 2016 is niet vergelijkbaar met het cijfer uit 2018. Het cijfer 2018 komt uit "Inwoners aan het woord"; het cijfer 2016 is afkomstig van het Inwonerspanel. Het Inwonerspanel bevat relatief veel inwoners uit Ede-stad; daarom is het cijfer uit 2016 hoger dan het cijfer uit 2018.</i>	45	-	34	-	n.v.t.
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede <i>Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (ten opzichte van totaal startende bedrijven).</i>	7,0	5,3	6,2	n nb	
Oordeel inwoners over Ede centrum <i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	6,1	-	6,4	-	n.v.t.
Aantal unieke bezoekers Ede-centrum <i>Bezoekers per week</i>	93.000	85.600	84.200	83.900	
Oordeel inwoners over horeca-aanbod <i>Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	7,0	-	7,1	-	n.v.t.
Oordeel inwoners over aanbod activiteiten/festivals <i>Oordeel uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	6,6	-	6,4	-	n.v.t.
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert <i>Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'.</i>	3.447	3.358	3.372	3.386	
Bindingsscore (mate waarin Ede HBO-studenten bindt) <i>Percentage. Aantal vestigers 15/24 - vertrekkers 25/34).</i>	3,27	n nb	n nb	n nb	
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met de auto <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	88	-	88	-	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met het OV <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	66	-	68	-	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over parkeergelegenheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	60	-	63	-	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal per jaar gemeten.</i>	55	-	62	-	n.v.t.
Fietsgebruik Edenaren <i>Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. De indicator wordt vanaf 2016 tweemaal per jaar gemeten</i>	55	-	56	-	n.v.t.
Aantal gezonde basisscholen met vignet <i>Aantal basisscholen met het vignet 'gezonde school, themacertificaat voeding'</i>	1	2	1	3	
Aantal basisscholen met een schooltuin	19	21	23	23	
(Ernstig) overgewicht jeugd 3 jaar	8	7	7,8	8,8	

Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtgegevens, die door de JGZmedewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage.

(Ernstig) overgewicht jeugd 5/6 jaar	9	10	10,3	11,4
Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtgegevens, die door de JGZmedewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage				
(Ernstig) overgewicht jeugd 10/11 jaar	16	17	16,2	15,3
Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtgegevens, die door de JGZmedewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage.				
(Ernstig) overgewicht jeugd klas ½ VO	16	22	14,8	15,3
Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtgegevens, die door de JGZmedewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage.				

* Streefwaarde 2020

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Economische ontwikkeling

1. Opstellen en uitvoeren plan van aanpak accountmanagement.
2. Uitwerken revitaliseringsscan in concrete revitaliseringsplannen.
3. Opstellen regionale kantorenvisie.
4. Uitvoeren retailvisie.
5. Opstellen plan van aanpak sociaal en circulaire economie.

Toelichting

2. Uitwerken in concrete revitaliseringsplannen vraagt aandacht. We sluiten aan op een aantal reeds lopende trajecten. Voor nieuwe plannen is breed draagvlak en goede organisatiegraad zeer gewenst. Hier wordt momenteel aan gewerkt in samenwerking met de EBC en de ondernemers verenigingen. In 2020 verder oppakken.

Uitgifte bedrijfslocaties

1. Actief benaderen van de markt.
2. Verkoopproces begeleiden.

Regionale arbeidsmarkt

Doorontwikkeling Werkgeversservicepunt

1. Uitstekende verbinding tussen vraag en aanbod door excellent account-/klantmanagement en jobhunting.
2. Optimaliseren transparantie in het aanbod werkfitte werkzoekenden.
3. Werkgevers zo regelluwig mogelijk faciliteren en ontzorgen door een geharmoniseerd instrumentarium.
4. Samenwerking met private bemiddelaars.
5. Grip door verbeteren sturingsdata.

Toelichting

1. Bestuurders hebben gemeentesecretarissen opgedragen aanbevelingen te ontwikkelen hoe de samenwerking met en binnen het Werkgeversservicepunt kan worden verbeterd.
2. Door de verschillende systemen die gemeenten en UWV gebruiken is transparantie alleen mogelijk door gebruik te maken van 1 systeem. Dat wordt onvoldoende gevuld. Gegevens zijn incompleet of incorrect zodat geen sprake is van transparantie.
3. Harmonisering werkgeversdienstverlening is afgerond. Implementatie van de nieuwe regels in alle (administratieve) processen wordt begin 2020 afgerond.
4. Er wordt vooral rond individuele casuïstiek samengewerkt met private bemiddelaars. In 2020 wordt structurele samenwerking verder uitgebouwd.
5. Er is veel data aanwezig, maar op diverse plekken van veel leveranciers. Samenbrengen in 1 overzicht wordt uitgevoerd door een landelijke werkgroep.

Uitvoering geven aan de regionale arbeidsmarktagenda van de STAM-tafel

1. "Toptalent kiest voor de regio" door projecten die de aantrekkelijkheid van de regio voor de toptalenten en/of voor de bedrijven waar deze toptalenten terecht kunnen komen effectief zichtbaar te maken.
2. "Elk talent telt" door versterken van de aanpak om kwetsbaarheid op de arbeidsmarkt te verminderen met passende interventies in verbinding tussen ondernemers, onderwijs en overheid.
3. "Een leven lang leren en ontwikkelen" door ondersteunen en stimuleren van de 'leercultuur' in FoodValley en het versterken van de kennisstructuur leren en werken.
4. "We kijken vooruit" door dataverzameling over arbeidsmarktontwikkelingen.

Toelichting

4. Er is veel data aanwezig, maar op diverse plekken van veel leveranciers. Samenbrengen in 1 overzicht wordt uitgevoerd door een landelijke werkgroep.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

1. Uitvoeren plannen uit UVV 2019.

2. Uitvoeren plannen uit Fietsplan waarvoor middelen beschikbaar zijn gesteld.
3. Uitvoeren van het Koersdocument Parkeren met onder andere aandacht voor de interne parkeerorganisatie, de digitaliseringsprocessen en het onderzoek naar de mogelijke overname van twee Q-Park parkeergarages.
4. Uitvoeren maatregelen ter bevordering van de verkeersafwikkeling in Ede-West.

Toelichting

3. De ParkeerKoers kan pas worden vastgesteld op het moment dat er duidelijkheid is over het onderzoek naar de overname van de parkeergarages van Q-Park in Ede. De planning is dat er in de eerste helft van 2020 een besluit wordt genomen over de parkeergarages. Vervolgens kan de ParkeerKoers hierop worden aangepast.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	bedragen x € 1.000 Verschil actuele begroting/ rekening 2019
Lasten per productgroep					
Economische Ontwikkeling	3.751 N	1.948 N	3.808 N	3.888 N	80 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	23.290 N	16.673 N	22.509 N	12.917 N	9.592 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	2.698 N	3.115 N	2.645 N	2.721 N	76 N
Totaal lasten programma	29.740 N	21.735 N	28.962 N	19.526 N	9.436 V
Baten per productgroep					
Economische Ontwikkeling	585 V	271 V	271 V	519 V	248 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	28.222 V	16.476 V	19.608 V	11.633 V	7.975 N
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	1.530 V	1.465 V	1.570 V	1.706 V	136 V
Totaal baten per programma	30.336 V	18.212 V	21.449 V	13.858 V	7.590 N
Saldo van baten en lasten	597 V	3.524 N	7.513 N	5.668 N	1.845 V
Storting reserve	108 N	108 N	8 N	139 N	131 N
Onttrekking reserve	2.250 V	354 V	5.154 V	4.524 V	630 N
Resultaat	2.738 V	3.278 N	2.368 N	1.282 N	1.085 V

Toelichting

Economische ontwikkeling

Regiodeal

€ 230.000 N

Er is sinds ondertekening van de Regiodeal hard gewerkt aan het vormgeven van een goede uitvoeringsorganisatie. Daarnaast zijn ondertussen in de verschillende sporen voorbereidingswerkzaamheden gestart. Gemeente Ede heeft met name een rol gehad in de voorbereidingen voor spoor 1: Versnelde transitie van de primaire sector en de uitwerking van de uitvoeringsorganisatie. De totale kosten ten behoeve van de Regiodeal komen in 2019 uit op € 240.000. Het overgrote deel van de gemaakte kosten wordt ten laste gebracht van de Rijksmiddelen (€ 230.000) deze vormen hier een overschrijding. Deze overschrijding wordt op

programma 8: Bestuur en Organisatie gecompenseerd door een voordeel vanuit de ontvangen Rijksmiddelen. Vanuit Ede is voor de Regiodeal, naast de middelen voor het WFC, € 1 miljoen beschikbaar gesteld in de Perspectiefnota 2020-2023. Vanuit deze miljoen was € 300.000 beschikbaar in 2019. Hiervan is daadwerkelijk € 10.000 besteed. De middelen worden gedekt vanuit de reserve investeringsfonds impuls Ede, het restant dient hier voor verdere uitvoering beschikbaar te blijven.

Uitgifte bedrijfslocaties

Uitgifte bedrijfslocaties

€ 1.416.000 V

Het saldo op uitgifte bedrijfslocaties betreft het resultaat op de grondexploitaties voor de bedrijventerreinen. Dit resultaat ontstaat door tussentijdse winstneming op het bedrijventerrein het Laar (€ 0,37 miljoen) en vrijval van de voorziening negatieve plannen (€ 1,0 miljoen). De vrijval ontstaat uit het saldo van een resultaatsverbetering in de grondexploitatie BTA12 en een verslechtering in de grondexploitatie WFC. De gerealiseerde baten en lasten wijken aanzienlijk af van de begroting. Dit verschil wordt verklaard door temporisering in uitgaven en opbrengsten op de diverse plannen. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het MPG 2020.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Parkeren

€ 130.000 V

Verrekenen met reserve Parkeren

€ 130.000 N

Als gevolg van de genomen stimuleringsmaatregelen is het parkeren op straat voordeliger dan parkeren in de garages. Dit heeft geleid tot een verschuiving van garageparkeren naar straatparkeren. Hierdoor zijn de parkeeropbrengsten € 120.000 hoger dan geraamd. Het totale voordeel van € 130.000 op het product parkeren is toegevoegd aan de reserve Parkeren.

Programmadoelstelling

Ede wil een gemeente zijn waar het fijn wonen, werken, en recreëren is voor ons en voor de generaties daarna. Ruimtelijk is de gemeente divers. Ede stad met zijn verschillende woon- en werkgebieden is omgeven door een groot en afwisselend buitengebied met agrariërs, natuur, niet-agrarische bedrijvigheid en karakteristieke dorpen. We faciliteren investeringen in gebouwen en bedrijven, in landschap en voorzieningen. We bieden ruime en heldere kaders en zorgen ervoor dat onze producten actueel zijn, voldoen aan de landelijke standaarden en digitaal vindbaar zijn. We faciliteren initiatiefnemers op constructieve en dienstverlenende wijze.

Binnen de ruimtelijke ontwikkeling passen we, waar mogelijk, een vraaggestuurde benadering toe. Onze producten, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen, bieden uitnodigende kaders voor ontwikkelingen en vergunningverlening. Langs de uitnodigende kaders werken we mee aan marktinitiatieven, onder andere middels Vastgoedpunt Ede en geven we invulling aan eigen projecten zoals Veluwe Poort. In ontwikkelingen worden alle relevante aspecten integraal meegenomen, zoals milieu, landschap, ecologie, cultuurhistorie, verkeer en rioleringen. Daarbij zoeken we de samenwerking met partijen en samenleving op bij de situatie passende wijze.

Met onze visie op wonen en onze eigen gronden sturen wij op de realisatie van voldoende betaalbare woningen en aantrekkelijke en duurzame woningen voor de huidige en toekomstige inwoners van Ede. Dat doen we bijvoorbeeld door afspraken te maken met projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties.

Wij werken regionaal mee aan beleid voor grensoverschrijdende thema's, zoals het VAB-beleid (beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing). In verschillende regionale samenwerkingsverbanden werken we aan gezamenlijke doelen, zoals bijvoorbeeld een gelijk speelveld voor burgers en bedrijven bij vergunningverlening.

Ede heeft op het gebied toerisme en recreatie veel potentie. In de groene omgeving in en om Ede is er ruimte voor actieve recreanten en rustzoekers van binnen en buiten de gemeente. Door het actief nemen van regie en het aangaan van samenwerkingen, scheppen wij gezamenlijk de voorwaarden om op de korte en lange termijn aantrekkelijk te zijn voor dag- en verblijfsrecreatie.

Ontwikkelingen

Woningmarkt

Wonen

De druk op de woningmarkt neemt toe. Het aanbod in de bestaande voorraad is sterk afgenomen waardoor de druk op de nieuwbouw toeneemt. Afgelopen jaren is veel gebouwd en het is belangrijk om te zorgen voor voldoende harde plancapaciteit voor de middellange termijn. Zowel lokaal als in regionaal verband werken we aan het in beeld brengen en in gang zetten van binnenstedelijke transformatielocaties. Samen met BZK, Provincie Gelderland, Arnhem en Nijmegen en Food Valley werken we aan de verdere uitwerking van een verstedelijkingsstrategie.

Intussen pakken we vanuit de gemeente de verdere uitvoering van de in 2019 vastgestelde beleidsnotitie “Betaalbare huur- en koopwoningen” op. Hierin zijn drie hoofddoelen bepaald: zorgen voor voldoende betaalbare woningen, ervoor zorgen dat deze bij de juiste doelgroep terecht komen en dat ze voor langere termijn beschikbaar blijven voor de doelgroep. In dat kader onderzoeken we de mogelijk rolneming van de gemeente bij de realisatie van permanente en/of tijdelijke sociale woningen.

Landelijk is veel aandacht voor het passend wonen voor ouderen. Ook in Ede werken we samen met Woonstede, Makander, huurdersbond en ouderenbonden aan nieuw beleid “Wonen en zorg” voor ouderen.

Duurzaamheid en energie

Afvalinzameling

In 2018 is het nieuwe afvalbeleid ingevoerd en betalen huishoudens voor het afvoeren van restafval. In 2019 konden meer appartementencomplexen aanspraak maken op inzameling van biologisch keukenafval; inmiddels zijn hiervoor meer dan 150 speciale zuilen geplaatst. Ook zamelt ACV bij meer appartementencomplexen oud papier in. In 2019 zijn de resultaten van afvalinzameling gelijk gebleven. De hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn en grof) is 107 kg per inwoner per jaar. Het percentage brongescheiden huishoudelijk afval is iets gestegen naar 77,0%.

De tussenevaluatie van de landelijke Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 heeft geleid tot nieuwe afspraken tussen de VNG en Afvalfonds Verpakkingen. De afspraken gaan gelden vanaf 2020. De verwachting is dat de afspraken leiden tot een betere dekking van de kosten voor inzameling en verwerking van PMD verpakkingen.

Vanaf 2019 zorgt Midwaste voor het sorteren en vermarkten van PMD verpakkingen. In 2019 voldeden alle vrachten PMD verpakkingen aan de acceptatievoorwaarden van Midwaste. Midwaste presteert goed en haalt meer grondstoffen afkomstig van PMD verpakkingen dan voorgaande jaren. Daardoor kan er meer vermarkt worden.

Energie en klimaat

Dit thema zit verwerkt in het Programma Duurzaamheid. Zie daarom voor meer informatie het hoofdstuk Investeringsfonds Impuls Ede. Daar gaan we tevens in op de resultaten van het warmtenet, de duurzame opwek via wind en zon, de energiebesparing en de verduurzaming van de bestaande bouw.

Ruimtelijke planvorming

De planvorming wordt afgestemd op de recente richtinggevende documenten met leidende principes en kaders, zoals de Stadsvisie en de Handreiking Omgevingskwaliteit. In het kader van de Omgevingswet is gewerkt aan een Omgevingsvisie Landelijk Gebied. Gezien diverse ruimteclaims is de verwevenheid tussen stad en land groter dan gedacht. Om die reden is aan het eind van dit jaar geconstateerd dat de koers verlegd moet worden naar een Omgevingsvisie voor het gehele grondgebied. Sturing op de ruimtelijke doelen en kwaliteit is daardoor duidelijker, waardoor het behalen van het doel ook beter geborgd wordt. Dit is een nieuwe manier van werken, met een integrale aanpak, samenwerking met andere domeinen en ruimte voor initiatieven.

Natuur en landschap

Middels het project 'Levend Landschap' zijn in 2018 in alle dorpen en buurtschappen afspraken gemaakt over de versterking van de landschappelijke kwaliteit en ons Groen Kapitaal. In 2019 is gewerkt aan de verbinding tussen de verschillende vrijwilligersgroepen om van elkaar te leren en elkaar te inspireren. Ook zijn de projecten uitgevoerd voor de versterking van natuur, landschap, erfgoed en recreatie. Hierdoor transformeert de landschappelijke versterking succesvol van een gemeentelijke aanpak naar een gemeenschappelijk aanpak. Met deze innovatieve werkvorm realiseren we op deze wijze de ambities uit de 'Structuurvisie buitengebied 2011' en kunnen we samen met onze bewoners trots blijven op de 'Parels van de Edese landschappen'.

Implementatie Omgevingswet

In 2019 zijn we doorgegaan op de ingeslagen weg: al werkende weg ontdekken wat we moeten doen om klaar te zijn voor de inwerkingtreding van de wet. We zijn van rijkswege verplicht om de Omgevingswet in te voeren. De implementatie van de Omgevingswet is een gemeente-brede exercitie met grote gevolgen in het fysieke domein, lopende tot 2021 met een overgangstermijn tot 2029. In 2019 is vanuit het Rijk steeds meer helderheid gekomen over de inhoud en vereisten van de nieuwe wet. Daardoor hebben we gaandeweg projecten bijgesteld. De implementatie in 2019 ging gepaard met het verspreiden van een nieuwe manier van werken, de voorbereidingen voor de nieuwe kerninstrumenten en het overzicht verkrijgen over de verplichte DSO-onderdelen. Er zijn drie brede informatieve bijeenkomsten met de Raad georganiseerd om de verbinding tussen de verschillende onderdelen te kunnen duiden en met de Raad te bespreken.

Programma Buitengebied

Dit programma zit verwerkt in het hoofdstuk Investeringsfonds Impuls Ede. Daar gaan we tevens in op de resultaten en mijlpalen in de uitvoering.

Aanpak luchtkwaliteit

- *Uitvoering Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouder*

Sinds 2016 werken we in de regio al aan een gezonde leefomgeving rondom veehouderijen, samen met betrokken partijen (regiogemeenten, provincie, veehouderijsector en kennisinstellingen). Doel is vermindering van de bijdrage vanuit de veehouderij op de lokale luchtkwaliteit, focus ligt voor deze regio op reductie van fijnstof. Dit heeft al veel opgeleverd. Via ons interimbeleid hebben we kansen benut in de vergunningverlening om verdergaande emissiereducerende maatregelen te treffen. Dit heeft de afgelopen 3 jaren geresulteerd in 29% minder fijn stof emissie (die anders wel vergund was o.b.v. reguliere wet-en regelgeving).

Daarnaast zijn de metingen bij de praktijkpilots uitgevoerd door het Praktijkcentrum voor Emissiereductie Veehouderij in 2019 nagenoeg afgerond. We verwachten in 2020 de definitieve resultaten en landelijke erkenning, zodat de nieuwe haalbare en betaalbare emissiereductietechnieken breed in de praktijk kunnen worden toegepast.

Het praktijkcentrum is waardevol gebleken en zal onder de regiodeal de komende jaren verder verbreden en verdiepen op het thema emissiereductie in de veehouderij (naast fijnstof ook ammoniak en geurreductie).

- *Schone Lucht Akkoord en pilot landbouw*

In 2019 hebben Ede en de regio FoodValley zich achter de ambitie van het landelijk Schone Lucht Akkoord geschaard. De landelijke ambitie is om 50% gezondheidswinst te bereiken in 2030. In 2020 zullen we een uitvoeringsprogramma opstellen waarmee wij onze bijdrage daaraan kunnen leveren. Daarnaast zullen we als regio een belangrijke deelnemer zijn in de 'pilot landbouw'. Ook voor die pilot volgt in 2020 een uitwerking.

- *Burger meetnetwerk*

In 2019 is een stap gezet in het opzetten van een burgermeetnetwerk voor het meten van fijnstof. Middels diverse bouw sessies zijn circa 50 fijnstofmeters gebouwd. De digitale koppeling is soms lastig, waardoor nog niet alle meters in het netwerk zichtbaar zijn (<https://samenmeten.rivm.nl/dataportaal/>). Voor de verdere uitbouw en uiteindelijke toepassingen van data, willen we aansluiten bij de acties vanuit het Schone Lucht Akkoord.

- *Communicatie rondom Houtstook*

In het najaar van 2019 is gestart met communicatie rondom het stoken van houtstook, om bewoners bewuster te maken van de gezondheidseffecten van houtstook. Dit is in aansluiting op het landelijk ontwikkelde communicatiemateriaal en het landelijk ingestelde stookalert.

Hoogspanningslijn

Al jaren bestaat de wens vanuit omwonenden en politiek om de hoogspanningslijn die boven de kern van Ede loopt, ondergronds te brengen, of te wel te verkabelen. Met de vaststelling van de Meerjarenbeleidsvisie 2019-2022 is het ingeschatte benodigde bedrag ter beschikking gesteld (dekking vanuit het Investeringsfonds Impuls Ede). Een projectgroep samen met netbeheerder Liander is bezig met de voorbereiding van de verkabeling. In 2019 is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd dat in november 2019 heeft geleid tot een voorlopig tracé voor de ondergrondse kabel. In 2020 wordt dit tracé nader uitgewerkt tot een definitief ontwerp en vervolgens aanbesteed. De uitvoering start naar verwachting eind 2020/ begin 2021. Het project ligt vooralsnog goed op schema om de hoogspanningslijn nog deze collegeperiode onder de grond te krijgen.

Stikstofproblematiek

Door het neerslaan van stikstof in de natuur staan veel leefgebieden van beschermde soorten in Natura2000-gebieden onder hoge druk en neemt de biodiversiteit zowel binnen als buiten deze gebieden sterk af. De afgelopen jaren hebben overheden, natuurorganisaties en ondernemers in het landelijke Programma Aanpak Stikstof (PAS) samengewerkt aan ruimte voor sterkere natuur, minder stikstof en ruimte voor economische ontwikkelingen. Eind mei 2019 heeft de Raad van State een streep gezet door het PAS. Dit heeft grote gevolgen voor de mogelijkheden van het juridisch waterdicht onderbouwen van projecten en plannen voor het aspect stikstofdepositie. Door het wegvallen van de prioritaire projectenlijst en de drempelwaarde uit het PAS vormt namelijk iedere stikstofdepositiebijdrage van meer dan 0,00 mol/hectare/jaar een potentieel probleem. Momenteel werken het Rijk en de provincies aan een oplossing voor de stikstofproblematiek. Hierbij wordt via een gebiedsgerichte aanpak gezocht naar extra (bron)maatregelen om de stikstofuitstoot en -depositie structureel naar beneden te brengen. Vanuit de gemeente Ede (in nauwe samenwerking met Regio FoodValley) volgen we de ontwikkelingen rond de gebiedsgerichte aanpak op de voet en oefenen waar mogelijk invloed uit om onze wensen en belangen bij het ministerie en de provincie onder de aandacht te brengen. Vooruitlopend op de gebiedsgerichte aanpak heeft gemeente Ede de Edese Aanpak Stikstofproblematiek vastgesteld. Deze aanpak beoogt een integrale benadering van de stikstofproblematiek waarbij vanuit een breder perspectief naar de bedoeling van de Wet natuurbescherming en versterking van de biodiversiteit wordt gekeken. Met deze aanpak kunnen projecten met een beperkte tijdelijke stikstofdepositiebijdrage onder strikte voorwaarden van natuurinclusief en klimaatneutraal ontwerpen en bouwen toch doorgang vinden. Voor de gemeente Ede is een integrale aanpak van de stikstofproblematiek van groot belang; we hebben hier immers veel natuur én veel economische activiteiten. Nauwe betrokkenheid bij dit onderwerp blijft de komende tijd noodzakelijk om in onze ruimtelijke projecten goede afwegingen te kunnen maken, invloed te hebben in de landelijke discussie en onze doelen omtrent versterking van de biodiversiteit in heel Ede te behalen.

Recreatie en toerisme

Uitvoeringsprogramma Visie

In 2017 is met ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners een Visie op Recreatie opgesteld voor de gemeente Ede. De speerpunten en actielijnen zijn in 2018 uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma waarin concrete acties en projecten benoemd zijn. Hiermee zijn we voortvarend aan de slag gegaan en de uitvoering ligt op schema. In 2018 zijn grote projecten gestart zoals de aanleg en optimalisering van de MTB-en ruitermenroutes en de doorontwikkeling van het integrale programma Vitale Vakantieparken. Daarnaast zijn diverse kleinere projecten gestart en in de afgerond in 2019 zoals het onderzoek naar kansen voor dagrecreatieve voorzieningen, een ruimtelijk uitnodigingskader voor verblijfsrecreatie en het actieplan zakelijk toerisme. In

2019 is gestart met de uitrol van verhalen rondom WO2 en herinneringstoerisme en is bezoekersinfo te vinden op het nieuwe Landmark.

Regionale samenwerking

De provinciale *Gebiedsopgave Veluwe* bepaalt mede de koers voor natuur, erfgoed, toerisme en recreatie in de jaren 2016 tot en met 2020. De projecten die daar uit voortvloeien moeten bijdragen aan de centrale doelstelling van de Gebiedsopgave: de Veluwe op één als binnenlandse vakantiebestemming. In 2018 zijn de samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsovereenkomst tussen de deelnemende gemeenten getekend waarin de doelstellingen, projecten, gastheerschappen en financiën op Veluwniveau zijn geregeld. Ede neemt deel aan diverse Veluweprojecten, zoals het *Routebureau Veluwe* en *Vitale Vakantieparken*, en is tevens gastheer van Veluwe op 1.

Het regionale programma Vitale vakantieparken blijft een belangrijk programma waarin samen met de ondernemers wordt gewerkt aan het verbeteren van de toeristische verblijfsmogelijkheden in de regio. Ede neemt actief deel in dit programma en draagt bij aan de doorontwikkeling daarvan. Belangrijke regionale mijlpaal voor 2019 is de totstandkoming van een vernieuwd programmaplan.

Relevante beleidsnota's

Omgevingswet

- [Startnotitie Implementatie Omgevingswet](#) (2018)

Woningmarkt

- [Woonvisie Ede 2030 inclusief Actieprogramma 2016-2018](#) (2015)
 - Raamovereenkomst en Prestatieafspraken Ede 2018-2022 (2017)
 - Regionale woningbouwafspraken (2017)
 - IPW (2017)
 - Huisvestingsverordening (2015)
 - Raadsbesluit project 'Uitbreiding sociale woningmarkt (200+200)' (2015)
 - Raadsbesluit huisvesting arbeidsmigranten

Duurzaamheid en energie

- [Wind- en zonnewijzer](#) (2019)
- [Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2019](#) (2015)
- [Warmtevisie Ede](#) (2014)
- [Notitie Afval apart, daar maken we meer van](#) (2016)

Ruimtelijke planvorming

- [Stadsvisie Ede 2030](#) (2017)
- Structuurvisie buitengebied (2011)
- Structuurvisies en bestemmingsplannen
- Uitvoeringsprogramma Buitengebied (2016)
- [Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving](#) (2016)
- [Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij](#) (2016)
- [Manifest van Salentein](#) (2017)
- [VOR, Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- MPG, meerjarenprogramma grondexploitatie 2017 (2016)
- [Nota Grondbeleid 2016](#)

Recreatie en Toerisme

- [Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede](#) (2017)
- [Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken](#) (2017)
- [Veluwe Agenda](#) (2017)
- Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda (gebiedsopgave Veluwe)
- Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe

Wat willen we bereiken?

Woningmarkt

Doel

We streven naar een passende woning voor iedereen en daarmee een woningvoorraad die past bij de behoefte van inwoners en bij de groeiprognozes van bevolking en huishoudens tot 2030.

Subdoelen

- Kwalitatief hoogwaardige nieuwe woningen op verschillende nieuwbouwlocaties in de gemeente Ede zoals beschreven in woningbouwprogramma/ Meerjarenprogramma Grondexploitatie/ Woonvisie Ede 2030.
- Kwalitatief passende goedkope woningen (zowel huur als koop) voor reguliere en bijzondere doelgroepen.
- Meer duurzame en levensloopbestendige woningen.
- Een goede differentiatie in woonproducten, aansluitend bij de vraag, binnen de bestaande stedelijke en dorpse omgeving, door transformatie van bestaand vastgoed en (her-)ontwikkeling van bestaande locaties.
- Ede speelt snel in op nieuwe doelgroepen, bijbehorende woonwensen en marktinitiatieven die daarin voorzien.
- Verbetering aansluiting op de marktvraag door inzet van het vastgoedpunt Ede.

Duurzaamheid en energie

Doel

Een groene, gezonde en aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken en recreëren, ook in de toekomst, met een evenwichtige balans tussen 'people, planet en profit'.

Subdoelen

- 20% van de energie in 2020 is afkomstig uit wind, zon, biomassa, bodem of lucht.
- Afname energieverbruik in bestaande gebouwen met gemiddeld 1,5% per jaar (gemiddelde van 1,5% moet bereikt zijn in 2020 en is ten opzichte van 2007).
- Minder restafval uit huishoudens en meer brongescheiden inzamelen (130 kg per inwoner per jaar in 2019 en 75% brongescheiden inzamelen).

Ruimtelijke planvorming

Doel

Vergroten van de ruimtelijke kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Subdoelen

- Duidelijkheid voor inwoners en bedrijven rondom de ruimtelijke kaders van ruimtelijke planvorming.
- Verbeterde dienstverlening aan burgers en bedrijven die initiatief nemen om de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen.
- Meer toekomstbestendige bedrijven in het buitengebied in combinatie met ontwikkeling van natuur en landschap.

- Inspelen op onze veranderde rol die leidt tot een gemeenschappelijk aanpak van natuur- en landschapsversterking.

Recreatie en toerisme

Doel

Toename van bestedingen en werkgelegenheid in de sector recreatie en toerisme door versterking van de ruimtelijke kwaliteit en beleving van de kernen en het buitengebied voor inwoners en bezoekers.

Subdoelen

- Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen.
- Vitale vakantieparken.
- Recreatieve voorzieningen die aansluiten bij de behoeften van bezoekers en inwoners, zoals routestructuren.
- Een herkenbaar toeristisch profiel voor Ede binnen de Veluwe.

Indicatoren

Beeldindicatoren	2017	Metingen 2018	2019	Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede (1)	701	690	681	n.v.t.	
Aantal personen werkzaam in buitengebied <i>Het buitengebied bestaat uit alles wat niet onder de bebouwde kom valt, waarbij de bebouwde kom bestaat uit bebouwing, Sportveld en bedrijventerrein. De aantallen 2017 en 2018 zijn met terugwerkende kracht aangepast.</i>	8.600	9.300	9.890	n.v.t.	
Functiewisselingen buitengebied <i>Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing.</i>	10	5	6	n.v.t.	
Sloopmeters per jaar (1) <i>Aantal gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing per jaar in m²</i>	23.814	5.141	16.979	n.v.t.	
Gemiddelde verkoopprijs van woningen (1) <i>https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/07/huizenprijzen-in-de-meeste-gemeenten-opnieuw-gestegen#id=undefined</i>	248	282	303	n.v.t.	274
Verkoopsnelheid woningen mediaan (in dagen) (1) <i>Bron NVM</i>	47	43	35	n.v.t.	
Gemiddelde WOZ-waarde woningen in Ede <i>Depla-indicator. Bedragen x € 1.000</i>	234	244	263	n.v.t.	2019: geen data
Gemiddelde zoektijd actieve woningzoeker (1) <i>In jaren</i>	2,3	3,0	2,6	n.v.t.	
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede <i>Aandeel woningen met zonnepanelen. Percentage 2019 is pas later in het jaar bekend.</i>	7,9	10,9	nmb	n.v.t.	
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland <i>Aandeel woningen met zonnepanelen. Percentage 2019 is pas later in het jaar bekend.</i>	6,9	9,1	nmb	n.v.t.	
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's	93,1	119,2	nmb	n.v.t.	
Oordeel inwoners eigen duurzame leefstijl <i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,6	-	n.v.t.	
Aantal toeristische overnachtingen waarvoor toeristenbelasting wordt betaald	1.255.367	nmb		n.v.t.	

Berekening is gebaseerd op toeristenbelasting en forensenbelasting (overnachtingen door niet Edenaren in bezit van gemeubileerde woning, zoals stacaravan). Belastinggegevens 2019 zijn niet beschikbaar vóór maart 2020. Cijfers 2018 moeten nog gecorrigeerd worden met de definitieve belastingaanslagen.

Effectindicatoren	2017	Metingen 2018	2019	Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
Waardering landschap buitengebied door inwoners <i>Percentage inwoners dat landschap aantrekkelijk vindt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	93	-	95	
Percentage woningen in gemeente Ede in eigendom van woningcorporaties (1) <i>Van alle woningen is 20,6% in eigendom van een woningcorporatie. Van alle woningen is 13,6% in eigendom van de particuliere huursector. Beide sectoren bevatten huurwoningen onder de liberalisatiegrens (€ 737,14 per 1-1-20).</i>	19,9	20,6	20,6	22	32,5
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar <i>Per 1 januari 2018 betalen huishoudens voor het aanbieden van restafval. De streefwaarde (2020) is gebaseerd op het landelijke programma VANG (Van Afval Naar Grondstof)</i>	168	107	107	100	203 (2018, fijn en grof huishoudelijk restafval)
Energiegebruik gebouwde omgeving (in Terajoule) <i>Bron: Landelijke klimaatmonitor. Meest actuele informatie is van 2017, gegevens 2018 en 2019 zijn nog niet bekend.</i>	4.540	nbn	nbn	4.026	
Gerealiseerde bijdrage aan CO2 reductie als gevolg van afvalbeheer <i>Aantal tonnen. De streefwaarde is gebaseerd op een verdere afname van restafval van 107 naar 100 kg.</i>	25.700	33.310	34466	35.600	
Oordeel inwoners duurzaamheid gemeente Ede <i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	6,5	-	n.v.t.	

Prestatie-indicatoren	2017	Metingen 2018	2019	Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
Aanleg natuur- en landschapsontwikkeling <i>Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.</i>	3	6	nbn	5	
Percentage hernieuwbare energie landelijke en eigen gegevens <i>Op basis van Klimaatmonitor en lokale data. Meest actuele informatie klimaatmonitor is van 2018. Pas in de loop van dit jaar volgt 2019.</i>	12,5	13,7	nbn	20	
Totaal aantal nieuwe gereedgemelde woningen (exclusief sloop) <i>Cijfers 2019 nog niet bekend. Nota Woningbouwproductie Q2 2020 gereed.</i>	503	1.157	nbn	400	
Percentage hernieuwbare energie landelijke gegevens <i>Op basis van Klimaatmonitor. Percentage 2017 is door Rijkswaterstaat met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Voor 2018 en 2019 zijn nog geen gegevens bekend.</i>	4,7	nbn	nbn	20	4,7
Ratingpositie van de MTB route Ede in Nederland (1) <i>Positie op ranglijst. Rating geldt voor Provincie Gelderland. Er zijn meerdere mtb-routes in Ede: de hoogst scorende wordt hier ingevuld. Rating op basis van reviews van gebruikers vanuit heel NL.</i>	181	4	2	Top 10	
Totaal aantal nieuwe gereedgemelde woningen (inclusief sloop)	485	1.157	nbn		
Percentage gerealiseerde goedkope woningen in de totale woningbouwproductie	15	27	nbn	22	

Percentage op basis van aantal goedkope en betaalbare huur- en koopwoningen, exclusief zorgwoningen (bron: Nota Woning Bouw Productie 2018). Cijfers 2019 nog niet bekend. Nota Woningbouwproductie in Q2 2020 gereed.

Percentage brongescheiden huishoudelijk afval (totaal huishoudelijk afval - huishoudelijk restafval) / totaal huishoudelijk afval	65	76,5	77	75	55 (2018)
Aantal klompenpaden (1)	11	11	11	12	
Aantal gesloopte woningen (1)	18	26	30		
Hernieuwbare elektriciteit <i>Indicator Depla. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Percentage 2019 is pas later in het jaar bekend.</i>	5,7%	7,9%	nnb		
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede <i>Aandeel auto's dat op biogas rijdt of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede.</i>	27,0	28,0	48,7		

(1) Nieuwe indicator

(2) Streefwaarde voor het jaar 2020

(3) Referentiewaarde gemeenten 100.000-300.000 inwoners Waarstaatjegemeente.nl o.b.v. laatst beschikbare meting)

De indicator Biologische landbouwbedrijven - gemeente Ede is vervallen. De gegevens zijn niet meer op te vragen bij SKAL.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Woningmarkt

Woningbouw en grondexploitatie wonen

1. Uitbreiding van het Integraal Portefeuillemanagement Wonen met kwalitatieve gegevens waardoor meer grip komt op het toevoegen van de juiste woningen aan de woningvoorraad passend bij de behoefte van onze (nieuwe) inwoners op de korte en de lange termijn. Dus naast kwantitatieve ook een meer kwalitatieve woningbouwprogrammering.
2. Jaarlijks maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties over betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit, duurzaamheid, wonen met zorg, leefbaarheid en bewonersparticipatie.
3. Nauwe afstemming tussen wonen en zorg, maatschappelijke opvang, beschermd wonen en andere bijzondere doelgroepen met als doel de doorstroming binnen de intramurale setting te bevorderen.
4. Realisatie/uitvoering extra sociaal programma.
5. In regionaal verband werken aan het realiseren van een nieuwe Huisvestingsverordening per 1 juli 2019.
6. Door het uitvoeren van een onderzoek meer inzicht krijgen in de capaciteit en de mogelijkheden voor woningbouw op transformatielocaties in Ede.
7. Werken aan beleid om te komen tot een betere sturing op duurzame beschikbaarheid van goedkope en betaalbare woningen voor de doelgroep van beleid.

Toelichting

4. Er is extra inzet op realisatie van het sociaal programma, maar de doorlooptijd voor realisatie is in dergelijke projecten langer dan gehoopt, waardoor daadwerkelijke realisatie in 2019 minder is dan gewenst. De realisatie zit dus wel in de planning.

Duurzaamheid en energie

Energiebesparing en hernieuwbare energie

1. Uitbreiding warmtenet van MPD Groene energie ter realisatie van aansluiting van minimaal 20.000 woningequivalenten in 2020.
2. Organiseren bijeenkomsten met de 'denktank Ede energieneutraal' om actuele onderdelen van de energietransitie in Ede te bespreken, als vervolg op het routekaartproces.
3. Besluitvorming omtrent vervolg windenergie in Ede.
4. Uitbreiding gebruik zonne-energie op dak en op land, conform Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.
5. Continueren stimuleren energiebesparing bij burgers en bedrijven, conform Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid, met gemeentebrede campagne, wijkgerichte aanpakken, de stimuleringslening, gratis energieadvies en het energieloket.
6. Opstellen beleidskader voor verankering duurzaamheid in gebiedsontwikkeling en uitvoering projecten.
7. Voorbereiding warmtetransitievisie, waarin wordt aangegeven hoe de gebouwde omgeving in Ede de komende jaren aardgasvrij wordt gemaakt; vooruitlopend daarop worden een of meerdere pilotprojecten uitgevoerd.

Toelichting

1. Doel wordt in 2020 gehaald.
3. Voorbereiding windprojecten kost veel tijd.
4. Zon op dak gaat snel, zon op land vergt veel voorbereiding.
6. Beleid is onder andere opgesteld voor de locaties WFC en BT F&B.

Afvalinzameling

1. Uitvoering grondstoffen- en restafvalinzameling conform uitvoering raadsvoorstel 'Afvalscheiden en grondstofinzameling 2018'.
2. Monitoren financiële effecten van raadsvoorstel 'Afvalscheiden en grondstofinzameling 2018'. Per 1 januari 2018 is het betalen per keer aanbieden van huishoudelijk restafval ingevoerd. In 2019 wordt de eerste keer het variabele tarief van het voorgaande jaar aangeslagen.
3. Monitoren milieueffecten van raadsvoorstel 'Afvalscheiden en grondstofinzameling 2018'.
4. Ondersteunen van basisscholen bij gescheiden inzameling van afval.

Toelichting

2. In 2019 is voor de eerste keer het variabele tarief over het voorgaande jaar aangeslagen. De inkomsten variabele afvalstoffenheffing kwam overeen met de begrote inkomsten.
3. Het college heeft de raad geïnformeerd over de stand van zaken nieuwe afvalbeleid
4. In 2019 zamelt ACV gescheiden afval in bij basisscholen. IVN Het Groene Wiel heeft basisscholen begeleid met het invoeren van afvalscheiden. Basisscholen scheiden gft en pmd afval dat vanaf huis wordt meegenomen door kinderen.

Ruimtelijke planvorming

1. Continueren en intensiveren project aanpak permanente bewoning recreatieterreinen in combinatie met aanpak vitale vakantieparken.
2. Uitvoering van programma buitengebied, inclusief project inventarisatie.
3. Begeleiden gestarte en nieuwe vrijwilligersgroepen in de uitvoering van het project Levend Landschap om resultaten te realiseren en natuur en landschap te versterken.
4. Implementatie en doorontwikkeling leidende principes van de Stadsvisie in de planvorming.
5. Doorontwikkeling groen-blauwe raamwerk, in combinatie met versterken biodiversiteit en natuur en landschap.
6. Met partners voorbereidingen treffen teneinde binnen enkele jaren de hoogspanningslijn ondergronds te brengen, ondanks de complexiteit.
7. Implementatie Omgevingswet conform startnotitie en implementatieplan.
8. Opstellen omgevingsvisie Buitengebied in voorbereiding op Omgevingsvisie Ede (implementatie Omgevingswet).

Toelichting

4. Doorontwikkeling in samenhang met Omgevingsvisie Ede.
5. Integraal Groenbeleidsplan is nagenoeg afgerond.
7. Het implementatieplan is een levend document, de benodigde werkzaamheden binnen het programma stellen we bij op basis van actuele inzichten.
8. In 2019 is door B&W besloten meteen een omgevingsvisie te maken voor het gehele grondgebied in plaats van enkel voor het buitengebied. De eerste versie is gereed eind 2020.

Recreatie en toerisme

1. Uitvoeren integrale aanpak vitale vakantieparken lokaal en regionaal in combinatie met project aanpak permanente bewoning.
2. Uitvoering van het uitvoeringsprogramma Recreatie&Toerisme met onder andere stimuleren samenwerking met en binnen de sectoren en versterken zakelijk toerisme en herinneringstoerisme.
3. Afronden optimaliseren mountainbikeroutes (onderdeel van uitvoeringsprogramma R&T).

4. Starten met optimalisatie ruiterrouten netwerk en wandelroutes (mits budget beschikbaar; onderdeel van uitvoeringsprogramma R&T).
5. Afronden onderzoek dagrecreatieve voorzieningen.
6. Afronding uitnodigingskader Verblijfsrecreatie.
7. Planvorming en start uitvoering van project Dropzone.
8. Maken en bewaken van prestatieafspraken over regionale en lokale toeristische marketing (inclusief digitale informatievoorziening).

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Verschil actuele begroting/rekening 2019
bedragen x € 1.000					
Lasten per productgroep					
Woningmarkt	46.456 N	46.847 N	48.148 N	27.581 N	20.567 V
Duurzaamheid en energie	12.437 N	12.934 N	13.853 N	13.523 N	329 V
Ruimtelijke Planvorming	11.937 N	27.826 N	26.415 N	14.701 N	11.714 V
Totaal lasten programma	70.830 N	87.608 N	88.416 N	55.806 N	32.610 V
Baten per productgroep					
Woningmarkt	44.426 V	44.633 V	47.563 V	27.387 V	20.176 N
Duurzaamheid en energie	12.644 V	11.846 V	11.833 V	12.304 V	471 V
Ruimtelijke Planvorming	3.552 V	20.214 V	10.229 V	5.122 V	5.107 N
Totaal baten per programma	60.622 V	76.693 V	69.625 V	44.812 V	24.813 N
Saldo van baten en lasten	10.209 N	10.914 N	18.791 N	10.993 N	7.798 V
Storting reserve	5.484 N	17.487 N	9.501 N	3.456 N	6.045 V
Onttrekking reserve	6.410 V	20.260 V	18.917 V	6.248 V	12.669 N
Resultaat	9.282 N	8.141 N	9.375 N	8.201 N	1.174 V

Toelichting

Woningmarkt

Uitgifte gronden woonlocaties

€ 1.310.000 V

Het saldo op uitgifte woonlocaties betreft het resultaat op de grondexploitaties voor woningbouw. Dit resultaat ontstaat door een tussentijdse winstnemingen op vijf grondexploitaties (€ 1,3 miljoen). De gerealiseerde baten en lasten wijken aanzienlijk af van de begroting. Dit verschil wordt verklaard door temporisering in uitgaven en opbrengsten op de diverse plannen. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het MPG 2020.

Duurzaamheid en energie

Afval (Act. 2019 € 440.000 V)

€ 540.000 V

Verrekenen met reserve Afval (Act. 2019 € 440.000 N)

€ 540.000 N

Door afrekeningen over voorgaande jaren is er een incidenteel voordeel van € 90.000.

De bijdrage uit het Afvalfonds is € 420.000 hoger dan geraamd. Vanaf 2019 is een nieuw contract afgesloten met een andere verwerker van verpakkingsmateriaal. Deze verwerker realiseert een hoger recyclingspercentage. Daarnaast is de hoeveelheid ingezameld PMD in 2019 3% hoger dan in 2018. Het totale voordeel van € 540.000 is afgewikkeld via de reserve Afval (lagere onttrekking), waardoor het effect op productniveau neutraal is.

Naar een klimaatrobuust Ede

€ 80.000 V

Verrekenen met reserve Investeringsfonds Impuls Ede

€ 80.000 N

Voor 2019 is geld beschikbaar gesteld om een aanjaagteam te formeren, een strategische aanpak klimaatadaptatie uit te werken en impuls te geven aan lopende initiatieven. Het beschikbaar maken van capaciteit in de organisatie is minder snel gegaan dan voorzien. Hierdoor is het formeren van een aanjaagteam en de strategische aanpak getemporiseerd. Het voordeel van € 80.000 leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Investeringsfonds Impuls Ede, waardoor het effect op productniveau neutraal is.

Asbestsanering West Breukelderweg

€ 60.000 V

Verrekenen met reserve Bodemsanering

€ 60.000 N

In 2019 is een asbestspot in de berm/openbaar groen gesaneerd. Deze sanering heeft in voorbereiding fors vertraging opgelopen door onder andere discussie over te kappen bomen. Ook de tweede fase, sanering van de weg zelf, heeft in 2019 veel afstemming met omwonenden gevraagd. Er is gekozen voor een andere aanpak en er is aansluiting gezocht bij reguliere wegverbeteringen in het kader van verkeersveiligheid. De sanering van de weg wordt nu in 2020 uitgevoerd. Het voordeel van € 60.000 leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Bodemsanering, waardoor het effect op productniveau neutraal is.

Regie op de ondergrond

€ 50.000 V

Bij de Perspectiefnota 2020-2023 is € 50.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een regiedocument waarin het handelingsperspectief met betrekking tot de ondergrond beschreven wordt. Om dit document op te stellen is meer tijd nodig. Meer onderwerpen dan gedacht hebben een relatie met de regie op de ondergrond. Ook zijn er afhankelijkheden met het deels nog op te stellen integrale omgevingsbeleid en het programma klimaatadaptatie. Daarnaast heeft de PFAS crisis in het tweede halfjaar veel tijd en aandacht gevraagd. Voorgesteld wordt het niet bestede budget als resultaatbestemming op te nemen.

Verkabeling hoogspanningslijn

€ 30.000 V

Verrekenen met reserve Investeringsfonds Impuls Ede

€ 30.000 N

De kosten zijn lager dan geraamd omdat de netbeheerder zijn interne uren tot nog toe voor eigen rekening heeft genomen. Het voordeel van € 30.000 leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Investeringsfonds Impuls Ede, waardoor het effect op productniveau neutraal is.

Ruimtelijke planvorming

Ruimtelijke ontwikkeling algemeen

€ 170.000 N

Het afgelopen jaar is een slag gemaakt met het werken in de geest van de Omgevingswet en is participatie rondom ruimtelijke initiatieven verder ontwikkeld. Dit betekent een andere manier van werken en meer aan de voorkant met de inwoners en bedrijven in gesprek zijn. Dit heeft in 2019 extra inzet gevergd. Daarnaast komt Ede meer en meer op de radar van landelijke, provinciale en regionale netwerken vanwege de realisering van de ambities op het gebied van onder andere landbouw, luchtkwaliteit en biodiversiteit. Ook de Edese stikstofaanpak heeft voor bekendheid gezorgd, waardoor de Edese kennis gevraagd is.

Ruimtelijke plannen

€ 200.000 N

In 2019 hebben we werkzaamheden uitgevoerd voor een dertigtal ruimtelijke plannen van particuliere initiatiefnemers. De kosten die we maken, verhalen we op deze initiatiefnemers. De bij de initiatiefnemers in

rekening gebrachte kosten voor de overhead op ons personeel levert een voordeel op van € 190.000 op dit programma. In 2019 is het totaal aan kosten € 390.000 hoger dan het totaal aan opbrengsten. Dit nadeel kent een aantal oorzaken.

- Sommige plannen kennen een lange doorlooptijd. Nieuwe Edese ambities op het gebied van bijvoorbeeld sociale woningbouw of duurzaamheid of vertraging rondom de vernietiging PAS kunnen leiden tot extra proceskosten die niet altijd te verhalen zijn op de initiatiefnemer.
- Het ontwikkelen van een particulier initiatief maakt soms bestaande omgevingsvraagstukken urgenter. De kosten die gemaakt worden om de omgevingsdialoog te voeren zijn niet altijd te verhalen op de initiatiefnemer.
- We zijn gestart met het anders organiseren en administreren van onze inzet voor dit soort projecten. Deze strakkere sturing maakt zichtbaar dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de kosten en opbrengsten meer in evenwicht te krijgen.

Onderzoek autotunnel Kerkweg (Act. 2019 € 60.000 N)

€ 70.000 N

In 2018 is gestart met het onderzoek naar de nut en noodzaak van een wijk-wijk autotunnel Kerkweg. Het onderzoek is in 2018 uitgevoerd. De gemeenteraad heeft eind 2018 het college in een motie opgeroepen om nader onderzoek te doen in de vorm van een variantenstudie. Deze studie is in 2019 uitgevoerd. Het beschikbare budget voor het onderzoek is echter vrijgevallen in het jaarrekeningresultaat van 2018, waardoor de kosten in 2019 een overschrijding vormen.

World Food Center

-

In maart en september heeft besluitvorming over het vervolg van de WFC Experience plaatsgevonden en is vanuit Ede, onder voorwaarden, € 6 miljoen aan subsidie beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn incidenteel beschikbaar vanuit een reserve en waren nog grotendeels (€ 5 miljoen) gebudgetteerd in 2019. In 2019 heeft in het kader van voorfinanciering tot oprichting van de Stichting een onttrekking aan deze reserve plaatsgevonden van € 135.000. Het restant blijft in de reserve beschikbaar voor subsidieaanvragen vanuit de stichting.

Parklaan

-

De aanleg van twee kruispunten en de werkzaamheden bij de poortwachter is niet gestart in 2019, waardoor € 6,6 miljoen minder is uitgegeven dan begroot. De aanbestedingen van twee kruispunten zijn vertraagd door de keuze om als opdrachtgever de kapvergunningen zelf aan te vragen en deze niet zoals gebruikelijk bij de aannemer te leggen. De uitvoering van de werkzaamheden bij de poortwachter ligt bij Rijkswaterstaat. De uitvoeringskosten verschuiven met de planning van de uitvoering naar begin 2020. Uitgaven en inkomsten voor de Parklaan worden met de reserve Parklaan afgewikkeld, zodat er op dit programma geen resultaat ontstaat.

Stelpost kapitaallasten World Food Center (Act. 2019 € 275.000 V)

€ 275.000 V

Bij de Perspectiefnota 2020-2023 is besloten om de structureel beschikbare middelen, ten behoeve van de realisatie van een WFC Experience Center, om te zetten naar incidentele middelen. Gevolg hiervan is dat de geraamde kapitaallasten in 2019 kunnen vrijvallen.

Implementatie Omgevingswet (Act. 2019 € 200.000 V)

€ 205.000 V

Voor de implementatie Omgevingswet zijn meerjarige ramingen gemaakt die zeer sterk afhankelijk blijken te zijn van landelijke ontwikkelingen in wetgeving en de voortgang van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Op deze effecten is nagenoeg geen beïnvloeding mogelijk. Als gevolg hiervan is een deel van het begrote bedrag niet besteed in 2019. De werkzaamheden en aanpassingen moeten echter wel worden uitgevoerd in 2020. Daarom wordt voorgesteld het nog niet bestede budget als resultaatbestemming op te nemen.

Leges bestemmingsplannen (Act. 2019 € 150.000 N)

€ 140.000 N

De legesopbrengsten voor de bestemmingsplannen zijn, zoals bij de actualisatie al aangegeven, achtergebleven bij hetgeen in de begroting is opgenomen. Doordat de opbrengsten zijn gebaseerd op particuliere initiatieven is lastig vooraf te bepalen wat de opbrengsten zullen zijn, ook omdat deze grillig verlopen.

Leges omgevingsvergunningen (Act. 2019 € 500.000 N)

€ 30.000 N

Bij de actualisatie verwachtten we circa € 500.000 tekort op de begrote opbrengsten. We zagen veel kleinere omgevingsvergunning aanvragen bouw, welke minder legesinkomsten genereren dan grote projecten. De grote projecten bleven achter en gelet op de ontwikkelingen rondom de vernietigde PAS was het zeer onzeker of dit nog voldoende zou herstellen. De afgelopen periode heeft een voorzichtig herstel laten zien, waardoor er in december alsnog veel leges binnen zijn gekomen.

Programmadoelstelling

Het veiligheidsbeleid van de gemeente Ede wordt beschreven in het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022. In het plan wordt rekening gehouden met recente en (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen op veiligheidsgebied. Veiligheid heeft een grensoverschrijdend karakter, daarom is samenwerking met andere gemeenten wenselijk en worden regionale elementen in het beleid meegenomen. Dit kenmerkt zich door een intensieve samenwerking tussen 78 gemeenten in het politiedistrict Oost-Nederland. Dit resulteert in een permanente veiligheidsstrategie waarin gemeenschappelijk aan te pakken thema's worden benoemd. Het veiligheidsbeleid heeft aandacht voor preventie. Veiligheid wordt bevorderd door een inclusieve maatschappij, waarin cohesie tussen mensen en bevolkingsgroepen wordt gestimuleerd. Daarom is samenhang met andere beleidsvelden, bijvoorbeeld op sociaal gebied, dan ook een randvoorwaarde voor een goed veiligheidsbeleid. Uiteraard wordt de samenwerking voortgezet met de verschillende ketenpartners (bijvoorbeeld: politie en OM) die zich bezighouden met veiligheid en criminaliteitsbestrijding. De gemeente behoudt hierbij haar coördinerende rol en zal zo nodig als trekker fungeren bij complexe veiligheidsvraagstukken. Een voorbeeld hiervan is het Interventieteam. Ontwikkelingen op veiligheidsgebied worden blijvend gemonitord, zodat flexibel geacteerd kan worden.

Ontwikkelingen

Veiligheid en toezicht

In Nederland is een ontwikkeling gaande waarbij de grens tussen onderwereld en bovenwereld diffuus wordt. Dit heeft geleid tot landelijke aandacht voor het thema ondermijning. Hieronder vallen niet alleen drugslaboratoria en hennepkwekerijen maar ook uitbuiting, milieudelicten en witwassen. Landelijk gezien heeft het thema 'personen met verward gedrag' meer aandacht gekregen vanwege de toename van deze groep. Deze veroorzaken in toenemende mate maatschappelijke en sociale overlast. Ook de gemeente Ede heeft te maken met de gevolgen van deze landelijke keuzes. Het InterventieTeam (IT) zorgt dat deze vraagstukken beheersbaar blijven. Cybercriminaliteit is recentelijke op de landelijke veiligheidsagenda gezet. Gemeenten oriënteren zich op dit moment op een eventuele rol bij de aanpak van dit fenomeen, dit is vooral gericht op voorlichting aan bewoners.

Relevante beleidsnota's

Veiligheid en toezicht

- [Integraal VeiligheidsPlan 2019-2022](#) (2019)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 De Dorpen](#)

- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Veldhuizen-Kernhem](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Centraal](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Zuid en Bennekom](#)
- [Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022](#) (2019)
- [Nalevingsbeleid Drank- en horecawet](#) (2017)
- [BIBOB-beleid \(Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur\)](#) (2016)
- [Integraal hennepconvenant Oost-Nederland](#) (2019)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Ede](#) (APV) (2019)
- [Plan van aanpak Ondermijning](#) (2019)
- [Verkeersveiligheidsnota Ede](#) (2017)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs](#) (2019)

Wat willen we bereiken?

Veiligheid en toezicht

Doel

Een veilige samenleving in Ede.

Subdoelen

- Afname slachtofferschap High Impact Crimes (overvallen en inbraken).
- Afname 'maatschappelijk ondermijnende' criminaliteit.
- Afname overlast personen met verward gedrag.
- Afname overlast door jeugdigen.
- Afname aantal multiproblem-gezinnen.
- Preventie en vroegsignalering van radicalisering.
- Veilige evenementen in Ede.
- Bevorderen veiligheidsgevoel inwoners.
- Een veilig buitengebied waarin regelgeving wordt nageleefd en criminaliteit wordt voorkomen.
- Een veilige woonomgeving met minder overlastgevers.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal aangetroffen hennepkwekerijen/druispanden (1) <i>Gegevens 2019 beschikbaar medio 2020.</i>	13	10	nmb	n.v.t.	
Aantal verdachten misdrijven tot 25 jaar (1) <i>Aantal 2018 is een voorlopig aantal.</i>	330	310	nmb	n.v.t.	
Aantal (geregistreerde) gewelds- en seksuele misdrijven <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.). Aantallen 2018 en 2019 zijn voorlopige aantallen.</i>	3,5	3,7	3,8	n.v.t.	5,8
Percentage rijden onder invloed van totaal aantal geregistreerde misdrijven (1) <i>Percentages 2018 en 2019 zijn voorlopige percentages.</i>	3	3	4	n.v.t.	
Aantal aanhoudingen gebruik mobiele telefoon tijdens het rijden (1) <i>Gegevens 2019 beschikbaar medio 2020.</i>	357	240	nmb	n.v.t.	
Percentage van de spoedeisende A1 ritten ambulance die binnen de normtijd van 15 minuten ter plaatse is <i>Het percentage geldt voor de hele VGGM-regio. Percentage 2019 in afwachting van cijfers uit de buurregio's.</i>	94,5	92,5	nmb	n.v.t.	

Percentage ritten waarin de brandweer in spoedeisende gevallen voldoet aan de wettelijke aanrijtijden	68	74	69	n.v.t.
---	----	----	----	--------

Effectindicatoren	2017	Metingen 2018	2019	Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	81	-	82	85	
Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde <i>Depla-indicator. Aantal voorvallen per 1.000 inwoners. Aantallen 2018 en 2019 zijn voorlopige aantallen.</i>	4,8	4,7	7,3	4,0	
Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van omwonenden <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	4,4	-	5,0	4,3	
Percentage inwoners dat overlast ervaart van groepen jongeren <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	6,0	-	7,2	5,8	
Meldingen overlast jeugd (1)	425	415	475	400	
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	701	657	628	600	
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners.</i>	3,6	3,8	2,4	3,0	2,9
Aantal (geregistreerde) fietsdiefstallen (1)	727	725	476	700	
Aangiften geweld uitgaansgebied (1) <i>Gegevens 2019 beschikbaar medio 2020.</i>	66	68	69	65	

Prestatie-indicatoren	2017	Metingen 2018	2019	Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
Aantal vuurwerkvrije zones (1)	5	10	11	15	

(1) Nieuwe indicator

(2) Streefwaarde voor het jaar 2020

(3) Referentiewaarde gemeenten 100.000-300.000 inwoners Waarstaatjegemeente.nl o.b.v. laatst beschikbare meting)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Veiligheid en toezicht

1. Opstellen nieuw veiligheidsplan voor de periode 2019-2022.
2. Regionale actieplannen en best practices ten aanzien van High Impact Crimes (waaronder drugs en ondermijning), die in 2018 worden ingesteld, worden gezamenlijk toegepast door het Veiligheidshuis, IT, OM, politie en toezicht. Hierdoor is sprake van een sluitende ketenaanpak.
3. Alle multiproblem-gezinnen worden van een sluitende integrale aanpak voorzien tussen veiligheid en sociaal domein. Dit door het IT en extra procesregie in het Veiligheidshuis.
4. Alle jeugdgroepen en daartoe behorende jeugdigen worden in kaart gebracht door toepassing van de vernieuwde inventarisatiemethodiek (shortlist). Dit maakt een groepsgerichte, domeingerichte of persoonsgerichte aanpak mogelijk door gemeente, politie, OM en organisaties voor jeugd- en jongerenwerk.
5. Vastgoed- en bouwprojecten boven de waarde van € 1 miljoen worden vooraf getoetst door

middel van een Bibob toets, indien er twijfels bestaan over de herkomst van de financiering. Crimineel geld kan zo niet in de bovenwereld terecht komen.

6. Geradicaliseerde personen worden in kaart gebracht door deelname aan multidisciplinair overleg tussen politie, justitie en gemeente. De gemeente voorziet de in kaart gebrachte personen van een aanpak die leidt tot de-radicalisering.
7. In de aanvraagprocedure van een evenement worden door de gemeente concrete afspraken gemaakt met de organisatoren over de risico's- en veiligheidsaspecten. Deze afspraken zijn handhaafbaar.
8. In de wijkteams opstellen en uitvoeren van de gebiedsagenda. Deze bevatten concrete actiepunten.
9. Inzet van het Keurmerk Veilig Buitengebied. Leefbaarheid- en veiligheidsvraagstukken worden geïnventariseerd onder bewoners, ondernemers en professionals. Dit kan leiden tot concrete acties, zowel op preventief als repressief gebied.
10. Aan de hand van een ondermijningsbeeld wordt gekeken welke acties concreet nodig zijn om ondermijning aan te pakken.
11. Woonoverlast beperken door inzet van nieuwe wettelijke mogelijkheden uit de Wet Aanpak Woonoverlast. Aanpassingen Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) met regelgeving die overlast beperkt (zoals: woonoverlast).
12. Opstellen van een planmatig, wijkgericht en integraal handhavingsuitvoeringsprogramma Toezicht.
13. Opstellen strategische visie voor integrale handhaving.
14. Instellen en borgen taakaccent 'verwarde personen' voor de handhaver openbare ruimte.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Verschil actuele begroting/ rekening 2019
bedragen x € 1.000					
Lasten per productgroep					
Veiligheid en Toezicht	11.798 N	11.221 N	12.700 N	11.179 N	1.521 V
Totaal lasten programma	11.798 N	11.221 N	12.700 N	11.179 N	1.521 V
Baten per productgroep					
Veiligheid en Toezicht	1.769 V	1.226 V	2.416 V	2.019 V	397 N
Totaal baten per programma	1.769 V	1.226 V	2.416 V	2.019 V	397 N
Saldo van baten en lasten	10.029 N	9.995 N	10.284 N	9.160 N	1.124 V
Storting reserve	67 N	56 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	45 V	13 N	182 V	30 V	152 N
Resultaat	10.051 N	10.064 N	10.102 N	9.130 N	972 V

Toelichting

Veiligheid en toezicht

Brandweer

€ 460.000 V

Het voordeel Brandweer is opgebouwd uit de volgende twee onderdelen:

De effecten van de regionalisatie zijn langzaam maar zeker vertaald in de begrotingen van de VGGM. Dit jaar resteert nog een voordeel van € 165.000. Daarnaast vallen de kosten van de FLO (functioneel leeftijdsontslag) € 444.000 lager uit, doordat betrokkenen eerst een beroep hebben gedaan op de reserveringen voor levensloop. Een beoogde onttrekking uit de reserve FLO ad € 150.000 kon hierdoor achterwege blijven. Dit betekent niet zozeer lagere kosten als wel een verschuiving in de tijd. Om die reden wordt voorgesteld het voordelig verschil (€ 294.000) te storten in de reserve FLO.

Dierenasiel De Hof van Ede

€ 328.000 V

In 2017 heeft het dierenasiel De Hof van Ede, onder verantwoordelijkheid van de Dierenbescherming, een eenmalige subsidie gekregen om het achterstallig onderhoud van haar gebouw weg te werken. In 2018 is bij de Dierenbescherming het voortschrijdend inzicht ontstaan dat renovatie onvoldoende bijdraagt aan de huidige maatstaven van dierenwelzijn en -opvang. De Dierenbescherming zet nu in op nieuwbouw die wordt begroot op circa € 2,5 miljoen. In 2019 is de reeds verstrekte subsidie van € 328.000 terug betaald. De gewijzigde subsidie ten behoeve van de nieuwbouw is nog niet uitgekeerd omdat de nieuwbouwplannen nog niet volledig zijn uitgewerkt. Daarnaast zal de subsidie ook niet vooruitlopend op de plannen worden uitgekeerd, maar in verschillende termijnen, die gekoppeld zijn aan de voortgang van de realisering van de nieuwbouw. Dit levert in 2019 een voordeel op van € 328.000. Omdat de middelen op een later moment wel nodig zijn en ook zijn toegezegd, wordt een resultaatbestemmingsvoorstel gedaan.

Veiligheidshuis

€ 100.000 V

De lasten en de baten van het veiligheidshuis zijn hoger dan begroot. Dit resulteert per saldo in een voordeel van € 100.000. Bij de perspectiefnota wordt dit meegenomen.

Conventionele explosieven (Act. 2019 neutraal)

-

De daadwerkelijke kosten voor het detecteren en opruimen van niet-gesprongen explosieven zijn sterk afhankelijk van wat wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden. In 2019 zijn minder niet-gesprongen explosieven in de grond aangetroffen dan verwacht. Hierdoor zijn de subsidiabele kosten lager dan geraamd (€ 590.000). De lagere kosten leiden tot een lagere subsidie van het Rijk (€ 590.000).

Programmadoelstelling

Binnen het programma Kwaliteit Leefomgeving werken we aan de openbare ruimte, waarbij we de bewoners van Ede op verschillende manieren betrekken. De taken binnen het programma zijn het (mede) ontwikkelen, realiseren en beheren van de woon-, werk-, en leefomgeving. We houden de openbare ruimte schoon, heel en veilig op een door de gemeenteraad vastgesteld kwaliteitsniveau. Duurzaamheid, functionaliteit en gebruikersbelang zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Ontwikkelingen

Kwaliteit leefomgeving

Omgevingsgericht beleid - Omgevingswet

Wij werken steeds meer in de geest van de Omgevingswet. Dat is te zien op projectniveau. Steeds vaker staat de leefomgeving centraal, koppelen we ambities aan beheeropgaven en pakken we bewonersvragen aan. Een nadere toelichting op de Omgevingswet staat in programma 5 (Ruimtelijke Ontwikkeling) van deze jaarrekening.

Visie Openbare Ruimte (VOR)

De VOR zorgt voor een integrale visie, waarin de verschillende 'grijze, groene en blauwe' onderdelen in de openbare ruimte in nauwere samenhang met elkaar worden gebracht voor de periode 2017-2020. In de VOR is bepaald dat op verschillende plekken in Ede het onderhoudsniveau stijgt. Binnen de beschikbare middelen wordt de gehele openbare ruimte op het niveau B onderhouden.

Basis in beeld

In 2019 is gestart met de actualisatie van de Basis in Beeld. In dit onderzoek wordt de omvang en kwaliteit van de openbare in kaart gebracht en beoordeeld ten opzichte van 2014. Het inzicht in arealen, middelen en kwaliteit gebruiken we tevens om keuzes te maken met betrekking tot de invulling van de taakstelling van € 500.000.

Klimaatverandering

In 2019 is gestart met de programmatische aanpak op klimaatadaptatie, waarmee richting gegeven wordt aan hoe Ede klimaatrobuust wordt in 2050. Daarnaast is op diverse fronten gewerkt aan een klimaatrobuust Ede, zoals:

- Aandacht voor duurzaamheid in ruimtelijke projecten (WFC, F&B park, Wekerom).

- Ede-natuurlijk.nl in ontwikkeling als portal voor duurzaamheid, natuur en biodiversiteit.
- Afkoppeling hemelwater bij rioolwerkzaamheden (150 woningen in Bennekom).
- Meldingenkaart voor extreme neerslag voor inwoners gemaakt.
- Opzetten klankbordgroep Steenbreek en diverse activiteiten vanuit operatie Steenbreek georganiseerd.
- Ede Doet is met succes opengesteld voor duurzame initiatieven.
- Onderzoek naar toepassing soorten groen en bomen die bestand zijn tegen klimaatveranderingen.

Groenbeleid

In 2019 is een start gemaakt met het herijken van het groenbeleid. In het groenbeleid wordt de koppeling gemaakt met klimaat, biodiversiteit, food en participatie. Op deze manier worden deze onderwerpen integraal onderdeel van alle planvorming.

Samenwerkbedrijf (SWB)

In 2018 zijn de ervaringen en resultaten van het SWB geëvalueerd. Op basis daarvan is eind 2018 besloten om de pilot succesvol om te zetten naar een structureel opererend bedrijf, waarmee ook de sociale doelstelling is bereikt.

Relevante beleidsnota's

Kwaliteit leefomgeving

- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Bosbeheerplan](#) (2010)
- Exploitatieplan begraafplaatsen 2017-2021 (2016)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022, Verbindend Water](#) (2017)
- Hemel en Grondwaterbeleid, uitwerking van het gemeentelijk rioleringsplan 2018-2022 (2019)
- Nota Zandwegen (2009)
- [Visie Openbare Ruimte \(VOR\)](#) (2016)
- [Strategisch plan wegen](#) (2017)
- [Plan van aanpak Japanse Duizendknoop 2019-2021](#) (2019)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [De Edese Participatie-aanpak](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 De Dorpen](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Veldhuizen-Kernhem](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Centraal](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Zuid en Bennekom](#)
- [Stadsvisie Ede](#) (2017)

Wat willen we bereiken?

Kwaliteit leefomgeving

Doel

Wij zorgen samen met de inwoners van Ede voor een openbare ruimte waarin het prettig en veilig is om in te leven, te werken en te recreëren.

Subdoelen

- Waarborgen kwaliteit openbare ruimte.
- Versterken sociale structuur en lokaal woonklimaat door betrokkenheid van bewoners met de openbare ruimte.
- Versterken aantrekkelijkheid voor nieuwe vestigers (bedrijven en bewoners).

- Versterken aantrekkelijkheid voor bezoekers.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2016	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Streefwaarde*
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt <i>Rapportcijfer dat inwoners geven voor de leefbaarheid van hun buurt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	7,5	-	7,6	
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore) <i>De schaa score loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaa score is opgebouwd uit vijf items over onderhoud/beheer openbare ruimte en voorzieningen jeugd. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	5,9	-	6,1	
Het niveau van onderhoud van de openbare ruimte <i>Met ingang van 2018 wordt gerapporteerd op basis van de CROW-beeldkwaliteitswaarde. De 'oude' IBOR-waarden zijn daarbij vertaald naar CROW-waarden, waarbij IBOR-Basis hetzelfde is als CROW-B.</i>	iets boven basis	iets boven basis	B	B	
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	22	-	24	

* Streefwaarde 2020

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Kwaliteit leefomgeving

Klimaatverandering

- Ons klimaat is aan het veranderen. In 2019 werken we de ambitie uit het bestuursakkoord nader uit om te komen tot een klimaatrobuust Ede:
 - Aanjaagteam formeren voor een meer programmatische aanpak van het thema klimaatadaptatie.
 - Een strategische aanpak klimaatadaptatie uitwerken waarin we de opgaven voor Ede concretiseren.
 - Impuls geven aan lopende initiatieven om van te leren en het goede voorbeeld te geven.
- We brengen het hydraulisch functioneren van het rioleringsstelsel in beeld door het opstellen van een Basis Rioleringsplan (BRP) (gestart in 2018).
- Onderzoek naar inzet van bomen om de gevolgen van de klimaatverandering (klimaatadaptatie) deels op te vangen (vasthouden fijnstof; tegengaan hitte-eilanden, verbeteren van de biodiversiteit en dergelijke). Daarnaast moet gekeken worden of de huidige boomsoorten die we aanplanten bestand zijn tegen de klimaatsveranderingen.
- Continueren van actie Steenbreek waarbij we bewoners samen met de kerngroep er op wijzen dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is voor de overheid en bewoners als het gaat om klimaatsverandering. De actie Steenbreek staat voor het verwijderen van stenen en het vergroenen van tuinen om onder andere regenwater makkelijker te laten infiltreren, het tegengaan van hittestress en het stimuleren van de biodiversiteit door aanplant van struiken en bomen.

Toelichting

- In 2019 zijn we gestart met het herijken van het groenbeleidsplan, dat een aanzet geeft hoe om te

gaan met klimaatrobuuste bomen en beplanting. De afronding van het groenbeleidsplan wordt voorjaar 2020. Daarnaast gaan we aan de slag met een praktische analyse van het huidige areaal beplanting in relatie met de invloed van de klimaatsverandering op de beplanting.

SamenWerkBedrijf

1. In 2018 zijn de ervaringen en resultaten van het SWB geëvalueerd. Op basis daarvan is eind 2018 een besluit genomen over het vervolg na de pilot. Vanaf juli 2019 gaat het SWB verder.

Spelen

1. We gaan onderzoeken wat de jeugd, van peuter tot tiener, wil op het gebied van buiten spelen. In het in 2019 op te stellen speelbeleidsplan staat hoe we de wensen vorm gaan geven en wat we gaan doen om speelplekken zo in te richten dat we zo veel mogelijk tegemoet komen aan de wensen van de jeugd.

Toelichting

1. We brengen nu de actuele beheergegevens van spelen in relatie met de vervangingsopgave en Ede Doet. Op basis van de uitkomsten hiervan bekijken we of de noodzaak bestaat om het beleid te herzien.

Wegbeheer

1. Het wegbeheer wordt uitgevoerd conform het strategisch plan wegen.

Beleidsplan Openbare Verlichting

1. In 2019 maken we het beleidsplan openbare verlichting voor de periode 2019 tot en met 2023. Dit plan is richtinggevend voor de manier waarop we de openbare verlichting gaan beheren. We beschrijven wat we willen bereiken (effecten buiten zoals veiligheidsgevoel) en hoe we dat gaan doen.

Toelichting

1. In 2019 is gestart met het opstellen van een beleidsplan openbare verlichting voor de periode 2020-2024. Hierin is duurzaamheid door de mogelijkheid voor het versneld vervangen voor ledverlichting één van de uit te werken scenario's.

Integrale programmering

1. De onderhoudswerken voor het beheer van de openbare ruimte worden met alle disciplines (intern en extern) afgestemd om zoveel mogelijk 'werk met werk' te maken. De overlast voor inwoners en bedrijven wordt beperkt en deze methode zorgt voor efficiency.
2. De planning van al deze op elkaar afgestemde werken, het uitvoeringsprogramma, publiceren we, waardoor inwoners en bedrijven in een vroeg stadium geïnformeerd worden over werkzaamheden die in 2019 plaatsvinden.
3. De samenwerking met en inbreng van bewoners, onder andere via dorpsraden, in de wijken vinden we hierbij van groot belang.

4. In 2019 zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met (externe) nutsbedrijven om nog efficiënter te gaan werken en gaan we onderzoeken of een meerjarenplanning gewenst en mogelijk is.

Toelichting

3. Er zijn goede contacten met bewoners, dorpsraden etc. Wensen worden opgehaald (van buiten naar binnen gebracht). Echter, het vervolg, zoals uitwerking van deze wensen blijkt niet eenvoudig.

Burgerparticipatie

1. Met het programma 'In Verbinding' krijgen bewonersinitiatieven de ruimte. Ideeën en vragen van bewoners vormen waardevolle input. Waar technisch en financieel mogelijk wordt deze input zoveel mogelijk onderdeel van onze plannen. Daarbij is het van belang dat de gemeente bij aanvang duidelijke financiële en technische kaders benoemt om teleurstelling te voorkomen. Bewoners worden uitgedaagd mee te denken en worden actief betrokken bij de fysieke leefomgeving. Dit leidt tot meer tevredenheid bij bewoners, zowel over het proces als het eindresultaat.

Toelichting

1. Het is steeds beter mogelijk om de wensen van de burgers/bewoners te integreren in onze plannen. De 'Edese Participatie Aanpak' die in 2019 door de raad is vastgesteld is een belangrijk hulpmiddel hierbij. Hiermee lukt het steeds beter om bewoners bij het onderhoud en de inrichting van hun woon- en leefomgeving te betrekken en een duidelijkere rol te geven bij de uitvoering van projecten. Voor initiatieven die door de bewoners zelf worden ingebracht blijkt het soms nog lastig. Binnen de begroting is beperkt ruimte om burgerparticipatie echt goed vorm te geven. Voor kleinere initiatieven is Ede Doet een goed instrument. Voor grotere initiatieven is dit niet afdoende en onderzoeken we hoe we dit integraal onderdeel kunnen laten worden van ons werk, zodat we goed kunnen afwegen hoe we grotere initiatieven kunnen honoreren ten koste van andere geplande werkzaamheden.

Pilot Ede Zuid: zelfredzaamheid inwoners en opmaat voor right to challenge

1. De met succes in gang gezette beweging in Ede Zuid wordt vanuit de inwoners en door de gemeente en andere partners gefaciliteerd met als doelstelling participatie "op maat" op basis van behoefte en zelfinitiatie van de inwoners. Secundair doel is de uitwerking van de Right to Challenge-gedachte.

Toelichting

1. Voor de gemeente en andere partners is in 2019 de meerwaarde van de Pilot in beeld gebracht. Op basis daarvan zullen de gemeente en partners in 2020 bepalen of en hoe ze de in gang gezette beweging structureel gaan ondersteunen. De pilot is een goede en gewenste ontwikkeling die past bij de transformatie beweging en daar waar mogelijk een andere rol als gemeente en bestaande partners in het sociaal domein aan te nemen. Dit betekent het mee doen van inwoner integraal benaderen vanuit inwonersperspectief en in verbinding met jeugdzorg, WMO en Participatiewet en in het bijzondere met de ontwikkelingen in de sociale basis. In dit opstartjaar waren de kosten voor inzet van social work hoger dan begroot en bleven de inkomsten vooralsnog achter bij de verwachting.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Vershil actuele begroting/rekening 2019
bedragen x € 1.000					
Lasten per productgroep					
Kwaliteit leefomgeving	33.061 N	32.489 N	33.876 N	33.820 N	56 V
Totaal lasten programma	33.061 N	32.489 N	33.876 N	33.820 N	56 V
Baten per productgroep					
Kwaliteit leefomgeving	15.089 V	13.683 V	13.772 V	14.703 V	931 V
Totaal baten per programma	15.089 V	13.683 V	13.772 V	14.703 V	931 V
Saldo van baten en lasten	17.973 N	18.806 N	20.104 N	19.117 N	987 V
Storting reserve	3.235 N	1.909 N	1.811 N	1.790 N	21 V
Onttrekking reserve	1.754 V	1.132 V	2.984 V	1.418 V	1.566 N
Resultaat	19.453 N	19.583 N	18.931 N	19.490 N	559 N

Toelichting

Kwaliteit leefomgeving

Ede inclusieve werkgever/SamenWerkBedrijf (SWB)

€ 160.000 V

Bij de Perspectiefnota 2020-2023 is eenmalig € 350.000 budget beschikbaar gesteld voor 2019 voor de aanpassing van de capaciteit binnen het SWB. Door onder andere natuurlijk verloop is de beoogde afbouw voorspoedig verlopen en was uiteindelijk minder geld nodig.

Energiekosten (Act. 2019 € 200.000 N)

€ 60.000 N

De energie-inkoop gebeurde voor 2019 samen met gemeenten in de regio. De gezamenlijke inkoop heeft niet geleid tot lagere tarieven. Inmiddels is de gemeente Ede overgestapt op andere inkoop van energie. Ten opzichte van de Actualisatie is het nadeel kleiner uitgevallen mede als gevolg van een positieve afrekening.

Inkomsten openbare ruimte (Act. 2019 € 85.000 N)

€ 20.000 N

De opbrengsten uit billboards en A0-borden alsmede de verhuur van terrassen en staanplaatsen vallen hoger uit. Nieuwe concessies en het beter in beeld hebben van de hoeveelheid verhuurde vierkante meters dragen hiertoe bij. Eerdere opbrengsten vanuit de verhuur van de openbare ruimte lopen terug doordat opslag meer dan voorheen binnen het bouwterrein wordt gevonden.

Toezichthouder kabels en leidingen (Act. 2019 € 80.000 N)

€ 40.000 N

In 2019 is breedband aangelegd in het buitengebied ten zuiden van de A12. In de kosten van een toezichthouder was niet voorzien. De inzet is de tweede helft van 2019 lager geweest dan ingeschat.

Gladheidsbestrijding (Act. 2019 € 200.000 N)

€ 170.000 N

Gladheidsbestrijding is een 'openeinderegeling'. Dat betekent dat in de begroting een basisbedrag staat en dat het aantal strooibeurten bepaalt of dit voldoende is. Ten opzichte van de verwachting bij de actualisatie hebben minder strooibeurten plaatsgevonden. Dit heeft te maken met de zachte winter eind 2019.

Wegen **€ 1.460.000 V**

Verrekenen met reserve **€ 1.460.000 N**

Binnen het groot onderhoud wegen is een aantal projecten dat gepland was in 2019 niet (volledig) uitgevoerd. Afronding van deze projecten staat in 2020 gepland. Dit levert een voordeel op. Deze wordt verrekend met de reserve. Nader onderzoek, uitkomsten inspraak, combineren met andere projecten zijn enkele oorzaken van de vertraging.

Riolering (Act. 2019 € 170.000 N/€ 170.000 V) **€ 20.000 N**

Verrekenen met voorziening **€ 20.000 V**

Beheer en onderhoud alsmede energielasten zorgen voor extra kosten. Deels wordt dit goedge maakt dankzij een iets meevallende opbrengst rioolheffing.

Wijkregie e.d. (Act. 2019 € 50.000) **neutraal**

In Ede wordt in steeds meer wijken en buurten meer ruimte gegeven aan bewonersparticipatie. Vanuit de ervaring dat dit uiteindelijk bijdraagt aan een betere wijk (welbevinden, sociale en fysieke gesteldheid). Ede Doet, Right to Challenge, zelfredzaamheid, leefbaarheid(sbudgetten), samen optrekken met bewoners en organisaties zijn enkele vormen van deze succesvolle aanpak. Vanuit verschillende budgetten wordt dekking gegeven aan deze aanpak.

Behoud, herstel en ontwikkeling biodiversiteit **€ 160.000 V**

Verrekenen met reserve Investeringsfonds Impuls Ede **€ 160.000 N**

De uitspraak van de Raad van State inzake de PAS heeft het herstelproject 'verzuring bossen' stilgelegd. Samen met de provincie Gelderland is een nieuw vergunningstraject gestart, zodat we dit project alsnog kunnen uitvoeren. Het voordeel leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Investeringsfonds Impuls Ede.

Eikenprocessierups (Act. 2019 € 180.000 N/V) **€ 300.000 N**

De overlast en daarmee ook de kosten van de bestrijding van de eikenprocessierups zijn in 2019 verder toegenomen. Dit jaar is € 420.000 besteed aan de bestrijding. Deze kosten zijn grotendeels opgevangen binnen de budgetten van het programma Kwaliteit leefomgeving.

Begraven (Act. 2019 € 15.000 N/€ 15.000 V) **€ 55.000 N**

Verrekenen met reserve Begraven **€ 55.000 V**

De werkzaamheden zijn volgens het exploitatieplan uitgevoerd. Aanvullende werkzaamheden alsmede extra kosten voor het ruimen van graven leiden tot een overschrijding. Deels is dit gecompenseerd door extra opbrengsten van met name natuurbegraven.

Japanse duizendknoop (Act. 2019 € 105.000 N) **€ 30.000 N**

In de actualisatie hebben wij u gemeld dat wij niet in aanmerking kwamen voor een provinciale subsidie ter bestrijding van de Japanse duizendknoop. Dit nadeel is meegevallen doordat het niet mogelijk was om alle voorgenomen werkzaamheden uit te voeren. Dat heeft te maken met de combinatie van de korte periode waarin bestrijding effectief uitgevoerd kan worden, geringe aantal particulieren die participeren in de bestrijding en 'te natte' weersomstandigheden.

Bomen **€ 120.000 N**

De onderhoudswerkzaamheden aan bomen zijn uitgevoerd volgens de driejarige snoeicyclus. Bij deze onderhoudswerkzaamheden kunnen onveilige situaties worden vastgesteld. Het oplossen van deze onveilige situaties heeft geleid tot een overschrijding.

Activiteiten in het beheer van de openbare ruimte**€ 40.000 V**

Voor niet begrote activiteiten zoals verkoop snippergroen, het verhalen van schade aan en in de openbare ruimte en aanleg van het warmtenet zijn tot een bedrag van bijna € 700.000 extra kosten gemaakt. Deze worden volledig gedekt door baten. Op deze dekking is een voordeel.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Programmadoelstelling

Het programma Bestuur en Organisatie ondersteunt het op een kwalitatief goede wijze besturen van de gemeente Ede. We doen dit door afspraken te maken over de financiële huishouding en de werkwijze van de gemeentelijke organisatie. Verder omvat het programma de publieke dienstverlening voor de inwoners van Ede, zoals de balie Burgerzaken en het klantcontactcentrum. Ook de verkiezingen voor de gemeenteraad, Provinciale Staten, Tweede Kamer en Europees Parlement vallen onder dit programma.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners zien en begrijpen wat wij doen als college van burgemeester en wethouders. Ook moet voor hen duidelijk zijn hoe wij gemeenschapsgeld gebruiken en waaraan wij dit besteden. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld.

Met het heffen van gemeentelijke belastingen zorgen wij voor inkomsten om ons lokale beleid uit te voeren. We doen dat zorgvuldig en rekening houdend met ons belastingbeleid. Als goed bestuur willen we onze rol als solide, betrouwbare en transparante overheid waarmaken.

Publieke dienstverlening, het contact met - en de producten van - de gemeente met en voor inwoners en bedrijven, sluit aan op de vraag en de behoefte van inwoners, instanties of ondernemers. We gebruiken daarvoor meerdere kanalen, zoals website en #Gemeentenieuws.

Onze externe betrekkingen, zoals regionale samenwerking in regio FoodValley of onze relatie met de provincie Gelderland, leveren meerwaarde op voor gemeentelijke programma's en voor maatschappelijke instellingen, bedrijven en inwoners.

Maatschappelijk vastgoed schept randvoorwaarden om doelstellingen in beleidsprogramma's te bereiken. Een zo efficiënt mogelijke benutting, instandhouding en spreiding van al het gemeentelijke vastgoed is daarbij een uitgangspunt.

Ontwikkelingen

Bestuur

Overheids- en publieksparticipatie blijft ook in 2019 binnen de gemeente Ede een belangrijke rol spelen. Er zijn kaders en faciliteiten ontwikkeld en er wordt nu actief gestuurd op actieve participatie bij veel verschillende projecten.

In 2019 is gewerkt aan de mid term review op het Bestuursakkoord Ruimte voor Ede en aan de actualisatie Visie Ede 2025 (Visie Ede 2040). De mid term review wordt in het voorjaar van 2020 vastgesteld door het College van burgemeester en wethouders en aangeboden aan de gemeenteraad. Over de voortgang van Visie Ede 2040 wordt de gemeenteraad in 2020 geïnformeerd.

Dienstverlening

De verwachte impact van de verlengde geldigheidstermijn van reisdocumenten was in 2019 aanmerkelijk voelbaar. Ten opzicht van 2018 zijn er in 2019 circa 10.000 reisdocumenten minder aangevraagd (circa 7.000 paspoorten en 3.000 identiteitskaarten) op een aantal van ruim 20.000 reisdocumenten in 2018.

Gezien de landelijke ontwikkelingen op het gebied van identiteitsfraude zal de komende jaren binnen de organisatie meer aandacht aan gegeven. In 2019 is de inzet op het opleiden en bewust maken van de organisatie op het herkennen en tegengaan van identiteitsfraude beperkt geweest gezien het proces van samenvoeging van de afdelingen BZR en KCC.

Algemene middelen

De ontwikkeling en uitbreiding van de organisatie wordt toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Vastgoed

In 2019 is bij een aantal panden maatregelen getroffen in het kader van duurzaamheid. Hierdoor heeft nu 76% van onze kernvoorraad gebouwen energielabel A. De voorbereiding van de pilots voor het toegankelijk maken van gebouwen heeft plaatsgevonden in 2019 op basis van de normen van Bureau Ongehindert en ITS (Integrale Toegankelijkheid Standaard) 2018. De uitvoering van deze pilots start in het voorjaar 2020. Met SSE en Cultura hebben we nieuwe huurovereenkomsten gesloten waarmee verdere invulling is gegeven aan het vastgestelde beleid in de Vastgoednota.

Relevante beleidsnota's

Bestuur

- [Visie Ede 2025](#) (2012)
- [Gedragscode bestuurlijke integriteit](#)
- [Geheimhoudingsprotocol Ede](#)
- [De Edese participatie-aanpak](#) (2019)

Dienstverlening

- [Digitale overheid](#)
- [Dienstverlening 2025](#)
- [Visie op dienstverlening 2020](#) (2014)
- [Plasterk 2017 Digitaal](#) (2015)

Algemene middelen

- [Nota treasury Ede](#) (2017)
- [Verordening leningen en garanties Ede 2017](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (2016)
- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet](#) (2017)
- Budgethoudersregeling (2017)
- [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#) (2017)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen](#) (2017)

- [Nota Afschrijvingsbeleid en waardering activa](#) (2017)
- [Nota Reserves en voorzieningen](#) (2016)
- [Inkoopbeleid Gemeente Ede](#) (2017)
- [Handreiking Netwerkrelaties gemeente Ede, 2016](#)

Belastingen en heffingen

- [Nota Lokale Heffingen](#) (2018).

Vastgoed

- [Vastgoednota 2017](#)

Wat willen we bereiken?

Bestuur

Doel

Het waarborgen van de lokale democratie.

Subdoelen

- Transparant en democratisch bestuur gericht op samenwerking.
- Publieksparticipatie binnen planvorming en besluitvorming.
- Verantwoording afleggen over voortgang en bereikte resultaten.

Dienstverlening

Doel

Optimaliseren van de publieke dienstverlening aan en communicatie met de inwoners.

Subdoelen

- Inwoners zijn tevreden over de publieke dienstverlening.
- Goede, heldere en tijdige informatievoorziening aan de klant (intern en extern).
- Waarborgen van goed voorbereide verkiezingen.

Algemene middelen

Doel

Het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente.

Subdoelen

- Een in evenwicht verkerende begroting.
- Een begroting met voldoende weerbaarheid en wendbaarheid.

Belastingen en heffingen

Doel

Tijdige, volledige en rechtmatige uitvoering van de belastingtaken en Wet WOZ, waarbij het beleidsuitgangspunt is dat de belastingen/tarieven alleen gecorrigeerd worden voor inflatie.

Subdoelen

- Belastingplichtigen krijgen jaarlijks tijdig een juiste belastingaanslag.
- Belastingaanslagen worden op een efficiënte wijze ingevorderd en we geven de burgers tijdig uitsluitsel over ingediende verzoeken om kwijtschelding.
- Elk jaar zijn alle onroerende zaken gewaardeerd naar de waardepeildatum die 1 jaar voor het belastingjaar ligt en onder meer wordt gebruikt om de aanslagen OZB te bepalen.

Vastgoed

Doel

Het tegen kostendekkende tarieven beschikbaar stellen van vastgoed voor organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen.

Subdoelen

- Een passende technische kwaliteit van het vastgoedbezit waarborgen.
- Duurzame maatregelen toepassen in het vastgoedbezit.
- Een sluitende vastgoedexploitatie realiseren.
- Tevreden klanten.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2016	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Streefwaarde*
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening <i>Indicator wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	62	-	68	-	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over gemeentelijke informatievoorziening <i>Indicator wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	65	-	79	-	n.v.t.
Rapportcijfer digitale dienstverlening <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	6,7	-	7,0	-	n.v.t.
Personeelsformatie <i>De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.</i>	6,6	6,4	6,8	7,0	
Personeelsbezetting <i>Het gaat hier om het gemiddelde van het werkelijk aantal fte dat werkzaam is</i>	6,4	6,7	6,5	6,9	
Kosten ambtelijk apparaat <i>Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per inwoner.</i>	554	624	662	634	
Kosten externe inhuur <i>Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.</i>	17,9	21,8	23,0	17,4	
Overheadkosten <i>Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) op basis van de definitie die gebruikt wordt voor Vensters Voor Bedrijfsvoering. In 2019 is overgestapt op een berekeningswijze die aansluit bij Vensters voor Bedrijfsvoering. Voorgaande jaren zijn ten opzichte van eerdere planning en controldocumenten herrekend.</i>	-	8,5	8,1	8,6	
Percentage vastgoed objecten <i>Minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed. Conform het vastgoedbeleid vindt de meting driejaarlijks plaats.</i>	-	-	99	nbn	

* Streefwaarde 2020

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuur

1. Toepassen overheids- en publieksparticipatie tussen inwoners, instellingen en de gemeente.
2. Interactie met inwoners via toegankelijke middelen zoals sociale media.

3. Werkbezoeken en gesprekken om direct persoonlijk geïnformeerd te worden.

Toelichting

1. Er zijn kaders en faciliteiten ontwikkeld voor participatie en wordt nu actief gestuurd op actieve participatie bij veel verschillende projecten.
2. Dagelijks worden alle social media kanalen gemonitord op signalen van bewoners. Hier wordt persoonlijk en rechtstreeks op gereageerd en signalen worden ook geclusterd als bewoners informatie voor collega's en bestuur (bijvoorbeeld via Ede Nieuws).
3. Het bestuur gebruikt vaak de dinsdagmiddag om ergens binnen de gemeente een werkbezoek af te leggen en daarnaast spreken ze ook dagelijks inwoners in verschillende settings.

Dienstverlening

1. Via alle kanalen krijgen burgers en bedrijven dezelfde informatie, waarbij waar mogelijk steeds meer sturing plaatsvindt naar het digitale kanaal. In 2019 zullen de afdeling Burgerzaken en de afdeling Klantcontacten worden samengevoegd tot een afdeling. Hiermee willen we bereiken dat alle burgers onafhankelijk van het gekozen kanaal (digitaal, telefonie, balie en post) dezelfde dienstverlening ervaren.
2. Verbeteren van de informatie-uitwisseling tussen de frontoffice en backoffice (ketenoptimalisatie).
3. Verkiezingen voor Provinciale Staten, Europees Parlement en Waterschap organiseren.
4. Optimaliseren van de gemeentebrede bereikbaarheid.

Toelichting

1. Met ingang van 1 januari 2020 is de samenvoeging van de afdelingen Burgerzaken en Klantcontacten afgerond en start de nieuwe afdeling Publiekszaken. De samenvoeging maakt het mogelijk om de komende jaren de kanaalsturing en kanaalgelijkheid verder te optimaliseren.
2. In 2019 is er verder gewerkt aan de implementatie van werkprocessen in het gemeentebrede zaakstelsel Liber. Dit is een traject wat ook in 2020 vervolgd wordt.
3. De verkiezingen zijn zonder noemenswaardige incidenten verlopen.
4. Afgelopen jaar is er ingezoomd op de interne telefonische bereikbaarheid. Een van de constateringen is dat het aantal van 20.000 terugbelverzoeken een flinke impact hebben op de organisatie. Het in beeld brengen hiervan per afdeling heeft inmiddels voor enige verbetering gezorgd. Echter is dit voor 2020 wederom een aandachtspunt.

Algemene middelen

1. We zorgen voor de producten uit de P&C-cyclus.
2. We volgen de ontwikkelingen in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds, analyseren en duiden deze en vertalen die naar het gemeentelijk beleid.

Belastingen en heffingen

1. Werken met een voormelding van de voorlopige WOZ-waarde, waardoor een deel van de burgers vroegtijdig en met behoud van rechten de mogelijkheid krijgt om in gesprek te gaan over de WOZ-waarden voor het nieuwe belastingjaar.

2. Naast voormeldingen wordt ook het traject van informele bezwaarafhandeling gecontinueerd.
3. Werken met een voormelding 'GO BAG' bij vrijstaande woningen om de eigenaar actief mee te laten helpen bij de bepaling van de gebruiksooppervlakte van de woning. Dit ter voorbereiding op het jaarlijks waarden op basis van gebruiksooppervlakte vanaf belastingjaar 2022.
4. Invoering van een digitale belastingbalie, waarbij de burger op elk gewenst moment al zijn of haar belastingzaken kan inzien via een digitale portal.

Vastgoed

1. Vertalen van de eerste portefeuilleplannen naar een meerjarenperspectief vastgoed met als doel om inzicht te creëren in de samenstelling en strategische sturing voor het maatschappelijk vastgoed.
2. Uitvoering duurzaamheidsadviezen.
3. Opstarten pilots toegankelijkheid/inclusie maatschappelijk vastgoed.
4. Voortzetting professionalisering van de vastgoedadministratie.
5. Inregelen contractmanagement onderhoud in regie.

Toelichting

5. Met drie partijen is eind 2018 een contract gesloten voor het uitvoeren van het onderhoud op basis van regie. In 2019 is dit ingeregeld. Bij twee partijen werkt dit goed. Met één partij zijn we eind 2019 overeen gekomen het contract te ontbinden. Dit krijgt in Q1 2020 vorm. Daarna worden deze werkzaamheden opnieuw aanbesteed.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Verschil actuele begroting/rekening 2019
bedragen x € 1.000					
Lasten per productgroep					
Bestuur	7.232 N	5.208 N	6.044 N	9.174 N	3.130 N
Dienstverlening	3.325 N	3.078 N	3.320 N	3.297 N	23 V
Algemene Middelen	38.422 N	35.622 N	38.138 N	38.364 N	225 N
Belastingen en heffingen	1.711 N	1.622 N	1.753 N	2.050 N	298 N
Vastgoed	6.609 N	6.458 N	6.338 N	6.999 N	661 N
Totaal lasten programma	57.299 N	51.987 N	55.593 N	59.884 N	4.291 N
Baten per productgroep					
Bestuur	771 V	0 V	100 V	2.034 V	1.934 V
Dienstverlening	2.121 V	2.050 V	2.010 V	1.624 V	386 N
Algemene Middelen	196.561 V	195.504 V	203.607 V	212.675 V	9.068 V

Belastingen en heffingen	31.116 V	34.108 V	33.180 V	33.642 V	462 V
Vastgoed	7.588 V	6.404 V	6.769 V	7.085 V	316 V
Totaal baten per programma	238.156 V	238.066 V	245.666 V	257.060 V	11.394 V
 Saldo van baten en lasten	 180.857 V	 186.079 V	 190.073 V	 197.176 V	 7.104 V
Storting reserve	33.052 N	20.260 N	16.688 N	21.362 N	4.674 N
Onttrekking reserve	35.189 V	12.725 V	21.443 V	24.090 V	2.646 V
Resultaat	182.994 V	178.544 V	194.828 V	199.903 V	5.076 V

Toelichting

Bestuur

Voorziening pensioenen wethouders

€ 960.000 N

Voor de pensioenverplichtingen van (ex)wethouders is een voorziening aanwezig. Naar aanleiding van de jaarlijkse actuariële berekening moet dit jaar een extra bedrag van € 960.000 gereserveerd worden voor de wethouderspensioenen. Dit hoge bedrag wordt veroorzaakt door de huidige lage rente.

Gebiedsopgave Veluwe / bestuurlijke samenwerking

-

Gemeente Ede is penvoerder van samenwerkingsovereenkomsten van projecten uit de Gebiedsopgave Veluwe (projecten Veluwe Iconen en Veluweteam) en de regionalisering FoodValley. Voor de gemaakte kosten (€ 1.400.000) wordt voor hetzelfde bedrag een bijdrage ontvangen van andere gemeenten dan wel provincie.

Vitale vakantieparken

-

Gemeente Ede treedt op als host voor de samenwerking Vitale Vakantieparken. De vergoeding voor deze gemaakte kosten (€ 400.000) wordt ontvangen door de deelnemende partners (gemeenten en provincie Gelderland).

Bijdrage VNG (Act. 2019 € 50.000 N)

€ 50.000 N

De wijze van financiering van de activiteiten van de VNG is gewijzigd. Waar de VNG voorheen rechtstreeks door het Rijk werd betaald, factureert de VNG nu aan de gemeenten. Hiervoor heeft het Rijk een bedrag in het gemeentefonds gestort. Het bedrag dat Ede ontvangt via de algemene uitkering is € 50.000 lager dan het in rekening gebrachte bedrag.

Dienstverlening

Burgerzaken - Legesinkomsten (Act. 2019 € 190.000 N)

€ 530.000 N

Bij Burgerzaken is het effect door de terugloop in de afgifte van reisdocumenten (paspoorten en identiteitskaarten) duidelijk merkbaar. Ondanks dat er meer rijbewijzen zijn afgegeven en meer huwelijken zijn aangevraagd resulteert dit in een nadeel van circa € 150.000.

Om de dienstverlening te blijven waarborgen was het noodzakelijk te investeren in automatisering. Dit was al langer bekend maar is getemporeerd door het proces van de samenvoeging Burgerzaken en KCC. Mede daardoor leidt dit tot een overschrijding van € 100.000.

Daarnaast is er dit jaar naar aanleiding van de vele vragen voor gekozen om toch weer Eigen Verklaringen te gaan verstrekken. Hiermee is een eenmalige investering gemoeid van € 60.000.

Tenslotte was met de samenvoeging van KCC en Burgerzaken een structurele bezuiniging gemoeid van € 220.000. Bij de Perspectiefnota 2020-2023 is deze taakstelling vanaf 2020 teruggedraaid. In 2019 echter nog een incidenteel nadeel.

GEO- en vastgoedinformatie - uren**€ 150.000 V**

Verschuiving van de tijdsbesteding (uren) van de medewerkers van GEO- en vastgoedinformatie. Zij hebben hun tijd voor een groot deel besteed aan zelf financierende projecten (zoals verkeersdesk) in plaats van de eigen projecten. Hierdoor blijft de werkelijkheid, op het eigen product, achter bij de begroting.

Algemene middelen**Stelpost onderuitputting (Act. 2019 € 1.250.000 N)****€ 1.250.000 N**

De stelpost onderuitputting is in het verleden opgenomen omdat vrijwel elke jaarrekening met een positief resultaat werd afgesloten. We gaven dus minder uit dan we beschikbaar hadden, dit werd als onwenselijk ervaren. Om dit op te vangen heeft de raad voorgesteld om jaarlijks € 1,25 miljoen meer uit te geven dan dat er opbrengsten tegenover stonden. De achterliggende gedachte hierbij is dat lopende het jaar op diverse posten minder wordt uitgegeven (onderuitputting).

Deze stelpost staat dus voor de te verwachte onderuitputting/voordelen op de verschillende programma's.

Stelpost decentralisaties en bestuursakkoord (Act. 2019 € 250.000 V)**€ 250.000 V**

Bij de start van de decentralisaties hebben we een stelpost decentralisaties ingesteld. In de loop der jaren is deze stelpost ingezet. Meerjarig zijn in het sociaal domein maatregelen genomen om te komen tot een duurzaam financieel perspectief. Het resterende bedrag in 2019 van € 250.000 valt zodoende vrij.

Onvoorzien (Act. 2019 € 70.000 V)**€ 45.000 V**

Ten laste van het budget Onvoorzien (€ 100.000) betaalt de gemeente toegewezen planschades. In 2019 is een bedrag van € 55.000 uitgekeerd voor planschades.

Reservering lonen, prijzen en volumeontwikkeling**€ 800.000 V**

Een deel van de ontwikkeling van de algemene uitkering wordt apart gezet voor lonen, prijs en volumeontwikkeling. Neerwaartse bijstelling in percentages en aantallen (hangt ook samen met nadeel van € 300.000 op de algemene uitkering) leidt ook een lagere concernreservering (=voordeel). In samenhang met premieontwikkeling leidt dit uiteindelijk tot een voordeel van € 800.000.

Aandelen verkoop ARN (Act. 2019 € 390.000 V)**€ 390.000 V**

Regio de Vallei heeft haar aandelen in de afvalverbrander ARN vervreemd. Met de verkoopopbrengst is eerst een onderliggende lening met de deelnemende gemeenten afgelost. Het overige deel van de opbrengst is uitgekeerd aan de deelnemers. Het hier gemelde voordeel is het saldo van het Edese deel van de verkoopopbrengst en de aflossing van de lening. Omdat het een renteloze lening betrof, zorgt de aflossing niet voor een nadeel voor rentederving binnen onze begroting en is het uitgekeerde bedrag niet toegevoegd aan de bekleemde algemene reserve.

Overschrijding krediet verbouwing sanitair Raadhuis (Act. 2019 pm)

Voor de verbouwing van het sanitair van bouwdeel A van het Raadhuis is een krediet beschikbaar van € 185.000. De verbouwing is afgerond waarbij ook de onvoorziene aanvullende werkzaamheden zoals de vervanging van het riool. Dit heeft geleid tot een overschrijding van het krediet van € 134.000. Dit leidt tot een stijging van de kapitaallasten in 2020 ev.

Financiering (Act. 2019 € 430.000 N)**€ 185.000 V**

Het kortlopende renteresultaat is niet begroot. Om optimaal te profiteren van de negatieve kortlopende rente financieren we maximaal kort. Dit leverde een voordeel op van € 185.000.

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat de melding van het nadeel in de actualisatie overbodig was.

Zelffinanciering/Overhead (Act. 2019 € 450.000 N)**€ 400.000 N**

Het grootste deel van onze formatie en overhead wordt gedekt uit de reguliere programmabudgetten. Het overige deel van onze formatie inclusief bijbehorende overhead wordt gedekt uit dekkingsbronnen als investeringskredieten en grondexploitaties. We realiseren in 2019 een voordeel op de formatie uit deze dekkingsbronnen (€ 320.000 V). Daarnaast zien we een aantal effecten die invloed hebben op de dekking van onze formatie en overhead.

- We realiseren dekking voor onze formatie en overhead omdat we werken aan niet-begrote particuliere initiatieven (€ 190.000 V).
- We realiseren op eigen investeringen minder dekking voor de overhead. Dit gebeurt met name omdat sprake is van vertraging van projecten en investeringen (€ 910.000 N).

Algemene uitkering (Act. 2019 € 5.047.000 V)**€ 6.600.000 V**

Wij ontvangen dit jaar € 6,6 miljoen meer aan algemene uitkering. Incidentele mutaties zijn hiervoor verantwoordelijk, waarbij € 4,7 miljoen voor de Regio Deal het meest in het oog springt. Het voordeel is als volgt opgebouwd:

- *Algemene ontwikkeling van het gemeentefonds*
De ontwikkeling van de algemene uitkering is vrijwel conform de begroting, een verwaarloosbaar nadeel van € 300.000. In eerste instantie leek het dat het nadeel groter zou zijn als gevolg van 'trap af'. Het Rijk heeft bij de Najaarsnota 2019 echter aanzienlijke reserveringen ten laste van 2019 gedaan voor onder meer aanpak stikstof en het lerarentekort.
- *Groei van het gemeentefonds door uitbreiding van taken (taakmutaties)*
Diverse taakmutaties zijn in september en december ontvangen tot een bedrag van € 6,9 miljoen, waaronder € 4,7 miljoen Regio Deal en € 1 miljoen Perspectief op Werk. Taakmutaties zijn middelen die voor een specifiek onderwerp, al dan niet geoormerkt, aan de algemene uitkering worden toegevoegd. Tegenover dit voordeel op programma 8 staan deels nadelen op de diverse andere programma's. Voor een aantal taakmutaties stellen wij u voor om deze via resultaatbestemming beschikbaar te stellen voor 2020. Deze mutaties zijn pas eind 2019 beschikbaar gesteld, waardoor een verantwoorde besteding niet mogelijk was.

Belastingen en heffingen**Precariobelasting (Act. 2019 € 250.000 V)****€ 260.000 V**

De aanslag precariobelasting is € 260.000 hoger dan geraamd. Het areaal kabela's op het grondgebied van Ede is in 2019 toegenomen, met als gevolg een hogere opbrengst precario dan geraamd.

Diverse projecten**€ 50.000 N**

Een aantal projecten is uitgevoerd om het proces te verbeteren, de kwaliteit en actualiteit van data te verhogen en de gebruiksoverlappende (GO) BAG in gebruik te nemen. Het uitvoeren van deze projecten heeft geleid tot meer lasten (€ 300.000). Deze uitgaven worden gedekt door o.a. hogere opbrengsten die voortkomen uit vergoedingen van een andere gemeente, intensivering van controles en hogere belastingopbrengst (€ 250.000).

Ter illustratie volgen hieronder de twee grootste projecten die voor een toename van lasten en baten hebben gezorgd:

1. Project GO BAG Rhenen: in 2019 is Ede gestart met de uitvoering van dit project voor de gemeente Rhenen en heeft hiervoor fors extra capaciteit moeten inhuren. De bijbehorende kosten zijn in rekening gebracht bij en betaald door Rhenen.
2. Vervolgingsopbrengsten (aanmaningen en dwangbevelen): dankzij extra inzet/inspanning, wat tot hogere lasten heeft geleid, is er een forse meeropbrengst aan vervolgingsopbrengsten gerealiseerd.

Vastgoed

Pachtopbrengsten (Act. 2019 € 285.000 V)

€ 300.000 V

In verband met het groeicontract en na-verrekening over 2018 van recreatiepark 'de Zanding' is incidenteel een extra pachtopbrengst van € 300.000 ontvangen.

Verkoopopbrengst

€ 300.000 V

In verband met diverse verkopen, die geen beleidsondersteunende functie vervulden, is een hogere opbrengst gerealiseerd dan begroot.

Subsidies provincie & Rijk

€ 105.000 V

Diverse subsidies zijn aangevraagd waarvan de toekenning onzeker was. Naast de begrote subsidie is € 105.000 extra aan subsidies toegekend in 2019.

Aankoop brandweerkazerne Harskamp

€ 305.000 N

Storting reserve

€ 305.000 V

De aankoop van de brandweerkazerne Harskamp is voltrokken zoals bij de Perspectiefnota 2020-2023 aangekondigd. Het per saldo neutrale effect is het gevolg van een andere keuze wat betreft de financiële afwikkeling van de kapitaallasten. Deze gebeurt niet met één afrekening maar via een jaarlijkse verrekening met de bewonersbijdrage aan de VGGM. Hierdoor zijn de baten € 305.000 lager en vindt de storting van € 305.000 aan de egalisatiereserve niet plaats.

Regulier onderhoud

€ 450.000 N

Onderhoud in regie is vanaf eind 2018 geïmplementeerd. We hebben extra regulier onderhoud uitgevoerd om onze panden op het gewenste onderhoudsniveau te houden en asbest verwijderd. Ter verbetering van de financiële beheersing is als uitvloeisel van 'Onderhoud in regie' het onderhoud van vijf kwartalen afgerekend (vierde kwartaal 2018 en heel 2019).

Belastingen en waterschapslasten

€ 60.000 N

De belastingen en waterschapslasten zijn harder gestegen dan de indexering die hiervoor geraamd is.

Advieskosten

€ 90.000 N

In verband met mogelijke asbestverdachte situaties in onze objecten zijn ter voorbereiding op diverse renovaties en groot onderhoudswerkzaamheden asbestinventarisaties uitgevoerd. Ook is er voor diverse dossiers (onder andere ontruimingen en geschil inzake oplevering) juridisch advies ingewonnen.

Leegstand (Act. 2019 € 50.000 N)

€ 140.000 N

In verband met recente leegstand in drie grote gebouwen is er sprake van huurderving (€ 100.000) en extra energielasten (€ 40.000) welke door de leegstand niet doorbelast kunnen worden aan de huurder.

3 Financiën

3.1 Resultaat

Het eerste volledige jaar als college wordt gekenmerkt door een combinatie van investeren en keuzes maken. In zowel Programmabegroting 2019-2022 als Perspectiefnota 2020-2023 hebben we vele miljoenen (anders) ingezet. Binnen het sociaal domein hebben we dit gedaan gericht op een duurzame transformatie, waarbij zorg nu en in de toekomst op een verantwoorde manier kan worden aangeboden. Binnen de andere programma's zijn eveneens middelen op een andere wijze ingezet en/of extra uitgetrokken om een mooier Ede te realiseren. In voorgaande hoofdstukken heeft u hier uitgebreid over kunnen lezen.

De enkele jaren geleden ingezette trend van afnemende rekeningresultaten heeft zich voortgezet. Rekening houdend met de voorgestelde resultaatbestemmingen resteert een verwaarloosbaar klein financieel nadeel. Voor resultaatbestemming is sprake van een positief resultaat van € 9,7 miljoen. Omvangrijke taakmutaties gemeentefonds (€ 6,9 miljoen), een voordelig resultaat grondzaken (€ 2,7 miljoen) en een meevallend nadeel sociaal domein (€ 2,3 miljoen) zijn hierbij bepalend.

In het kort lichten we de meest in het oog springende financiële resultaten toe:

Algemene uitkering

Het voordeel algemene uitkering is slechts optisch aangezien voor vrijwel het gehele voordeel resultaatbestemmingsvoorstellen worden gedaan in verband met de late toekenning door het Rijk. Met deze late toekenning benut het Rijk de onderuitputting binnen de jaarschijf 2019 en zorgt hiermee voor ontlasting van de jaarschijf 2020.

Grondexploitaties

Winst op afgesloten plannen en tussentijdse winstnemingen leiden tot een positief resultaat van € 2,7 miljoen.

Sociaal domein

In 2018 ontstonden ernstige tekorten binnen het sociaal domein. In de Programmabegroting 2019-2022 en Perspectiefnota 2020-2023 zijn deze tekorten tijdelijk aangevuld en gelijktijdig maatregelen genomen om te komen tot een duurzaam financieel perspectief. Dit maatregelenpakket loopt op van € 2,3 miljoen in 2019 naar uiteindelijk € 11 miljoen in 2022. De resultaten in de Programmarekening 2019 voor het sociaal domein moeten in dit perspectief worden gezien en zijn in belangrijke mate een gevolg van de voortgang op de oplopende ombuigingstaakstelling en beleidseffecten die zich anders voordoen dan begroot. Op de betreffende programmabladen wordt dit inhoudelijk toegelicht.

Dubieuze debiteuren bijstand

Jaarlijks worden de vorderingen op (voormalige) bijstandsontvangers gewaardeerd om te komen tot een juiste hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren. In 2019 is een bedrag van € 0,5 miljoen afgeboekt als oninbaar, terwijl daarnaast een aanvullende storting van € 0,3 miljoen noodzakelijk was.

Omgevingsvergunningen

In de legesontvangst omgevingsvergunningen lijkt zich een voorzichtig herstel af te tekenen. Daar waar we bij de actualisatie nog uitgaven van een tekort van € 0,5 miljoen, is dit in de maand december vrijwel geheel in gelopen.

Openbare ruimte

De bestrijding van ziekten en plagen als eikenprocessierups en Japanse duizendknoop heeft extra inzet gevraagd (€ 450.000). Deze kosten zijn zoveel als mogelijk opgevangen binnen het programma Kwaliteit leefomgeving. Voor de onderdelen groot onderhoud wegen en riolering blijft het een uitdaging om dit conform planning uit te voeren.

Wethouderspensioenen

Dit jaar is bijna € 1 miljoen nodig om de voorziening pensioenen (oud)wethouders op het benodigde niveau te brengen.

Opbouw resultaat vanuit programma's

De resultaten zijn voor het merendeel incidenteel van karakter. Daar waar sprake is van een structureel karakter worden ze – voor zover al niet eerder verwerkt – betrokken bij de Perspectiefnota 2021-2024. In de volgende tabel wordt een analyse van de resultaten op hoofdlijnen gegeven. Een meer uitgebreide analyse is opgenomen op de programmabladen bij de 3^e W-vraag.

Opbouw resultaat 2019		bedragen x € 1.000
Programma	Omschrijving	Omvang
1	Onderwijshuisvesting	30 V
1	Governance Sportservice Ede	50 N
2	Thuisondersteuning	190 V
2	Inclusie	170 V
2	BWD-huizen	70 V
2	Lokale teams	200 V
2	Pilot logeerszorg	50 V
2	Cliëntondersteuning	150 V
2	Thuisbegeleiding	170 V
2	Onderwijsachterstandenbeleid	286 V
2	Onderwijsondersteuning	180 V
2	Gezondheidszorg	90 V
3	Jeugdzorg	720 N
3	Leerlingenvervoer	185 N
3	Thuisondersteuning	780 V
3	Begeleiding	480 V
3	Hulpmiddelen	60 N
3	Beschermd wonen	470 N
3	Maatschappelijke opvang	190 N
3	Stelpost ombuigingen sociaal domein	820 V
3	Aanvullend inkomen	75 N
3	Wet Kinderopvang	40 N
3	Liquidatie Permar	50 V
3	Arbeidsmarktregio	210 V
3	Algemene inkomensvoorzieningen	278 N
4	Regiodeal	230 N
4	Uitgifte bedrijfslocaties	1.416 V
5	Uitgifte gronden Woonlocaties	1.310 V
5	Regie op de ondergrond	50 V
5	Ruimtelijke ontwikkeling algemeen	170 N
5	Ruimtelijke plannen	200 N
5	Onderzoek autotunnel Kerkweg	70 N
5	Stelpost WFC	275 V
5	Implementatie Omgevingswet	205 V
5	Leges bestemmingsplannen	140 N
5	Leges omgevingsvergunningen	30 N

6	Brandweer	460 V
6	Dierenasiel De Hof van Ede	328 V
6	Veiligheidshuis	100 V
7	Ede inclusieve werkgever	160 V
7	Energiekosten	60 N
7	Inkomsten openbare ruimte	20 N
7	Toeziachter openbare ruimte	40 N
7	Gladheidsbestrijding	170 N
7	Eikenprocessierups	300 N
7	Japanse duizendknoop	30 N
7	Bomen	120 N
7	Beheer openbare ruimte	40 V
8	Voorziening pensioen wethouders	960 N
8	Bijdrage VNG	50 N
8	Burgerzaken	530 N
8	GEO- en vastgoedinformatie	150 V
8	Stelpost onderuitputting	1.250 N
8	Stelpost decentralisaties en bestuursakkoord	250 V
8	Onvoorzien	45 V
8	Reservering lonen, prijzen en volume	800 V
8	Aandelen verkoop ARN	390 V
8	Financiering	185 V
8	Zelffinanciering/overhead	400 N
8	Algemene uitkering	6.600 V
8	Precariobelasting	260 V
8	Diverse projecten	50 N
8	Pachtopbrengsten	300 V
8	Verkoopopbrengst	300 V
8	Subsidies provincie en Rijk	105 V
8	Regulier onderhoud	450 N
8	Belastingen en waterschapslasten	60 N
8	Advieskosten	90 N
8	Leegstand	140 N
	Diversen	361 N
	Totaal	9.666 V

3.2 Resultaatbestemming

In het kader van de afwikkeling van het gerealiseerde resultaat 2019 wordt een aantal bestemmingsvoorstellen ter goedkeuring aan u voorgelegd. Het betreft de volgende voorstellen:

A. Resultaatbestemmingsvoorstellen

a. Taakmutaties gemeentefonds

Regio Deal Foodvalley

€ 4.509.000

Het Rijk heeft de regio Foodvalley een bedrag van ruim € 4,7 miljoen beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt de komende jaren besteed. Na aftrek van de kosten 2019 resteert een bedrag van € 4,5 miljoen. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Perspectief op werk

€ 1.000.000

Ede ontvangt namens/voor onze arbeidsmarktregio een bedrag van € 1 miljoen om de kansen die de huidige arbeidsmarktregio biedt optimaal te benutten. Deze uitkering, Perspectief op werk, is bedoeld als extra impuls voor de arbeidstoeleiding van mensen die willen en kunnen werken maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Klimaatmiddelen € 262.000

In het kader van het Klimaatakkoord ontvangen wij middelen voor de opstelling van de Transitievisie Warmte, informeren van bewoners en particuliere gebouweigenaren, en opstelling uitvoeringsplannen op wijkniveau. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Proeftuinen cultuurprofielen € 106.000

Ten behoeve van de regio ontvangen wij middelen voor de uitvoering van proeftuinen die voortvloeien uit ons regionale cultuurprofiel. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Pilot Roma en Sinti € 35.000

Wij ontvangen middelen om in te zetten op betere onderwijsparticipatie en arbeidsmarkt toeleiding van jonge Roma en Sinti. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Verlenging impuls reg. samenwerking GGZ € 30.000

Als arbeidsmarktregio ontvangen wij middelen ter bevordering van arbeidsparticipatie van mensen met psychische aandoeningen. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie € 14.000

Wij ontvangen middelen vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie voor de herijking van de visie Levendig Centrum. In de herijking gaat het om het concretiseren van duurzaamheid met behoud van het beoogde maatschappelijke effect. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

b. Overige voorstellen

Pilot logeertzorg € 50.000

In de meicirculaire gemeentefonds 2019 is € 80.000 beschikbaar gesteld door het Rijk voor de pilot logeertzorg. Een pilot waarin mantelzorgers ontlast worden door ouderen die thuis zorg krijgen even in een zorginstelling te laten logeren. Het project is jaar overstijgend (voor 2019 en 2020). Wij stellen u voor om € 50.000 over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

Onderwijsachterstanden € 76.000

Met ingang van 1 augustus 2020 zijn peuteropvangorganisaties wettelijk verplicht om 16 uur aan te bieden (dit was 10 uur), 2019 was een overgangsjaar. De nieuwe subsidieregeling vergt voorbereidingstijd voor alle partijen en nog niet alle ouders en opvanginstellingen maken gebruik van de mogelijkheid om 16 uur VVE af te nemen. Wij stellen u voor om € 76.000 over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Onderwijs achterstandenbeleid.

Implementatie omgevingswet € 205.000

De landelijke ontwikkelingen in wetgeving en voortgang van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) lopen achter op de verwachte ontwikkelingen. Hierdoor zijn de kosten in 2019 lager uitgevallen dan begroot. De werkzaamheden moeten echter nog wel uitgevoerd worden in 2020. Zoals aangekondigd in de actualisatie 2019 stellen wij u voor om het restantbudget van € 205.000 over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

*Regie op de ondergrond**€ 50.000*

Bij de Perspectiefnota 2020-2023 is € 50.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een regiedocument waarin het handelingsperspectief met betrekking tot de ondergrond beschreven wordt. Om dit document op te stellen is meer tijd nodig. Meer onderwerpen dan gedacht hebben een relatie met de regie op de ondergrond. Ook zijn er afhankelijkheden met het deels nog op te stellen integrale omgevingsbeleid en het programma klimaatadaptatie. Daarnaast heeft de PFAS crisis in het tweede halfjaar veel tijd en aandacht gevraagd. Wij stellen u voor deze middelen over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen, zodat de verkenning gecontinueerd kan worden en het handelingsperspectief alsnog in 2020 opgesteld kan worden.

*FLO Brandweer**€ 294.000*

De kosten voor FLO brandweer zijn dit jaar lager, doordat eerst een beroep gedaan is op de reserveringen voor levensloop. Dit betekent niet zozeer lagere kosten als wel een verschuiving in de tijd. Om die reden stellen wij u voor om € 294.000 over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de reserve Overgangsrecht FLO.

*Dierenasiel Hof van Ede**€ 328.000*

In 2017 is een subsidie uitgekeerd aan het dierenasiel Hof van Ede ten behoeve van achterstallig onderhoud. In 2018 heeft de dierenbescherming besloten over te gaan tot nieuwbouw, de uitgekeerde middelen zijn in 2019 terug betaald. De gewijzigde subsidie ten behoeve van de nieuwbouw is nog niet uitgekeerd omdat de nieuwbouwplannen nog niet volledig zijn uitgewerkt. Wij stellen u voor om € 328.000 over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de Reserve Overlopende Verplichtingen.

B. Verrekening restant resultaat*Dotatie voordeel Grondbedrijf aan Algemene Reserve Bodemvoorziening**€ 2.726.000*

Het totale resultaat op het Grondbedrijf is € 2.726.000 positief. In lijn met de besluitvorming bij de programmarekening 2018 stellen wij voor om dit bedrag toe te voegen aan de Algemene Reserve Bodemvoorziening.

*Onttrekking nadeel algemene dienst aan Algemene Reserve Bodemvoorziening**€ 19.000*

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 19.000 te onttrekken aan de Algemene Reserve Bodemvoorziening.

3.3 Financiële positie

Ankerpunten voor een beschouwing van de financiële positie van de gemeente zijn weerbaarheid en wendbaarheid. Met weerbaarheid bedoelen we dat we risico's op kunnen vangen als deze zich voordoen, zonder dat het beleid meteen hoeft te worden aangepast. Met wendbaarheid bedoelen we dat we onze begroting niet volledig in beton gegoten willen hebben. In de kern is dit het vermogen om met uitgaven te kunnen stoppen zonder dat dit leidt tot bezuinigingen of ombuigingen. Het is overigens een illusie om te veronderstellen dat we de financiële positie van de gemeente perfect 'smart' kunnen maken en kunnen uitdrukken in een rapportcijfer.

Weerbaarheid

Kengetallen						bedragen x € 1 miljoen
Ratio weerstandsvermogen, reeks staat in tijdsvolgorde	R 2017	B 2019	R 2018	B 2020	R 2019	Norm
A. Beschikbare buffers	56	40	53	45	49	
B. Nodig voor opvangen risico's	28	37	26	38	33	
Ratio (A/B)	2,0	1,1	2,1	1,2	1,5	> 0,8

Algemene reserve 31-12	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Programmarekening	28	34	35	24	21	20				
Prognose begroting 2020						17	16	18	15	13

R = rekening, B = begroting

Norm: Bodem van € 10 miljoen in het laatste jaar van het meerjarenperspectief

Een aantal jaren geleden was de weerbaarheid hoger. Forse positieve rekeningresultaten zijn indertijd toegevoegd aan de algemene reserve. Zo werd een robuuste buffer tegenover de risico's opgebouwd. De weerbaarheid neemt de laatste jaren af, onder meer door inzet voor ambities en het opvangen van tekorten in het sociaal domein. De buffers om risico's op te vangen schommelen mee met de beweging van het rekeningresultaat. De algemene reserve wordt ingezet om de begroting en meerjarenraming rond te krijgen en blijft boven de bodem van € 10 miljoen.

De ratio weerstandsvermogen is verbeterd ten opzichte van de voorspelling bij de Programmabegroting 2020-2023. Dit heeft te maken met én een tellereffect (meer buffers) en met een noemereffect (minder risico) die elkaar versterken. De afname van de benodigde weerstandscapaciteit komt doordat grondexploitaties verder zijn in de planfase en doordat het risico rondom het Programma Aanpak Stikstof beter in beeld is, in combinatie met beheersingsmaatregelen als de Edese Aanpak Stikstofproblematiek.

Het risico 'sociaal domein' is veruit het grootste risico. Deze eist € 6,8 miljoen op van de aan te houden buffer van € 33 miljoen. De overige risico's hebben per stuk een impact van € 1,3 miljoen of minder. Gelet op de achtergrond van de risico's weten we normaal gesproken over een tot twee jaar hoe de vlag er bij hangt. Voor een meer gedetailleerde toelichting verwijzen we u naar Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Wendbaarheid

Kengetallen							in %
Programmabegroting 2020-2023	2019	2020	2021	2022	2023	Norm	
Programmarekening 2019	2019						
Netto schuldquote	83	65	75	79	77	76	
Gecorrigeerde netto schuldquote	62	45	54	60	57	59	< 100
Solvabiliteitsratio	21	27	20	19	20	17	> 20
Structurele exploitatieruimte	-4	-2	-1	0	-1	0	> 0 in laatste jaarschijf meerjarenperspectief
Grondexploitatie	36	34	28	26	24	16	
Belastingcapaciteit	93	93	91	91	91	91	

De bovenste drie kengetallen ontwikkelen zich positief ten opzichte van de ramingen in de begroting. Al deze kengetallen hebben gemeen dat de omvang van het vreemd vermogen daar een rol in speelt. Afgelopen jaar is het verwachte financieringstekort in mindere mate opgetreden dan voorzien. De voornaamste oorzaak hiervan was het planningsoptimisme in de uitvoering van projecten. Het aantrekken van aanvullende leningen was hierdoor overbodig. De paragraaf Financieringen (Treasuryparagraaf) gaat hier uitgebreider op in.

Het dalende verloop van het kengetal grondexploitatie past bij het gemeentelijk beleid. Door voortgang in de lopende grondexploitatieprojecten daalt de boekwaarde al jaren gestaag. Tegelijkertijd is de gemeente in haar grondbeleid terughoudend in het openen van nieuwe grondexploitaties.

Over het verloop van de solvabiliteit in meerjarig perspectief ontstond rond de behandeling van de Programmabegroting 2020-2023 een levendig politiek debat. Dat de ratio bij deze programmarekening boven de signaalwaarde van 20% uit komt, betekent niet automatisch dat de wendbaarheid van de begroting sterk verbetert. De wendbaarheid mag niet los gezien worden van de bestuurlijke realiteit. Voortdurend staan we voor de moeilijke opgave om in een tijd van krapte evenwicht te vinden tussen beleidswensen en financiën. Ombuigen binnen de bestaande begroting is weerbarstig en raakt de wendbaarheid van onze begroting. Bovendien hebben we een deel van onze ambities verwezenlijkt via het Investeringsfonds Impuls Ede, dat zijn voeding kent in de precarioheffing. De eindigheid van de heffing en het fonds als dekkingsmiddel voor speerpunten is in zicht. Geld voor nieuwe ambities of versterking van bestaande ambities moeten we dus vinden in nieuwe financieringsstromen of binnen de lopende begroting en meerjarenraming.

3.4 Bestrijding coronacrisis

De huidige situatie rondom Corona is buitengewoon. Nederland heeft momenteel (wij schrijven 27 maart) ingrijpende maatregelen genomen om de ziekte te beheersen. Het is niet uitgesloten dat in de komende periode maatregelen worden verlengd of dat nieuwe maatregelen worden genomen. Deze maatregelen hebben grote impact en financiële gevolgen voor iedereen, inwoners, ondernemers en organisaties.

Deze crisis is ontstaan na de balansdatum van 31 december 2019, maar vóór de volledige afronding van het proces van de programmarekening inclusief accountantsverklaring en bestuurlijke behandeling. Om de situatie met een ander beeld te beschrijven: momenteel is sprake van een uitslaande brand die de brandweer onder controle probeert te krijgen. Het is niet reëel te verwachten dat iemand dan al in staat is om de brandschade te bepalen. Wat de crisis uiteindelijk gaat betekenen voor onze begroting en financiële positie is ongewis. We volstaan met een schets van de wijze waarop onze organisatie omgaat met de crisis en waar we gevolgen voor diverse baten en diverse lasten verwachten. We hebben geen aanleiding te veronderstellen dat de crisis gevolgen heeft voor de continuïteit van de gemeente.

Een extra structuur

Tijdens de crisis proberen we onze dienstverlening voort te zetten en het werk te continueren. Daarnaast werken we met een extra structuur om de problemen rond de crisis zoveel mogelijk in goede banen te leiden.

- Kernteam: burgemeester, wethouder, gemeentesecretaris, hoofd afdeling Veiligheid, woordvoerder, adviseur crisisbeheersing, bestuursadviseur en hoofd publieke zorg/sociaal domein.
- Calamiteitenteam: gemeentesecretaris, woordvoerder, communicatieadviseur en adviseur crisisbeheersing. Het team wordt ondersteund door een projectteam.
- Werkgroep financiële en juridische ondersteuning onder verantwoordelijkheid van de concerncontroller. De werkgroep adviseert onder andere over de aanpak en de financiële en juridische kaders.
- Ede maakt onderdeel uit van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden. Deze organisatie heeft een belangrijke rol bij de sturing van maatregelen op het gebied van de volksgezondheid.

De crisisorganisatie monitort continu de risico's en vitale activiteiten/kritische processen en stuurt waar nodig bij. Denk aan onder andere rampen- en incidentenbestrijding, verstrekken van basis inkomensvoorzieningen, verstrekken van informatie aan burgers, ICT, openbare ruimte (gemalen, riolering, afval) en de gevolgen voor de gemeentelijke organisatie bij uitval van personeel. Het kernteam houdt de gemeenteraad op de hoogte van de situatie.

Gevolgen voor de financiële positie van Ede zijn niet in te schatten

De financiële consequenties voor Ede zijn nu niet goed in te schatten. Processen en sturing worden zo goed mogelijk ingericht om met alle onzekerheden om te gaan, waar mogelijk duidelijkheid te krijgen over de impact op de financiële situatie en een deugdelijke administratie te blijven voeren waardoor de rechtmatigheid van uitgaven- en inkomsten mogelijk blijft.

De crisis heeft invloed op veel onderdelen uit onze begroting. De factor tijd, de duur van de crisis, speelt een belangrijke factor. De scenario's die het CPB geschetst heeft voor alleen al de economische groei laten de moeilijkheid van het inschatten en anticiperen zien.

In zijn algemeenheid kunnen we de volgende effecten verwachten: Toename van uitgaven voor inkomensondersteuning en volksgezondheid, onzekerheid op het gebied van uitgaven voor onderwijs, wegvallende inkomsten (bijvoorbeeld parkeergelden en toeristenbelasting), onderuitputting op investeringen, mogelijke stagnatie van uitgifte van gronden en vertraging van voorgenomen maatregelen voor nieuw beleid en ombuigingen.

Deze crisis kan ook gevolgen hebben voor contractpartijen in de zorg, verbonden partijen en organisaties die van de gemeente subsidie ontvangen. Bij deze externe partijen kan sprake zijn van liquiditeitsproblemen en ook dit kan gevolgen hebben voor de waardering van vorderingen en deelnames van de gemeente. Onzekerheid doet zich verder voor in de financiële verhouding met het Rijk dat een uitgebreid pakket van maatregelen getroffen heeft dat gemeenten deels uitvoeren. De VNG overlegt namens de gemeenten met het Rijk over de vergoeding van door gemeenten te maken kosten.

Ons planning & controlproces wordt niet stilgelegd, wel wordt gekeken naar vorm en inhoud. We blijven werken aan het zo goed mogelijk inzichtelijk maken van de gevolgen van de crisis voor onze begroting en onze financiële positie.

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Ede in staat is om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmarekening worden de actuele cijfers van de programmarekening vergeleken met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmabegroting 2020-2023.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen \(2017\)](#)

Beleid

De gemeente Ede stuurt voor de ratio weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) op een waarde van 0,8 of hoger. Hierbij wordt het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt genomen. De ratio wordt als matig beoordeeld bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2, als uitstekend bij een waarde groter dan 2.

Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve, deze dient hoger te zijn dan € 10 miljoen.

Het derde criterium richt zich op de kengetallen. Het kengetal netto gecorrigeerde schuldquote is maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Ratio weerstandsvermogen in 2019				bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Grondexploitaties	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	48.970		48.970		0	
Benodigde weerstandscapaciteit	32.672	= 1,5	25.553	= 1,9	11.817	= 0
Score waardering	Voldoende		Ruim voldoende		Onvoldoende	

Met 1,5 is de integrale ratio weerstandsvermogen hoger dan bij de Programmabegroting 2020-2023 (hier was deze 1,2). De beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit van de algemene dienst is gelijk gebleven aan dit vorige moment.

Door de voorgenomen storting in de reserve grondzaken en de daling van de risico's in het grondbedrijf is de ratio van de grondexploitaties verbeterd. Grondexploitaties zijn verder in de planfase waardoor de risico's afnemen. Het risico rondom het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is beter in beeld, in combinatie met beheersingsmaatregelen zoals de Edese Aanpak Stikstofproblematiek is dit risico licht afgenomen.

Voor de ratio weerstandsvermogen van de grondexploitaties wordt enkel gekeken naar de negatieve plannen binnen de grondexploitatie, plannen waarop geen winst wordt behaald. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Ontwikkeling ratio's

Omschrijving	Programmarekening 2018	Programmabegroting 2020-2023	Programmarekening 2019
Integraal	2,1	1,2	1,5
Algemene dienst	2,9	1,8	1,9
Grondexploitatie	0,6	0	0

Risico's

Net als bij de Programmabegroting 2020-2023 voert het risico rondom het maatregelenpakket en de hiermee gepaarde opgave binnen het sociaal domein de lijst aan. Dit risico is niet veranderd ten opzichte van de vorige rapportage. In de paragraaf Grote Projecten wordt verder ingegaan op de transitieopgave Sociaal Domein en de hieraan verbonden risico's.

Nu de impact van het PAS duidelijker is, kunnen we gericht de risico's beheersen en hebben wij deze in het risicoprofiel gesplitst. Het beter in beeld hebben van de risico's en de inzet van beheersmaatregelen, waaronder de Edese Aanpak Stikstofproblematiek, leidt tot een daling van het effect van deze risico's. In het profiel is ook rekening gehouden met het effect van de vernietiging van de PAS op de algemene dienst. De herijking van het gemeentefonds is een ontwikkeling die een grote impact kan hebben op de financiën van de gemeente. Door de nog onduidelijke uitkomst van deze herijking is dit risico niet gekwantificeerd. De beoogde invoering per 1 januari 2021 is met één jaar uitgesteld in verband met benodigd aanvullend onderzoek. Gestreefd wordt naar publicatie bij de decembercirculaire 2020.

Na het sluiten van de boeken, tijdens het opmaken van de programmarekening zijn we getroffen door de coronacrisis. De impact op de maatschappij en Ede is groot en nog niet te overzien. Een risico-inschatting is ultimo maart 2020 niet te maken. In hoofdstuk 3 'Financiën' gaan we uitgebreider in op de wijze waarop onze organisatie om gaat met de crisis en waar we (financiële) impact verwachten.

Top 10 risico's

bedragen x € 1.000

	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
1	Door rijkskorting en volumeontwikkelingen zijn de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo ondanks transitie hoger dan het zorgbudget.	Overschrijden budget.	50%	max. 21.900	20%
2	Door de stikstofdepositie op Natura 2000 komt het bestemmingsplan niet (in de huidige vorm) tot stand. Zie geheime bijlage risicoanalyse MPG.	stopzetten ontwikkeling	75%	max. 3.000	4%
3	Gebiedsontwikkeling WFC: Plankosten niet toereikend voor complex project.	Extra kosten proces.	50%	max. 4.000	4%
4	Gebiedsontwikkeling WFC: er worden voor woningbouw hogere prijzen gerealiseerd dan nu geraamd.	Hogere grondwaarde woningbouw.	25%	max. -7.200	3%
5	Problemen bij de verstrekking van een natuurvergunning op basis van te hoge stikstofdepositie (algemeen risico grondportefeuille).	Mogelijk niet of maar gedeeltelijk ontwikkelen van plannen.	50%	max. 3.500	3%

6	Voor alle particulier te ontwikkelen kavels wordt een omgevingsvergunning aangevraagd waarmee de volledige exploitatiebijdrage kan worden verkregen.	Ontvangen van de volledige exploitatiebijdrage	50%	max. -3.218	3%
7	Gebiedsontwikkeling WFC: risico's op vertraging bij de bestemmingsplanprocedure (PAS, bezwaar en beroep, F&F).	hogere plankosten en extra rentekosten	50%	max. 3.000	3%
8	De opbrengststijging voor woningbouwgrond in niet-winstgevende plannen blijft achter op de geplande stijging.	Opbrengststijging lager dan geraamd.	25%	max. 5.783	3%
9	In praktijk blijkt kostenontwikkeling (waaronder marktwerking) hoger te zijn (bij de aanbestedingen) dan we hebben voorzien in de huidige businesscase VP.	Het resultaat van het project Spoorzone verslechtert.	50%	max. 2.625	2%
10	De kostenontwikkeling van de aanleg van infrastructurele voorzieningen stijgt harder dan voorzien.	Een overschrijding van het beschikbaar gestelde krediet.	50%	max. 2.175	2%

(s) = structureel, - = negatief risico (kans)

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's wordt verwezen naar de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's zullen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets wordt berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een, door gemeente Ede gekozen, zekerheidspercentage van 90%.

Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit			bedragen x € 1.000
Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Grondexploitaties
Totaal risicobedrag	122.187	71.985	50.202
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	32.672	25.553	11.817

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt de stand van de reserves na resultaatbestemming gebruikt. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmabegroting 2020-2023	Programmarekening 2019
Onvoorzien	100	45
Algemene reserve	17.147	19.854
Overige algemene reserves	16.277	16.277
Bedrijfsmiddelen (inclusief P) reserve	10.530	12.794
Stille reserves	p.m.	p.m.
Bedrijfsreserve grondzaken*	733	0
Totale weerstandscapaciteit	44.787	48.970

* Weerstandscapaciteit Grondexploitatie. De weerstandscapaciteit algemene dienst is de totale weerstandscapaciteit minus de weerstandscapaciteit Grondexploitatie.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Verloop kengetallen

Omschrijving	PR 2018	PB 2019	PR 2019
Netto schuldquote	64%	92%	65%
Gecorrigeerde netto schuldquote	44%	70%	45%
Solvabiliteitsratio	26%	24%	27%
Structurele exploitatieruimte	-2%	-4%	-2%
Grondexploitatie	34%	36%	34%
Belastingcapaciteit	90%	93%	93%

In 2019 is het verwachte financieringstekort in mindere mate opgetreden dan voorzien. De voornaamste oorzaak hiervan was het planningsoptimisme in de uitvoering van projecten. Het aantrekken van aanvullende leningen was hierdoor overbodig. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering. Het lagere vreemd vermogen heeft direct invloed op de (gecorrigeerde) netto schuldquote en de solvabiliteitsratio. Het effect is dat beide kengetallen een verbetering laten zien.

De financiële positie van de gemeente Ede is verbeterd ten opzichte van de Programmabegroting 2020-2023 en past binnen de gestelde bandbreedtes. De weerstandsratio is van 1,2 naar 1,5 gestegen. De kengetallen scoren binnen de kaders, en de algemene reserve is boven haar bodem. Een meer uitgebreide analyse vindt u terug in paragraaf 3.3 Financiële positie.

4.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting, is sprake van een 'gedwongen' bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. Deze opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel oplevert voor individuen. De belangrijkste

retributies zijn de leges: dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Zowel bestemmingsbelastingen als retributies mogen niet meer dan kostendeekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen \(2018\)](#)

Beleid

Het beleid is dat de opbrengst van de heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2019 betrof dit een inflatiecorrectie van 2,25%. Bij vier heffingen is conform besluitvorming Programmabegroting 2019-2022 geen inflatiecorrectie toegepast. Dit zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten en reclamebelasting.

Ontwikkelingen

Een overzicht van de opbrengst van de heffingen

Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programma-rekening 2018	Actuele begroting 2019	Programma-rekening 2019	% afwijking t.o.v. begroting
Onroerende zaakbelastingen	22.567	24.638	24.666	0,1%
Afvalstoffenheffing	10.506	10.625	10.642	0,2%
Rioolheffing	10.570	10.719	10.843	1,2%
Precariobelasting	6.217	6.170	6.434	4,3%
Leges omgevingsvergunningen	3.232	3.400	3.318	-2,4%
Leges bestemmingsplannen	363	648	504	-22,2%
Parkeergelden	913	907	1.026	13,1%
Leges Burger- en Bestuurszaken	1.293	1.186	1.054	-11,1%
Begraafrechten	1.330	1.315	1.355	3,0%
Toeristenbelasting	920	896	919	2,6%
Forensenbelasting	719	740	744	0,5%
Hondenbelasting	340	356	351	-1,4%
Reclamebelasting	239	223	249	11,7%

Kostendeekkendheid

De resultaten op riool, afval en begraven worden afgewikkeld met de reserves en voorziening. Daarmee komt de kostendeekkendheid voor riool en begraven op rekeningbasis op 100%. Jaarlijks vindt bij de programmabegroting de confrontatie plaats tussen de stand van de voorziening/reserve, de meerjarige kosten- en investeringsopgave en de hoogte van de heffing.

De kostendeekkendheid van afval is lager dan 100% omdat we niet alle compensabele btw toerekenen. Op rekeningbasis bedraagt deze 89%.

Precariobelasting

De hogere opbrengst wordt veroorzaakt door een toename van het aantal meters kabels en leidingen binnen het grondgebied van Ede en aansluitend een hogere belastingaanslag.

Parkeergelden

Als gevolg van de genomen stimuleringsmaatregelen is het parkeren op straat voordeliger dan parkeren in de garages. Dit heeft geleid tot een verschuiving van garageparkeren naar straatparkeren.

Leges bestemmingsplannen

Particuliere initiatieven zijn de bron van deze inkomsten. Deze zijn moeilijk te voorspellen en dit jaar achter gebleven bij de verwachting. De kostendeekkendheid op realisatiebasis is 39%.

Leges Burger- en Bestuurszaken

De lagere inkomsten zijn het effect van de langere geldigheid van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten), hierdoor is het aantal aanvragen teruggelopen. De kostendekkendheid op rekeningbasis is 38%. Dit wordt veroorzaakt door de tariefstelling van het Rijk.

Begraafrechten

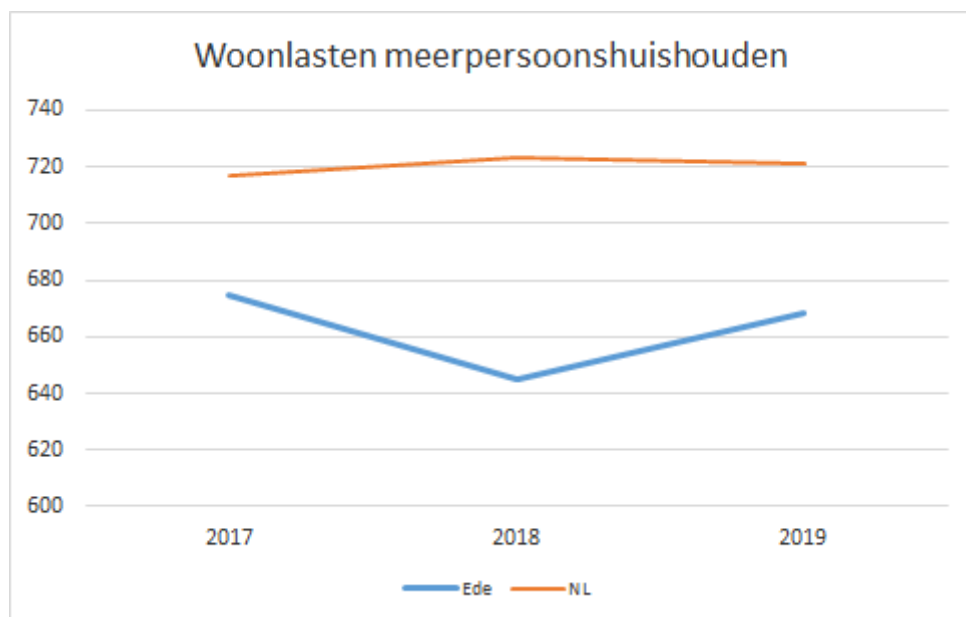
De begraafrechten zijn iets hoger uitgevallen dan verwacht. Meer begravingen dan ingeschat voor zowel het natuur(lijk)begraven als het regulier begraven zijn hiervan de oorzaak. Het onderhoud is zoals voorgenomen in het exploitatieplan uitgevoerd. Het ruimen van graven was duurder dan begroot en het veiligstellen van gevaarlijke bomen zorgde voor hogere lasten. Dit heeft voor een extra onttrekking uit de reserve begraven gezorgd.

Reclamebelasting

Voor de reclamebelasting vervult de gemeente Ede een kassiersfunctie. De opbrengst wordt, na aftrek van kosten, in het ondernemersfonds van de Stichting Binnenstad Ede gestort.

Lokale belastingdruk en kwijscheldingsbeleid

Het Centrum voor Onderzoek en Economie van de Lagere Overheden meet jaarlijks de lokale belastingdruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffingen. De gemiddelde woonlasten zijn gestegen ten opzichte van 2018. De woonlasten in Ede kende een dalende trend vanwege dalende lasten voor de riool- en afvalstoffenheffing. Deze dalende trend werd in 2017 en 2018 tijdelijk versterkt door de OZB-korting voor eigenaren van woningen. 2019 was het eerste jaar zonder deze korting. Dat vertaalt zich naar een stijging in de woonlasten.

Inwoners van Ede komen in aanmerking voor kwijschelding wanneer zij een inkomen en/of vermogen hebben dat niet hoger is dan de (landelijk) vastgestelde norm die de gemeente hiervoor mag hanteren. De hoogte van de inkomensnorm is afhankelijk van de samenstelling van het huishouden en gelijk aan de bijstandsnorm. De vermogensnorm voor de kwijschelding is anders dan de bedragen in de bijstandswetgeving. Voor een alleenstaande is de vermogensvrijstelling in 2019 € 1.450 en voor een gezin € 2.030. Naast deze vermogensvrijstelling is nog een separate vrijstelling van kracht wanneer een motorrijtuig aanwezig is in het

huishouden. In 2019 was een bedrag van € 536.000 geraamd voor kwijtschelding (afval, riool en hondenbelasting). Het werkelijk kwijtgescholden bedrag is € 512.000.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen en de realisatie 2019.

Momenteel wordt de Basis in Beeld (BiB) herzien. De BiB gaat over de openbare ruimte. In de BiB wordt een samenvatting gegeven van alle beheerplannen en wordt tevens duidelijk wat de huidige beheer- en onderhoudssituatie van onze kapitaalgoederen is. In 2020 wordt deze rapportage aan de gemeenteraad aangeboden.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Financiële beheersverordening](#)
- [Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- [Nota Onderhoud en vervanging Kapitaalgoederen 2017](#)
- [Vastgoednota](#) (2017)

Beleid

De algemene beleidslijn ten aanzien van onderhoud van kapitaalgoederen, is dat dit van voldoende tot goed niveau moet zijn. In onderliggende beleids- en beheerplannen worden zowel de beleidsintenties (zoals spreiding van voorzieningen), als het onderhoudsniveau nader uitgewerkt.

Ontwikkelingen

Circulaire Economie

In 2019 zijn voorbereidingen getroffen voor het vormgeven van circulariteit in de openbare ruimte. In 2020 leggen wij onze beleidsvoornemens aan de raad voor. Via (pilot)projecten willen we in 2020 ook enige ervaring hebben opgedaan.

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat op termijn veel wet- en regelgeving vervangen. Dit kan gevolgen hebben voor ons beleid op het gebied van de kapitaalgoederen, denk bijvoorbeeld aan de Wegenwet, de Natuurbeschermingswet, de kapregels voor bomen en het Gemeentelijk RioleringsPlan.

Regie op de ondergrond

De ondergrond in Ede wordt steeds intensiever gebruikt wat vaak leidt tot knelpunten. In de toekomst heeft Ede behoorlijk wat ambities die raakvlakken hebben met de ondergrond, denk hierbij aan de gevolgen van de energietransitie -meer elektra minder gas-, verkabeling van hoogspanningsleidingen, gescheiden rioolstelsels, intensieve data netwerken, warmtenet, 5G etc. Daarom is steeds meer behoefte aan meer regie op (het gebruik van) de ondergrond. Het thema wordt onderdeel van de omgevingsvisie. In 2020 wordt gestart met het realiseren van concrete producten die enerzijds bijdragen bieden aan regie op de ondergrond in lopende projecten en die anderzijds handvatten bieden voor de implementatie in de omgevingsvisie.

Kunstgras

De Europese Commissie heeft in 2019 geen nieuw besluit genomen over de toegestane normen van rubber infill voor kunstgrasvelden. We nemen aanvullende beheersmaatregelen om de infill zoveel mogelijk op de velden te houden.

Resultaten

Riolering

In 2019 zijn diverse afkoppel-, vervanging- en renovatiewerkzaamheden uitgevoerd. In totaal is van de € 6.400.000 investeringsruimte € 5.600.000 uitgegeven. Het voordeel van € 800.000 is het gevolg van enerzijds doorschuiven van werkzaamheden en anderzijds meerkosten op lopende werkzaamheden.

Een selectie van de uitgevoerd projecten in 2019:

- Arnhemseweg te Ede (€ 750.000);
- Relining diverse locaties in Ede en de omliggende kernen (€ 1.370.000);
- particulier afkoppelen in Bennekom-Oost (€ 255.000);
- Dorpsstraat te Harskamp (€ 230.000);
- renovatie stedelijke rioolgemalen (€ 600.000);
- renovatie riolering buitengebied (€ 460.000);
- renovatie bergbezinkbakken (€ 255.000);
- Martin Luther Kingstate te Ede (€ 235.000);
- Spoorstraat, Oranjestraat te Lunteren (€280.000).

De volgende projecten zijn vertraagd:

- Oranjebuurt te Ede (€ 440.000)
De aangetroffen bodemvervuiling en het bijbehorend saneringstraject hebben voor vertraging in de start van de werkzaamheden gezorgd.
- Planvorming Zeeheldenbuurt en planvorming Bloemenbuurt (€ 120.000)
Beide projecten worden breed ingestoken met aandacht voor integraliteit, Edese Participatie Aanpak, klimaatadaptatie, energietransitie, duurzaamheid en circulariteit. Dit zorgvuldige planproces vergt een ruimere voorbereidingstijd.
- Pothovenlaan (€ 240.000)
De werkzaamheden zijn gestart in 2019. Afrekening vindt plaats in 2020.
- Kastanjelaan en Dorpsstraat in Lunteren (€ 100.000)
Beiden dienen als pilotproject voor een circulaire duurzame aanbesteding. Dat vergt meer voorbereidingstijd.

We sturen op integraliteit, maar hebben geconstateerd dat dat lastig kan zijn. Sommige integrale projecten lopen vertraging op doordat er voor één discipline te weinig middelen zijn. We werken aan manieren om een goede afweging te kunnen maken tussen 'doorgaan of vertragen'.

In 2019 is weer een deel van de vrijverval riolering gereinigd en geïnspecteerd. Voor alle lozingsgebieden van de mechanische riolering is een optimalisatie-advies opgesteld. Dit wordt de komende jaren uitgevoerd. Alle horizontale drainage zijn gereinigd. Nieuwe raamcontracten zijn afgesloten voor het herstellen van riolen, het onstoppen van huisaansluitingen, de aanleg van nieuwe huisaansluitingen en de levering van betonmaterialen.

De aanbesteding voor een nieuw raamcontract voor het beheer en onderhoud van de mechanische riolering is gestart.

Wegen

De uitgangspunten voor het onderhoud aan onze wegen is conform het strategisch plan wegen (2017). Gewerkt is aan een beheerplan wegen, dat in 2020 afgerond wordt. De planning voor het wegenonderhoud wordt met het uitvoeringsprogramma (UVP) vormgegeven.

In 2019 zijn de volgende wegen vervangen:

- Fietspaden buitengebied € 300.000;
- hoogbouw zuid (Ede) € 750.000;
- Floreslaan e.o. (Ede) € 425.000;
- Laarweg (Harskamp) € 85.000 (gestart in 2019, afronding 2020);
- Molenstraat (Bennekom) € 150.000.

Daarnaast is in 2019 groot onderhoud gepleegd aan:

- Westzoom € 650.000;
- Buitengebied € 650.000, onder andere Damakkerweg (Otterlo), Kraaikamperweg (Harskamp), Werkeromsebuurtweg (Wekerom);
- Veldhuizen A, Floreslaan e.o. € 300.000.

Een aantal projecten, zowel voor vervanging als groot onderhoud is doorgeschoven naar 2020.

- Verlengde Maanderweg € 500.000 (burger Participatie en gebiedsafstemming);
- Telefoonweg € 125.000 (Levendig centrum visie);
- Keesomstraat (Vening Meineszstraat) € 300.000 (scopewijziging RP plannen);
- Reehorsterweg, Diedenweg en Sportlaan € 200.000 (afstemmen RP-PRog-Wijkbeheer).

Openbare verlichting

Per jaar is krediet beschikbaar voor het vervangen van masten en armaturen. Hierbij wordt ook overgeschakeld naar led verlichting. In 2019 is € 245.000 gerealiseerd en € 255.000 nog in opdracht bij de aannemer. Dit wordt in 2020 uitgevoerd. De vervangingen vinden wijkgericht plaats. In 2019 onder andere in Lunteren (centrum) en Ede-West (Veenderweg).

Technische installaties

In 2017 is meerjarig krediet beschikbaar gesteld voor de vervanging van verkeersregelinstallaties (VRI's). In 2019 is er een contract opgesteld en opdracht verstrekt voor een vijftal VRI's, onder andere kruising Kastelenlaan-Slotlaan en Arnhemseweg -Klinkenbergerweg. Bij deze VRI's wordt hardware of software vervangen in 2020. Onderhoud aan de VRI's is conform begroting uitgevoerd.

Civiele kunstwerken (bruggen en tunnels)

Het beheer en onderhoud heeft conform het onderhoudsplan jaarschijf 2019 plaatsgevonden.

Culturele beplanting

Op onderdelen blijkt het lastig, onder andere als gevolg van hittestress, aan het afgesproken kwaliteitsniveau te komen. In 2019 is € 160.000 geïnvesteerd in het vernieuwen van plantvakken aan onder andere de Marconistraat en de Dubbelhof.

Bomen

Boombeheer

De onderhoudswerkzaamheden aan bomen zijn uitgevoerd volgens de drie jarige snoeicyclus. Met de uitvoering in 2019 hebben we deze snoeicyclus afgerond. Daarmee zijn alle gemeentelijke bomen op het gewenste onderhoudsniveau. Daarnaast is € 21.000 geïnvesteerd in het vervangen van individuele bomen.

Uitvoering boombeleid

De uitvoering van de projecten vanuit het boombeleidsplan ligt op schema. Deze vervangingswerkzaamheden worden uitgevoerd om het boombestand gezond te houden en de kosten voor het boombeheer op een aanvaardbaar niveau te brengen en te houden.

In de loop van 2019 zijn de projecten vanuit 2016, 2017 en 2018 afgerond. Voor 2019 was € 250.000 beschikbaar. Hiervan is € 110.000 uitgegeven aan het realiseren van projecten Loevestein in Ede, Aarts Roelofsenaan en Klokkengat in Lunteren en Boomfeestdag Diamantstraat in Ede. Boombeleid participeert daarnaast in de multiprojecten zoals de Oranjebuurt e.o. en de Arnhemseweg in Ede.

Boomziektes en - plagen

Om inzicht te krijgen in de boomziektes en -plagen die voor de gemeente Ede relevant zijn wordt gewerkt aan een ziekte- en plagenplan. Dit plan is naar verwachting begin april 2020 gereed. Het dient de komende jaren als stuurmiddel. In 2019 is vooruitlopend op het plan een start gemaakt met het vervangen van zieke bomen.

Om zieke bomen te vervangen was € 280.000 beschikbaar. Hiervan is € 75.000 ingezet bij projecten in onder andere de Kastanjelaan in Lunteren, de Hootsenstraat en de Nieuweweg in Ederveen en de Marconistraat in Ede.

Speelvoorzieningen

Onderhoudswerkzaamheden en inspecties aan speeltoestellen zijn uitgevoerd en de val ondergronden zijn gereinigd. Vanuit het krediet is voor € 64.425 geïnvesteerd in het vervangen van enkele speeltoestellen en val ondergronden.

Begraven

Naast het benodigde dagelijks onderhoud zijn bomen vervangen, graven geruimd, paden vernieuwd en zijn er concept masterplannen voor Ede, Otterlo en Ederveen opgesteld.

Vastgoed

Onderhoud in regie is conform planning ingevoerd. Om overlast voor huurders te beperken heeft voor een aantal panden het plannen van de werkzaamheden meer tijd gevraagd. Asbest(verdachte) situaties hebben voor vertraging gezorgd in onze groot onderhoudsopgave. Dit wordt in 2020 uitgevoerd. Ten derde staat een aantal groot onderhoudsopgaven gepland bij panden waarvan onduidelijk is of deze in de toekomst nog beleidsondersteunend blijven.

In 2019 zijn extra reguliere onderhoudsmaatregelen uitgevoerd zodat deze panden wel op het gewenste onderhoudsniveau blijven.

Zoals in de Programmabegroting 2020-2023 is aangegeven is gebleken dat het dak van het Raadhuis vervangen moet worden. Momenteel loopt het onderzoek waarbij in breder perspectief wordt gekeken.

bedragen x € 1.000			
Onderhoud in exploitatie	Begroet 2019	Werkelijk 2019	Verschil
Wegen*	6.304	4.316	1.989
Dotatie dan wel onttrekking reserve groot onderhoud	-1.654	-191	-1.463
Technische installaties	103	130	-27
Groen en bomen*	4.339	4.571	-233
Bos en natuur	290	272	18
Speelvoorzieningen	268	193	75
Riolering	1.982	2.041	-59
Dotatie voorziening Riolering t.b.v. vervangingsinvesteringen	5.000	5.000	0
Oppervlakte water	400	357	43
Openbare verlichting	148	206	-58

Civiele kunstwerken	22	110	-88
Gemeentelijk wagenpark	77	47	30
Begraafplaatsen (alle onderhoud zit in exploitatie)	362	543	-181
Gemeentelijk vastgoed	1.051	1.503	-452
Dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	1.162	1.153	9
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaal goederen	19.854	20.251	-397

* Deze cijfers wijken af van de cijfers gepresenteerd in de Programmabegroting 2019-2022, in deze cijfers is het onderhoud dat uitgevoerd wordt door het samenwerkbedrijf meegenomen.

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen		Actueel begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille			
	Stand op 1 januari 2019	3.077	3.077	
	Stortingen 2019	1.162	1.153	10
	Onttrekkingen 2019	1.634	444	1.190
	<i>Stand op 31 december 2019</i>	<i>5.874</i>	<i>4.674</i>	<i>1.199</i>
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering			
	Stand op 1 januari 2019	36.030	36.030	
	Stortingen 2019	5.845	5.823	22
	Onttrekkingen 2019	-6.391	-5.621	-770
	<i>Stand op 31 december 2019</i>	<i>35.484</i>	<i>36.232</i>	<i>-748</i>
R416	Reserve begraven			
	Stand op 1 januari 2019	784	784	
	Stortingen 2019	0	0	0
	Onttrekkingen 2019	-150	-213	63
	<i>Stand op 31 december 2019</i>	<i>635</i>	<i>572</i>	<i>63</i>
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte			
	Stand op 1 januari 2019	2.618	2.618	
	Stortingen 2019	0	76	-76
	Onttrekkingen 2019	-1.655	-191	-1.464
	<i>Stand op 31 december 2019</i>	<i>963</i>	<i>2.503</i>	<i>-1.540</i>

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden de jaarlijkse voor- en nadelen op het product riolering via deze voorziening verrekend (egalisatie).

Reserve begraven

De reserve begraven wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). De onderhoudskosten die voortkomen uit het exploitatieplan Begraven worden op deze manier gedekt uit de reserve.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte

Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van het groot onderhoud in de openbare ruimte. Voor dit

onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Als de verwachting is dat er in enig jaar meer of minder wordt uitgegeven, wordt het verschil verrekend met deze reserve.

4.4 Financieringen (Treasuryparagraaf)

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, zorgen voor voldoende liquide middelen, goed beleggen van tijdelijke overschotten en het daarbij afdekken van rente- en kredietrisico's.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Wet Financiering Decentrale Overheden \(FIDO\)](#)
- [Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken \(2019\) \(Commissie BBV\)](#)
- [Notitie Rente 2017 van de Commissie BBV](#)
- [Nota treasury, Ede 2017](#)

Beleid

We hebben afgelopen jaar invulling gegeven aan de doelstellingen door te sturen op een leningenportefeuille waarbij binnen de toegestane grenzen kortlopende leningen worden aangetrokken in plaats van duurdere langlopende leningen. Qua liquiditeit is het hebben van banktegoeden niet aantrekkelijk omdat deze boven de € 3 miljoen verplicht gestort moeten worden bij het Rijk tegen een rente van 0%.

Ontwikkelingen

Rente

De rente bevindt zich nog steeds in een neerwaartse spiraal. De kortlopende rente blijft negatief, de tarieven van langlopende rentes dalen verder. De ECB heeft de rentetarieven bevroren tot medio 2019. Nadien is een nieuw opkoopprogramma geïnitieerd met als gevolg dat de rentetarieven kunstmatig laag worden gehouden.

Rentepercentages

Omschrijving	Programma-rekening 2018	Programma-begroting 2019-2022	Programma-rekening 2019
Korte rente (geldmarkt: financiering tot 1 jaar) – 3 maands	-0,343 %	0,50 %	-0,357%
Lange rente (kapitaalmarkt: financiering ≥ één jaar)	1,141 %	1,75 %	0,520%

De gemiddelde rente die Ede betaalt ligt hoger omdat we hogere percentages hebben op langlopende leningen die in het verleden zijn afgesloten. Dit verklaart de interne rekenrente, de renteomslag, van 3% die we toerekenen aan investeringen en (grondexploitatie) projecten. Waar mogelijk herfinancieren we de dure leningen uit het verleden met nieuwe leningen tegen lagere rente.

bedragen x € 1.000.000

Renteschema	Programma-rekening 2018		Programma-begroting 2019	Programma-rekening 2019
a. De externe rentelasten	9,7	+	9,1	8,9
b. De externe rentebaten	2,8	-	2,6	2,7
A. Totaal door te rekenen externe rente	6,9	=	6,5	6,2
c. Rente grondexploitatie (2,5%)	4,7	-	3,9	3,5
c. De rente van de projectfinanciering	0,0	-	0	0,0
B. Rente Grondzaken en projectfinanciering	4,7	=	3,9	3,5

C. Saldo door te rekenen externe rente (A-B)	2,2		2,6	2,7
d1. Rente over het eigen vermogen	2,1	+	2,1	2,1
d2. Rente over de voorzieningen	2,0	+	1,8	1,7
D. rente over eigen financieringsmiddelen	4,1	=	3,9	3,8
De toegerekende rente (3%)	7,2	+	8,2	7,7
Aan de taakvelden toe te rekenen rente (C+D)	6,3	-	6,5	6,5
Renteresultaat taakveld Treasury	1,0	=	1,7	1,2

Het renteresultaat sec is € 1,2 miljoen voordelig. We hebben meer rente toegerekend aan onze bezittingen dan we hebben betaald aan leningen die we daarvoor hebben aangetrokken. Bij het opstellen van de begroting gingen we uit van een renteresultaat van € 1,7 miljoen voordelig waardoor we spreken over een nadeel van € 0,5 miljoen.

Door de aanhoudende rentedaling op de lange rente hebben we daadwerkelijk € 0,3 miljoen minder rente betaald dan begroot. Aan de andere kant hebben we minder interne rentebaten gerealiseerd doordat we minder toe hebben kunnen rekenen aan investeringen (€ 0,5 miljoen) en aan grondexploitaties (€ 0,4 miljoen). De boekwaarde van de grondexploitaties is sneller gedaald door de verkoop van het bedrijventerrein aan de A12 en eveneens door de verkopen van de kazerneterreinen. Het werkelijke investeringsvolume is achter gebleven bij de raming.

In de toerekening van het renteresultaat wordt geen rekening gehouden met het kortlopende renteresultaat en derhalve niet als zodanig begroot. De kortlopende rente kent een negatief tarief. Om optimaal te profiteren van deze negatieve rente financieren we maximaal kort. Door deze maximale korte financiering resulteert er een voordeel op het product financiering van € 185.000.

Financiering

Bepalen financieringsoverschotbedragen

bedragen x € 1.000.000

Financieringsoverschot per 1 januari	Programma-rekening 2018	Programma-begroting 2019	Programma-rekening 2019
Te financieren (rest)boekwaarden grondzaken	168	157	123
Te financieren overige (rest)boekwaarden investeringen	328	447	370
Subtotaal	496	604	493
-/- Reserves en voorzieningen	249	215	215
-/- Aangetrokken geldleningen	226	216	182
-/- Door derden belegde gelden en waarborgsommen	1	1	1
-/- Voorfinanciering Veluwe Poort	36	40	43
-/- Overige vlottende Passiva	33	56	39
Financieringsoverschot	50	-76	-13

De te financieren (rest)boekwaarden van grondzaken is exclusief de voorziening negatieve plannen. De werkelijke boekwaarde van grondzaken is stuk lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat het bedrijventerrein A12 volledig is verkocht en daarnaast loopt de verkoop met betrekking tot de kazerneterreinen gestaag door.

De investeringen worden vooral gekenmerkt door planningsoptimisme. Hierdoor zien we dat werkelijke investeringen achter blijven bij de begroting.

Daarnaast hebben we twee leningen, welke het einde van de looptijd hebben bereikt, afgelost op onze leningenportefeuille. Effectief hebben we deze niet voor de langere termijn geherfinancierd.

Risicobeheersing

Kasgeldlimiet, schatkistbankieren en renterisiconorm

Voor korte financiering (tot één jaar) geldt als norm de kasgeldlimiet. Dit is een maximum van 8,5% van de jaarbegroting. Voor 2019 komt dit neer op een bedrag van maximaal € 31,8 miljoen dat kort geleend kan worden. Gemeente Ede is het gehele jaar binnen de gestelde kaders gebleven.

Met betrekking tot het verplicht schatkistbankieren kende de gemeente Ede in 2019 een drempelbedrag ad € 3.120.000. Alle liquide middelen boven dit saldo moeten afgestort worden in 's Rijks schatkist. Beleid van Ede was om niet boven dit saldo te komen om dat er geen rentevoordeel te behalen was.

De renterisiconorm voor 2019 bedroeg 20% van het begrotingstotaal, per saldo € 52 miljoen. Het gelopen risico, wat blijkt uit de tabel lening OG, betrof een bedrag van € 36 miljoen en hiermee vallen we ruim binnen de wettelijke gestelde norm. Van deze € 36 miljoen was € 34 miljoen gebruikt om leningen af te lossen. Door de leningenportefuille terug te dringen zien we de solvabiliteit verbeteren. Er was meer ruimte om kortstondige liquiditeitsknelpunten met kortlopende leningen op te vangen, welke tegen een negatieve rente konden worden opgevangen. Dit leverde Ede een voordeel in de zin lagere rentelasten. In 2020 gaan we naar verwachting meer leningen voor de langere termijn aantrekken om de spreiding van het vreemd vermogen en het daarbij behorende renterisico zo goed mogelijk in balans te houden.

Leningenoverzicht

De verstrekte leningen die hieronder zijn gepresenteerd maken deel uit van het saldo van financiële vaste activa op de balans. In de tabel zijn alleen de leningen opgenomen waarover een mogelijk renterisico wordt gelopen.

Leningen Uitgeleend Geld (UG)	bedragen x € 1.000.000		
	Programma-rekening 2018	Programma-begroting 2019	Programma-rekening 2019
Woningcorporaties met garantie WSW	12	12	10
Woningcorporaties zonder garantie WSW	41	40	38
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	11	11	10
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	2	2	1
Totaal verstrekte geldleningen (stand per 31 december)	66	65	59
Waarvan:			
- reguliere aflossingen	4	4	4
- vervroegde aflossingen	0	0	2
- bedrag waarover rente wordt herzien	3	3	2

Uit bovenstaande tabel blijkt een krimp van onze leningsportefuille. Een afname van uitgezette leningen bij woningcorporaties is geheel in lijn van ons beleid. Er heeft een renteherziening plaatsgevonden op een lening welke een 1-op-1 verhouding heeft met een lening die Ede heeft opgenomen, zie tabel hieronder.

In 2019 zijn alle verplichtingen aan de gemeente Ede voldaan en tevens wordt iedere uitgezette lening gemonitord op het risico van oninbaarheid.

De woningcorporaties Woonstede en Plicht Getrouw hebben op basis van een lopende overeenkomst de mogelijkheid om maximaal een bedrag van € 40 miljoen te lenen bij de gemeente Ede. De verwachting is dat de corporaties geen gebruik maken van de hierboven genoemde financiering, omdat zij elders nog steeds financiering kunnen aantrekken tegen gunstiger voorwaarden (WSW-garantie).

Leningen Opgenomen Geld (OG)	Programma- rekening 2018	Programma- begroting 2019	Programma- rekening 2019
Stand per 1 januari	225	215	215
Nieuwe leningen	0	0	0
Reguliere aflossingen	-10	-34	-34
Vervroegde (extra) aflossingen	0	0	0
Stand per 31 december	215	181	181
Bedrag waarover rente wordt herzien	3	9	2

4.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering toegelicht.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de [Financiële Beheersverordening](#) opgesteld. Eind 2016 heeft de gemeenteraad de geactualiseerde Financiële Beheersverordening vastgesteld. Het besluit om de programma's in de programmabegroting anders in te delen moest nog worden verwerkt in deze beheersverordening. Deze actualisatie is in 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. De programmabegroting en daarmee deze paragraaf bedrijfsvoering zijn volgens deze actuele verordening opgesteld.

Beleid

- [Nota treasury Ede](#) (2017)
- [Verordening leningen en garanties Ede 2017](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (2016)
- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet](#) (2017)
- Budgethoudersregeling (2017)
- [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#) (2017)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen](#) (2017)
- [Nota Afschrijvingsbeleid en waardering activa](#) (geactualiseerd 2017)
- [Nota Reserves en voorzieningen](#) (2016)
- [Inkoopbeleid Gemeente Ede](#) (2017)
- [Handreiking Netwerkrelaties gemeente Ede, 2016](#)

Ontwikkelingen

Financiën

In 2019 is de upgrade van de financiële systemen Coda en Corsa doorgevoerd. Daarnaast is het EHRM project afgerond waarbij het selfservice concept voor het merendeel van de HR processen is geïmplementeerd. 2019 stond in het teken van de voorbereidingen om Purchase 2 Pay te kunnen implementeren. Ede heeft als doel om het gehele Inkoopproces te digitaliseren en hoopt in 2020 de volgende stap hierin te kunnen zetten door het digitaliseren van het bestelproces met directe koppelingen naar de verplichtingenadministratie en het facturatieproces. Enerzijds zullen hiermee handmatige werkzaamheden verder worden gereduceerd maar ook zal de efficiency toenemen doordat dubbele goedkeuringen in het worden geëlimineerd.

Overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Cijfers 2019	
	Begroting	Realisatie
Totaal geraamde overhead	31.785	31.422
Doorbelasting aan Grondexploitatie en Investeringswerken	-3.981	-3.168
Netto overhead	27.804	28.254
Loonkosten	61.493	59.319
Automatiseringskosten	4.850	4.433
Huisvestingskosten	4.918	4.667

Personeel en organisatie

Wendbare en weerbare organisatiestructuur

De gemeentelijke organisatie heeft de afgelopen jaar aan kracht gewonnen in onderlinge samenhang en slagkracht om te voldoen aan de eisen die de samenleving, partners en het bestuur aan ons stellen. Dat is gebeurd door per 1 januari 2019 de laag clusterdirecteuren af te schaffen en het conserndirectiemodel in te stellen.

Anders werken en doen: 'van buiten naar binnen' en meer integraal.

In het bestuursakkoord staat dat we samen met bewoners, partners, instellingen en wijkteams willen werken aan leefbare wijken en een kwalitatieve goede zorg willen bieden. De uitvoering van de Edese Participatie Aanpak (EPA) ondersteunt deze ambities. In 2019 is er vanuit het programma Omgevingswet al geïnvesteerd in het opstellen van een organisatieontwikkelplan en een leerplan Omgevingswet.

Doorbreken van non-interventiedrag

Een van de vijf opgaven naar aanleiding van het rapport van Hiemstra & de Vries medio 2018 was om aan de slag te gaan met het doorbreken van de cultuur van non-interventiedrag en over elkaar praten in plaats van met elkaar. In 2019 gaven leidinggevers in een drietal bijeenkomsten beelden van de gewenste cultuur. Vervolgens is in een aantal afdelingen de beweging naar deze cultuurtypering aan de orde gekomen.

Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA)

De WNRA is een wet die de huidige Ambtenarenwet vervangt en per 1 januari 2020 van kracht is geworden. De WNRA zorgt voor overgang naar Burgerlijk Wetboek, arbeidsovereenkomsten in plaats van eenzijdige aanstellingen, een nieuwe CAO en een eigen handboek per 2020. In 2019 is er door een transitieteam hard gewerkt om projectmatig de overgang van de gemeente Ede naar de nieuwe wet te begeleiden. De overgang van de gemeente Ede naar de nieuwe wet, projectmatig begeleid door een transitieteam, is tijdig en soepel verlopen. Er werd scholing georganiseerd voor de medewerkers van de P&O-afdeling en voor leidinggevers en er waren druk bezochte informatiebijeenkomsten voor medewerkers. Lokale personeelsregelingen zijn WNRA-proof geïntegreerd in één personeelshandboek. Het proces om te komen tot een andere inrichting van de medezeggenschap is begeleid en er is actief aansluiting gezocht bij een regionale geschillencommissie. Alle medewerkers hebben in december 2019 een overeenkomst ter ondertekening toegestuurd gekregen.

Inclusieve organisatie

De gemeente Ede heeft uitgesproken een inclusieve organisatie te willen zijn. Op het personele vlak hebben we in 2019 dat laten zien in het voldoen aan relevante wet- en regelgeving en in een aantal beleidsintenties:

- Wettelijk

Het doel van de Participatiewet luidt: Een beter perspectief op een reguliere baan voor mensen met een arbeidsbeperking en zoveel mogelijk mensen die meedoen in de samenleving. Onderdeel van de Participatiewet is de banenafpraak en het daaraan gekoppelde quotum. Voor 2019 is het quotumpercentage vastgesteld op 2,14. Dat percentage geeft aan hoeveel werknemers uit de doelgroep een werkgever in dienst

moet hebben om aan de banenafpraak te voldoen.

In de gemeente Ede treffen we in 2019 de volgende situatie aan:

Jaar	Percentage	Quotum fte (25,5 fte cf norm)*	Gerealiseerd werkgever gemeente Ede
2019	2,14	27,7 fte	36,8 fte

* 1 fulltime medewerker met afstand tot de arbeidsmarkt telt conform de wettelijke norm van 25,5 uren, 1.4 fte mee

- Beleidsintenties

In 2019 is inclusief werkgeverschap geconcretiseerd in de vorm van het in dienst nemen van medewerkers met een achterstand op de arbeidsmarkt. Op 31 december 2019 waren er 36,8 fte medewerkers met een achterstand op de arbeidsmarkt bij de gemeente Ede in dienst. Het plan van aanpak omtrent inclusief werkgeverschap is herijkt. In het dit plan is meer samenhang gezocht met aanpalende P&O beleidsthema's (thema's zijn onder meer werving & Selectie, strategische personeelsplanning, duurzame inzetbaarheid).

Integriteit

Integere bestuurders en ambtenaren zijn een basisvoorwaarde voor het vertrouwen van de burger in het gemeentelijk handelen. Was in 2018 de ambtelijke integriteitscommissie daadwerkelijk in werking getreden, in 2019 zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor het opstellen/herijken van een integriteitskader, gedragscode, het meldingsproces en een bewustzijnsprogramma.

Ontwikkeling personeelsbezetting

In 2019 zagen we de volgende ontwikkelingen in de personeelsbezetting:

Aantal medewerkers	821 fte/929 personen	Stijging bezetting van 4,7%
Verhouding man/vrouw	446 mannen (48,5%)/483 vrouwen (52%)	
Ratio aantal fte's per 1.000 inwoners (bezetting)	7,0 in 2019 6,8 in 2018 6,9 in 2017 6,6 in 2016	Benchmark 100.000+ gemeenten: 7,8
Stage	67 in 2019 75 in 2018 82 in 2017 90 in 2016	

Steeg het aantal medewerkers in loondienst in 2018 met 1,0%, in 2019 was de stijging 4,7 %. Er zijn meerdere oorzaken voor deze stijging:

- Uitbreiding vastgesteld bij de Perspectiefnota 2020-2023.
- Omzetting van inhuur naar dienstverbanden naar aanleiding van uitkomsten van het project Grip op Flex.
- In dienst nemen van 36,8 fte medewerkers met een garantiebaan als uitvloeisel van het bestuursakkoord.
- Uitbreiding formatie toegangsteam Jeugd.
- Voorsorteren op de invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (Wnra) en de Wet Arbeid in Balans (Wab). Hierbij zijn maatwerk keuzes gemaakt voor inzet op basis van een vaste of tijdelijke aanstelling met de afweging van de verwachte risico's en financiële effecten.

Bovenstaande oorzaken hebben er in 2019 in geresulteerd dat van de 141 medewerkers die in dienst kwamen 99 medewerkers een vaste aanstelling en 42 medewerkers een tijdelijke aanstelling gekregen hebben. In 2019 zijn 97 medewerkers uit dienst gegaan. De aantrekkende economie maakt dat medewerkers eerder van werkgever veranderen. In 2019 is een trendbreuk te zien met het vanaf 2016 ingezette beleid om medewerkers werkzaam op basis van pay-roll waar mogelijk en economisch rendabel in dienst te nemen.

Tenslotte is het aantal stagiaires in 2019 iets lager dan in 2018.

Ontwikkelingen in de personeelsformatie

In de Programmabegroting 2020-2023 is voor 2020 een verwachte omvang van de formatie weergegeven van 839 fte. De formatie die ten grondslag ligt aan de loonkosten van 2019 is 858 fte.

Formatie	2020	2021	2022
Programmabegroting 2020-2023	839,16	811,38	807,11

In de formatie van 839,16 is de Meerjarenbeleidsvisie 2020-2023 reeds verwerkt. Eventuele aanvragen betreffende de Perspectiefnota 2021-2024 voor het jaar 2020 waren op dit moment nog niet bekend.

Verzuim

De landelijke trend van een lichte stijging van het ziekteverzuim in de afgelopen jaren is ook te zien in Ede. Het goede nieuws is dat Ede in 2018 de best presterende 100.000+ gemeente was waar het gaat over ziekteverzuim (bron: A&O fonds).

Dit relatief lage verzuim is ook in 2019 weten vast te houden. Het extra lang verzuim (langer dan een jaar) is gehalveerd. Dit is een belangrijke ontwikkeling in relatie tot de instroom in de WIA.

Jaar	0 - 7 dagen	8 - 42 dagen	43 - 365 dagen	> 365 dagen	Totaal
2019	0,8	0,7	2,5	0,5	4,5
2018	0,8	0,6	2,0	1,0	4,4
2017	0,6	0,6	2,0	0,9	4,1
2016	0,7	0,5	1,6	1,5	4,3
2018 landelijk ¹	1,0	0,9	2,8	0,9	5,6

Landelijk = 100.000+ gemeenten excl. G4 (bron: A&O fonds)

Punt van aandacht is het lange verzuim (6 - 52 weken). In dit verzuim manifesteren zich onder andere werkgerelateerde klachten als burn-out. In september 2019 is mede hierom begonnen met het aanbieden van diverse interventies (IZA-portaal) om medewerkers te ondersteunen bij onder meer (dreigend) uitval.

Werving & Selectie

In het kader van het ontwikkelen naar een sterk werkgeversmerk en het willen binden van potentiële werknemers, is in 2019 de website 'werken bij Ede' operationeel. De bedoeling van de site is de propositie 'gemeente Ede als aantrekkelijke inclusieve werkgever' gericht naar voren te laten komen. Met de site worden werkmogelijkheden weergegeven en actuele vacatures bij de gemeente Ede aangeboden. Andere activiteiten in het jaar 2019 waren:

- Maken van een doelgroepanalyse.
- Formuleren van een arbeidsmarktcommunicatie-strategie.
- Start van onderzoek hoe onze employer branding te versterken in relatie tot de corporate story van de gemeente Ede.
- Start plan om de candidate experience te verbeteren.
- Herijken W&S beleid.

Ontwikkeling van de medewerker

De continue ontwikkelingen in de maatschappij, de ambities van bestuur en organisatie en ook de resultaten van de reeds in 2018 opgestelde Strategische Personeelsplanning (SPP) geven het belang aan dat de organisatie en de medewerkers zich blijven ontwikkelen.

Medio 2019 is als uitvloeisel van een strategisch document over leren en ontwikkelen het Concernopleidingsplan gepresenteerd. De looptijd van dit plan loopt door tot april 2020. Dit plan vertaalt ontwikkelingen in de omgeving van de gemeente Ede en bestuurlijke ambities en strategische opgaven in concrete leer-en ontwikkelinterventies. De interventies rakende noodzakelijke verschuiving in rolopvatting en de daadwerkelijke inhoudelijke opdracht voor medewerkers. Concreet zien we dat bij de implementatie van de Omgevingswet, de beweging naar een gemeente te midden in een participatieve samenleving en bij de beweging naar de digitale gemeente. De rol van de overheid wordt bij deze transitie een andere. Als het werkveld van de leefomgeving daadwerkelijk wil bereiken wat de programma's Omgevingswet en In Verbinding beogen, dan is een verandering in gedrag en houding vereist. Eind 2019 zijn een aantal van deze interventies gestart.

Inhuur derden

Het terugdringen van de inhuur blijft weerbarstig. Focus en continue inzet op dit onderwerp blijft daarom noodzakelijk. De bij de Programmabegroting 2020-2023 voorgestelde lijn van terugdringen inhuur is inmiddels al een paar jaren ingezet en laat na vele jaren van (hoofdzakelijk) stijging een gestage daling op de kosten van inhuur zien.

De totale kosten van inhuur bedroegen in 2019 € 10 miljoen. Dat betekent een doorgaande daling van € 3,5 miljoen in vergelijking met vorig jaar, welke veroorzaakt wordt door daling van inhuur van met name specialistische adviseurs en projectmanagement. De daling van inhuur van uitzendkrachten zet zich al jaren voort.

Soort inhuur	Totale kosten 2019	Totale kosten 2018	Totale kosten 2017
Interim-management	566	666	586
Projectmanagement	995	1.663	1.823
Specialistisch adviseur	7.446	9.702	10.991
Uitzendkrachten	916	1.421	1.691
Totaal	9.923	13.452	15.091

De afname van de kosten voor extern personeel heeft een aantal oorzaken. Deze oorzaken sommen we hieronder op:

- Omzetting van inhuur naar dienstverbanden naar aanleiding van uitkomsten van het project Grip op Flex. Stringente toepassing van een afwegingskader maakte dat er kritischer wordt gekeken naar de noodzaak van externe inhuur: Het proces van aannemen van vast personeel en het inhuren van tijdelijk personeel is beter gestroomlijnd zodat volgtijdelijk de beste afweging kan worden gemaakt.
- De inzet van de recruiter en de instroom op de vacatureruimte.
- Met acties voortkomend uit de eerste aflevering van het project Strategische Personeelsplanning (SPP) kon er eerder geanticipeerd worden op toekomstige personele behoefte.
- Het omzetten van inhuur naar een aanstelling.
- Het vergroten van de interne mobiliteit.
- Het vergroten van de interne flexibiliteit (flexibele inzet van eigen medewerkers).

Het significant (verder) terugdringen van inhuur blijft een uitdaging. De toename in taakcomplexiteit en werkhoeveelheid, de hoge ambities en de krapte op de arbeidsmarkt maken dat we in ook in 2019 door gegaan zijn sterke nadruk te leggen op maximale inzet op (potentiële) talenten van reeds in dienst zijnde medewerkers en op duurzame inzetbaarheid van aanwezig personeel.

Digitalisering en informatievoorziening

Digitalisering, informatie (data) en ICT-voorzieningen zijn onmisbaar voor het goed functioneren van de organisatie. Steeds meer processen worden gedigitaliseerd en de gemeente is steeds meer (24/7) digitaal in contact met haar burgers, bedrijven en gerelateerde instanties of organisaties. Data en informatie zijn strategische sturingsmiddelen geworden. Het belang van goed functionerende en veilige informatiesystemen en ICT-infrastructuur is cruciaal voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering.

Visie op datagedreven sturing

In 2019 is de visie op datagedreven sturing (onder andere informatiegericht werken en dashboards) vastgesteld. Deze visie geeft inzicht over de mogelijkheden van datagebruik. Hiermee onze bedrijfsvoering en dienstverlening efficiënter en effectiever te kunnen verrichten en bij te sturen om te komen tot de gewenste korte- en lange termijn effecten. Deze visie legt de basis om alle functionele vraagstukken gezamenlijk met alle interne kennis en ervaring tot de beste oplossing te laten leiden gebruikmakende van eigen voorzieningen of samenwerking met dienstverleners. De volgende datagedreven vraagstukken zijn opgepakt:

- Implementatie Integrale Zoekmachine (Veiligheid en handhaving).
- Informatiegericht werken (Sociaal Domein).
- Management Dashboard (Bedrijfsvoering).

Binnen onze gemeente maken we gebruik van algoritmen. Deze algoritmen zijn geen 'black box' voor ons. We weten welke data wordt gebruikt en op basis van verwerking, correlatie en berekeningen worden analyses gedaan en uitkomsten getoetst. De hieruit voortkomende rapportages worden gebruikt in besturing en besluitvorming. In het geval van samenwerking met derden in het verzamelen, verrijken en analyseren van data worden algoritmen en conclusies door onze data-experts gecontroleerd. Er worden geen algoritmen gebruikt voor het nemen van geautomatiseerde beslissingen.

In 2019 zijn meer mooie resultaten behaald, onder andere:

- Er is een bewustwordingscampagne gevoerd met betrekking tot informatieveiligheid en privacy. Alle medewerkers zijn hiervoor niet vrijblijvend uitgenodigd. Daarnaast zijn er workshops gehouden om te ervaren en te leren in een crisissituatie die ontstaat wanneer onze ICT-infrastructuur wordt gehackt en niet meer gebruikt kan worden. Met genomen maatregelen op informatieveiligheid en privacy zitten wij op bovengemiddeld niveau ten aanzien van de wetgeving.
- Digitaal zaakgericht werken is doorontwikkeld. Hierdoor zijn nu 60% van alle dienstverleningszaken vervat in het zaaksysteem. Afzonderlijke projecten zijn gestart voor de uitfasering van zaaksysteem.nl waardoor we in 2020 alleen het centrale zaaksysteem gaan overhouden. Er is tevens gestart met de totstandkoming van koppelingen met applicaties met grote volumes aan zaken. Daardoor zal later 90% van alle zaken zijn vervat in het zaaksysteem.
- We zijn goed in verbinding met landelijke ontwikkelingen in het kader van de Gemeenschappelijk en Gemeentelijke Digitale Infrastructuur. Vooralsnog is deze infrastructuur niet dusdanig dat wij hierop kunnen aansluiten en ons voordeel daaruit kunnen behalen. In onze doelarchitectuur houden we wel rekening met de mogelijkheden die landelijke ontwikkelingen ons bieden.
- Enterprise Architectuur is georganiseerd en geïmplementeerd. Hierdoor is samenwerking van architecten verbeterd en kunnen alle relevante gegevens worden samengebracht. Dit geeft een beter inzicht in de samenhang en gevolgen van wijzigingen in de proces-, informatie-, data-, beveiligings- en technische infrastructuur.
- Er is een Roadmap ICT gerealiseerd. Hierdoor is er nu een beter inzicht en vooruitzicht op ontwikkelingen die een noodzaak (beveiliging, uitbreiding, continuïteit) of een nut kennen (functionaliteit voor meer samenwerking, mobiliteit en bereikbaarheid).

- We hebben ons ICT-landschap op niveau gebracht; alle verouderde thin clients (flexwerkplekken) zijn vervangen, de gebruikersomgeving is over op Windows 10 en Office 365 en de servers draaien nagenoeg allemaal op het meest recente besturingssysteem.
- Er zijn voorbereidingen getroffen op de veranderingen (processen en technologie) en aansluiting op het Digitale Stelsel Omgevingswet. Dit resulteert in diverse projecten die in 2020 gestart zullen worden zodat we aan de eisen voldoen wanneer de Omgevingswet in 2021 van kracht wordt.
- We doen mee met landelijke collectieve aanbestedingen. Dit levert voordeel op in tijdsbesteding door gezamenlijk organiseren en krijgen we inkoopvoordeel door schaalvergroting.

Bedrijfscontinuïteit in alle situaties

Eind 2019 is gestart met een herijking en onderzoek naar verbeteringen van de bedrijfscontinuïteit (Business Continuity Management - afgekort BCM). Doel is om adequaat voorbereid te zijn op calamiteiten of verstoringen. Bestaande procedures worden geactualiseerd en daar waar nodig worden additionele maatregelen getroffen om ingeval van niet beschikbaarheid van ICT-voorzieningen procedures beschikbaar te hebben om de dienstverlening aan onze inwoners binnen vastgestelde tijd weer te kunnen continueren. Dit in situaties waarbij er geen of deels ICT-voorzieningen beschikbaar zijn. Daarnaast over herstelprocedures te beschikken om na een calamiteit de dienstverlening in stappen weer terug op orde te brengen.

Auditing, privacy en security

Auditing

In 2019 is gewerkt aan het verder professionaliseren van het systeem van auditing (toezien op de doelmatigheid, kwaliteit, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid en bedrijfsvoering). Dit is een continue proces om in de pas te blijven met de toenemende eisen en behoeftes op dit terrein. Het gaat daarbij om de samenhang op het terrein van administratieve organisatie en interne controle, de bevindingen van de accountant vanuit zijn controle, het (laten) uitvoeren van audits, artikel 213a onderzoeken en risicomanagement met bijbehorend (jaarlijks op te stellen) auditplan. Maar ook de afstemming met onderzoek dat plaatsvindt door de rekenkamercommissie.

In 2019 is gewerkt aan:

- Het kunnen volgen van de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen uit de rekenkameronderzoeken. In zowel de begroting als de jaarrekening wordt hiervoor een vaste bijlage opgenomen.
- In juni 2019 ontvingen wij een goedkeurende accountantsverklaring over 2018. Ter borging daarvan is verder ingezet op acties in het Sociaal Domein. Hierdoor kon de jaarrekening reeds eerder aan uw raad ter behandeling worden aangeboden.
- De eerste voorbereidingen voor de in 2021 verplicht wordende rechtmatigheidsverantwoording door het college zijn ter hand genomen. We participeerden daarbij in een landelijke werkgroep. Tevens onderzoeken wij hierbij in hoeverre digitalisering en data-analyse daarin kunnen ondersteunen. Een eerste pilot hiervoor is samen met de accountant verkend en zullen wij in 2020 uitvoeren. In de begroting 2020 hebben we al aangegeven dat wij de discussie rondom de rechtmatigheidsverklaring tevens willen benutten om toe te werken naar een breder 'In-Control-Statement'. We doen dit in overleg met de Auditcommissie en Raadswerkgroep Programmabegroting.

Privacy

In 2019 heeft privacy volop op de agenda gestaan. In de afgelopen jaren zijn diverse projecten gerealiseerd die ervoor hebben gezorgd dat wij nu op een bovengemiddeld niveau voldoen aan de wetgeving.

In 2019 is de eerste nulmeting uitgevoerd op onderdelen als beleid, governance, werkprocessen, bewustwording en opslag en beheer. Hierin zijn aanbevelingen gedaan die worden omgezet in concrete acties die in 2020 hun beslag krijgen. Bewustwording blijft daarbij een voortdurend aandachtspunt.

De ingezette samenwerking met de gemeenten Rhenen en Wageningen met betrekking tot de uitvoering van de AVG is geëvalueerd en wordt gecontinueerd.

Inkoop

In 2019 is middels een raadsinformatiebijeenkomst gevolg gegeven aan de aanbeveling uit het Rekenkamerrapport 2018 over Inkoop om als raad en college met elkaar in gesprek te gaan over de rol van de raad bij inkoopbeleid.

In 2019 zijn mooie resultaten geboekt met aanbestedingen op het gebied van duurzaamheid, biodiversiteit en sociaal ondernemen. Specifiek te noemen: de aanbesteding van de drankenautomaten, de aanbesteding maaien bloembermen en de aanbesteding Energie. Hierin is een positieve ontwikkeling te zien dat steeds meer de planners, bestekschrijvers en projectleiders aan de voorkant van een inkoopproces bewust deze elementen meenemen. In 2020 wordt doorgezet met het verhogen van de bewustwording in de organisatie, want vooral hier ligt de kracht om van beleid tot resultaten te komen in de praktijk.

Digitale archivering en duurzame bewaring (E-depot)

In 2019 is gewerkt met het nieuwe zaakstelsel voor dienstverlenende processen. Er zijn organisatieonderdelen en nieuwe zaaktypen aangesloten. Daarmee is meer inzicht in de zaakgerichte digitale dossiervorming in status en voortgang. De interne processen zijn aangepast en we werken meer generiek in onze informatieopslag, -beheer en -verstrekking. Het correct opbouwen en beheren van dossiers verdient nog meer aandacht om de huidige 60% van alle zaken te verhogen en een hogere dekking te realiseren. Tegelijkertijd is gewerkt aan de verwerking van achterstanden in de papieren dossiers.

In voorbereiding op een duurzame digitale bewaaromgeving (e-depot) is en wordt onderzocht op welke wijze inzicht verkregen kan worden in de kosten en werkwijze hiervoor.

4.6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Ede is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Verbonden partijen kunnen zowel voor de realisatie van het beleid van de deelnemende partijen als voor de financiële gevolgen daarvan van grote betekenis zijn. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.

Wanneer er sprake is van uitsluitend een financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling

Het kader voor deze paragraaf is vastgelegd in de 'Kadernota Verbonden Partijen'. Kaders van governance en toezicht op externe netwerkpartijen, waaronder verbonden partijen liggen vast in de 'Handreiking netwerkrelaties Gemeente Ede 2016'. Deze handreiking biedt onder meer handvatten hoe om te gaan met toezicht op realisatie van beleidsdoelstellingen door derden, waarbij de combinatie tussen het risicoprofiel van een netwerkrelatie (waaronder verbonden partijen) en hun bijdrage aan de strategische doelen van de gemeente Ede bepalend is voor de mate van toezicht.

In 2018 is voor de meest significante netwerkrelaties de risicoscore en bijdrage aan de strategische doelen bepaald (netwerkmonitor). De jaarlijkse actualisatie van deze netwerkmonitor heeft ook plaats gevonden in 2019, zodat actueel inzicht bestaat in de gewenste mate van toezicht van de meest significante netwerkrelaties. De uitkomst van de netwerkmonitor geeft de accounthouders houvast bij het voeren van het goede gesprek met de netwerkrelaties, waaraan zij verbonden zijn. De uitkomst van deze netwerkmonitor

wordt ook door de gemeenteraad gebruikt om te bepalen welke netwerkrelaties voor visitatie in aanmerking komen. Aanvullend aan de netwerkmonitor hebben in 2019 werksessies met accounthouders plaatsgevonden om te inventariseren op welke wijze accounthouders kunnen worden gefaciliteerd bij het toezien op doelrealisatie door netwerkrelaties.

Daarnaast is voornoemde Handreiking gebruikt bij de bepaling/actualisering van de samenwerkingsvorm voor onder meer WFC en Sport Services Ede.

Beleid

In de nota verbonden partijen worden instrumenten aangereikt voor het aangaan van nieuwe verbonden partijen en sturingsinstrumenten voor bestaande verbonden partijen. Door het hanteren van een tweetal beslisbomen wordt beoogd het besluitvormingsproces te expliciteren.

Ten aanzien van verbonden partijen zijn er afspraken gemaakt over het verloop van de informatiestromen. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeenteraad, als bestuurder, een goede invulling kan geven aan de rol van budgethouder en toezichthouder. Door aan te sluiten bij risicomanagement, het verbreden van het verticaal toezicht met horizontaal toezicht en nadere verfijning in de informatie op te nemen willen we werken aan optimalisatie.

Verbonden partijen

Hieronder zijn de verbonden partijen beschreven. De indeling is conform voorschrift BBV gemaakt naar gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen.

Verbonden partijen zijn organisaties waar sprake is van een bestuurlijk en financieel belang voor de gemeente Ede.

Gemeenschappelijke regelingen

Permar WS

De taken die Permar WS voor de gemeente Ede uitvoert, zijn vanaf 1 januari 2018 ondergebracht in de nieuw opgerichte organisatie Werkkracht Ede BV. Formeel bestaat Permar WS in 2018 nog voor de afwikkeling van de liquidatie. De verwachting is dat Permar WS in 2020 daadwerkelijk wordt geliquideerd.

Permar WS			
Openbaar belang	Geen, alleen nog formeel voor afwikkeling liquidatie		
Financieel belang	Beperkt tot het aandeel van Ede in het liquidatieresultaat.		
Bestuurlijk belang	Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, een lid per deelnemende gemeente. Namens de gemeente Ede is Wethouder Meijer lid van het bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden, twee leden per deelnemende gemeente. Wethouders Meijer en Veltman zijn lid van het algemeen bestuur.		
Financiële gegevens		1-1-2019	31-12-2019
Jaarrekening 2018	Eigen vermogen	0	nmb
	Vreemd vermogen	€ 4.402.000	nmb
	Prognose resultaat	nihil	
Risico's	De financiële gevolgen van de liquidatie zijn ingeschat en voorzien. De feitelijke kosten kunnen afwijken van deze inschatting. Het resultaat wordt naar rato doorgegeven aan deelnemende gemeenten.		

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweerzorg. Uitvoering geven aan de Wet Publieke Gezondheid (inclusief Jeugdgezondheidszorg), dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken bevat.

Financieel belang	€ 10.085.000		
Bestuurlijk belang	In het algemene bestuur van de VGGM (het regionale College), wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst en wethouder Meijer (op basis van zijn portefeuille Gezondheidszorg).		
Financiële gegevens uit Begroting 2021		01-01-2019	31-12-2019
Eigen vermogen		€ 6.022.000	€ 5.095.000
Vreemd vermogen		€ 42.105.000	€ 40.929.000
Prognose resultaat	€ 0 (begroting 2020)		
Risico's	Het totale risicobedrag voor de VGGM is berekend op € 1.453.000. Het weerstandsvermogen is voldoende om dit af te dekken.		

Omgevingsdienst de Vallei

De Omgevingsdienst de Vallei (OddV) is een uitvoeringsdienst. Opgericht op 1 april 2013 met vijf partnergemeenten. Gelderland heeft zeven OD's die samenwerken in het Gelders Stelsel. De OddV draagt in hoge mate bij aan de strategische doelen van de gemeente Ede, namelijk het waarborgen van een veilige en leefbare fysieke leefomgeving. Daarvoor voert OddV de taken uit op het gebied van vergunningverlening (bouwen en milieu), toezicht en handhaving (VTH) in de fysieke leefomgeving.

Omgevingsdienst de Vallei			
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht met als doel een veilige en leefbare fysieke leefomgeving te kunnen waarborgen. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).		
Financieel belang	€ 5.825.220		
Bestuurlijk belang	Wethouder Hoefsloot vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijkse- en algemene bestuur van de OddV.		
Financiële gegevens		01-01-2019	31-12-2019
Begroting 2020	Eigen vermogen	€ 572.000	€ 600.000
	Vreemd vermogen	€ 1.834.000	€ 0
	begroot resultaat 2019	€ 0	
Risico's	Uit de paragraaf weerstandsvermogen uit de begroting 2020 blijkt dat het beschikbare weerstandsvermogen voldoende is voor de ge-inventariseerde risico's.		

Regio Foodvalley

De gemeenschappelijke regeling Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten. De regio concentreert zich op economie, werkgelegenheid, voedsel, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit. De strategische hoofdpogaven van de regio zijn geformuleerd in de strategische agenda 2015-2019 met de titel 'van denken naar doen'. De strategische agenda is vertaald naar een uitvoeringsprogramma met vijf werkprogramma's. Ten tijde van het opstellen van de rekening zijn 27 gezamenlijke projecten opgenomen in de uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda bevat ook een Triple-Helix-agenda. Overheid, onderwijs en ondernemers werken samen aan de realisatie van de strategische opgaven. Het regiokantoor richt zich op de bestuurlijk en beleidsmatige ondersteuning van de Triple Helix en de intergemeentelijke samenwerking. De uitvoering van projecten gebeurt ten laste van de begrotingen van de aangesloten partners. Uitzondering daarop zijn projecten in het kader van marketing van de regio, het mobiliteitsfonds en de verantwoordelijkheid voor regiotaxi Valleihopper.

Regio Foodvalley			
Openbaar belang	De Regio FoodValley spant zich in voor vijf strategische hoofdpogaven, die zich richten op het vestigingsklimaat en de leefomgeving van het FoodValley-gebied dat acht gemeenten beslaat.		
Financieel belang	De algemene bijdrage voor 2019 bedroeg voor Ede € 350.000. Dit betreft een belang van 32,5%. Daarnaast stortte Ede circa € 114.000 in het mobiliteitsfonds. Verder droeg Ede bij aan de uitvoering van de Valleihopper en een aantal andere projecten die via de regiobegroting liepen.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Meijer is lid van het algemeen bestuur. Diverse wethouders nemen plaats in portefeuillehouders-overleggen.		
Financiële gegevens		01-01-2019	31-12-2019
Uit Jaarrekening 2018 en Begroting 2019	Eigen vermogen	€ 1.790.280	nnb
	Vreemd vermogen	€ 2.463.172	nnb
	begroot resultaat 2019	€ 0	
Risico's	Het weerstandsvermogen van de regio wordt voldoende geacht om de risico's van af te dekken.		

Regio de Vallei

De gemeenschappelijke regeling Regio de Vallei is een samenwerkingsverband van vijf gemeenten. De regeling richt zich op de verwerking van huishoudelijk afval. In 2019 zijn de aandelen in de ARN vervreemd. De opbrengst van deze verkoop vindt u terug in programma 8. Deze verkoop is niet vertaald naar de balans in onderstaande tabel omdat de jaarrekening nog niet beschikbaar is.

Regio de Vallei			
Openbaar belang	Samenwerking tussen vijf gemeenten, die zich momenteel vooral nog richt op verwerking van huishoudelijk afval.		
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage van Ede bedraagt circa € 20.000.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Hoefsloot vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijks en algemeen bestuur.		
Financiële gegevens		01-01-2019	31-12-2019
uit Jaarrekening 2018 en Begroting 2019	Eigen vermogen	€ 438.714	nnb
	Vreemd vermogen	€ 374.869	nnb
	Begroot resultaat 2019	€ -13.100	
Risico's	De hoogte van de reserve wordt voldoende geacht om toekomstige verplichtingen op te vangen.		

Vennootschappen en coöperaties

ACV-groep

ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeente Ede, Wageningen, Renkum en Veenendaal. De gemeente Renswoude is per 1 januari 2020 toegetreden. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit en ACV Bedrijven verzorgt de commerciële activiteiten van de groep. Restore Kringloop met winkels in Ede en Veenendaal maakt onderdeel uit van ACV. In totaal biedt ACV werk aan meer dan 200 medewerkers en vrijwilligers. Naast de focus op de kernactiviteit afvalinzameling, is er grote aandacht voor duurzaamheid (onder andere hergebruik) en maatschappelijk verantwoord ondernemen (Restore, Road2Work en dergelijke). Taakverbreding heeft plaatsgevonden richting beheer openbare ruimte (SamenWerkBedrijf).

ACV-groep		
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval in stromen, die op een milieuhygiënisch en economisch verantwoorde wijze kunnen worden hergebruikt, of verwerkt tegen een voor de burgers zo laag mogelijk tarief.	
Financieel belang	€ 2.671.501 (na toetreding Renswoude stijgt dit naar € 2.740.350).	
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.	
Financiële gegevens		01-01-2019 31-12-2019
Uit Jaarrekening 2018 en Begroting 2019	Eigen vermogen	€ 11.175.000 nnb
	Vreemd vermogen	€ 19.888.000 nnb
	begroot resultaat 2019	€ 441.462
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: • Het ingebrachte aandelenkapitaal (€ 2.671.501). • De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen. • Verplichting tot garantieverstrekking aan derden in verband met verplichtingen ACV Gemeente B.V. ten opzichte van die derden. • Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders.	

Werkkracht Ede BV

Werkkracht Ede BV is per 1 januari 2018 opgericht voor de dienstverlening voor de brede doelgroep van de Participatiewet, inclusief Wsw-werknemers.

Werkkracht Ede BV		
Openbaar belang	Werkkracht is een overheids-BV en spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan.	
Financieel belang	De gemeente is enig aandeelhouder, jaaromzet bedraagt circa € 14 miljoen.	
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de aandeelhoudersvergadering.	
Financiële gegevens		01-01-2019 31-12-2019
Uit Jaarrekening 2018 en Begroting 2019	Eigen vermogen	€ 620.152 nnb
	Vreemd vermogen	€ 2.024.864 nnb
	begroot resultaat 2019	€ 0
Risico's	De gemeente is 100% aandeelhouder van deze B.V. Wanneer kosten en opbrengsten tegenvallen, vangt Werkkracht deze op met eigen Weerstandsvermogen. Bij de start is € 500.000 weerstandsvermogen ingebracht. Als dit onvoldoende blijkt is de gemeente Ede risicodragend. Het reguliere risico van Werkkracht is gekoppeld aan de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en werkgelegenheid.	

Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.	
Financieel belang	€ 271.050	
Bestuurlijk belang	-	

Financiële gegevens		01-01-2019	30-06-2019
Uit Interim report BNG	Eigen vermogen	€ 4.991.000.000	€ 4.843.000.000
	Vreemd vermogen	€ 132.518.000.000	€ 153.738.000.000
	Prognose resultaat	niet bekend	
Risico's	Minimaal		

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.

In februari 2019 is Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V. opgericht.

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.			
Openbaar belang	Samenwerkingsverband van tien Veluwse gemeenten en de provincie Gelderland voor het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch recreatieve bestemming.		
Financieel belang	€ 4.049 Bij oprichting worden 45.000 aandelen geplaatst: elk aandeel is nominaal een euro waard. Dit betekent op basis van de verdeelsleutel een aandeel van 9% die een waarde vertegenwoordigt van € 4.049.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2019	31-12-2019
Begroting 2020 -2023	Eigen vermogen	€ 3.985.000	
	Vreemd vermogen	€ 0	
	Prognose resultaat		
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: • Tekorten of overschotten bij concrete projecten komen terecht bij de risicodragende partijen. Dat zijn de partijen die mede-investeren. Ze delen dus in winst of verlies. • Als er bij verlies of eventuele opheffing van de ontwikkelingsmaatschappij sprake is van een tekort op het kapitaal van € 4 miljoen (dat door de provincie ter beschikking wordt gesteld), moeten de aandeelhouders op grond van hun aandeel in de ontwikkelingsmaatschappij het tekort dekken.		

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum

De Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting tot doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De stichting wordt via de Klankbordgroep Parkeren actief betrokken bij de nieuwste parkeerontwikkelingen in Ede Centrum.

Stichting Parkeren Ede Centrum	
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van

Financiële gegevens Jaarrekening 2018	Stichting Parkeren Ede Centrum.		
		01-01-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 26.000	nmb
	Vreemd vermogen	0	nmb
	begroot resultaat	€ 0	
Risico's	minimaal		

4.7 Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Ede beschikt op basis van een actief aankoopbeleid in het verleden over een ruime hoeveelheid bouwgrond voor bedrijven en woningen. De aandacht is erop gericht deze bouwgrond op de markt te brengen zodanig dat ontwikkelingen daarop bijdragen aan de huidige maar ook aan de toekomstige behoefte van de gebruikers. De gemeente is terughoudend met het verwerven van nieuwe grondposities.

Kaderstelling

- [Nota Grondbeleid](#)
- [Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken \(2019\)](#)

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. De in 2015 vastgestelde woonvisie geeft de uitgangspunten voor de kwalitatieve behoefte aan woningen in de grondbedrijfsprojecten. Op basis van onafhankelijke taxaties zijn de waarden van de uit te geven gronden bepaald. Gezien de hoge boekwaarde en de impact op de gemeentelijk financiën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

Ontwikkelingen

Eind 2019 heeft u de uitgangspunten voor de opstelling van het MPG 2020 vastgesteld. Deze uitgangspunten betreffen de programmering van de verkopen van bouwgrond voor woningen en bedrijven en de te hanteren parameters voor rente, kosten- en opbrengststijging. Daarnaast is eind 2019 door u de nota Grondprijzen 2020 vastgesteld. Aan de hand van de voortgang in de plannen, de autonome ontwikkelingen en de vastgestelde grondprijzen en uitgangspunten zijn de grondexploitaties geactualiseerd. In het MPG 2020 vindt u een uitgebreide toelichting op onze portefeuille. In deze paragraaf vindt u een verantwoording op hoofdlijnen.

Ontwikkelingen 2019

De markt voor de woningbouw heeft zich in 2019 wederom positief ontwikkeld. In de regio zijn in 2019 bijna 4% meer woningen verkocht dan het jaar daarvoor. Daarmee is ten opzichte van het jaar daarvoor (waar sprake was van een afname van het aantal transacties) de verhouding tussen vraag en aanbod iets gestabiliseerd. De verkoopprijs van bestaande woningen heeft zich positief ontwikkeld met een gemiddelde stijging van 7,4%. Dit is iets boven het landelijk gemiddelde (6,9%) (bron CBS statline).

Als afgeleide hiervan zijn de prijzen voor bouwgrond in 2019 gestegen. Deze stijging is verwerkt in de taxaties voor bouwgrond die in december 2019 door de gemeenteraad zijn vastgesteld. In de grondexploitaties was al rekening gehouden met een prijsstijging voor woningbouwgrond in 2019 van 5%.

In 2019 was de ambitie om bouwgrond te verkopen voor de bouw van ca. 634 woningen binnen de gemeentelijke projecten. De werkelijke levering van bouwgrond blijft met 362 woningen aanzienlijk achter op de ambitie.

De groei van de economie is ook zichtbaar in de toename van interesse in bedrijfsground. De gerealiseerde levering van bedrijfsground in 2019 bedraagt 5 hectare, waar een verwachting van 8,5 hectare was aangegeven in het MPG 2019.

Resultaat grondbedrijf

Het resultaat van het grondbedrijf bestaat uit verschillende onderdelen, namelijk:

- Resultaat op materiële vaste activa (voorheen verspreide gronden). Dit zijn de strategische gronden die niet in ontwikkeling zijn. Resultaten ontstaan als gevolg van beheer/pachten en verkopen.
- De resultaten op af te sluiten projecten. Wanneer projecten afgerond zijn, wordt het resultaat genomen en indien nodig (verlies) verrekend met de Voorziening Negatieve Plannen.
- Tussentijdse winstnemingen. Deze verplichting komt voort uit de notitie Grondexploitaties die in 2016 door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgesteld en de aanscherping hierop in december 2017. Het komt erop neer dat in positieve plannen jaarlijks naar rato van de voortgang winst genomen moet worden.
- De aanpassing van de Voorziening Negatieve Plannen als gevolg van bijstellingen van de plannen in het MPG. Indien uit de actualisatie van de plannen blijkt dat de resultaten van de verliesgevende plannen wijzigen, moet dit direct verrekend worden met het resultaat en aangepast worden in de Voorziening Negatieve Plannen.
- Vaste afdrachten en verrekeningen. Het grondbedrijf doet vaste afdrachten aan de algemene dienst. Bovendien is er sprake van kosten die niet ten laste van individuele plannen gebracht worden maar direct ten laste van het resultaat.

bedragen x € 1.000	
Specificatie resultaat Grondbedrijf 2019	Resultaat
Afsluiten van Plannen	1.114 V
Tussentijdse Winstnemingen	1.680 V
Behaald resultaat binnen de projecten	2.794 V
Onttrekking Voorziening Negatieve Plannen (actualisatie MPG 2020)	2.219 V
Afboeking boekwaarde uitbreiding bedrijventerrein Harskamp	1.632 N
Resultaat Materiële Vaste Activa	127 N
Rechtstreeks ten laste van resultaat	527 N
Resultaat grondbedrijf 2019	2.726 V

In 2019 wordt een positief bedrijfsresultaat geboekt van € 2,7 miljoen. Voorgesteld wordt dit resultaat in lijn met de besluitvorming in 2018 toe te voegen aan de Algemene reserve bodemvoorziening.

Toekomstige resultaatverwachting

De actualisatie van de grondexploitaties levert voor de lopende planexploitaties een verwacht toekomstig resultaat op van € 43 miljoen (nadelig). Het betreft:

- negatieve plannen € 52 miljoen (n)
- positieve plannen € 9 miljoen (v)

Voor de negatieve plannen wordt het toekomstige resultaat gedekt door de Voorziening Negatieve Plannen. De verwachte winsten voor de positieve plannen worden jaarlijks aan de hand van (deel)realisatie genomen en in het resultaat van het grondbedrijf verwerkt.

Bedrijfsreserve Grondzaken en Voorziening Negatieve Plannen

De gemeente moet over voldoende weerstandsniveau beschikken om het optreden van risico's op te kunnen vangen. Onderdeel hiervan is de bestemmingsreserve Grondbedrijf die nihil is. Gezien geïdentificeerde risico's en de resterende resultaatsverwachting in de positieve plannen, beroep gedaan moeten worden op de algemene weerstandscapaciteit van de gemeente. De voorziening Negatieve Plannen zal de komende jaren naar verwachting afnemen, als gevolg van het afsluiten van negatieve plannen.

Boekwaarde

Het grondbedrijf beschikt over aanzienlijke hoeveelheid bouwgrond. Dit is zichtbaar in de boekwaarde van het grondbedrijf. Een hoge boekwaarde leidt tot een hoger risicoprofiel. Vertragingen hebben immers een grote impact door de rentecomponent die over de boekwaarde berekend wordt. Het streven is er daarom op gericht om de boekwaarde van de in ontwikkeling zijnde gronden terug te brengen. De boekwaarde is in 2019 afgenomen met 10 miljoen en bedraagt per 1 januari 2020 € 123 miljoen.

Risico's

We zien twee typen risico's: conjuncturele risico's en projectgebonden risico's. Dit wil zeggen dat we ons niet alleen richten op de risico's die zich op projectniveau voordoen, maar ook risico's zien die veel algemener zijn en alles te maken hebben met de conjunctuur. We richten ons zowel op positieve risico's (kansen) als negatieve risico's. Voor de beheersing betekent dit dat gestuurd wordt op het vermijden van de negatieve risico's en het verzilveren van de positieve risico's.

Bij het analyseren van de risico's wordt een onderscheid gemaakt tussen plannen met een verwacht positief resultaat en plannen met een verwacht negatief resultaat:

1. Bij plannen met een verwacht negatief resultaat moet als een risico zich voordoet, en daardoor het resultaat van het plan slechter wordt, de Voorziening Negatieve Plannen worden aangevuld tot de hoogte van dit tekort. Bij het ontbreken van een bedrijfsreserve grondzaken, wordt in die gevallen een beroep gedaan op de algemene reserve. In dit geval is het hebben van weerstandscapaciteit van groot belang.
2. Bij plannen met een verwacht positief resultaat wordt, als een risico zich voordoet, de verwachting van het toekomstige planresultaat naar beneden bijgesteld. Er hoeft geen tekort te worden gedekt, maar het resultaat van het project neemt af. De reservering van middelen in het gemeentelijke weerstandsvermogen voor mogelijke tegenvallers is daarmee niet nodig.

Bij de berekening van het benodigde gemeentelijke weerstandsvermogen wordt daarom alleen ingezoomd op de risico's in de negatieve plannen.

Het MPG 2020 bevat een actuele risicoanalyse van de plannen en de portefeuille. Het saldo van de risico's en de kansen bedraagt € 15 miljoen. Van deze risico's kan € 2 miljoen worden opgevangen binnen de verwachte resultaten van de positieve plannen. Resteren risico's van € 13 miljoen waarvoor de dekking wordt gevonden binnen de weerstandscapaciteit van de gemeente. Via een Monte Carlo-simulatie, waarbij gewerkt is met een zekerheidspercentage van 90%, is berekend dat een bedrag van € 11,8 miljoen benodigd is om de risico's op de grondexploitaties te kunnen afdekken.

Een nadere onderbouwing van de risico's op de grondexploitaties is opgenomen in het MPG 2020 en bijbehorende Risicoanalyse Grondexploitaties 2020. Voor een verdere duiding van het weerstandsvermogen en de berekeningssystematiek wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

4.8 Grote projecten

Inleiding

Naast de verplichte paragrafen die in de financiële beheersverordening worden voorgeschreven, kan de gemeenteraad besluiten dat in de programmabegroting en -rekening ook niet verplichte paragrafen worden opgenomen. Een voorbeeld van een niet verplichte paragraaf is de paragraaf grote projecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken van de nieuwe en de lopende meerjarige projecten met een financiële omvang van meer dan € 5 miljoen.

Veluwe Poort

De Veluwe Poort is de integrale herontwikkeling van het oostelijke deel van Ede. De herontwikkeling van de Kazerneterreinen, het voormalige ENKA-terrein en de transformatie van Kop van de Parkweg behoren tot de Veluwe Poort. In genoemde gebieden komt nieuwbouw (wonen en kantoren), wordt een aantal bestaande monumentale complexen herbestemd en wordt het World Food Center (WFC) ontwikkeld. Het plan realiseert ongeveer 3.000 woningen en circa 200.000 m² bvo aan commercieel en maatschappelijk vastgoed. De herontwikkeling vindt plaats in samenhang met een aantal grootschalige infrastructurele ingrepen: een nieuwe oostelijke randweg (de Parklaan) tussen de A12 en de N224 en een totale herstructurering in de spoorzone en van de stationsomgeving (nieuwe noord-zuid verbindingen, P&R voorziening, nieuw busstation, gebouwde fietsenstalling).

Project Parklaan

Doel

De Parklaan is nodig voor een goede ontsluiting van de nieuwe ontwikkelingen op de Kazerneterreinen, de Spoorzone en het Enkaterrein. De Parklaan biedt een oplossing voor verkeerskundige problemen aan de oostkant van Ede en is tevens onderdeel van de KennisAs Ede-Wageningen.

Stand van zaken

Het bestemmingsplan voor de Parklaan (vastgesteld op 28 januari 2016) is per februari 2019 onherroepelijk. Met de eerder verkregen vergunning wet Natuurbescherming is het project Parklaan niet langer afhankelijk van de uitkomst van de PAS-discussie.

De Parklaan kent op dit moment drie delen met hun eigen dynamiek voor ontwerp en uitvoering:

- Noord en Zuid; rotonde N224 tot ontsluiting Akoesticum en Mauritskazerne noord en zuid en ontsluiting Akoesticum en Maurits noord en zuid tot de Poortwachter.
- Kruispunten 4b en 5; ontsluiting Akoesticum en Maurits noord en zuid.
- Kruispunt 10; de Poortwachter.

De uitvoering is gestart. Knelpunten in het ontwerp en vergunningprocedures zijn duidelijk en worden verder uitgewerkt. De aanbesteding is gestart of wordt nagedacht over de te volgen strategie. Voor:

- Noord en Zuid; het schetsontwerp (SO) is vastgesteld en gepresenteerd aan de inwoners van Ede. Er wordt gewerkt aan het voorlopig ontwerp (VO) en vervolgens het voorlopig ontwerp inrichting plan+ (VOIP+). Het VO en VOIP+ worden in 2020 vastgesteld.
- Kruispunten 4b en 5; zijn de benodigde vergunningen onherroepelijk en is de aanbestedingsprocedure eind 2019 gestart.
- Kruispunt 10, de Poortwachter; de uitvoering (met name grondwerk) is in gang gezet door Rijkswaterstaat (RWS). Heijmans werkt, als aannemer van het werk, aan het uitvoeringsontwerp maar is ook buiten gestart met grondwerkzaamheden.

De planningen zijn in de zomer 2019 aangevuld met name op de activiteiten met betrekking tot het omgevingsmanagement, onderlinge samenhang en beoordeeld op haalbaarheid. Dit heeft in het najaar geresulteerd in een geactualiseerde planning.

De gemeenteraad heeft € 64,955 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast is € 1,680 miljoen beschikbaar om de maatregelen uit het handboek KennisAs uit te voeren.

2019	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Kosten	10,506	3,386	7,12	Bestedingen blijven achter door latere opdrachtverlening krp 4b en 5 en 10, waardoor 1e en 2e termijn net in 2020 vallen
Opbrengsten	1,236	1,263	0	

Het voordelige resultaat in 2019 heeft geen effect op het verwachte projectresultaat Parklaan. De kosten worden in een later stadium alsnog gerealiseerd.

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	16,3	Provincie Gelderland (GSO-4 en MIAM)	6,5
Nog te maken kosten	50,4	Provincie Gelderland (NSL, luchtkwaliteit)	0,6
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	59,3
		Bijdragen derden ten behoeve van realisatie Poortwachter	2,2
		Dotatie naar Spoorzone	-3,6
		KennisAs	1,7
Totaal	66,7		66,7
Resultaat (reëel)	0		

Binnen het beschikbare krediet is geen risicoreserve begroot. Het voordoen van de risico's leidt tot onvoldoende budget voor de realisatie van de Parklaan. De risico's worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente.

Risico's

De actualisatie van het risicodossier is afgerond. Om sturing te krijgen op de risico's zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met een nieuw risico, de waardering en benoemen en actualiseren van de beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn gedefinieerd en worden uitgevoerd. Het effect hiervan wordt frequent besproken.

Project Spoorzone

Doel

Het doel van het project is het realiseren van een nieuw station en het aanpassen van aansluitende (spoor)infrastructuur om de volgende doelen te verwezenlijken:

1. De barrièrewerking die ontstaat door de fysieke spoorinfrastructuur ter plaatse van het station Ede-Wageningen, de SOMA- en ENKA-terreinen, en die indirect ontstaat door de geluidsschermen, te verminderen.
2. De voorzieningen voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de toegankelijkheid daarvan en de kwaliteit van de overstap tussen de verschillende modaliteiten te verbeteren.
3. Het station plus de directe omgeving als visitekaartje voor Ede op te waarderen en het daarmee creëren van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor wonen en bedrijvigheid.
4. Een station te realiseren dat een logisch en duidelijk centrum is in het stedenbouwkundige en infrastructurele plan voor de bredere omgeving van Ede-Oost, waardoor de genoemde kwadranten rondom het station beter met elkaar worden verbonden.

5. Het project te realiseren binnen de vastgelegde Kaders: doelstellingen, subsidiecondities, scope, budget, planning en samenwerking.

Stand van zaken

Voor het project Spoorzone is een gemeenschappelijke projectorganisatie ingericht met medewerkers van de gemeente Ede, NS en ProRail. Deze organisatie werkt volgens afspraken over samenwerking die in de subsidies zijn vastgelegd en die vervolgens uitgewerkt zijn in overeenkomsten. In 2012 heeft de gemeenteraad de Keuzenota Spoorzone vastgesteld. Door de wens om het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) in het project Spoorzone in te passen, is vertraging ontstaan in de planning van het project. Omdat PHS geen invloed had op de te verrichten werkzaamheden in de Westelijke Spoorzone, is besloten dit deel van het project af te splitsen en in uitvoering te nemen.

Westelijke Spoorzone

Voor dit deel heeft de gemeenteraad in november 2013 het bestemmingsplan vastgesteld. Er is vastgelegd dat de spoorwegovergangen Hakselseweg, Kerkweg en Syssest gesloten worden (een en ander afhankelijk van PHS).

De realisatie van de Westelijke Spoorzone is in 2014 gestart. Eind 2016 zijn de onderdoorgangen voor het fiets- en autoverkeer in gebruik genomen; de SOMA- en Koepeltunnel. In 2018 zijn de restpunten afgerond, is het kunstwerk *Skyline Ede* in de SOMA-tunnel geplaatst en zijn de werken overgedragen aan de beheerders van ProRail en de gemeente. Het project Westelijke Spoorzone is in 2019 ook administratief afgerond.

OV-Knoop en Oostelijke Spoorzone

Vooruitlopend op de grootschalige werkzaamheden is in de nabije omgeving van het station Ede-Wageningen in 2015 een tijdelijke P&R voorziening op de Mauritskazerne gerealiseerd en is de halteplaats van de Valleilijn verplaatst van de zuid- naar de noordzijde van het station.

De samenwerkingsovereenkomst Spoorzone Ede is medio 2015 door de gemeente, ProRail en NS ondertekend en aansluitend vastgesteld in het *Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede*. In mei 2016 is de ontwerpnota voor de OV-knoop (inclusief oost en PHS) vastgesteld door de drie samenwerkende partijen.

Na het afbreken van de aanbestedingsprocedure van spoorse contract in december 2018, heeft 2019 vooral in het teken gestaan met de uitwerking van de hernieuwde aanbesteding (met een gewijzigde opdracht). In het besluit van het bestuurlijk overleg heeft zij aangegeven de significante financiële effecten, voortvloeiende uit de vertraging als gevolg van het afbreken, zo veel mogelijk te willen beperken. Het projectmanagementteam is aan de slag en op zoek gegaan naar een aanpak om de kans op een geslaagde aanbesteding te optimaliseren en naar (besparing)mogelijkheden om de gevolgschade zoveel mogelijk te beperken.

Inmiddels was ook duidelijk geworden dat de PHS-dienstregeling, waar het infra-ontwerp van het station op gebaseerd was, niet maakbaar was. Het vigerend ontwerp sloot niet goed aan bij de twee resterende mogelijke dienstregelings-alternatieven. De opdrachtgever voor het PHS heeft verzocht ook hier alternatieven te onderzoeken, waarbij eveneens zoveel mogelijk gezocht is naar kostenreductie. Dankzij intensieve samenwerking tussen betrokken partijen is het gelukt om reeds in maart 2019 een voorkeursalternatief te presenteren, dat in april is vastgesteld. Hiermee is ook een keuze gemaakt voor één van eerder genoemde dienstregelingsmodellen, i.c. alternatief “6/4” zonder sprinter Utrecht – Ede v.v. Het in mei gestarte proces met een versnelde aanpak van engineering en goedkeuring voor het spoor (Functioneel Integraal Systeemontwerp / Railverkeerteknisch Ontwerp), om de vertraging van het project zoveel mogelijk te beperken, verkeert eind 2019 in de afrondende fase.

Het bestuurlijk overleg heeft in oktober het totaalpakket van voorgestelde ontwerpaanpassingen en de geprognostiseerde financiële en planningsconsequenties vastgesteld en is de contracteringsaanpak (gericht op

maximalisering van de kans op gunning binnen de huidige ongunstige marktomstandigheden) toegelicht. Aansluitend is gestart met het aanbestedingsdossier. Het totaalpakket is basis om het bestuurlijk overleg begin 2020 voor te stellen om het projectbudget te verhogen. Vervolgens kan gestart worden met de aanbesteding van de conditionerende- en bouwwerkzaamheden (spoorse contract).

De ontwerpaanpassingen betreffen; aanpassing van de sporenkap (minder glas, aanbrengen van sedum en meer zonnepanelen), het laten vervallen van een deel van de luifel aan het stationsgebouw en de toegang tot de perrons vanuit de westelijke stationstunnel. Daarnaast zijn twee uitstelopties vastgesteld: in eerste instantie, de bovenzijde van de toren boven de wachtruimte zuidzijde station en in tweede instantie, het sluiten van de spoorwegovergang en het realiseren van het langzaam verkeer viaduct Syssest.

Om de risico's binnen het spoorse contract te beperken heeft het PMT besloten om de conditionerende werkzaamheden en het uit dienst nemen van het emplacement, uit dit contract te halen. De werkzaamheden worden met afzonderlijke opdrachten op de markt gezet om deze af te ronden voordat de aannemer van het spoorse contract zijn werkzaamheden start. Ondertussen zijn ook de contracten voor de bus- en taxiplein, P&R-garage en de inrichting van de openbare ruimte verder uitgewerkt en is de review afgerond. Het uit dienst nemen van het emplacement is op de valreep in 2019 afgerond.

2019	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Kosten	2,676	1,017	1,659	In budget is rekening gehouden met een factuur vanuit Prorail, deze zal echter pas in 2020 worden ontvangen. Per saldo budgetneutraal.
Opbrengsten	2,676	0,375	2,301	Door de lagere bestedingen is in 2019 ook minder dekking noodzakelijk geweest vanuit de subsidievoorschotten.

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	40,6	Ministerie I&W	42,1
Nog te maken kosten	85,8	Provincie Gelderland	30
		Provincie Gelderland (GSO-4 gelden)	5,2
		Gemeente Ede (reserve)	40,5
		Overige bijdragen	5
		Storting vanuit Parklaan	3,6
Totaal	126,4		126,4
Resultaat (reëel)	0*		

*De resultaatsverwachting betreft het resultaat excl. marktwerking

Risico's

Het risicodossier wordt periodiek geactualiseerd. Om sturing te krijgen op de risico's zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met een nieuw risico, de waardering en benoemen en actualiseren van de beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn gedefinieerd en worden uitgevoerd. Het effect hiervan wordt frequent besproken.

Project Kazerneterreinen

Doel

Locatieontwikkeling ten oosten van de bestaande stad Ede op de voormalige kazerneterreinen. Het betreft de kazernes Maurits Noord, Elias Beeckman en Simon Stevin. De kazerne Maurits Zuid betreft het project World Food Center (WFC).

Stand van zaken

Op 1 januari 2011 heeft de gemeente Ede de vier voormalige kazerneterreinen in eigendom en beheer

gekregen. Dit op basis van de koopovereenkomst uit 2007 en onderbouwd door het Masterplan Ede Oost uit 2005. Vervolgens is in 2011 door de gemeenteraad het Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen vastgesteld. Dit ontwikkelingsplan vormde in 2013 de basis voor het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan Kazerneterreinen. Het uitwerkings- en beeldkwaliteitsplan Simon Stevin is in 2016 geactualiseerd. In 2014 zijn de eerste koopovereenkomsten voor woningbouw op Maurits Noord met projectontwikkelaars ondertekend. In 2015-2018 gevolgd door koopovereenkomsten met projectontwikkelaars en particulieren voor meerdere woningbouwlocaties, vrije kavels en gebouwen op zowel Maurits Noord, Elias Beekman als Simon Stevin.

Ten opzichte van 2018 is het ontwikkeltempo op de kazerneterreinen in 2019 wat afgevlakt. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de matige verkoop van diverse woningbouwontwikkelingen op Simon Stevin, het faillissement van het bouwbedrijf betrokken bij de herontwikkeling van het monumentale cluster op de Elias Beekmankazerne en vertraging in de financiering van het Smaakpark op Maurits Noord.

Ondanks het afgevlakte ontwikkeltempo is sprake van een resultaatverbetering in de grondexploitatie. Deze is nagenoeg volledig het gevolg van een lagere afdracht aan de Parklaan en de Spoorzone, als gevolg van besluitvorming omtrent het WFC. Naast een resultaatverbetering is sprake van een daling van het risicoprofiel. Dit omdat het project steeds verder uitgewerkt is en daarmee de onzekerheden in de grondexploitatie steeds verder worden beperkt.

De vooruitzichten voor de afrondende fase van de ontwikkelingen op de kazerneterreinen zijn positief. Het project kent een sterke aantrekkingskracht door haar unieke kenmerken in combinatie met het feit dat inmiddels een fors deel van de terreinen is herontwikkeld en daardoor ook het openbaar gebied meer en meer woonrijp wordt ingericht. Eind 2019 is gestart met de voorbereidingen voor de ontwikkeling van ruim 120 woningen (waarvan circa 30 % sociale huur) in drie gestapelde volumes op de voormalige sintelbaan. De financiering van het Smaakpark nadert afronding en de onderhandelingen over de verkoop en transformatie van de Van Essen-kazerne zijn nieuw leven ingeblazen. Ondertussen is ook de planuitwerking voor gebouw 3 (de voormalige Heidebrouwerij), het KMAR-gebouw en het PMT-gebouw gestart. In totaal zijn 153 woningen gerealiseerd in 2019.

In dit jaar zou een besluit worden genomen over de mogelijke realisatie van een nieuwe basisschool op de locatie op Elias Beekman zoals in het ontwikkelingsplan was opgenomen. Dit besluit is nog niet genomen.

Op diverse plekken heeft detectieonderzoek plaatsgevonden op niet gesprongen explosieven om uiteindelijk het gehele gebied als onverdacht te kunnen kwalificeren.

Financiën boekjaar

2019	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Kosten	9.730	4.425	5.305V	
Opbrengsten	27.680	10.990	16.690N	

Businesscase

Investering		Dekking	
	€		€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	91,4	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	68,9
Nog te maken kosten	30,4	Nog te realiseren opbrengsten	40,6
Totaal	121,8		109,5
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-12,2*		

* = opgenomen in voorziening negatieve plannen

Risico's

- Afzettingen kavels en gebouwen.
- Marktomstandigheden.
- Ontsluiting van het gebied gedurende het ontbreken van de Parklaan.

Project WFC

Het doel van het World Food Center is om bij te dragen aan de verdere economische ontwikkeling van het kennishart Ede-Wageningen. In het bestuursakkoord is het WFC onderdeel van één van de twee hoofdthema's: Food, landbouw en WFC. Met het WFC creëren we dé food-ontmoetingsplek voor consumenten, bedrijven, kennisinstellingen en overheden voor bewustwording, kennisdeling en inspiratie. In een levendig gebied creëert het WFC een voedselbeleving en een broedplaats voor innovatie.

Om de ambities ten aanzien van het WFC te kunnen realiseren, is het programma WFC opgezet. In dit programma wordt de realisatie van de Experience ondersteund, worden activiteiten zoals voedsel educatie en een onderzoeksprogramma opgezet en wordt ingezet op communicatie, placemaking en acquisitie voor het hele gebied. Het programma WFC is daarmee ook ondersteunend aan de gebiedsontwikkeling WFC, die beschreven is in de paragraaf grote projecten.

In 2019 is een belangrijke stap gezet in de realisatie van de WFC Experience door een besluit onder voorwaarden door de gemeenteraad. Samen met de provincie is al een werkorganisatie opgezet voor de Stichting WFC Experience. Met de rijksoverheid zijn afspraken gemaakt over samenwerking en samen met de provincie zijn fondsen benaderd voor een bijdrage aan de Experience. In samenwerking met WFC Development BV is een ontwikkelorganisatie opgezet voor het Food Innovation District (FID) en is gestart met gerichte communicatie, placemaking en acquisitie ten bate van het FID. Als onderdeel hiervan is de Dutch Food Week, een initiatief van de Topsector Agrifood, in oktober gestart en afgesloten met bijeenkomsten op het WFC-terrein. Daarnaast heeft de TEKA-groep de Mauritskazerne als evenementenlocatie in bedrijf genomen.

Programma WFC

2019	Begroot	Werkelijk	Vershil	Toelichting
Kosten	€ 495.000	€ 527.000	- € 32.000	De bestedingen bestaan onder meer uit de inzet van capaciteit ten behoeve van programmamanagement, inhoudelijke advisering en lobby, ondersteuning, communicatie en raadsadviesing. Daarnaast uitgaven voor Communicatie, placemaking en evenementen en voorbereiding en oprichting stichting.

Gebiedsontwikkeling

De gebiedsontwikkeling World Food Center heeft betrekking op de transformatie van het voormalige kazerneterrein Maurits-Zuid tot een levendig en gemengd gebied met woon-, werk- en verblijfsfuncties. Het WFC-gebied wordt daarmee een tweede brandpunt in de stad. Het programma bestaat uit de ontwikkeling van de Mauritskazerne inclusief de WFC Experience, het Food Innovation District (50.000 m²), een hotel/congrescentrum (10.000 m²), circa 600 woningen (grondgebonden, appartementen) en studentenhuysvesting (circa 100).

In 2019 zijn de belangrijkste kaders voor de gebiedsontwikkeling World Food Center (WFC) bestuurlijk vastgesteld. Hierbij gaat het om:

- Besluitvorming WFC Experience;
- Een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gebiedsontwikkeling met de ontwikkelaar World Food Center Development B.V. (WFCD);
- Een nieuwe grondexploitatie;
- Een structuurvisie en MER (raadsbesluit 23 januari j.l.), die de basis vormt voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van het gebied.

In 2019 is gestart met de planontwikkeling voor de eerste bouwvelden: Mauritskazerne (voorgebouw als bedrijfsverzamelgebouw), Ketelhuis, bouwveld N (wonen) en bouwveld C (kantoren/bedrijven). Het gebied is in 2019 voor een groot deel vrijgemaakt van niet gesprongen explosieven (NGE). In het verlengde van het NGE-onderzoek wordt gewerkt aan het verbeteren van de veiligheid en uitstraling van het gebied.

<i>Grondexploitatie</i>		nominale bedragen x € 1 miljoen	
Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	33,3	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	4,7
Nog te maken kosten	44,7	Nog te realiseren opbrengsten	54,9
Totaal	75,0		59,0
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-17,5*		

* = opgenomen in voorziening negatieve plannen

Herstructurering sociaal domein

In deze paragraaf gaan we in op de impact van de we de decentralisatie van taken op gebied van jeugd, participatie en zorg per 1 januari 2015 en de daaruit voortkomende transformatieopgave.

De opgave en ontwikkelingen

Na een transitieperiode waarin de nieuwe taken zijn geïmplementeerd, zagen we de kosten stijgen en vraagt de transformatie veel inspanning. In het Bestuursakkoord 2018-2022 is een duurzaam financieel perspectief als kader mee gegeven. In de Programmabegroting 2019-2022 is besloten om in 2019 € 2,3 miljoen minder uit te geven aan het sociaal domein oplopend tot € 6,5 miljoen in 2021 (ombuigingen 1.0).

Met de Perspectiefnota 2020-2023 zijn aanvullende ombuigingen besloten van € 0,56 miljoen in 2020 oplopend tot € 4,5 miljoen in 2023. Deze ombuiging van € 4,5 miljoen is het netto bedrag waarin de investeringen in versterken sociale basis en versterken regie (2 miljoen) reeds in zijn verwerkt.

Als richtlijn voor de transformatie en het maatregelenpakket heeft onze gemeente zes leidende principes opgesteld. De leidende principes 'niemand is normaal' en 'informele ondersteuning is duurzaam' vatten onze visie ten aanzien van het sociaal domein samen. In deze principes ligt besloten dat incidenten en moeilijkheden inherent zijn aan ons bestaan en in de meeste gevallen heel goed opgevangen kunnen worden door het eigen netwerk. Dat willen wij stimuleren. Uiteraard zijn er ook situaties waarin professionele steun wel nodig is. De ondersteuning die wij dan bieden is naast kwalitatief sterk efficiënt en gericht op zelfstandig functioneren en zorgt ervoor dat basisvoorwaarden eerst op orde zijn. Dit alles regelen we door de regie bij onszelf te houden en als gemeente aan zet te zijn en te werken in partnerschappen met aanbieders die onze visie onderschrijven. Middels de memo voortgang ombuigingen van maart 2020 bent u geïnformeerd over de voortgang van de maatregelen. Eventuele financiële consequenties zullen bij de perspectiefnota 2021-2024 worden betrokken.

Uitvoeringsplan transformatie

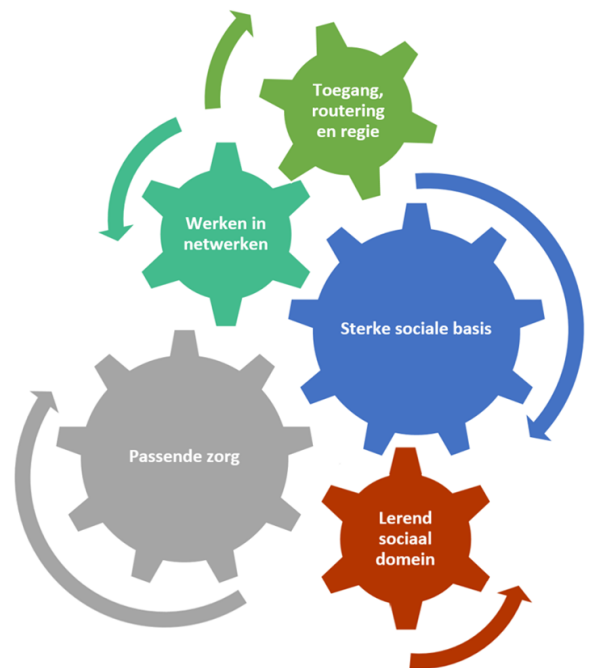
De transformatie opgave in het sociaal domein is complex en kent vele afhankelijkheden. Om te zorgen voor focus en samenhang in de uitvoering is een 'uitvoeringsplan transformatie' opgesteld. In dit plan beschrijven we hoe we door verschillende acties een (verdere) impuls geven aan het vormgeven van de transformatie in het sociaal domein, binnen de financiële kaders en volgend op de leidende principes en het beleidsplan jeugd. Het plan is gericht op de opgave om:

- Te stimuleren dat inwoners problemen of vraagstukken zelf of onderling (sociale basis) het hoofd kunnen bieden.
- Kwalitatief goede ondersteuning / zorg te organiseren waar dit inwoners (zelf, onderling) niet (geheel) lukt en problemen dreigen te verergeren.
- De ondersteuning te richten op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

Om deze opgave voor de uitvoering en de organisatie verder vorm te geven hebben we in het plan vijf programmalijnen opgenomen namelijk:

1. Een sterke sociale basis.
2. Passende zorg en ondersteuning, gericht op zelfredzaamheid.
3. Toegang, routing en regie.
4. Werken in netwerken: samenwerking, sturing en bekostiging.
5. Een lerend sociaal domein.

De eerste twee lijnen zijn twee grote transformatiebewegingen. De overige drie lijnen zijn hieraan faciliterend - maar zéér belangrijk. De lijn 'toegang, routing en regie' is daarbij ook heel omvangrijk. De programmalijnen zijn niet strikt van elkaar te scheiden, ze zijn te zien als tandwielen die op elkaar inhaken en voor een werkend geheel zorgen.

Alliantie/ontwikkeltafel

Deze vijf programmalijnen zijn de knoppen waaraan we draaien voor transformatie. De leidende principes zijn ons kompas. Echter voor een succesvolle transformatie zijn we voor een belangrijk deel afhankelijk van onze partners. Begin 2020 willen we met een aantal kernpartners in het sociaal domein een alliantie vormen die zich er aan committeert om deze sociaal domein brede transformatie te realiseren. Dit betekent ook dat de alliantie bestaat uit partijen die de breedte van het sociaal domein vertegenwoordigen. Zowel vanuit de domeinen Wmo, Jeugd en Participatie als sociale basis en wellicht (op thema) onderwijs en huisartsen.

Fonds impuls sociaal domein

Middels het besluit 'Versterken Kracht van Ede' is eind 2016 voor de transformatie een impuls sociaal domein ter grootte van € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor activiteiten gericht op transformatie. Aan deze reserve zijn extra middelen toegevoegd. Het gaat om de tijdelijke rijksmiddelen die we als jeugdregio Foodvalley hebben ontvangen op basis van het regionaal transformatieplan (circa € 0,6 miljoen voor Ede) en om de reservering versterken sociale basis € 345.000 in 2020 en € 500.000 structureel vanaf 2021.

De afgelopen jaren is inzet gericht op het doorontwikkeling van laagdrempelige ontmoetingsplekken, doorontwikkeling van respijtzorg, sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, pilot Ede-West en een integrale aanpak jeugdigen 18-/18+. Gezien de ontwikkeling en inhoudelijke aanscherping (formuleren van leidende principes) was er de afgelopen jaren sprake van temporisatie waardoor op 1-1-2020 nog circa € 740.000 beschikbaar is voor een impuls op de transformatie in de komende jaren. Van de ontvangen jeugdtransformatie middelen is nog circa € 500.000 beschikbaar. Als gevolg van de reservering onvoorzien versterken sociale basis is in 2020 € 345.000 toegevoegd oplopend tot € 500.000 structureel vanaf 2021. Deze middelen zullen in 2020 ingezet worden voor de sociale basis als overgangsjaar. In 2020 is er sprake van een forse stijging van kosten bij aanbieders door nieuwe CAO's Sociaal Werk en Jeugdzorg en vervalt incidenteel geld (€ 0,5 miljoen). Op basis van de uitkomsten van het actieprogramma "Versterken sociale basis" zal ingezet worden op een duurzame koers waarbij we de inzet van nieuwe instrumenten verkennen en de inzet van bestaande voorzieningen evalueren. Op basis van het huidige financiële kader betekent dit ook dat er ingezet zal worden op her alloceren van middelen.

Mijlpalen

1. Implementeren vastgestelde ombuigingen en transformatieopgave.
2. Lobby rijk.
3. Duurzaam financieel perspectief in 2021.

Risico's

Het bijsturen gaat niet met één druk op de knop. Het sociaal domein is complex, de context is complex, we werken op verschillende niveaus (bovenregionaal, regionaal en lokaal), er zijn diverse actoren en spelers en oorzaak en gevolg zijn vaak lastig te bepalen. Belangrijk gegeven is ook dat we de toegang tot zorg niet volledig in eigen hand hebben (een groot deel van de toegang tot jeugdzorg verloopt via huisartsen).

Grote systeemveranderingen doorlopen nooit een geplande route. Dit maakt dat rekening wordt gehouden met een grotere bandbreedte van de risico inschatting. Ook de effecten van vergrijzing, langer thuis wonen, aanzuigende werking door invoering abonnementstarief Wmo en autonome ontwikkelingen jeugdzorg vergroten dit risico.

Het risico op verdeel effecten op de rijksinkomsten is nog steeds actueel. Voor Jeugd wordt een wijziging 'woonplaatsbeginsel' voorbereid en voor Wmo wordt door-decentraliseren van centrum-gemeentelijke middelen voorbereid. Ook op de middelen die in 2019 van de integratie uitkering sociaal domein zijn overgeheveld naar de algemene uitkering wordt een herijking voorbereid. De verdeel effecten op dit laatste onderdeel worden betrokken bij het concernbrede meerjarenperspectief.

Top 3 risico's

Risico	Gevolg	Beheersmaatregel
Meer zorguitgaven dan zorgbudget	Wachlijsten of budgetoverschrijding	• Tussentijds volgen van productie en bijsturen. • Flexibiliteit in contracten. • Sturing aan de poort. • Versteving nuldlijn. • Inzetten op urgentie. • Adequate ICT-ondersteuning ten behoeve van rapportage en monitoring. • Beleidsaanpassingen voorstellen en uitvoeren indien gewenst
Lagere inkomsten vanuit Rijk door herijking verdeelmodellen	Minder middelen voor zorg beschikbaar	• Lobby aan de voorkant van het proces om nadelige effecten te beperken. • Sturing aan de poort. • Versteving nuldlijn. • Inzetten op urgentie.
Risico-regelreflex als respons op incidenten	Verlamming van innovatiekracht	Gedragslijn is ongeschreven regel, waarmee voorkomen wordt, dat wordt gevraagd om zware regelgeving ten behoeve van bijvoorbeeld preventie.

5 Jaarrekening

5.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

- De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel een andere vermelding is gemaakt.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.
- Immateriële vaste activa
Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.
- Materiële vaste activa
De materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, zijnde de aanschafwaarde, verminderd met ontvangsten van derden en afschrijvingen. De salariskosten die direct aan een actief zijn toe te rekenen worden geactiveerd. De afschrijvingen vinden plaats volgens de annuïtaire en lineaire methode en zijn gebaseerd op de door de raad vastgestelde afschrijvingstermijnen (zie de tabel Afschrijvingstermijnen in deze paragraaf). Voor in erfpacht uitgegeven gronden is de uitgifteprijs minimaal gelijk aan de eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde, is verkrijgingsprijs. Eventuele afkoopsommen (contante waarde van de jaarlijkse canon) voor eeuwigdurende erfpachtcontracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vallen naar rato van de afkoopperiode vrij te gunste van het resultaat. Bij de waardering van de vaste activa met economisch nut wordt rekening gehouden met waardevermindering, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Indien sprake is van een naar verwachting duurzaam lagere marktwaarde ten opzichte van de boekwaarde, wordt dus een duurzame waardevermindering verantwoord.
- Financiële vaste activa
De onder de financiële vaste activa vermelde, aan derden verstrekte, leningen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Indien de marktwaarde van de betreffende deelnemingen onder de verkrijgingsprijs ligt, wordt bij de waardering uitgegaan van de (lagere) marktwaarde.
- Voorraden
De voorraad gereed product en handelsgoederen is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs/ vervaardigingsprijs. De onderhanden werken worden gewaardeerd tegen kostprijs en verminderd met de opbrengsten uit gronduitgifte, van derden ontvangen bijdragen en subsidies. De kostprijs bestaat uit directe kosten en eventueel de aan het werk toe te rekenen indirecte kosten en rente. Tussentijdse winsten worden genomen volgens het realisatiebeginsel. De techniek die hiervoor toegepast wordt is de 'percentage of completion (POC) methode (percentage gerealiseerde kosten x percentage gerealiseerde opbrengsten x geraamde winst). Van de geraamde winst worden eerst de risico's in mindering gebracht. Voor verwachte negatieve resultaten op projecten wordt een voorziening getroffen. Indien de lasten van

een project hoger zijn dan de baten per balansdatum, wordt de getroffen voorziening als waardecorrectie verantwoord onder de post voorraden. Tevens worden alle in exploitatie genomen bouwgronden hierop verantwoord.

- Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Vorderingen worden tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd onder vermindering van de desbetreffende voorziening dubieuze debiteuren.
- Overlopende activa
De posten worden verantwoord tegen nominale waarde. Het betreft bedragen die betrekking hebben op de jaren volgend op dit verantwoordingsjaar, maar al in dit verantwoordingsjaar of de jaren daarvoor zijn voldaan; nog te ontvangen bedragen voor de jaren tot en met dit verantwoordingsjaar en overige overlopende activa.
- Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves evenals het gerealiseerd resultaat.
- Voorzieningen
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de betrokken verplichting casu quo het voorzienbare verlies, tenzij bij de voorziening anders is aangegeven. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen.
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
De schulden, voornamelijk onderhandse leningen van banken, zijn gewaardeerd tegen het geleende bedrag minus de betaalde aflossingen.
- Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De vlottende schulden, banksaldi en overige schulden worden tegen de nominale waarde gewaardeerd.
- Overlopende passiva
De posten worden verantwoord tegen de nominale waarde. Het betreft bedragen die betrekking hebben op de jaren volgend op dit verantwoordingsjaar, maar al in dit verantwoordingsjaar of de jaren daarvoor zijn ontvangen; nog te betalen bedragen voor de jaren tot en met dit verantwoordingsjaar en overige overlopende passiva.

Tabel Afschrijvingstermijnen

Soort investering	Categorie	Methode	Afschrijvings- termijn (in jaar)
Materiële vaste activa			
<u>Gronden en Terreinen</u>			
Gronden - Aanschaf	EN	geen	-
<u>Woonruimten</u>			
Woning – Nieuwbouw/restauratie	EN	Annuïtair	40
Woning – Renovatie/aanpassing	EN	Annuïtair	20
Woonwagen - Aanschaf	EN	Annuïtair	20
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
Bedrijfsgebouw – Nieuwbouw/restauratie	EN	Annuïtair	40
Bedrijfsgebouw – Renovatie/aanpassing	EN	Annuïtair	20
Bedrijfsgebouw – Renovatie/aanpassing scholen	EN	Annuïtair	30
Tijdelijke bouwwerk - Aanschaf	EN	Annuïtair	15
Aula's begraafplaatsen - Nieuwbouw/restauratie	ENH	Annuïtair	40
Aula's begraafplaatsen - Renovatie/aanpassing	ENH	Annuïtair	20

<u>Grond- weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Standplaats Woonwagen - aanleg	EN	Annuïtair	40
Civieltechnische werken algemeen	MN	Lineair	40
Herinrichting OR (straat, fiets & voetpad, parkeer & busstrook) – aanleg	MN	Lineair	40
Kunstwerken (rotonde, viaduct, geluidsscherm) - aanleg	MN	Lineair	20
Plantsoen, vijver, park - aanleg	MN	Lineair	20
Bomen	MN	Lineair	40
Verharden wegen / zandwegen	MN	Lineair	10
Verkeersregelinstallaties	MN	Lineair	15
Abri's - aanleg	MN	Lineair	15
Sportpark en sportvelden - aanleg	EN	Annuïtair	40
Openbare verlichting – Lantaarnpalen, Lichtmasten	MN	Lineair	40
Openbare verlichting - Armaturen	MN	Lineair	20
Speelterrein - aanleg	MN	Lineair	10
Kunstgrasveld – aanleg toplaag	EN	Annuïtair	10
Kunstgrasveld – aanleg onder- en middenlaag	EN	Annuïtair	20
Overstortbak in beton	ENH	Lineair	80
Riolering (Vervanging)	ENH	Lineair	60
Leidingen (PE en PVC)	ENH	Lineair	60
Overige bouwkundige onderdelen riolering	ENH	Lineair	60
Riolering (relining)	ENH	Lineair	50
IBA (PVC tank)	ENH	Lineair	50
Stalen rand uitlaat	ENH	Lineair	40
Overstortbak in asfalt	ENH	Lineair	30
Signalering	ENH	Lineair	30
Voeding	ENH	Lineair	30
Elektro-mechanisch (pomp)	ENH	Lineair	20
Elektronica (besturing)	ENH	Lineair	10
Grondwerken begraafplaatsen	ENH	Lineair	20
<u>Vervoermiddelen</u>			
Vervoermiddel Specifiek (vrachtwagen)	EN	Annuïtair	15
Vervoermiddel Niet-specifiek (personenauto, bedrijfswagen)	EN	Annuïtair	7
Vervoermiddel Overig (veegwagen, zoutstrooier, trekker, heftruck, fiets)	EN	Annuïtair	5
Elektrische vervoersmiddelen niet-specifiek	EN	Annuïtair	5
<u>Machines, apparaten en installaties</u>			
Zwembadinstallatie – aanleg	EN	Annuïtair	20
Gebruiksspecifieke installatie – aanleg	EN	Annuïtair	20
Technische installatie (telefooninstallatie, geluidsinstallatie postregistratie, klantvolgsysteem)	EN	Annuïtair	10
Technische Apparaten (kopieer- & keukenapparatuur stem- & frankeermachine)	EN	Annuïtair	10
Grootschalige basiskaart Ede/Nederland	EN	Annuïtair	10
Materieel gemeentewerken (houtversnipperaar, maai- & snijmachine)	EN	Annuïtair	10
Apparatuur betaald parkeren	EN	Annuïtair	7
Automatiseringsapparatuur (Computerhardware, printers)	EN	Annuïtair	5
Mobiele telefoons, laptops, tablet (geavanceerd)	EN	Annuïtair	4
Mobiele telefoons, laptops, tablet (eenvoudig)	EN	Annuïtair	3
<u>Overige materiële vaste activa</u>			
Inrichting en inventaris sport - aanschaf	EN	Annuïtair	20
Inrichting en inventaris onderwijs – aanschaf	EN	Annuïtair	20
Inventaris/Meubilair - aanschaf	EN	Annuïtair	10

Vloerbedekking	EN	Annuitair	10
Software	EN	Annuitair	5
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	MN	Lineair	RB*
Overig Landschapsbeheer	MN	Lineair	25
Minicontainers en ondergrondse containers (Afval)	ENH	Lineair	15
Immateriële vaste activa			
Kosten onderzoek en ontwikkeling	EN	Annuitair	5
Bijdrage in activa van derden	EN	Lineair	-

* RB=raadsbesluit

MN Maatschappelijk nut

EN Economisch nut

ENH Economisch nut heffingen

5.2 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.2.1 Baten en lasten per programma

bedragen x € 1.000

Programma	Rekening 2018	Primitief 2019	Actueel 2019	Rekening 2019	Verschil
01 Maatschappelijke voorzieningen					
Lasten	22.005 N	23.119 N	23.727 N	22.047 N	1.680 V
Baten	438 V	410 V	428 V	534 V	106 V
Saldo	21.567 N	22.708 N	23.299 N	21.513 N	1.786 V
Storting reserves	274 N	272 N	304 N	304 N	0 N
Onttrekking reserves	1.700 V	1.450 V	2.516 V	720 V	1.796 N
Saldo resultaat	20.140 N	21.530 N	21.087 N	21.097 N	9 N
02 Preventieve ondersteuning					
Lasten	28.540 N	26.625 N	29.058 N	27.376 N	1.682 V
Baten	4.486 V	3.004 V	4.212 V	4.165 V	47 N
Saldo	24.054 N	23.621 N	24.845 N	23.211 N	1.635 V
Storting reserves	350 N	211 N	227 N	305 N	78 N
Onttrekking reserves	1.084 V	598 V	740 V	762 V	22 V
Saldo resultaat	23.319 N	23.234 N	24.331 N	22.753 N	1.578 V
03 Individuele ondersteuning					
Lasten	138.539 N	119.802 N	139.157 N	138.041 N	1.116 V
Baten	33.551 V	27.533 V	27.998 V	27.666 V	332 N
Saldo	104.988 N	92.269 N	111.159 N	110.374 N	785 V
Storting reserves	692 N	1.534 N	2.538 N	1.725 N	813 V
Onttrekking reserves	2.195 V	1.090 V	5.063 V	3.815 V	1.248 N
Saldo resultaat	103.485 N	92.714 N	108.634 N	108.285 N	349 V
04 Economie en Mobiliteit					
Lasten	29.740 N	21.735 N	28.962 N	19.526 N	9.436 V
Baten	30.336 V	18.212 V	21.449 V	13.858 V	7.590 N
Saldo	597 V	3.524 N	7.513 N	5.668 N	1.845 V
Storting reserves	108 N	108 N	8 N	139 N	131 N
Onttrekking reserves	2.250 V	354 V	5.154 V	4.524 V	630 N
Saldo resultaat	2.738 V	3.278 N	2.368 N	1.282 N	1.085 V

05 Ruimtelijke ontwikkeling					
Lasten	70.830 N	87.608 N	88.416 N	55.806 N	32.610 V
Baten	60.622 V	76.693 V	69.625 V	44.812 V	24.813 N
Saldo	10.209 N	10.914 N	18.791 N	10.993 N	7.798 V
Storting reserves	5.484 N	17.487 N	9.501 N	3.456 N	6.045 V
Onttrekking reserves	6.410 V	20.260 V	18.917 V	6.248 V	12.669 N
Saldo resultaat	9.282 N	8.141 N	9.375 N	8.201 N	1.174 V
06 Veiligheid					
Lasten	11.798 N	11.221 N	12.700 N	11.179 N	1.521 V
Baten	1.769 V	1.226 V	2.416 V	2.019 V	397 N
Saldo	10.029 N	9.995 N	10.284 N	9.160 N	1.124 V
Storting reserves	67 N	56 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserves	45 V	13 N	182 V	30 V	152 N
Saldo resultaat	10.051 N	10.064 N	10.102 N	9.130 N	972 V
07 Kwaliteit leefomgeving					
Lasten	33.061 N	32.489 N	33.876 N	33.820 N	56 V
Baten	15.089 V	13.683 V	13.772 V	14.703 V	931 V
Saldo	17.973 N	18.806 N	20.104 N	19.117 N	987 V
Storting reserves	3.235 N	1.909 N	1.811 N	1.790 N	21 V
Onttrekking reserves	1.754 V	1.132 V	2.984 V	1.418 V	1.566 N
Saldo resultaat	19.453 N	19.583 N	18.931 N	19.490 N	559 N
08 Bestuur en Organisatie					
Lasten	57.299 N	51.987 N	55.593 N	59.884 N	4.291 N
Baten	238.156 V	238.066 V	245.666 V	257.060 V	11.395 V
Saldo	180.857 V	186.079 V	190.073 V	197.176 V	7.104 V
Storting reserves	33.052 N	20.260 N	16.688 N	21.362 N	4.674 N
Onttrekking reserves	35.189 V	12.725 V	21.443 V	24.090 V	2.646 V
Saldo resultaat	182.994 V	178.544 V	194.828 V	199.903 V	5.076 V
Totaal					
Lasten	391.811 N	374.586 N	411.489 N	367.678 N	43.810 V
Baten	384.446 V	378.827 V	385.565 V	364.819 V	20.746 N
Saldo	7.365 N	4.241 V	25.923 N	2.860 N	23.064 V
Storting reserves	43.263 N	41.837 N	31.077 N	29.081 N	1.995 V
Onttrekking reserves	50.628 V	37.596 V	57.000 V	41.607 V	15.393 N
Saldo resultaat	0 V	0 V	0 V	9.666 V	9.666 V

5.2.2 Analyse van de verschillen tussen de actuele begroting en de realisatie

Alle financiële mutaties waaruit de exploitatierekening is opgebouwd zijn verantwoord op een van de acht programma's waaruit de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) is opgebouwd. De verantwoording per programma sluit duidelijk zichtbaar en duidelijk afgebakend af met het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'. De onderdelen beginnen met een financieel overzicht dat aansluit met de resultatenrekening die in de vorige paragraaf is opgenomen. De toelichtingen op de financiële overzichten zijn de analyses van de verschillen tussen de actuele begroting en de realisatie.

5.2.3 Aanwending van het budget onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen		bedragen x € 1.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2019	Begroting	Realisatie
Algemene uitkering	192.830	199.447
Bespaarde rente	3.728	3.728
Onvoorzien	100	55
Dividend BNG	299	309
Dividend ACV	260	285
OZB	24.638	24.666
Hondenbelasting	356	351
Toeristenbelasting	896	919
Forensenbelasting	740	744
Totaal	223.847	230.504

De budgetten die worden gerekend tot de algemene dekkingsmiddelen zijn onderdeel van het programma Bestuur en Organisatie. In de paragraaf Lokale Heffingen leest u meer over de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingen.

5.2.4 Overhead

		bedragen x € 1.000
Omschrijving	Begroting	Realisatie
Personeel	18.665	19.669
Secundaire personeelskosten	2.639	2.060
Automatisering	4.850	4.433
Huisvesting	4.918	4.667
Profitcenters	137	80
Overig	576	513
Totaal overhead	31.785	31.422
Dekking via doorbelasting aan grondexploitaties en investeringswerken	-3.981	-3.168
Netto overhead	27.804	28.254

De post personeel wordt gevormd door de primaire personeelslasten, namelijk de salarissen van het personeel van de ondersteunende afdelingen (zoals Personeelszaken, Bedrijfsadministraties en Financiën) en de salarissen van de leidinggevenden.

5.2.5 Vennootschapsbelasting

Lokale overheden vallen vanaf 2016 onder de Wet op de Vennootschapsbelasting (VPB). Elk jaar wordt geïnventariseerd welke activiteiten onder het VPB-regime vallen. In 2016, 2017 en 2018 zijn de activiteiten van de gemeente (inclusief Grondzaken) als niet VPB-plichtig bestempeld. Over de jaren 2016 en 2017 is er een nul aangifte gedaan. Het zij bekend dat de belastingdienst landelijk een aantal standpunten inneemt, waardoor een definitief akkoord op de aangifte nog op zich laat wachten. Een van de onderwerpen waarover de meningen van de gemeente en de belastingdienst verschillen betreft de reclame opbrengsten. De inventarisatie voor 2019 wordt binnenkort uitgezet en de aangifte 2018 zal ingediend worden.

5.2.6 Incidentele baten en lasten

Het jaarrekeningresultaat bestaat deels uit incidentele lasten en baten. Wij beschouwen een last of baat als incidenteel als deze zich niet vaker dan eens per vijf jaar voordoet en niet valt onder een structurele begrotingspost. Wij hanteren voor de omvang van de bedragen een minimum van € 50.000, waarbij vermelding

in de 3^e W-vraag een vereiste is. Een toelichting op deze posten heeft u al kunnen lezen in hoofdstuk 2 Programmaverantwoording.

Incidentele lasten en baten 2019		bedragen x € 1.000	
Programma	Omschrijving	Begroting	Rekening
	Incidentele lasten		
1	Governance Sportservice Ede	0	50
1	Proeftuin	166	163
1	Capaciteit Archeologie, Ecologie en Monumentenzorg	21	21
1	Leerlingzaken	75	75
1	Radicalisering scholen	45	45
1	Cultuurfonds	90	90
1	Scenariokeuze integraal erfgoedbeleid	107	107
1	Culturele invulling Frisokazerne	-175	-175
1	Vrijval ontwikkelreserve cultuur	-250	-250
2	BWD-huizen	70	0
2	Lokale teams	200	0
2	Zware casuïstiek 3d	700	700
2	Sociaal Interventie Team	499	499
2	Malkander	215	215
3	Reserveren taakmutatie Schulden en armoede	111	111
3	Bijstand	1.000	278
3	Aanvullend inkomen	100	175
4	Regiodeal	0	230
4	Arbeidsmarktbeleid - aanvullende beleidsimpuls	230	230
4	Vliegroutes	50	50
5	Regie op de ondergrond	50	0
5	Onderzoek autotunnel Kerkweg	0	70
5	Implementatie Omgevingswet	115	0
5	Handhaving permanente bewoning	150	150
5	Stadsvisie, uitvoeringsagenda	25	25
5	Uitvoeringsprogramma Recreatie en toerisme	250	250
7	Vervangingskrediet openbare ruimte	27	27
7	Groene woonwijken - Operatie steenbreek	80	80
7	Japanse Duizendknoop	210	240
7	Actualiseren Bais in beeld	50	50
8	Precario - toevoeging investeringsfonds	4.800	4.650
8	Precario - leges paspoorten en ID-kaarten	1.500	1.500
8	Precario - uitvoeringskosten	20	20
8	Precario - teruggave Vitens	1.800	0
8	Versnelling implementatie BAG-WOZ	-20	-20
8	Ontwikkeling organisatie - basis verder op orde brengen	1.000	1.000
8	Ontwikkeling organisatie - kwaliteitsimpuls organisatie	1.000	1.000
8	Evenementen	312	295
8	Leges paspoorten en ID-kaarten	-1.500	-1.500
8	In verbinding	-300	-300
	Totaal incidentele lasten	12.823	10.151
	Incidentele baten		
1	Proeftuin	-258	-269
4	Resultaat grondzaken (onderdeel werken)	0	-1.416

5	Resultaat grondzaken (onderdeel wonen)	0	-1.310
6	Dierenasiel De Hof van Ede	0	-328
8	Aandelen verkoop ARN	0	-390
8	Algemene uitkering	0	-6.600
8	Precario - opbrengst	-8.120	-6.434
8	Taakmutatie Schulden en armoede	-111	-111
	Totaal incidentele baten	-8.489	-16.858
	Totaal	4.334	-6.707

Incidentele stortingen en onttrekkingen reserves bedragen x € 1.000

Programma	Storting reserves begroot	Storting reserves realisatie	Onttrekking reserves begroot	Onttrekking reserves realisatie
1	244	244	-2.441	-652
2	183	183	-61	-61
3	2.568	1.834	-4.338	-3.112
4	0	131	-50	0
5	8.563	2.412	-18.411	-6.234
6	0	0	-152	0
7	0	76	-1.804	-403
8	18.495	23.178	-27.787	-29.744
Totaal	30.053	28.058	-55.044	-40.206

5.2.7 Begrotingsrechtmatigheid

De begrotingsrechtmatigheid wordt gezien binnen het totaal van een programma. Volgens het Platform Rechtmatigheid behoeft alleen de lastenkant in de rechtmatigheidstoets voor het begrotingscriterium betrokken te worden. Het normenkader is daarop ingericht. Blijven de lasten binnen het totaal van het programma, dan zijn deze rechtmatig.

Uit het overzicht van gerealiseerde baten en lasten komt bij het programma Bestuur en Organisatie een overschrijding van de lasten naar voren. Deze passen binnen het bestaande beleid. Derhalve tellen ze niet als fout mee in het oordeel van de onafhankelijke accountant over de rechtmatigheid.

Programma Bestuur en Organisatie

Past binnen bestaande beleid: wettelijke plicht dan wel gecompenseerd door direct gerelateerde baten.

- De overschrijding op pensioenverplichting politieke ambtsdragers (€ 0,9 miljoen) betreft een wettelijke plicht om voorziening op voldoende niveau te brengen.
- Voor de volgende posten is sprake van een overschrijding waar tegenover direct gerelateerde baten staan:
 - o Gastheerschap Jeugd (€ 0,9 miljoen);
 - o Bestuurlijke samenwerking Gebiedsopgave Veluwe, Vitale Vakantieparken en Foodvalley (€ 1,8 miljoen);
 - o Samenwerkbedrijf (€ 0,9 miljoen).

5.2.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Bedragen x € 1	G.H. Hagelstein	J. van Delden	P.C.M. van Elteren
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	01/01-28/02	01/09-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.632,32	27.579,43	64.320,00
Beloningen betaalbaar op termijn	18.973,08	3.309,00	0,00
<i>Bezoldiging</i>	<i>127.605,40</i>	<i>30.888,43</i>	<i>64.320,00</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	194.000,00	31.358,90	64.843,84
(algemeen maximum heel jaar € 194.000)			
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
Bedragen x € 1	G.H. Hagelstein	J. van Delden	P.C.M. van Elteren
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-13/12	01/01-31/12	zie tabel 1b
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.224,60	119.562,80	
Beloningen betaalbaar op termijn	17.853,24	18.105,60	
<i>Bezoldiging</i>	<i>123.077,88</i>	<i>137.668,40</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Bedragen x € 1		P.C.M. van Elteren
Functiegegevens		Gemeentesecretaris
Kalenderjaar	2019	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	01/01-31/08	01/09-31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8	4
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	169.400	101.200
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	270.600	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja, in 2019 € 120	Ja, in 2018 € 120
Bezoldiging in de betreffende periode	128.280	75.120
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	203.400	
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

5.3 Balans en toelichting

Balans

In onderstaande tabel is de balans (activa en passiva) weergegeven.

Activa		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018	
Immateriële vaste activa	1.799	1.860	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.799	1.860	
Materiële vaste activa economisch nut	177.769	178.392	
Gronden en terreinen	28.187	30.243	
Bedrijfsgebouwen	122.873	120.912	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.480	9.343	
Vervoermiddelen	750	993	
Machines, apparaten en installaties	4.603	4.927	
Woonruimten	466	615	
Overige materiële activa	10.410	11.359	
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	12.111	12.526	
Bedrijfsgebouwen	497	344	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.617	7.900	
Overige materiële activa	3.997	4.282	
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	69.353	63.999	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	66.906	61.415	
Overige materiële activa	2.447	2.584	
Financiële vaste activa	76.526	83.279	
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.001	3.002	
Leningen aan woningbouwverenigingen	48.140	52.776	
Leningen aan overige verbonden partijen	11.502	12.735	
Overige langlopende leningen	13.883	14.766	
Totaal vaste activa	337.558	340.056	
Voorraden	71.582	80.847	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	71.375	80.615	
Gereed product en handelsgoederen	207	232	
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	11.126	21.044	
Vorderingen op openbare lichamen	1.848	558	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	10.764	
Overige vorderingen	9.278	9.722	
Liquide middelen	2.475	1.602	
Kasrekeningen	26	63	
Bankrekeningen	2.449	1.539	
Overlopende activa	30.203	39.066	
Nog te ontvangen bedragen van Europa	0	35	

Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	2.053	7.050
Nog te ontvangen bedragen overige overheidslichamen	15.946	18.376
Nog te ontvangen bedragen overig	6.829	8.217
Overige vooruitbetaalde bedragen	5.375	5.388
Totaal vlottende activa	115.386	142.559
Totaal Activa	452.944	482.615

De verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting wordt ingeschat als 'nihil', en is derhalve buiten de balansstelling gehouden.

Passiva

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018
Eigen vermogen	123.010	125.869
Algemene reserves	33.424	33.771
Bestemmingsreserves	79.920	87.023
Gerealiseerd resultaat	9.666	5.075
Voorzieningen	46.754	45.224
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.736	6.117
Ter egalisering van kosten	3.786	3.077
Voor middelen derden met gebonden bestemming.	0	0
Voor bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	36.232	36.030
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	182.789	217.924
Onderhandse leningen van banken	181.787	215.750
Door derden belegde gelden	436	446
Waarborgsommen	566	1728
Totaal vaste passiva	352.553	389.017
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar	25.703	19.586
Bankrekeningen	17.427	11.025
Rekening-courant verhoudingen niet financiële instellingen	3.226	3.026
Overige schulden	5.050	5.535
Overlopende passiva	74.688	74.012
Nog te betalen bedragen (verplichtingen)	26.277	29.656
Voorschotbedragen specifiek van Europese Unie	624	0
Voorschotbedragen specifiek van het Rijk	33.772	32.559
Voorschotbedragen ov. overheidslichamen	11.857	9.982
Voorschotbedragen specifiek overig	968	915
Overige vooruitontvangen bedragen	1.190	900
Totaal vlottende passiva	100.391	93.598
Totaal Passiva	452.944	482.615

Buiten de balansstelling is een bedrag van € 98 miljoen opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt. In het onderdeel 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen' van deze toelichting is dit verder uitgewerkt en van een toelichting voorzien.

Toelichting Activa

Vaste activa

Vaste activa worden onderscheiden in kapitaaluitgaven/-ontvangsten voor vaste activa van immateriële, materiële en financiële aard. Meer gedetailleerde informatie voor de vaste activa is te vinden in bijlage 2. Vanuit deze bijlage worden in onderstaande tabellen het verloop in de boekwaarden van de drie onderscheiden groepen vaste activa gedurende het verslagjaar en een nadere specificatie van iedere onderscheiden groep naar categorieën van de desbetreffende activa per balansdatum weergegeven.

Immateriële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2019
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.860	49	0	110	1.799
Totaal immateriële activa	1.860	49	0	110	1.799

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

In 2019 heeft de gemeente een bijdrage aan derden gedaan voor de renovatie van de hockeyvelden aan de Bosrand te Ede.

Materiële vaste activa

Verloopoverzicht materiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1- 1-2019	Investe- ringen	Des- investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	30.243	2.801	2.649	0	2	2.206	28.187
Bedrijfsgebouwen en woonruimten	121.871	6.195	178	3.893	159	0	123.836
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	78.658	15.256	26	3.167	5.718	0	85.003
Vervoermiddelen	993	132	210	165	0	0	750
Machines, apparaten en installaties	4.927	950	139	1.135	0	0	4.603
Overige materiële vaste activa	18.225	569	31	1.790	119	0	16.854
Totaal materiële activa	254.917	25.903	3.233	10.150	5.998	2.206	259.233

Gronden en terreinen

De overheveling van grond (ad € 2,8 miljoen) voor de uitbreiding van het bedrijventerrein in Harskamp is afgewaardeerd met € 2,2 miljoen daar de boekwaarde hoger was dan de marktwaarde waartegen de gronden mogen worden geactiveerd.

De verkoop van onroerend goed in 2019, namelijk grond in Kernhem Deel A in Ede, grond aan de Julianastraat in Lunteren en grond in het Oostelijk deelgebied in Wekerom (per saldo voor een bedrag van € 2,5 miljoen) is verwerkt als desinvestering op het onderdeel gronden en terreinen van de materiële activa.

De boekwaarde van de investeringen in gronden en terreinen per 31 december 2019 ad € 28,2 miljoen valt geheel in de categorie investeringen van economisch nut. Hiervan heeft € 810.000 betrekking op in erfpacht uitgegeven gronden.

Bedrijfsgebouwen en woonruimten

De belangrijkste vermeerderingen op het investeringsonderdeel bedrijfsgebouwen en woonruimten zijn de bouw van School met de Bijbel De Kraats (€ 1,3 miljoen), uitbreiding Pallas Athene College (€ 0,9 miljoen), revitalisering zwembad De Peppel en schoolgebouw Ederveen (beiden € 0,8 miljoen) en Enka onderwijshuisvesting (€ 0,7 miljoen).

De boekwaarde van de bedrijfsgebouwen en woonruimten per 31 december 2019 kent de volgende categorie-

indeling: van economisch nut € 123,3 miljoen en van economisch nut waarbij heffingen kunnen worden opgelegd € 497.000.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De volgende investeringen in (grote) projecten behorend tot het onderdeel grond-, weg-, en waterbouwkundige werken hebben in het verslagjaar plaatsgevonden: ontwikkeling van de Veluwe Poort Parklaan en Enka € 4,4 miljoen, aanleg c.q. vervanging van kunstgrasvelden op sportparken in Ede en Lunteren € 2,1 miljoen, herinrichting Grotestraat/Maandereind € 1,0 miljoen, investeringsplan Maanderbuurtweg/Koningstraat € 0,8 miljoen snelle fietsroutes Ede-Wageningen en Ede-Veenendaal € 0,7 miljoen.

De van derden verkregen bijdragen ad € 5,7 miljoen zijn als vermindering opgenomen en hebben voornamelijk betrekking op de ontwikkeling Veluwe Poort (€ 4,8 miljoen).

De boekwaarde van de investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken ad € 84,8 miljoen wordt opgedeeld in de categorie van economisch nut voor € 10,5 miljoen, economisch nut waarbij heffingen kunnen worden opgelegd voor € 7,6 miljoen en van maatschappelijk nut voor € 66,7 miljoen.

Vervoermiddelen

De kosten van de aanschaf c.q. de vervanging van bedrijfsauto's ad € 132.000 zijn geactiveerd en weergegeven in de kolom investeringen. De desinvesteringen hebben voor € 210.000 betrekking op de afstoting (inruil) van bedrijfsauto's.

Machines, apparaten en installaties

De grootste investeringen in de categorie machines, apparaten en installaties betreffen de gemaakte kosten op het gebied van de ICT-infrastructuur (thin clients en hardware platform) € 659.000.

Overige materiële vaste activa

Kosten voor de Edge Firewall (€ 110.000) en de integrale zoekmachine (€ 85.000) zijn de belangrijkste vermeerderingen.

De ontvangen concessievergoeding voor windturbines (bijdrage van derden) van € 119.000 is het belangrijkste onderdeel van de verminderings.

Per 31 december 2019 bedraagt de boekwaarde van de overige materiële vaste activa € 16,9 miljoen. Hiervan dient € 10,4 miljoen aangemerkt te worden als boekwaarde van investeringen van economisch nut, € 2,5 miljoen van maatschappelijk nut en € 4,0 miljoen van economisch nut waarbij heffingen kunnen worden opgelegd.

Financiële vaste activa

Verloopoverzicht financiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Investerings	Desinvesteringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.002	59	60	0	3.001
Leningen aan woningbouwverenigingen	52.776	0	0	4.636	48.140
Leningen aan overige verbonden partijen	12.735	10	0	1.243	11.502
Overige langlopende uitzettingen	14.766	5.123	6.006	0	13.883
Totaal financiële activa	83.279	5.192	6.066	5.879	76.526

Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen

In het verslagjaar heeft de gemeente aandelen gekocht van Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken en het aantal aandelen van de ACV-groep uitgebreid voor respectievelijk € 4.000 en € 55.000. De deelneming in de gemeenschappelijke regeling Regio De Vallei is afgelost (desinvestering € 60.000). Hiernaast bezit de

gemeente aandelen van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en de ACV-groep. De aandelen zijn tegen verkrijgingsprijs opgenomen.

Leningen aan woningbouwverenigingen

In 2019 heeft er voor vier leningen aan woningbouwverenigingen een extra aflossing plaatsgevonden voor een totaalbedrag van € 2,6 miljoen. De reguliere aflossingen bedragen € 2,0 miljoen.

Leningen aan overige verbonden partijen

Op de leningen aan overige partijen is € 1,2 miljoen afgelost, namelijk reguliere aflossingen € 620.000 en op het onderdeel hypothecaire langlopende leningen vervroegde aflossing voor € 623.000.

Overige langlopende uitzettingen

De stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) verstrekt in het kader van de SOE (Stedelijke Ontwikkeling Ede) duurzaamheids-, starters- en/of doorstroombeningen. Veelal zijn deze revolverend. Het totale fonds hiervoor is in 2019 aangevuld met € 1,3 miljoen (categorie stimuleringsrekening particulieren) en afgeroomd met € 2,3 miljoen (categorie startersfonds), terwijl er voor € 3,7 miljoen administratieve boekingen tussen de verschillende fondsrekeningen bij SVn hebben plaatsgevonden.

Toelichting Vlottende Activa

Voorraden

Verloopoverzicht voorraden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2019
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	132.540	20.645	29.965	123.220
Voorziening voor negatieve plannen	-/- 51.925	3.819	3.739	-/- 51.845
Gereed product en handelsgoederen	232	248	273	207
Totaal voorraden	80.847	24.712	33.977	71.582

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

De balanspost Onderhanden werk betreft alleen bouwgronden in exploitatie. In 2019 is deze balanspost verminderd met € 30 miljoen, grotendeels door verkoop van onroerende goederen (bouwterreinen en gebouwen), en vermeerderd met € 20,6 miljoen. De vermeerderingen hebben voornamelijk betrekking op: € 1,7 miljoen tussentijdse winstneming, € 3,6 miljoen rentetoevoeging en € 16,3 miljoen overige kosten. Voor een uitgebreide toelichting op de inkomsten en uitgaven betreffende de projecten in plan- en realisatiefase wordt verwezen naar het MPG 2020 dat als bijlage van deze jaarrekening is opgenomen. Het resumerende resultaat is in onderstaande tabel in beeld gebracht.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2019	Geraamde kosten 2020 e.v.	Geraamde opbr. 2020 e.v.	Eindwaarde	Contante waarde per 1-1-2020
Kraatsweg Ede	10	1	-	11	207	643	448	431
Bedrijventerrein De Vallei Bouwkavel	1.524	1.300	-2.824	-	-	-	-	-
Kazerneterreinen Algemeen	29.051	4.425	-10.989	22.487	30.428	40.577	-13.015	-12.228
Kazerneterreinen Maurits WFC	25.705	2.871	45	28.621	41.060	54.799	-22.546	-17.429
Valley Center	-1.131	333	2	-796	658	-11	158	149
BT A12	1.378	220	-6.133	-4.535	1.063	4.735	9.367	8.155
BT A12 - De Klomp	38.372	4.985	31	43.388	6.898	40.634	-15.044	-13.096
Soma terrein	2.451	962	5	3.419	2.754	5.154	-1.173	-1.106
Kernhem - Vlek B-Oost	-1.543	2.217	-3.008	-2.335	3.586	3.682	2.996	2.507
Kernhem vlek B-west	14.506	1.821	-4.830	11.497	21.355	36.596	3.367	2.817
Reehorsterweg - Noord	2.766	800	3	3.569	2.066	755	-5.146	-4.946

Bospoort - Ontw Paasberg en Aralter.	951	-951	-	-	-	-	-	-
Kop van de Parkweg	6.522	357	122	7.001	2.634	2.317	-8.071	-7.457
Kievitsmeent - West	290	89	-	379	599	2.132	1.177	1.066
Kernhem Meander	166	264	-598	-168	148	386	408	400
Bennekom - Kochlaan	1.668	144	-1.528	284	147	206	-235	-230
Lunteren - Hulakker	1.114	50	2	1.165	3.317	3.330	-1.306	-1.232
Harskamp - Uitbr. bedrijventerrein	2.780	-2.780	-	-	-	-	-	-
Harskamp - Smachtenburgerweg	2.183	543	-192	2.534	1.737	5.412	1.167	1.078
Harskamp - Kraatsweg	324	19	3	347	93	692	248	238
Wekerom - Oost deelgebied J	-	1.929	-60	1.868	2.293	3.402	-922	-803
Wekerom - West	1.451	142	3	1.596	1.035	1.204	-1.532	-1.472
Wekerom - Bedrijventerrein Het Laar	-755	712	4	-38	133	189	93	91
Otterlo -Dries, Weversteeg, Onderlangs	2.756	135	-	2.891	2.892	5.843	4	3
Afronding afgesloten plannen	-1.106	56	-23	-1.072	-	-	-	-
Totaal bouwgronden in exploitatie	131.434	20.645	-29.964	122.115	125.103	212.676	-49.559	-43.065

Gereed product en handelsgoederen

De balanspost gereed product en handelsgoederen omvat per 31 december 2019 alleen de op voorraad liggende magazijngoederen. Gedurende het jaar is deze voorraad gemuteerd door inkopen (vermeerdering van € 248.000) en afgiften van magazijngoederen (vermindering van € 273.000).

Voorziening voor negatieve plannen Grondzaken

In de paragraaf grondbeleid bij deze jaarrekening is een nadere toelichting gegeven op de ontwikkeling van de voorziening in aanloop naar de vaststelling van de negatieve plannen bij het MPG. De voorziening voor negatieve plannen ten behoeve van de afdeling Grondzaken is dienovereenkomstig gemuteerd. De toevoeging aan de voorziening (zie kolom vermeerdering) voor de inflatiecorrectie bedraagt € 1 miljoen, terwijl er voor € 2,7 miljoen overgeheveld is vanuit de reserve grondbedrijf (vastgesteld bij de Perspectiefnota 2020-2023). De onttrekkingen bedragen in totaal € 3,8 miljoen: afsluiten van het negatieve plan Bospoort- Ontw Paasberg en Aralterrein € 1 miljoen, € 0,5 miljoen overhevelen van negatief plan uitbreiding bedrijventerrein Harskamp naar de materiële vaste activa en vrijval van de voorziening vanwege een gunstige ontwikkeling van lopende negatieve plannen voor in totaal € 2,2 miljoen.

		bedragen x € 1.000
Mutaties voorziening negatieve plannen		
Beginstand voorziening 1-1-2019	51.925	
Bij te boeken rente 2019	1.039	
Bij te boeken Perspectiefnota 2020-2023	2.700	
Vrijval i.v.m. omzetting naar materiële vaste activa (MVA)	-/- 550	
Af te sluiten plannen in 2019	-/- 1.050	
		54.064
Mutaties		
Mutaties plannen Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	-/- 996	
Mutaties plannen Ruimtelijke ontwikkeling	-/- 1.223	
Totaal mutaties		-/- 2.219
Stand VNP 31-12-2019		51.845

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen.

Het saldo van deze vorderingen op de balans per 31 december 2019 bedraagt € 1,8 miljoen, gesplitst naar vorderingen op rijk/provincies/gemeenten € 1,7 miljoen en overig € 144.000. De toelichting op de voortgang en de invordering van deze vorderingen is meegenomen bij het onderdeel overige vorderingen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De gemeente is op grond van de Wet financiering decentrale overheden verplicht tot deelname aan het schatkistbankieren. Voor de gemeente betekent schatkistbankieren dat zij al haar overtollige middelen aanhoudt in de schatkist bij het ministerie van Financiën (zie ook de paragraaf Financieringen (Treasuryparagraaf)). Op 31 december 2019 heeft de gemeente geen overtollige middelen uitstaan op 's Rijks schatkistrekening.

Het drempelbedrag is het maximale bedrag dat de gemeente over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag houden. Door middel van een berekening dient aangegeven te worden of aan deze regel is voldaan. Uit onderstaande tabel blijkt dat er geen sprake is geweest van overschrijding van het drempelbedrag.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren bedragen x € 1.000

(1) Drempelbedrag verslagjaar 2019		3.120			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	103	209	79	434
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.017	2.911	3.041	2.686
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Overige vorderingen

De overige vorderingen worden onderscheiden in:

- Belastingdebiteuren (zoals opgelegde belastingkohieren WOZ en afvalstoffenheffing).
- Debiteuren Werk, Inkomen en Zorg (bijstandsuitkeringen).
- Overige debiteuren (zoals detacheringen en verkoop van onroerend goed).

Het saldo van de overige vorderingen ultimo 2019 bedraagt € 9,3 miljoen. In onderstaande tabellen en in de daarbij behorende toelichtingen wordt ook het saldo van de openstaande vorderingen openbare lichamen ad € 1,8 miljoen meegenomen, daar de administratieve verwerking en afwikkeling ervan deel uitmaken van hetzelfde debiteurenproces.

Overzicht overige vorderingen bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Belastingdebiteuren	1.691	1.673
Debiteuren Werk Inkomen en Zorg (WIZ)	6.548	5.906
Overige debiteuren	4.889	6.173
Voorziening dubieuze debiteuren	-/- 2.847	-/- 2.626
Totaal overige vorderingen (inclusief openbare lichamen)	10.281	11.126

Per categorie worden de overige vorderingen onderstaand toegelicht.

Belastingdebiteuren

Overzicht openstaande belastingdebiteuren bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Waarvan > 3 maanden open
Belastingjaar tot 2017	18	2
Belastingjaar 2017	94	77
Belastingjaar 2018	212	155
Belastingjaar 2019	1.349	373
Totaal belastingdebiteuren	1.673	607

De belastingdebiteuren hebben in tegenstelling tot de reguliere debiteuren de mogelijkheid hun vordering in termijnen te voldoen. Uit de tabel blijkt dat het grootste gedeelte van de openstand betrekking heeft op het belastingjaar 2019. Ten opzichte van 2018 is er een geringe daling te zien in de openstand. Voor vorderingen die langer dan een jaar open staan is er een voorziening gevormd, de zogeheten voorziening dubieuze belastingdebiteuren. De voorziening heeft ultimo 2019 een saldo van € 206.000.

Debiteuren Werk, Inkomen en Zorg

Openstaande debiteuren WIZ

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Terugvordering / Fraude	3.351	3.216
Onderhoudsbijdrage (verhaal van bijstand)	219	164
Leenbijstand	1.294	1.287
Maatregel en boete	82	80
Overigen (voorschot/rente/woonvoorziening)	276	266
Declaratie Rijk (m.n. Besluit bijstandverlening zelfstandigen)	1.326	893
Totaal debiteuren WIZ	6.548	5.906

Het economische risico van de WIZ-debiteuren, inclusief de onder de financiële activa verantwoorde vorderingen krediethypotheek ad € 332.000, ligt bij de gemeente en is geïndiceerd op 33%. Hiervoor is een voorziening dubieuze debiteuren WIZ gevormd. Per 31 december 2019 heeft de voorziening een saldo van € 2.089.000, waarvan € 111.000 betrekking heeft op de vorderingen krediethypotheek.

Overige debiteuren

In het navolgende verloopoverzicht wordt de openstand ultimo 2019 afgezet tegen de vergelijkbare cijfers uit de jaarrekening van een drietal voorgaande jaren. De openstand ultimo 2019 bedraagt € 6.173.000, onderscheiden in vorderingen van publiekrechtelijke aard voor € 772.000 en in vorderingen van privaatrechtelijke aard voor € 5.401.000. De voorziening dubieuze overige debiteuren heeft een saldo van € 442.000 per 31 december 2019.

Ouderdom openstaande vorderingen overige debiteuren

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Dagen					Totaal
	0 - 30	30 - 60	60 - 90	90 - 120	> 120	
Jaarrekening 2016	5.389	170	102	59	1.462	7.182
Jaarrekening 2017	8.782	94	141	5	1.247	10.269
Jaarrekening 2018	3.702	370	21	44	752	4.889
Jaarrekening 2019	5.432	33	70	24	614	6.173

In december 2019 is er aan overige debiteuren gefactureerd voor een bedrag van € 4,5 miljoen (2018: € 3,5 miljoen). Dit betreft voornamelijk incidentele vorderingen, waarvan de factureringen voor verkoop bouw kavels € 1,3 miljoen en voor detachering € 0,5 miljoen de grootste posten zijn. Per medio februari 2020 is in totaal € 4,1 miljoen ontvangen voor de op 31 december 2019 openstaande vorderingen.

Voorziening dubieuze vorderingen

Bij de drie categorieën overige vorderingen is reeds melding gemaakt van de stand van de desbetreffende voorziening. In de balans wordt de voorziening geëlimineerd op de balanspost overige vorderingen met uitzondering van het saldo van de voorziening dubieuze debiteuren WIZ onderdeel krediethypotheek. Het saldo van deze voorziening ad € 111.000 wordt geëlimineerd op de vaste activa, onderdeel financiële activa overige langlopende uitzettingen.

Samenvattend kan gesteld worden dat de totale voorziening dubieuze vorderingen gedurende het verslagjaar is

afgenomen met € 204.000 tot een boekwaarde van € 2.737.000 op 31 december 2019. Deze, per saldo een, afname heeft enerzijds betrekking op een toename door de herijking (lees stijging) van het percentage dubieus voor de debiteuren WIZ en anderzijds een afname voor de overige debiteuren door een veranderde systematiek voor de vastlegging van de dwangsommen.

Het verloop van de voorziening per categorie geeft een afname te zien van € 30.000 voor de belastingdebiteuren (van € 236.000 naar € 206.000), een toename voor de debiteuren WIZ van € 162.000, waarvan € 17.000 voor het onderdeel debiteuren krediethypotheek (van € 1.927.000 naar € 2.089.000, waarvan onderdeel krediethypotheek van € 94.000 naar € 111.000) en een afname voor de overige debiteuren van € 336.000 (van € 778.000 naar € 442.000).

Liquide middelen

Overzicht liquide middelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Kas	63	26
ABN-AMRO Bank	117	8
Bank Nederlandse Gemeenten	1.386	2.423
ING bank	36	18
Totaal liquide middelen	1.602	2.475

Overlopende activa

Overzicht overlopende activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Vooruitbetaalde bedragen	5.388	5.375
Nog te ontvangen bedragen	33.678	24.828
Totaal overlopende activa	39.066	30.203

Vooruitbetaalde bedragen

Het overgrote deel van de balanspost vooruitbetaalde bedragen, namelijk € 4,5 miljoen, wordt gevormd door de betaalde voorschotten op de subsidiëring 2020 voor het programma Cultuur.

Nog te ontvangen bedragen

De specificatie van nog te ontvangen bedragen vermeldt als belangrijkste posten: de van de belastingdienst te ontvangen aangifte BTW-compensatiefonds € 14.039.000 (2018: € 16.215.000), nog te ontvangen afvalstoffenheffing (in verband met diftar) € 2.200.000, nog te ontvangen Rijksbijdrage ruiming conventionele explosieven € 1.267.000, de nog te ontvangen rente voor geldleningen u.g. ad € 1.012.000 (2018: € 1.082.000) en een nog van ACV te ontvangen bijdrage afrekening afvalinzameling ad € 725.000 (2018: € nihil).

In de balanspost nog te ontvangen bedragen zit voor € 48.000 aan vorderingen faciliterend grondbeleid, bestaande uit 34 verschillende projecten. Voor 25 projecten met een totaalbedrag van € 25.000 is er sprake van een anterieure overeenkomst; daarmee vallen deze in de categorie 'verhaalbare kosten'. Dit zijn de zogeheten verhaalbare kosten die op basis van een overeenkomst op derden verhaald kunnen worden. Voor de overige 9 projecten, met een totaalbedrag van € 23.000, is de overeenkomst nog in bewerking. Er is wel sprake van verhaal, waardoor deze kosten vallen in de categorie 'nog te verrekenen kosten'.

Toelichting Passiva

Eigen vermogen

Verloopoverzicht eigen vermogen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Resultaat- bestemm. vorig boekjaar	Vermeer- deringen boekjaar	Verminderen boekjaar t.g.v. kapitaallasten activa	Overige vermin- deringen boekjaar	Rente boekjaar	Boekwaarde 3 1-12-2019
Algemene reserves	33.771	3.936	6.511	0	11.282	488	33.424
Bestemmingsreserves	3.306	0	0	0	30	0	3.276
Overige bestemmingsreserves	83.717	1.139	20.512	2.500	27.795	1.571	76.644
Gerealiseerd resultaat	5.075	-/- 5.075	9.666	0	0	0	9.666
Totaal eigen vermogen	125.869	0	36.689	2.500	39.107	2.059	123.010

Gedetailleerde informatie is weergegeven in het overzicht van reserves (bijlage 5.4.1) en in de programmaverantwoording (hoofdstuk 2).

Algemene reserves

De boekwaarde van de algemene reserves per 1 januari 2019 is door resultaatbestemming 2018 toegenomen met € 3.936.000. Gedurende het verslagjaar is de boekwaarde per saldo verminderd met € 4.283.000. De vermeerderingen hebben betrekking op de begrote toevoegingen ad € 6.999.000 (waarvan € 488.000 aan toegerekende rente); de verminderingen ad € 11.282.000 op de inzet van de diverse reserves voor dekking van de exploitatie. In de programmabladen wordt nader ingezoomd op de stortingen in en/of de onttrekkingen aan de reserves respectievelijk ten laste van en/of ten gunste van het desbetreffende programma.

Bestemmingsreserves

Alleen de egaliseringsreserve afval maakt onderdeel uit van de bestemmingsreserves. Het doel van deze reserve is het nivelleren van de ongewenste schommelingen in de afvaltarieven. Het product afval kent een negatief resultaat ad € 30.000, dat onttrokken is aan deze reserve.

Overige bestemmingsreserves

De resultaatbestemming 2018 geeft ook voor de overige bestemmingsreserves een 'correctie' op de boekwaarde 31 december 2018 te zien, namelijk een toename van € 1.139.000. In 2019 zijn de bestemmingsreserves vermeerderd met € 22.083.000 (waarvan € 1.571.000 rente) en verminderd met € 30.295.000 (waarvan € 2.500.000 als dekking voor kapitaallasten activa). Een nadere detaillering van de vermeerderingen en verminderingen is opgenomen in bijlage 5.4.1 Overzicht van reserves. Onderstaand worden de grootste vermeerderingen en verminderingen per reserve genoemd.

Grootste vermeerderingen overige bestemmingsreserves:

- Reserve investeringsfonds impuls Ede € 4.650.000
- Reserve bedrijfsmiddelen personeel € 4.039.000
- Reserve bedrijfsmiddelen automatisering € 2.628.000
- Reserve btw-compensatiefonds € 2.314.000
- Reserve Veluwe Poort - Parklaan € 1.264.000

Grootste verminderingen overige bestemmingsreserves:

- Reserve investeringsfonds impuls Ede € 4.816.000
- Reserve bedrijfsmiddelen personeel € 3.553.000
- Reserve bedrijfsmiddelen automatisering € 3.231.000
- Reserve Grondbedrijf € 2.700.000
- Reserve Veluwe Poort - Parklaan € 2.617.000
- Reserve btw-compensatiefonds € 2.053.000
- Reserve overlopende verplichtingen (resultaatbestemming 2018) € 1.643.000

Gerealiseerd resultaat

Het verschil tussen de baten en de lasten van de producten c.q. de programma's is het gerealiseerde resultaat. Het resultaat wordt gespecificeerd en nader toegelicht in hoofdstuk 3 financieel resultaat en resultaatbestemming.

Voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Vermeer- dering	Verminder- ing	Vrijval	Inflatie- rente	Boekwaarde 31-12-2019
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.117	1.268	245	404	0	6.736
Voorziening ter egalisering kosten	3.077	1.153	444	0	0	3.786
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	0	0	0	0	0	0
Voorziening voor bijdrage aan toekomstige vervangings-investeringen	36.030	5.192	5.620	0	630	36.232
Totaal voorzieningen	45.224	7.613	6.309	404	630	46.754

In 2019 is de boekwaarde van de voorzieningen toegenomen met € 1,5 miljoen. De voorzieningen zijn toegenomen met de in de exploitatiebegroting opgenomen dotaties en op de voorziening IGW rioolaanleg en –beheer is een inflatierente van € 630.000 bijgeboekt. Voornamelijk aan de genoemde voorziening IGW rioolaanleg en –beheer hebben onttrekkingen plaatsgevonden, die ten gunste van het product riolering op programma 7 zijn verwerkt. In bijlage 5.4.3 is gedetailleerde informatie van de voorzieningen weergegeven.

De belangrijkste vermeerderingen (bedrag = positief) en verminderingen (bedrag = negatief) per voorziening zijn:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:

- Voorziening wethouderspensioenen en uitkeringen € 1.205.000
- Voorziening liquidatie Permar (vrijval) € -/- 404.000

Voorzieningen ter egalisering van de kosten:

- Voorziening onderhoud gemeentelijk vastgoed (jaarlijkse dotatie) € 1.153.000
- Voorziening onderhoud gemeentelijk vastgoed (diverse panden onderhoud) € -/- 444.000

Voorzieningen voor de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen:

- Voorziening IGW rioolaanleg en –beheer (jaarlijkse dotatie) € 5.192.000
- Voorziening IGW rioolaanleg en –beheer (bijdrage investeringen) € -/- 5.620.000

Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar

De specificatie van de vaste schulden onderdeel onderhandse leningen van banken is te vinden in het als bijlage opgenomen overzicht van opgenomen geldleningen. De boekrente voor deze leningen bedraagt € 7,7 miljoen.

Verloopoverzicht vaste schulden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Vermeer- dering	Verminder- ing	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2019
Onderhandse leningen van banken	215.750	0	25.000	8.963	181.787
Door derden belegde gelden	446	35	45	0	436
Waarborgsommen	1.728	1.188	2.350	0	566
Totaal vaste schulden	217.924	1.223	27.395	8.963	182.789

Onderhandse leningen van banken

In 2019 liep een vijfjarige, aflossingsvrije lening og af van € 25 miljoen. Het in de tabel gepresenteerde

aflossingsbedrag ad € 9 miljoen heeft betrekking op de reguliere aflossingen van onderhands van banken opgenomen leningen.

Door derden belegde gelden

Het saldo per 31 december 2019 bestaat uit ontvangen gelden van derden voor een fonds voor verleende spaarhypotheek.

Waarborgsommen

Waarborgsommen worden (voornamelijk) door Grondzaken ingehouden op de aankopen en dienen als garantie voor de oplevering van de desbetreffende aankopen.

Toelichting Vlottende Passiva

Vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar

Overzicht vlottende schulden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Bankrekeningen	11.025	17.427
Rekening-courant verhoudingen niet fin. instellingen	3.026	3.226
Overige schulden	5.535	5.050
Totaal vlottende schulden	19.586	25.703

Bankrekeningen

Een aantal zogeheten nevenrekeningen bij de nv Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft ultimo 2019 een debetsaldo. Bij het bereiken van de kredietlimiet (circa € 20 miljoen) wordt pas overgegaan tot het sluiten van een kasgeldlening voor het gedeelte dat de limiet overstijgt. Aangezien er geen sprake is van overschrijding van de kredietlimiet en het rood staan heel 2019 goedkoper was, is er afgezien van het aantrekken van een kasgeldlening.

Rekening-courant verhoudingen niet financiële instellingen

De kasstromen van en voor het Knooppunt Jeugdregio FoodValley lopen via de administratie van de gemeente. Het saldo, in dit geval het liquiditeitsoverschot van het Knooppunt, bedraagt per 31 december 2019 € 3,2 miljoen.

Overige schulden

Onder de overige schulden zijn de ontvangen crediteurenfacturen verantwoord, waarvan de factuurdatum op 2019 staat en de levering van de goederen en/of diensten in 2019 heeft plaatsgevonden. De financiële afwikkeling van deze facturen met een totaal van € 2 miljoen (2018: € 2,4 miljoen) heeft plaatsgevonden op 2020. Verder zijn op de balanspost overige schulden de openstaande crediteuren WPI € 2,1 miljoen (2018: € 2,2 miljoen) en de inhoudingen (veelal aflossingen op aangegane schulden) op de uitkeringen van uitkeringsgerechtigden WIZ voor € 1 miljoen (2018: € 0,8 miljoen) verantwoord.

Vennootschapsbelasting

Lokale overheden vallen vanaf 2016 onder de Wet op de Vennootschapsbelasting (VPB). Elk jaar wordt geïnventariseerd welke activiteiten onder het VPB-regime vallen. In 2016, 2017 en 2018 zijn de activiteiten van de gemeente (inclusief Grondzaken) als niet VPB-plichtig bestempeld. Over de jaren 2016 en 2017 is er een nul aangifte gedaan. Het zij bekend dat de belastingdienst landelijk een aantal standpunten inneemt, waardoor een definitief akkoord op de aangifte nog op zich laat wachten. Een van de onderwerpen waarover de meningen van de gemeente en de belastingdienst verschillen betreft de reclame opbrengsten. De inventarisatie voor 2019 wordt binnenkort uitgezet en de aangifte 2018 zal ingediend worden.

Overlopende passiva

Overzicht overlopende passiva

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel	43.456	47.221
Overige vooruitontvangen bedragen	900	1.190
Te betalen rente	5.556	4.735
Nog te betalen bedragen	24.100	21.542
Totaal overlopende passiva	74.012	74.688

Voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel

Als voorfinanciering zijn van Europese en/of Nederlandse overheidslichamen uitkeringen ontvangen met een specifiek bestedingsdoel. De uitkeringen staan gespecificeerd naar bestedingsdoel in onderstaande tabel.

Voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2019
Ontwikkeling nieuw stadsdeel Veluwe Poort (Parklaan en Spoorzone)	41.208	2.460	0	43.668
Investeringsbijdragen (ISV3)	1.097	426	669	854
Maatschappelijke opvang	536	0	0	536
RMC gelden leerplicht	292	705	724	273
Onderwijsachterstandenbeleid	0	384	0	384
Vitale vakantieparken	0	31	0	31
Projecten arbeidsmarktbeleid	323	923	2	1.244
Stimulering sport (SPUK)	0	666	435	231
Totaal voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel	43.456	5.595	1.830	47.221

Overige vooruitontvangen bedragen

De balanspost overige vooruit ontvangen bedragen bestaat voornamelijk uit ontvangsten in 2019, die betrekking hebben op het boekjaar 2020. Deze ontvangsten zijn met name gerelateerd aan verkoopfacturen en vooruitontvangen bijdragen op grond van anterieure overeenkomsten bestemmingsplannen.

Te betalen rente

Door middel van een administratieve boeking wordt vanuit de rentomslag alle rente toegerekend aan het kalenderjaar 2019, zodat niet het betaalde rentebedrag maar de boekrente meegenomen wordt in het resultaat.

Nog te betalen bedragen

Nog te betalen bedragen zijn gebaseerd op in 2019 aangegane verplichtingen en geleverde prestaties, die in 2020 (en/of volgende jaren) zullen worden voldaan. De belangrijkste posten zijn:

- Afdracht loonheffing en premies salarissen december 2019 € 4.469.000
- Diverse uitkeringen Werk Inkomen en Zorg (onder andere WWB) € 3.330.000
- Eindafrekening aanneemsom afvalinzameling 2019 ACV € 1.657.000
- Afrekeningen ten behoeve van afsluiten plannen Grondzaken € 1.411.000

Toelichting Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente heeft per 31 december 2019 € 48 miljoen (2018: € 53 miljoen) uitgeleend aan de woningcorporaties Woonstede en Plicht Getrouw, waarvan € 9 miljoen (2018: € 12 miljoen) geborgd is via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit betekent dat de gemeente zelf rechtstreeks garant staat voor

€ 39 miljoen (2018: € 41 miljoen).

Het WSW is in 1983 opgericht met als doelstelling woningbouwcorporaties in Nederland van goedkope financiering te voorzien. In totaal is momenteel € 79,8 miljard aan leningen geborgd via het WSW. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de geldmiddelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van Rijk en gemeenten. Indien de geldmiddelen van de corporatie en de borgingsreserve van het WSW niet toereikend zijn, komt de achtervangpositie van het Rijk en de gemeente in beeld. Hierbij staan de gezamenlijke gemeenten voor 25% van het liquiditeitstekort garant. De overige 25% komt ten laste van de schade-gemeente(n). Het Rijk draagt de resterende 50% bij. De garantstelling houdt in dat het Rijk en de gemeenten op verzoek van het WSW renteloze leningen verstrekken. In totaal heeft het WSW op 31 december 2019 voor € 391 miljoen (31 december 2018: € 396 miljoen) aan leningen geborgd van in Ede gevestigde woningbouwcorporaties. De garantstelling van de gemeente is maximaal € 98 miljoen (25% van € 391 miljoen; 2018: € 99 miljoen, namelijk 25% van € 396 miljoen). Het oorspronkelijke bedrag van deze leningen bedraagt € 438 miljoen (2018: € 432 miljoen). Naast het bovengenoemde kent de gemeente geen andere borgstellingen.

Langlopende contractverplichtingen

Op jaarbasis bedragen de inkoopverplichtingen ruim € 175 miljoen. De grootste inkooppakketten zijn WMO en jeugdzorg, nieuwbouw en renovatie en aanleg en onderhoud wegennetwerk. Bij (meerjarige) inkoopcontracten kunnen, afhankelijk van het geraamde inkoopbedrag, de Europese aanbestedingsregels van toepassing zijn. Aan langlopende, voor de bedrijfsvoering van de gemeente essentieel zijnde, contractverplichtingen heeft de gemeente op balansdatum 31 december 2019 uitstaan, waarbij de bedragen het totaal van de contractperioden exclusief eventuele prijsindexering aangeven (tenzij anders vermeld):

• Tot januari 2029 huur gebouw De Doelen I	€ 7.644.000
• Tot september 2021 bouwkundig beheer/onderhoud maatschappelijk vastgoed	€ 3.514.000
• Voor onbepaalde tijd schoonmaak werkzaamheden (waarde per jaar)	€ 265.000
• Tot april 2021 huur en servicekosten gebouw Manenberg	€ 295.000
• Tot februari 2023 drankenautomaten en –voorziening	€ 142.000
• Tot juli 2024 implementatie/huur/beheer/onderhoud multifunctionele printers	€ 92.000
• Tot januari 2022 onderhoud beveiligingsinstallaties diverse panden	€ 88.000

Gebeurtenissen na balansdatum

Na het sluiten van de boeken, tijdens het opmaken van de programmarekening zijn we getroffen door de coronacrisis. De impact op de maatschappij en Ede is groot en nog niet te overzien. In paragraaf 3.4.

'Bestrijding coronacrisis' gaan we uitgebreider in op de wijze waarop onze organisatie omgaat met de crisis en waar we (financiële) impact verwachten.

5.4 Bijlagen bij de jaarrekening

Bijlage 1 - Overzicht van reserves

Progr.	Type reserve	I/S	Rente ja/nee	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2019	Resultaat-bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat-bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrijvings-bijdrage	Boekwaarde 31-12-2019
1	OBR	I	Nee	R430	Onderwijs - Huisvesting	1.917.568	0	1.917.568	0	0	-136.425	0	1.781.143
1	OBR	I	Nee	R440	Cultuur	460.183	0	460.183	0	56.887	-111.852	0	405.218
1	OBR	I	Ja	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	468.310	0	468.310	14.049	3.205	-250.000	0	235.564
1	OBR	I	Nee	R442	Kunstaankopen	380.024	0	380.024	0	50.000	-23.656	0	406.368
1	OBR	I	Nee	R443	Monumenten	217.245	0	217.245	0	120.000	-130.000	0	207.245
1	ERK	S	Ja	R647	Sporthal Ut Sporthuus	870.192	0	870.192	26.106	0	0	-47387	848.911
1	ERK	S	Ja	R660	Museum Oud Lunteren	33.825	0	33.825	1.015	0	0	-1629	33.211
1	ERK	S	Ja	R661	Kijk- en Luistermuseum	22.734	0	22.734	682	0	0	-2013	21.403
2	OBR	I	Nee	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.665.191	0	1.665.191	0	182.529	-60.901	0	1.786.819
3	OBR	I	Ja	R439	Legaat van Lagen	391.256	0	391.256	11.738	0	-5.600	0	397.394
3	OBR	I	Nee	R453	Inburgering	284.266	0	284.266	0	0	-284.266	0	0
3	OBR	I	Nee	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	2.046.594	0	2.046.594	0	172.000	-730.202	-0,01	1.488.392
3	OBR	I	Nee	R460	Maatschappelijke opvang	2.393.628	0	2.393.628	0	450.489	-348.414	0	2.495.703
3	OBR	I	Nee	R461	Vrouwenopvang/geweld in afh.relaties	337.133	0	337.133	0	122.000	-121.633	0	337.500
3	OBR	S	Nee	R462	Opvang Beschermd Wonen	3.354.560	-561.000	2.793.560	0	106.966	-760.000	0	2.140.526
3	OBR	I	Nee	R463	Fonds Impuls Sociaal Domein	915.517	0	915.517	0	970.403	-861.822	0	1.024.098
4	OBR	I	Nee	R411	Parkeren	118.174	0	118.174	0	130.616	0	0	248.790
4	ERK	S	Ja	R681	Kapitaallasten Verkeer	236.343	0	236.343	7.090	0	0	-13247	230.186
4	ERK	S	Ja	R682	Kapitaallasten Parkeren	133.509	0	133.509	4.005	0	0	-7518	129.996
5	BR	S	Nee	R300	Afval	3.306.557	0	3.306.557	0	0	-30.073	0	3.276.484
5	OBR	I	Ja	R470	Spoorzone Ede	13.398.219	0	13.398.219	401.947	375.668	-510.763	0	13.665.071
5	OBR	I	Ja	R471	Parklaan	3.905.183	0	3.905.183	117.155	1.263.553	-2.616.993	0	2.668.898
5	OBR	I	Nee	R475	Landschapsfonds	109.435	0	109.435	0	13.823	-65.000	0	58.258
5	OBR	I	Ja	R477	Starters- en doorstromers	2.242.535	0	2.242.535	67.276	122.944	-238.613	0	2.194.143
5	OBR	I	Nee	R480	Bodemsanering	334.212	0	334.212	0	50.000	-102.894	0	281.318
5	ERK	S	Ja	R680	Structuurvisie Buitengebied	257.915	0	257.915	7.737	65.000	0	0	330.652

5	ERK	S	Ja	R683	R&T route structuren	185.400	0	185.400	5.562	20.000	0	0	210.962
5	BRG	I	Nee	R700	Grondbedrijf	2.700.000	0	2.700.000	0	0	-2.700.000	0	0
6	OBR	I	Nee	R400	Overgangsrecht FLO	888.385	0	888.385	0	0	0	0	888.385
7	OBR	I	Nee	R416	Begraven	784.255	0	784.255	0	0	-212.573	0	571.682
7	OBR	I	Nee	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	2.617.582	0	2.617.582	0	76.000	-190.912	0	2.502.670
7	ERK	S	Ja	R605	Riolering buitengebied	7.267.798	0	7.267.798	218.034	0	0	-711961	6.773.871
8	AR	I	Nee	R100	Algemene reserve	17.494.320	3.936.088	21.430.408	0	6.511.000	-10.794.281	0	17.147.127
8	OAR	S	Ja	R200	Algemene reserve - Begroting	6.620.841	0	6.620.841	198.625	0	-198.625	0	6.620.841
8	OAR	S	Ja	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.273	0	9.656.273	289.689	0	-289.689	0	9.656.273
8	OBR	I	Nee	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	280.614	-102.000	178.614	0	102.000	-123.909	0	156.705
8	OBR	I	Nee	R492	BTW - Compensatiefonds	540.289	0	540.289	0	2.313.521	-2.052.982	0	800.829
8	OBR	I	Ja	R493	Cofinanciering	45.067	-45.067	0	0	0	0	0	0
8	OBR	I	Nee	R495	Overlopende verplichtingen	815.677	1.700.000	2.515.677	0	32.000	-1.643.289	0	904.388
8	OBR	I	Nee	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	2.112.030	45.067	2.157.097	0	4.650.000	-4.815.674	0	1.991.423
8	PBR	I	Nee	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	1.481.620	526.270	2.007.890	0	4.039.055	-3.553.328	0	2.493.618
8	PBR	I	Ja	R501	Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten	187.710	0	187.710	5.631	797.435	-517.908	-367959	104.909
8	PBR	I	Ja	R502	Bedrijfsmiddelen - Algemeen	4.719.918	0	4.719.918	141.598	590.914	-925.163	-156294	4.370.973
8	PBR	I	Ja	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	2.569.736	0	2.569.736	77.092	826.179	-393.742	-150702	2.928.564
8	PBR	I	Nee	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	3.499.336	0	3.499.336	0	2.627.705	-3.231.395	0	2.895.646
8	PBR	I	Nee	R505	Herbezettingsgelden	424.270	-424.270	0	0	0	0	0	0
8	ERK	I	Ja	R621	Egal.res.Kaplast gem.vastgoed	12.968.093	0	12.968.093	389.041	0	0	-942813	12.414.321
8	ERK	I	Ja	R622	Egal.res.Kaplast OHW	2.485.001	0	2.485.001	74.550	0	-74.550	0	2.485.001
8	ERK	S	Nee	R623	Reserve exploitatie vastgoed	649.712	0	649.712	0	180.624	0	-98049	732.287
					Totaal	120.794.235	5.075.088	125.869.323	2.058.622	27.022.517	-39.107.128	-2.499.572	113.343.763

Reservetype	Omschrijving Reservetype
AR	Algemene reserve
BR	Bestemmingsreserve
BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf
ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten
OAR	Overige algemene reserve
OBR	Overige bestemmingsreserve
PBR	Personeel- en bedrijfsreserve

Bijlage 2 - Doelen reserves

Progr.	Nr.	Omschrijving	Cat.	Doel
1	R430	Onderwijs - Huisvesting	4	Integraal voorzien in de behoefte aan huisvesting primair en voortgezet onderwijs via uitbreiding, ver- en nieuwbouw.
1	R440	Cultuur	4	Het doel van deze reserve is om (veelal) incidentele culturele aanvragen, die niet eerder in de begroting zijn opgenomen, te bekostigen.
1	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	4	Deze reserve dient voor de ontwikkeling van een cultureel cluster in Ede-Oost. Er is voor de jaren 2008 tot en met 2010 een voorbereidingskrediet van €150.000 gevormd tot deze reserve.
1	R442	Kunstaankopen	4	Doelstelling van deze reserve is om het aanbod in kunstwerken binnen Ede op peil te houden/danwel te vergroten.
1	R443	Monumenten	4	Het bevorderen van de instandhouding, waaronder onderhoud en restauratie, van gemeentelijke en (in specifieke gevallen) rijksmonumenten.
1	R647	Sporthal Ut Sporthuus	6	Dekking kapitaallasten van sporthal Lunteren. Dekking kapitaallasten herinrichting parkeerplaats nabij sporthal Lunteren.
1	R660	Museum Oud Lunteren	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
1	R661	Kijk- en Luistermuseum	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
2	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	4	Stimuleren van en afdekken van de financiële risico's van de projecten uitgevoerd binnen het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid met gebruik van voor dit doel beschikbare gemeentelijke middelen.
3	R439	Legaat van Lagen	4	Het legaat van Lagen is ontvangen met de bepaling dat de opbrengsten daarvan ten goede moeten komen aan de doelgroep van de (toenmalige) afdeling WIZ (Werk, Inkomen & Zorg).
3	R453	Inburgering	4	Het opvangen van de gevolgen wegens transitie van de inburgering en volwasseneducatie.
3	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	4	De via decentralisatie-uitkering en door subsidies verkregen middelen ten behoeve van het programma Arbeidsmarkt Regio Foodvalley meerjarig te besteden vanuit de rol als centrumgemeente.
3	R460	Maatschappelijke opvang	4	Gemeente Ede is centrumgemeente voor de maatschappelijke opvang. Hiertoe wordt een decentralisatie-uitkering ontvangen, waarbij resultaten op de besteding gereserveerd worden in de reserve.
3	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderenmishandeling	4	Gemeente Ede is centrumgemeente voor de vrouwenopvang. Hiertoe wordt een decentralisatie-uitkering ontvangen, waarbij resultaten op de besteding gereserveerd worden in de reserve.
3	R462	Beschermd Wonen	4	Gemeente Ede is centrumgemeente voor Beschermd wonen. Hiertoe wordt een decentralisatie-uitkering ontvangen, waarbij resultaten op de besteding gereserveerd worden in de reserve.
3	R463	Fonds impuls Sociaal Domein	4	Impuls geven aan projectvoorstellen sociaal domein.
4	R411	Parkeren	4	Deze reserve is een egalisatiereserve met als doel om exploitatieverschillen op het product parkeren te voorkomen. Daarnaast worden ontvangen afkoopsommen in de reserve gestort, welke worden ingezet voor het realiseren van parkeervoorzieningen.
4	R681	Kapitaallasten Verkeer	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
4	R682	Kapitaallasten Parkeren	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
5	R300	Afval	3	Deze reserve is een egalisatiereserve met als doel om exploitatieverschillen op product afval en tariefschommelingen (op de leges) te voorkomen.
5	R470	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	4	Ter bekostiging van de Spoorzone Ede binnen het project Veluwe Poort.
5	R471	Veluwe Poort - Parklaan	4	Ter bekostiging van infrastructurele ontsluiting binnen het project Veluwe Poort.

5	R475	Landschapsfonds	4	Op 10 juli 2008 heeft de raad het 'Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede, Ruimte voor Kwaliteit' vastgesteld. In dit plan is opgenomen dat een Landschapsfonds zal worden ingesteld. De bedoeling hiervan is dat de toename van verstedelijking van het landelijke gebied gecompenseerd wordt door investeringen in de groene ruimte. Bij afname van het areaal groen door woningbouw of bedrijventerreinen wordt een afdracht gedaan ten gunste van dit fonds.
5	R477	Starters- en doorstromers	4	De reserve is ingesteld om de rente- en beheerlasten voor het aangaan van starters/doorstromersleningen te kunnen bekostigen. Hierbij is uitgegaan van een benodigd niveau van 25% van de uitstaande leningen. Vanuit het raadsbesluit is het maximum aan uitstaande leningen vooralsnog op € 9,6 miljoen bepaald.
5	R480	Bodemsanering	4	In 1997 heeft het college bepaald dat via deze reserve gespaard wordt voor toekomstige gemeentelijke bijdragen voor bodemsanering (egalisatie van lasten).
5	R680	Structuurvisie Buitengebied	6	De BBV verplicht om investeringen bekostigd uit gemeentelijke bijdragen te activeren. Deze egalisatiereserve is ingesteld om de hieruit volgende kapitaallasten te dekken uit de reeds beschikbare gemeentelijke bijdragen.
5	R683	R&T route structuren	6	De BBV verplicht om investeringen bekostigd uit gemeentelijke bijdragen te activeren. Deze egalisatiereserve is ingesteld om de hieruit volgende kapitaallasten te dekken uit de reeds beschikbare gemeentelijke bijdragen.
5	R700	Grondbedrijf	7	De reserve dient ter afdekking van alle risico's die op grondprojecten worden benoemd en gekwantificeerd en vervolgens op bedrijfsniveau worden gesommeerd.
6	R400	Overgangsrecht FLO	4	Deze reserve heeft als doel het opvangen van tijdelijke extra overgangsrechten als gevolg van het afschaffen Functioneel Leeftijdsontslag Brandweer.
7	R416	Begraven	4	Egaliseren van de schommelingen van de begraafrechten.
7	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	4	De reserve heeft als doel om financiële schommelingen in het groot onderhoud (type 3) van de Openbare Ruimte op te vangen. Enkel het resultaat van groot onderhoud zal verrekend worden met deze reserve; service en regulier onderhoud (type 1 en 2) blijven in de exploitatie en vervangingsonderhoud (type 4) in de kredieten. Zelf-financierende producten blijven ook buiten deze reserve.
7	R605	Riolering buitengebied	6	Egalisatiereserve kapitaallasten.
8	R100	Algemene reserve	1	Deze reserve is ingesteld bij de gemeenterekening als saldireserve, waarmee jaarlijkse tekorten dan wel overschotten, na resultaatbestemming worden verrekend.
8	R200	Algemene reserve - Begroting	2	Waarborgen jaarlijkse bijdrage tot en met 2014 aan de concern meerjarenbegroting als algemeen dekkingsmiddel (sanering ingestelde reserves 1986 tot en met 1991; benut als algemeen dekkingsmiddel).
8	R201	Algemene reserve - Rente begroting	2	Deze reserve zorgt voor een jaarlijkse bijdrage aan de meerjarenbegroting en dient als algemeen dekkingsmiddel. Het bedrag bestaat uit het rentebedrag over de hoofdsom.
8	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	4	Het bevorderen van lokale arbeidsvoorwaarden.
8	R492	BTW - Compensatiefonds	4	Het egaliseren van de (negatieve) resultaten door de invoering van het BTW-compensatiefonds.
8	R493	Cofinanciering	4	Het uitgangspunt van deze reserve is dat het moet gaan om ontwikkelingen die duurzaam zijn, meer samenhang teweeg brengen in en tussen beleidsvelden en bijdragen aan het evenwicht tussen gemeenteomvang en voorzieningenniveau. Er dient te worden voldaan aan de volgende kenmerken: versterken/ontwikkelen stedelijke functie(s) en bereikbaarheid, versterking/verbetering dienstverlening burger, duurzaamheid en groene imago van Ede versterken, verhoging kwaliteit openbare ruimte, opwaardering mogelijkheden cultuur/recreatie/vrije tijd en vergroting leefbaarheid.
8	R495	Overlopende verplichtingen	4	Via deze reserve worden de resultaatbestemmingen gewikkeld waar geen specifieke reserve voor is.
8	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	4	Impuls geven aan diverse programma's binnen de gemeente.
8	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	5	Egalisatiereserve voor kosten van gemeentelijk personeel.
8	R501	Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten	5	Egalisatie van inkomsten met betrekking tot investeringen.
8	R502	Bedrijfsmiddelen - Algemeen	5	Egalisatiereserve ten behoeve van de gemeentelijke bedrijfsmiddelen.
8	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	5	Egalisatiereserve met betrekking tot investeringen voor de gemeentelijke huisvesting.

8	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	5	Egalisatiereserve met betrekking tot investeringen op ICT gebied.
8	R505	Herbezettingsgelden	5	Betaling van salarissen en overige kosten die niet binnen het budget vallen.
8	R621	Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
8	R622	Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
8	R623	Reserve exploitatie vastgoed	6	Deze egalisatiereserve is ingesteld voor de afwikkeling van de exploitatieresultaten van het gemeentelijk vastgoed die ontstaan door de meerjarige huurprijsystematiek.

Categorie	Omschrijving
1	Algemene reserve
2	Overige algemene reserve
3	Bestemmingsreserve
4	Overige bestemmingsreserve
5	Personeel- en bedrijfsreserve
6	Egalisatiereserve kapitaallasten
7	Bestemmingsreserve grondbedrijf

Bijlage 3 - Overzicht van voorzieningen

Categorie	Programma	Nummer	Omschrijving	Inflatierente ja/nee	Boekwaarde 1-1-2019	Inflatierente	Bij realisatie	Af realisatie	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2019
01	10	V166	Voorziening liquidatie Permar	nee	953.028	0	62.557	0	404.142	611.443
01	12	V101	Wethouderspensioenen en uitkeringen	nee	5.163.662	0	1.205.446	244.063	0	6.125.045
02	03	V147	Onderhoud Gem. vastgoedportefeuille	nee	3.077.395	0	1.152.610	444.477	0	3.785.527
04	02	V162	Rioolaanleg en -beheer	ja	36.029.516	630.517	5.192.371	5.620.533	0	36.231.871
			Totaal		45.223.600	630.517	7.612.984	6.309.073	404.142	46.753.886

Categorie 01 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 02 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 03 - Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Categorie 04 - Waarvoor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Bijlage 4 - Single Information Single Audit

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020							
OCW	D8	Onderwijsachterstandenb eleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)		
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03		
			€ 2.089.361	€ 382.874	€ 7.895		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07	
			1 060228 Gemeente Ede				
OCW	D10	Volwasseneneducatie	Verstrekte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)	
			Aard controle R Indicatornummer: D10 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 04	
			€ 794.269	€ 655.928	€ 180.738	€ 0	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05
			€ 23.011.810	€ 418.061	€ 1.566.513	€ 8.474	€ 78.816
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11
			€ 65.432	€ 16.223	€ 0	€ 826.037	€ 0
							Ja

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 06
			€ 56.831	€ 0	€ 17.372	€ 247.018	€ 36.117	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			
			Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 06
			1 € 586.285	A681018 Renov kunstgras Sportpark Inschoten	€ 38.370	€ 38.370		
			2	A681019 Renov kunstgras SPP Hoekelumse Eng	€ 37.224	€ 37.224		
			3	A681020 Renov kunstgras SPP Peppelensteeg	€ 45.462	€ 45.462		
			4	A681024 Aanleg kunstgras Inschoten toplaag	€ 50.824	€ 50.824		
			5	A681025 Aanleg kunstgras Inschoten onderlaag	€ 61.199	€ 61.199		
			6	A681026 Aanleg kunstgras Peppelst toplaag	€ 50.947	€ 50.947		
			7	A681027 Aanleg kunstgras Peppelst onderlaag	€ 61.214	€ 61.214		
			8	A681029 Grond gymzaal Enka	€ 1.526	€ 1.526		
			9	A681030 Nieuwbouw gymzaal Enka	€ 11.188	€ 11.188		
			10	Voorziening onderhoud binnen- en buitensportaccommodaties	€ 23.744		€ 23.744	
			11	Voorziening onderhoud MFA's / multifunctionele accommodaties (sport-gedeelte)	€ 1.114		€ 1.114	
			12	Exploitatie onderhoud binnen- en buitensportaccommodaties	€ 29.904		€ 29.904	
			13	Exploitatie onderhoud MFA's / multifunctionele accommodaties (sport-gedeelte)	€ 8.469		€ 8.469	
			14	Sproeien velden buitensport	€ 1.715			€ 1.715
			15	Mengpercentage	€ 9.429			€ 9.429
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatorenummer: H4 / 09	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: H4 / 11	

			1 A681018 Renov kunstgras Sportpark Inschoten 2 A681019 Renov kunstgras SPP Hoekelumse Eng 3 A681020 Renov kunstgras SPP Peppelensteeg 4 A681024 Aanleg kunstgras Inschoten toplaag 5 A681025 Aanleg kunstgras Inschoten onderlaag 6 A681026 Aanleg kunstgras Peppelst toplaag 7 A681027 Aanleg kunstgras Peppelst onderlaag 8 A681029 Grond gymzaal Enka 9 A681030 Nieuwbouw gymzaal Enka 10 Voorziening onderhoud binnen- en buitensportaccommodaties 11 Voorziening onderhoud MFA's / multifunctionele accommodaties (sport- gedeelte). 12 Exploitatie onderhoud binnen- en buitensportaccommodaties 13 Exploitatie onderhoud MFA's / multifunctionele accommodaties (sport- gedeelte). 14 Sproeien velden buitensport 15 Mengpercentage	38370 37224 45462 50824 61199 50947 61214 1526 11188 23744 1114 29904 8469 1715 9429	6,54% 6,35% 7,75% 8,67% 10,44% 8,69% 10,44% 0,26% 1,91% 4,05% 0,19% 5,10% 1,44% 0,29% 1,61%	€ 153.956	
IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
			1 80A094E4	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
			1 80A094E4	€ 0	€ 0		Nee

Bijlage 5 - Overzicht baten en lasten per taakveld

bedragen x € 1

Taakveld - programma	Rekening 2018		Begroting 2019		Rekening 2019		Verschil	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	4.900.449	-767.004	4.259.072	0	7.290.294	-1.840.394	-3.031.222	1.840.394
08 Bestuur en Organisatie	4.900.449	-767.004	4.259.072	0	7.290.294	-1.840.394	-3.031.222	1.840.394
010 Mutaties reserves	38.187.626	-50.627.683	31.076.557	-57.000.025	29.081.139	-41.606.700	1.995.418	-15.393.325
01 Maatschappelijke voorzieningen	274.009	-1.700.484	303.944	-2.515.782	303.944	-719.891	0	-1.795.891
02 Preventieve ondersteuning	349.751	-1.084.413	226.529	-740.385	304.529	-762.052	-78.000	21.667
03 Individuele ondersteuning	692.297	-2.194.542	2.537.924	-5.062.942	1.725.379	-3.814.744	812.545	-1.248.198
04 Economie en Mobiliteit	108.499	-2.249.842	8.280	-5.153.962	138.896	-4.524.395	-130.616	-629.567
05 Ruimtelijke ontwikkeling	5.483.818	-6.410.253	9.500.668	-18.916.888	3.455.584	-6.247.960	6.045.084	-12.668.928
06 Veiligheid	67.390	-45.000	0	-182.406	0	-30.001	0	-152.405
07 Kwaliteit leefomgeving	3.234.988	-1.754.347	1.810.849	-2.984.196	1.790.345	-1.417.942	20.504	-1.566.254
08 Bestuur en Organisatie	27.976.873	-35.188.801	16.688.363	-21.443.464	21.362.462	-24.089.714	-4.674.099	2.646.250
011 Resultaat van de rek. baten/lasten	5.075.088	0	0	0	9.666.056	0	-9.666.056	0
08 Bestuur en Organisatie	5.075.088	0	0	0	9.666.056	0	-9.666.056	0
02 Burgerzaken	2.548.060	-2.125.227	2.357.153	-2.005.125	2.535.318	-1.622.287	-178.165	-382.838
08 Bestuur en Organisatie	2.548.060	-2.125.227	2.357.153	-2.005.125	2.535.318	-1.622.287	-178.165	-382.838
03 Beheer overige gebouwen en grond	2.616.312	-3.530.068	2.475.393	-3.010.341	2.687.930	-3.451.067	-212.537	440.726
08 Bestuur en Organisatie	2.616.312	-3.530.068	2.475.393	-3.010.341	2.687.930	-3.451.067	-212.537	440.726
04 Overhead	38.589.183	-6.824.507	35.557.186	-3.772.061	38.217.596	-6.795.153	-2.660.410	3.023.092
08 Bestuur en Organisatie	38.589.183	-6.824.507	35.557.186	-3.772.061	38.217.596	-6.795.153	-2.660.410	3.023.092
05 Treasury	316.788	-6.231.385	1.418.791	-7.148.401	-146.162	-6.131.824	1.564.953	-1.016.577
08 Bestuur en Organisatie	316.788	-6.231.385	1.418.791	-7.148.401	-146.162	-6.131.824	1.564.953	-1.016.577
061 OZB woningen	1.170.153	-12.870.921	1.227.049	-14.304.126	1.447.592	-14.456.320	-220.543	152.194
08 Bestuur en Organisatie	1.170.153	-12.870.921	1.227.049	-14.304.126	1.447.592	-14.456.320	-220.543	152.194

062 OZB niet- woningen	411.679	-10.071.956	410.512	-10.733.000	460.512	-10.761.607	-50.000	28.607
08 Bestuur en Organisatie	411.679	-10.071.956	410.512	-10.733.000	460.512	-10.761.607	-50.000	28.607
063 Parkeerbelasting	3.251	-1.487.153	0	-1.482.125	299	-1.637.098	-299	154.973
04 Economie en Mobiliteit	3.251	-1.487.153	0	-1.482.125	299	-1.637.098	-299	154.973
064 Belastingen overig	103.177	-6.533.888	83.632	-6.507.000	83.632	-6.761.354	0	254.354
08 Bestuur en Organisatie	103.177	-6.533.888	83.632	-6.507.000	83.632	-6.761.354	0	254.354
07 Alg.uitkering en ov.uitkeur.gem.fon	4.668	-184.289.439	0	-194.999.885	0	-201.029.325	0	6.029.440
06 Veiligheid	0	-1.311.058	0	-2.170.000	0	-1.582.281	0	-587.719
08 Bestuur en Organisatie	4.668	-182.978.381	0	-192.829.885	0	-199.447.044	0	6.617.159
08 Overige baten en lasten	613.026	-526.385	1.245.510	133.399	58.946	-4.449	1.186.563	137.848
08 Bestuur en Organisatie	613.026	-526.385	1.245.510	133.399	58.946	-4.449	1.186.563	137.848
11 Crisisbeheersing en brandweer	5.998.297	-8.818	6.714.798	-311.000	6.034.248	-16.565	680.550	-294.435
06 Veiligheid	6.006.331	-8.818	6.714.491	-6.000	6.045.903	-16.565	668.588	10.565
08 Bestuur en Organisatie	-8.034	0	307	-305.000	-11.655	0	11.962	-305.000
12 Openbare orde en veiligheid	8.086.848	-960.479	8.379.591	-239.703	6.798.056	-954.736	1.581.535	715.033
05 Ruimtelijke ontwikkeling	3.580.673	-511.505	2.394.240	0	3.221.650	-534.482	-827.410	534.482
06 Veiligheid	4.506.175	-448.974	5.985.351	-239.703	3.576.406	-420.254	2.408.945	180.551
21 Verkeer en vervoer	15.700.757	-2.310.634	17.198.778	-1.199.352	16.801.819	-2.187.518	396.959	988.166
04 Economie en Mobiliteit	1.950.516	-28.465	1.961.459	-77.508	2.012.592	-58.729	-51.133	-18.779
07 Kwaliteit leefomgeving	13.750.241	-2.282.169	15.123.118	-1.121.844	14.361.507	-1.828.728	761.611	706.884
08 Bestuur en Organisatie	0	0	114.201	0	427.721	-300.061	-313.520	300.061
22 Parkeren	733.739	-14.200	683.368	-10.000	704.098	-12.289	-20.730	2.289
04 Economie en Mobiliteit	744.694	-14.200	683.368	-10.000	707.964	-10.000	-24.596	0
08 Bestuur en Organisatie	-10.954	0	0	0	-3.866	-2.289	3.866	2.289
31 Economische ontwikkeling	2.870.017	-281.510	2.978.815	0	3.199.135	-220.819	-220.320	220.819
04 Economie en Mobiliteit	2.244.831	-281.510	2.333.261	0	2.573.354	-220.819	-240.093	220.819
05 Ruimtelijke ontwikkeling	625.187	0	645.554	0	625.781	0	19.773	0

32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	24.311.681	-28.221.884	23.424.711	-19.608.188	13.970.063	-11.644.677	9.454.648	-7.963.511
04 Economie en Mobiliteit	24.226.527	-28.221.884	23.424.711	-19.608.188	13.771.066	-11.644.677	9.653.645	-7.963.511
06 Veiligheid	85.153	0	0	0	198.998	0	-198.998	0
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	159.981	-13.966	153.127	-22.732	119.917	-5.113	33.210	-17.619
04 Economie en Mobiliteit	159.981	-13.966	153.127	-22.732	119.917	-5.113	33.210	-17.619
34 Economische promotie	1.202.176	-1.928.436	1.151.906	-1.884.000	1.135.490	-1.944.728	16.416	60.728
04 Economie en Mobiliteit	409.962	-289.106	406.000	-248.000	341.035	-281.792	64.965	33.792
08 Bestuur en Organisatie	792.214	-1.639.330	745.906	-1.636.000	794.455	-1.662.936	-48.549	26.936
42 Onderwijshuisvesting	5.631.520	-269.257	7.447.697	-228.497	6.137.414	-260.112	1.310.283	31.615
01 Maatschappelijke voorzieningen	5.410.632	0	7.081.694	0	5.729.724	0	1.351.970	0
08 Bestuur en Organisatie	220.888	-269.257	366.003	-228.497	407.690	-260.112	-41.687	31.615
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.172.979	-4.549.409	8.439.285	-4.436.442	7.582.043	-3.876.474	857.242	-559.968
01 Maatschappelijke voorzieningen	389.940	0	0	0	0	0	0	0
02 Preventieve ondersteuning	4.579.922	-3.662.498	5.158.378	-3.600.017	4.230.778	-3.187.618	927.600	-412.399
03 Individuele ondersteuning	3.168.067	-886.911	3.244.036	-836.425	3.316.216	-688.856	-72.180	-147.569
05 Ruimtelijke ontwikkeling	35.050	0	36.871	0	35.050	0	1.821	0
51 Sportbeleid en activering	7.288.006	-257.423	7.679.148	-257.740	7.738.147	-257.740	-58.999	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	7.288.006	-257.423	7.679.148	-257.740	7.738.147	-257.740	-58.999	0
52 Sportaccommodaties	1.803.552	-2.232.380	2.135.117	-1.804.697	2.301.820	-1.841.262	-166.703	36.565
08 Bestuur en Organisatie	1.803.552	-2.232.380	2.135.117	-1.804.697	2.301.820	-1.841.262	-166.703	36.565
53 Cultuurpresentatie, productie en part	5.299.327	-737.215	5.636.180	-858.374	5.607.826	-1.104.712	28.354	246.338
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.092.659	-1.890	4.014.995	0	3.752.684	-104.167	262.311	104.167
08 Bestuur en Organisatie	1.206.668	-735.324	1.621.185	-858.374	1.855.143	-1.000.545	-233.958	142.171
54 Musea	1.357.075	-101.634	1.289.937	-72.555	1.280.512	-70.902	9.425	-1.653
01 Maatschappelijke voorzieningen	1.357.075	-101.634	1.289.937	-72.555	1.280.512	-70.902	9.425	-1.653
55 Cultureel erfgoed	1.158.588	-354.611	675.869	-106.377	627.615	-202.774	48.254	96.397
01 Maatschappelijke voorzieningen	497.315	-77.000	667.250	-97.759	589.503	-94.900	77.747	-2.859

08 Bestuur en Organisatie	661.273	-277.611	8.619	-8.618	38.112	-107.874	-29.493	99.256
56 Media	2.969.001	-46	2.994.060	0	2.956.233	-6.494	37.827	6.494
01 Maatschappelijke voorzieningen	2.969.001	-46	2.994.060	0	2.956.233	-6.494	37.827	6.494
57 Openbaar groen en (openlucht) recrea	7.419.598	-510.428	7.135.464	-483.344	7.709.953	-506.347	-574.489	23.003
04 Economie en Mobiliteit	0	0	0	0	0	0	0	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	284.251	-16.300	300.975	-65.000	333.178	-39.875	-32.203	-25.125
07 Kwaliteit leefomgeving	7.128.662	-482.641	6.834.216	-406.925	7.363.711	-454.913	-529.495	47.988
08 Bestuur en Organisatie	6.686	-11.487	273	-11.419	13.064	-11.559	-12.791	140
61 Samenkracht en burgerparticipatie	12.095.062	-754.314	11.670.380	-606.595	10.937.001	-692.461	733.379	85.866
02 Preventieve ondersteuning	11.590.908	-296.048	11.185.814	-68.000	10.406.610	-172.238	779.204	104.238
08 Bestuur en Organisatie	504.154	-458.266	484.566	-538.595	530.391	-520.223	-45.825	-18.372
62 Wijkteams	6.684.963	-56.685	6.108.480	-67.277	5.997.502	-63.066	110.978	-4.211
02 Preventieve ondersteuning	6.680.209	-56.685	6.093.135	-50.977	5.991.740	-63.066	101.395	12.089
08 Bestuur en Organisatie	4.754	0	15.345	-16.300	5.762	0	9.583	-16.300
63 Inkomensregelingen	33.518.884	-25.928.172	33.772.388	-24.461.922	33.735.227	-24.017.126	37.161	-444.796
03 Individuele ondersteuning	33.019.299	-25.928.172	33.236.388	-24.461.922	33.223.393	-24.017.126	12.995	-444.796
05 Ruimtelijke ontwikkeling	394.191	0	435.000	0	409.536	0	25.464	0
07 Kwaliteit leefomgeving	93.661	0	86.000	0	92.867	0	-6.867	0
08 Bestuur en Organisatie	11.733	0	15.000	0	9.431	0	5.569	0
64 Begeleide participatie	17.324.430	-2.409.432	15.210.360	-411.157	14.688.208	-404.142	522.152	-7.015
03 Individuele ondersteuning	17.324.430	-2.409.432	15.210.360	-411.157	14.688.208	-404.142	522.152	-7.015
65 Arbeidsparticipatie	2.823.479	-1.130.550	3.142.188	-284.528	1.626.572	-312.055	1.515.616	27.527
03 Individuele ondersteuning	2.823.479	-1.130.550	3.142.188	-284.528	1.626.572	-312.055	1.515.616	27.527
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.644.525	0	2.399.098	0	2.461.031	0	-61.933	0
03 Individuele ondersteuning	2.644.525	0	2.399.098	0	2.461.031	0	-61.933	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	20.356.775	-1.673.103	22.586.217	-684.000	20.651.647	-907.402	1.934.570	223.402
03 Individuele ondersteuning	20.356.775	-1.673.103	22.586.217	-684.000	20.651.647	-907.402	1.934.570	223.402

672 Maatwerkdienstverlening 18-	33.538.870	0	31.471.599	0	32.003.441	-1.446	-531.842	1.446
03 Individuele ondersteuning	33.538.870	0	31.471.599	0	32.003.441	-1.446	-531.842	1.446
681 Geëscaleerde zorg 18+	27.571.923	-2.070.598	28.155.472	-1.890.192	30.472.120	-2.157.728	-2.316.648	267.536
02 Preventieve ondersteuning	1.855.357	-470.900	2.375.752	-493.400	2.598.069	-742.395	-222.317	248.995
03 Individuele ondersteuning	25.663.158	-1.522.841	25.698.984	-1.319.935	27.784.691	-1.335.230	-2.085.707	15.295
08 Bestuur en Organisatie	53.408	-76.857	80.736	-76.857	89.360	-80.102	-8.624	3.245
682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	2.168.000	0	2.285.359	0	-117.359	0
03 Individuele ondersteuning	0	0	2.168.000	0	2.285.359	0	-117.359	0
71 Volksgezondheid	3.833.725	0	4.244.546	0	4.148.832	0	95.714	0
02 Preventieve ondersteuning	3.833.725	0	4.244.546	0	4.148.832	0	95.714	0
72 Riolering	10.807.631	-10.909.358	10.427.465	-10.888.000	10.575.290	-11.022.253	-147.825	134.253
07 Kwaliteit leefomgeving	10.807.631	-10.909.358	10.427.465	-10.888.000	10.575.290	-11.022.253	-147.825	134.253
73 Afval	10.594.857	-12.698.931	11.284.417	-11.833.000	11.120.957	-12.256.152	163.460	423.152
05 Ruimtelijke ontwikkeling	10.496.544	-12.615.830	11.154.417	-11.793.000	11.059.295	-12.216.152	95.122	423.152
07 Kwaliteit leefomgeving	98.313	-83.101	130.000	-40.000	61.662	-40.000	68.338	0
74 Milieubeheer	1.511.618	-27.715	2.226.530	-40.000	2.019.516	-87.578	207.014	47.578
05 Ruimtelijke ontwikkeling	1.511.618	-27.715	2.226.530	-40.000	2.019.516	-87.578	207.014	47.578
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.171.050	-1.331.362	1.266.371	-1.315.000	1.386.832	-1.357.237	-120.461	42.237
07 Kwaliteit leefomgeving	1.168.916	-1.331.362	1.257.467	-1.315.000	1.357.211	-1.357.237	-99.744	42.237
08 Bestuur en Organisatie	2.134	0	8.904	0	29.622	0	-20.718	0
81 Ruimtelijke ordening	4.363.362	-173.925	19.010.398	-6.788.960	7.332.097	-1.651.547	11.678.301	-5.137.413
05 Ruimtelijke ontwikkeling	4.349.646	-173.925	18.992.617	-6.788.960	7.324.103	-1.651.547	11.668.514	-5.137.413
07 Kwaliteit leefomgeving	13.716	0	17.781	0	7.994	0	9.787	0
82 Grondexploitatie (niet-bedrijfventer	43.013.125	-43.756.643	44.843.691	-47.383.389	24.814.965	-26.666.570	20.028.726	-20.716.819
05 Ruimtelijke ontwikkeling	41.813.011	-43.756.643	44.843.691	-47.383.389	23.457.508	-26.666.570	21.386.183	-20.716.819
06 Veiligheid	1.200.114	0	0	0	1.357.457	0	-1.357.457	0
83 Wonen en bouwen	8.517.218	-3.515.368	8.348.837	-3.559.432	8.081.524	-3.618.063	267.313	58.631

04 Economie en Mobiliteit	0	0	0	0	0	0	0	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	7.740.190	-3.519.636	7.385.981	-3.554.500	7.319.963	-3.616.131	66.018	61.631
08 Bestuur en Organisatie	777.028	4.268	962.856	-4.932	761.561	-1.932	201.295	-3.000
Totaal	435.074.101	-435.074.101	442.565.143	-442.565.143	406.425.664	-406.425.664	37.659.479	-37.659.479

Elk taakveld is meestal in zijn geheel toegerekend aan een programma. In bovenstaande tabel is deze koppeling zichtbaar gemaakt.

6 Overige bijlagen

Bijlage 1 - Kerngegevens

Omschrijving	01-01-2019	31-12-2019
Aantal inwoners	115.720	117.160
van 0 -3 jaar	5.410	5.490
van 4 -16 jaar	18.480	18.470
van 17 - 64 jaar <i>Stand 1-1-2019 aangepast.</i>	70.780	71.530
van 65 jaar en ouder <i>Stand 1-1-2019 aangepast.</i>	21.050	21.670
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.793	1.719
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	301,93	294,1

Omschrijving	01-01-2019	31-12-2019
Oppervlakte gemeente <i>In ha.</i>	31.868	31.868
Aantal adressen <i>Gegevens afkomstig uit BAG.</i>	57.612	58.477
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie <i>Gegevens afkomstig uit BAG</i>	50.069	50.729
Verblijfsobject gevormd <i>Status gevormd: uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.</i>	1.840	1.894
Verblijfsobject in gebruik <i>Status in gebruik: een adres is actief.</i>	54.181	54.914
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten) <i>Status in gebruik (niet ingemeten) :Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.</i>	1.591	1.646
Verbouwing verblijfsobject <i>Nieuwe categorie in het kader van BAG2.0. Status verbouwing: op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend. Het adres is actief.</i>		23
Wegen: asfalt en beton <i>In m2.</i>	3.315.658	3.318.669
Wegen: elementen <i>In m2. Stand 21-02-2019</i>	2.845.657	2.770.848
Wegen: onverhard <i>In m2.</i>	666.502	648.917
Bomen <i>Aantal</i>	62.745	63.582
Gazon <i>In m2</i>	626.750	638.723
Bermen <i>Binnenstedelijk en buitengebied in m2.</i>	2.463.951	2.300.922
Culturele beplantingen <i>In m2</i>	407.477	450.718
Bos en natuurgebied <i>In ha</i>	2.467	2.467
Natuurlijke beplantingen	1.470.718	990.255

In m2

Aantal speelplekken	228	240
<i>Exclusief trapveldjes</i>		
Aantal speelplekken	255	267
<i>Inclusief trapveldjes</i>		
Lengte vrijvervalriolering	643,3	649,8
<i>In km. Hiervan is 19 km vrijverval in het buitengebied.</i>		
Lengte (km) mechanische riolering	366	366,5
<i>Hiervan is 115 km vrij vervalleiding in het buitengebied.</i>		
Lichtmasten	19.250	19.629
<i>Aantal.</i>		
Aantal verkeersregelininstallaties	28	24

Bijlage 2 - Overzicht van restantkredieten

bedragen x € 1

Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Uitgaven minus Inkomsten t/m 2019	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2019	Totale nog te verwachten uitgaven/inkomsten vanaf 2020	Geprognostiseerde over-of onderschrijding per einde project	Krediet ouder dan 2 jaar ja/nee	Afsluiten ja/nee	Toelichting
A130004 IP 2019 Vervanging Openbare Ruimte	20-2-2017	0	0	0	0	0	ja	ja	Krediet is verdeeld naar kredieten IP 2019
A130005 IP 2020 Vervanging Openbare Ruimte	20-6-2018	1.517.098	-1.228	1.518.326	1.518.326	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A130006 IP 2021 Vervanging Openbare Ruimte	20-6-2018	1.500.000	0	1.500.000	1.500.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A131001 Onderh wegen en groen Ede-Veldhuizen	19-12-2017	360.008	360.708	-700	0	-700	ja	ja	Werk is gerealiseerd.
A131002 Ede-Veldhuizen div. investeringen	25-10-2019	109.992	0	109.992	109.992	0	nee	nee	
A160004 Bomenbeleidsplan 2016	22-12-2015	600.000	600.000	0	0	0	ja	ja	Projecten zijn gerealiseerd, krediet kan afgesloten worden.
A160006 Bomenbeleidsplan 2017	12-5-2017	565.500	565.500	0	0	0	ja	ja	Projecten zijn gerealiseerd, krediet kan afgesloten worden.
A160007 Bomenbeleidsplan 2018	12-5-2017	472.300	472.300	0	0	0	ja	ja	Projecten zijn gerealiseerd, krediet kan afgesloten worden.
A160008 Bomenbeleidsplan 2019	16-5-2017	241.500	113.495	128.005	128.005	0	ja	nee	Oplevering projecten in februari 2020, daarna komen facturen naar project.
A160009 Bomenbeleidsplan 2020	16-5-2017	283.000	-13.315	296.315	296.315	0	ja	nee	Krediet is beschikbaar gesteld voor de jaarschijf 2020
A160010 Bomenbeleidsplan 2021	2-8-2018	283.000	0	283.000	283.000	0	nee	nee	Krediet is beschikbaar gesteld voor de jaarschijf 2021
A160011 IP 2018 Groen	9-10-2018	300.000	300.000	0	0	0	nee	ja	Werk is gerealiseerd
A160012 Boomziektes 2019	31-12-2018	279.645	33.801	245.844	245.844	0	nee	nee	Oplevering projecten in februari 2020, daarna komen facturen naar project.
A160013 Boomziektes 2020	31-12-2018	317.000	0	317.000	317.000	0	nee	nee	Krediet is beschikbaar gesteld voor de jaarschijf 2020.
A160014 Boomziektes 2021	31-12-2018	317.000	0	317.000	317.000	0	nee	nee	Krediet is beschikbaar gesteld voor de jaarschijf 2021.
A160015 IP 2019 Cultureel groen	6-2-2019	160.000	154.244	5.756	0	5.756	nee	ja	Werk is gerealiseerd
A160016 Bomenbeleidsplan 2022	18-7-2019	600.000	0	600.000	600.000	0	nee	nee	Krediet is beschikbaar gesteld voor de jaarschijf 2022.
A160017 IP 2019 Bomen	3-12-2019	60.000	21.047	38.953	38.953	0	nee	nee	Werk nog niet geheel uitgevoerd. Afronding in 2020.
A160018 IP 2020 Cultureel groen	3-12-2019	50.000	0	50.000	50.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A160019 IP 2020 Bomen	3-12-2019	50.000	0	50.000	50.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A160100 Directievoering Groenprojecten	31-12-2012	0	0	0	0	0	ja	ja	Overgezet naar exploitatie.
A161002 Bomenbeleidsplan-Maandereng fase 2	20-6-2018	60.000	60.000	0	0	0	nee	ja	Project is gerealiseerd, krediet kan afgesloten worden.
A161003 Bomenbeleidsplan-Van Heeckerenlaan	3-8-2018	34.500	34.500	0	0	0	nee	ja	Project is gerealiseerd, krediet kan afgesloten worden.

A161004 BBP- Verl Amsterdamsewg-Bunschoterweg	21-5-2019	20.355	12.865	7.490	7.490	0	nee	nee	Afrondende werkzaamheden, inclusief bijdragen disciplines vindt plaats in 2021.
A161101 Proosdijpark vervolg	20-2-2017	330.000	330.000	0	0	0	ja	ja	gecorrigeerd
A168001 Bomenbeleidsplan-Groenewg-PothovenIn	7-6-2018	67.700	288.241	-220.541	-220.541	0	nee	nee	Binnen dit project is met werk werk gemaakt, waardoor krediet tijdelijk negatief staat. Definitieve oplevering project vindt in maart - april 2020 plaats, waarna bijdragen betrokken disciplines (Wegen, Water, Begraafplaatsen en Verkeer) overgeboekt worden.
A180001 IP 2019 Spelen	3-12-2019	64.426	64.426	0	0	0	nee	ja	Werk is gerealiseerd
A180002 IP 2020 Spelen	3-12-2019	65.574	0	65.574	65.574	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A190006 IP 2016 Driespr-Reemst-Westenrodeweg	20-9-2016	249.388	249.388	0	0	0	ja	ja	Werk is gerealiseerd
A190201 V110 Fietspaden 1 naar 2 richtingen	8-12-2016	100.000	18.263	81.737	81.737	0	ja	nee	Aantal lokaties komen in aanmerking. Definitieve locatie wordt in 2020 bepaald en gerealiseerd. Zie ook A190230.
A190202 H340 SFR Ede-Veenendaal	8-12-2016	1.309.540	438.117	871.423	871.423	0	ja	nee	Deel tussen Koepeltunnel en gemeentegrens Veenendaal wordt grotendeels in 2020 uitgevoerd. Afronding in 2021.
A190203 H170 SFR Ede-Wageningen	8-12-2016	1.120.000	414.078	705.922	705.922	0	ja	nee	Begin 2020 wordt de SOK getekend. Dit is basis voor de subsidie van provincie en rijk. De verschillende delen van de doorfietsroute worden in verschillende jaren uitgevoerd. Zie ook A190280.
A190204 G100 Innovaties SFR Ede-Wageningen	8-12-2016	100.000	1.620	98.380	98.380	0	ja	nee	Project is gekoppeld aan uitvoering van een deel van de SFR E-W.
A190205 H260 N-Z fietspad Veldhuizen	8-12-2016	596.856	340.751	256.105	256.105	0	ja	nee	Werk is grotendeels uitgevoerd in 2019. Financiële afwikkeling vindt in 2020 plaats. Fietsbrug wordt in 2020 gerealiseerd.
A190207 H240 Aanrijdroutes F-tunnel Kerkweg	8-12-2016	413.000	116.148	296.852	296.852	0	ja	nee	Eerste fase, route naar Tooroplaan, wordt in 2020 uitgevoerd. Fietsstraat over parkeerterrein bij westelijke route naar Keesomstraat (Stroombergflat) i.c.m. vervanging riool, uitvoering 2021.
A190208 V240 Verl.maanderweg/Schaapsweg	8-12-2016	438.719	55.708	383.012	383.012	0	ja	nee	Dit project wordt uitgevoerd tijdens een buitendienststelling op het spoor die in 2021 ingepland is.
A190209 V270 Telefoonweg/De Halte	8-12-2016	113.040	16.469	96.571	96.571	0	ja	nee	Uitvoering wordt gekoppeld aan reconstructie Telefoonweg (LC) in 2021.
A190210 H150 Stationweg/Maandereind	8-12-2016	82.800	14.966	67.834	67.834	0	ja	nee	Project is onderdeel van LC-project Maanderplein. Uitvoering is gepland in 2021.

A190211 H210 Stationsweg/telefoonweg	8-12-2016	57.600	16.924	40.677	40.677	0	ja	nee	Uitvoering wordt gekoppeld aan reconstructie Telefoonweg (LC) in 2021.
A190213 V220 Tooroplaan-Emmalaan	9-12-2016	547.700	547.370	330	330	0	ja	nee	Werk is uitgevoerd in 2019. Eindafrekening komt begin 2020.
A190214 V250 Molenstraat	9-12-2016	316.400	194.916	121.484	121.484	0	ja	nee	Werk is grotendeels uitgevoerd in 2019. Financiële afwikkeling vindt in 2020 plaats. Ook moeten er nog herstelwerkzaamheden plaatsvinden aan fietspad t.g.v. scheurvorming.
A190215 V10 Commandeursweg/Molenweg	9-12-2016	405.040	357.709	47.331	47.331	0	ja	nee	Afrondende werkzaamheden vinden plaats in 2020, evenals overdracht aan beheer.
A190216 H10 Arnhemseweg	9-12-2016	222.500	198.521	23.979	23.979	0	ja	nee	Vanwege werk met werk maken is project grotendeels in 2019 uitgevoerd, waarbij afrondende werkzaamheden in eerste maanden 2020 plaats zullen vinden.
A190218 V100 Gezondheidscentrum Lunteren	9-12-2016	307.378	307.377	1	0	1	ja	ja	Project is afgerond
A190219 H460 Verlengde Maanderweg	9-12-2016	228.940	0	228.940	228.940	0	ja	nee	Betreft bijdrage aan een integraal rioleringsproject. Start uitvoering in 2020, afronding in 2021.
A190220 H500 Hakselseweg (Rozenpl-Klaphek)	9-12-2016	154.368	0	154.368	154.368	0	ja	nee	Betreft bijdrage aan een integraal rioleringsproject. Start uitvoering in 2020, afronding in 2021.
A190221 H440 N-Z fietspad Frankeneng	27-6-2017	92.862	92.862	0	0	0	ja	ja	Planvoorbereiding afgerond. Zie ook A190229.
A190222 H140 Herprofilering Marktstraat	30-4-2018	110.000	0	110.000	110.000	0	nee	nee	Betreft bijdrage aan Levendig Centrum project reconstructie Marktstraat. Uitvoering staat gepland in 2023.
A190223 H280 Tweeri. Oostkant Dreeslaan	5-12-2018	100.000	0	100.000	100.000	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor 2020 (Fietsplan 2e tranche). Voorbereiding 2020, uitvoering 2021.
A190224 H90 Fietstunnel Ede-West	5-12-2018	2.200.000	20.909	2.179.092	2.179.092	0	nee	nee	Bij de PB 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 t/m 2022. Jaarschijf 2023 komt beschikbaar bij PPN 2021-2024.
A190225 S50 Fietsenstallingen buiten centrum	5-12-2018	50.000	0	50.000	50.000	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor 2022 (Fietsplan 2e tranche).
A190226 R50 Veluwe transferium	5-12-2018	250.000	0	250.000	250.000	0	nee	nee	Idem.
A190228 H270 Tweeri. Westkant Dreeslaan	11-12-2018	548.100	0	548.100	548.100	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor 2021 (Fietsplan 2e tranche).
A190229 H440 N-Z fietspad Frankeneng (2)	11-12-2018	950.000	23.581	926.419	926.419	0	nee	nee	Idem.
A190230 V110 Fietspaden 1 naar 2 ri (2)	11-12-2018	100.000	0	100.000	100.000	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor 2021 (Fietsplan 2e tranche). Zie ook A190201.
A190280 Fietsoversteek Emmalaan	9-2-2017	4.000.000	309.306	3.690.694	3.690.694	0	ja	nee	Zie ook A190203.

A191033 Tweerichtingenfietspad Keesomstraat	25-3-2015	230.000	128.836	101.164	101.164	0	ja	nee	3/4 gedeelte van het traject is uitgevoerd (Tooroplaan-Vening Meineszstraat). De Parallelweg zal in 2020 uitgevoerd worden.
A191045 IP 2016 Nw M-brtweeg-Koningstraat	20-9-2016	1.326.346	1.239.266	87.080	87.080	0	ja	nee	Werk nog niet volledig uitgevoerd. Afronding in 2020.
A191047 IP 2017 Floreslaan eo	20-2-2017	425.153	425.153	0	0	0	ja	ja	Werk is gerealiseerd.
A191048 IP 2017 Hoflaan/Aalbeek eo	20-2-2017	537.284	537.284	0	0	0	ja	ja	Werk is gerealiseerd.
A191049 IP 2017 IJ De Schepperlaan	20-2-2017	1.362	0	1.362	1.362	0	ja	nee	Werk wordt in 2022 opgestart
A191051 IP 2016 Arnhemseweg	18-5-2017	210.500	210.500	0	0	0	ja	ja	Werk is gerealiseerd.
A191052 IP 2016 Bunschoterweg	18-5-2017	48.477	0	48.477	48.477	0	ja	nee	Werk wordt 2020 opgestart
A191053 IP 2017 Bosrand	18-5-2017	219.347	219.347	0	0	0	ja	ja	Werk is gerealiseerd
A191055 IP 2017 Eikenlaan	18-5-2017	116.820	53.351	63.469	63.469	0	ja	nee	Werk wordt afgerond in 2020
A191057 IP 2018 Galvanistraat e.o.	20-3-2018	60.500	0	60.500	60.500	0	nee	nee	Werk wordt 2020 opgestart
A191058 IP 2018 Oranjelaan	20-3-2018	263.692	0	263.692	263.692	0	nee	nee	Werk wordt 2020 opgestart
A191059 IP 2018 Oude Kerkweg	20-3-2018	28.974	0	28.974	28.974	0	nee	nee	Werk wordt 2020 opgestart
A191060 IP 2018 Arnhemseweg	20-3-2018	0	0	0	0	0	nee	ja	
A191061 IP 2018 Kolkakkerweg	20-3-2018	496	0	496	496	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191062 IP 2018 Sportlaan	26-3-2018	24.270	0	24.270	24.270	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191063 IP 2018 Diedenweg	26-3-2018	51.920	0	51.920	51.920	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191064 IP 2018 Reehorsterweg	26-3-2018	142.450	0	142.450	142.450	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191065 IP 2018 Jan Th Tooroplaan	26-3-2018	52.901	52.901	0	0	0	nee	ja	Werk is gerealiseerd
A191066 IP 2018 Bijdrage Hondekop	26-3-2018	0	0	0	0	0	nee	ja	
A191067 IP 2018 Kuiperplein	26-3-2018	53.323	0	53.323	53.323	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191068 IP 2018 Telefoonweg	26-3-2018	578	0	578	578	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191069 IP 2017 Keesomstraat (II)	9-10-2018				303.951	0		nee	Project voorlopig doorgeschoven, nieuwe datum van uitvoering nog niet bekend.
		124.803	-179.148	303.951				nee	
A191071 IP 2019 Zeeheldenbuurt	19-12-2018	13.056	0	13.056	13.056	0	nee	nee	Werk in voorbereiding
A191072 IP 2019 Vossenakker e.o.	19-12-2018	42.908	0	42.908	42.908	0	nee	nee	Werk in voorbereiding
A191073 IP 2019 Fietspad Westrode	19-12-2018	142.500	142.500	0	0	0	nee	ja	Werk is gerealiseerd
A191074 IP 2018 Ericahorst	6-2-2019	45.281	45.281	0	0	0	nee	ja	Werk is integraal op een ander projectnummer uitgevoerd.
A191075 IP 2017 Verl. Maanderweg	26-3-2019	500.000	0	500.000	500.000	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A191117 IP 2017 Klinkenbergerweg Hoofdontsl	27-9-2017	0	0	0	0	0	ja	ja	
A193015 IP 2017 Molenstraat	18-5-2017	150.000	150.000	0	0	0	ja	ja	werk is gerealiseerd
A194012 IP 2017 Voortstraat	18-5-2017	0	0	0	0	0	ja	ja	Project voorlopig doorgeschoven, nieuwe datum van uitvoering nog niet bekend.
A194013 IP 2019 Parallelweg en Mielweg	19-12-2018	97.152	0	97.152	97.152	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A194014 IP 2019 Valkseweg Oost	19-12-2018	82.904	4.905	77.999	77.999	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart
A195001 IP 2017 Laarweg eo	20-2-2017	171.600	83.661	87.939	87.939	0	ja	nee	Werk is in uitvoering, nog niet afgerond
A196004 IP 2017 Pakhuisweg De Klomp	20-2-2017	0	0	0	0	0	ja	ja	
A197007 IP 2019 AG Wijersweg	19-12-2018	126.306	1.688	124.619	124.619	0	nee	nee	werk wordt in 2020-2021 opgestart

A198004 Overige voorzien. sportpark Otterlo	12-9-2017	310.000	334.030	-24.030	0	-24.030	ja	nee	In 2020 zullen nog enkele punten voor de oplevering worden uitgevoerd, mogelijk via een aanvullend krediet (kosten nog niet goed in te schatten).
A198005 IP 2018 Groeneweg eo	20-3-2018	230.481	0	230.481	230.481	0	nee	nee	Werk is in uitvoering, nog niet afgerond
A200004 IP 2018 Openbare verlichting	20-3-2018	258.590	258.590	0	0	0	nee	ja	Werk is uitgevoerd.
A200005 IP 2019 Openbare verlichting	6-2-2019	556.044	243.160	312.884	312.884	0	nee	nee	Werk in uitvoering, nog niet afgerond
A210121 Verv verkeersregelininstallaties 17	31-12-2017	255.000	171.771	83.229	83.229	0	ja	nee	Werk in uitvoering, nog niet afgerond
A210122 Verv verkeersregelininstallaties 18	6-3-2018	385.000	1.595	383.405	383.405	0	nee	nee	Werk in uitvoering, nog niet afgerond
A210123 Verv verkeersregelininstallaties 19	6-3-2018	650.000	10.218	639.782	639.782	0	nee	nee	Werk in uitvoering, nog niet afgerond
A210124 Verv verkeersregelininstallaties 20	6-3-2018	145.000	4.304	140.696	140.696	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A210125 Verv verkeersregelininstallaties 21	6-3-2018	145.000	0	145.000	145.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A210126 Diverse verkeersmaatregelen 2018	30-4-2018	100.000	100.467	-467	0	-467	nee	ja	Projecten zijn afgerond.
A210127 Verkeersmaatregelen 2019	25-6-2019	105.000	70.577	34.423	34.423	0	nee	nee	Van dit krediet t.b.v. de uitvoering van diverse routinematige verkeersmaatregelen en -activiteiten is nog budget benodigd voor 2020.
A210128 Uitwerking verkeersveiligheidsnota	25-6-2019	50.000	94	49.906	49.906	0	nee	nee	Aanpassing rotonde Molenstraat / Telefoonweg.
A210129 VK optimalisatie VRI's	25-6-2019	15.000	10.174	4.826	4.826	0	nee	nee	Afronding werkzaamheden in 2020.
A210201 V20+V60+H250 Fietsverbeteringen	8-12-2016	250.000	224.650	25.350	25.350	0	ja	nee	Laatste werkzaamheden zullen in 2020 plaatsvinden. Zie ook A210230 voor resterende fietsverbeteringsprojecten.
A210205 V260 School-thuisroutes basisscholen	9-12-2016	90.000	35.236	54.764	54.764	0	ja	nee	Vraagafhankelijk, vermoedelijke uitvoering in 2020 / 2021.
A210206 V125 Risico's voor Scootmobielers	8-12-2016	0	0	0	0	0		ja	Opgenomen in projecten Molenstraat (A190214) en Tooroplaan-Emmalaan (A190213).
A210210 Fietsplanprojecten algemeen	31-12-2017	114.543	114.451	92	92	0	ja	nee	Dit krediet wordt afgesloten bij de afronding van het totale programma Fietsplan.
A210211 V30 Meest vk-onveilige kruispunten	5-12-2018	100.000	0	100.000	100.000	0	nee	nee	Vorbereiding in 2020. Uitvoering in 2021.
A210212 V190 Rotondes Stadspoort	5-12-2018	243.000	0	243.000	243.000	0	nee	nee	Vorbereiding in 2020. Uitvoering in 2021.
A210213 V165 Oversteek Heelsumseweg	5-12-2018	335.000	0	335.000	335.000	0	nee	nee	Vorbereiding in 2020. Uitvoering in 2021.
A210214 P40 Beweegvriendelijke omgeving	5-12-2018	50.000	0	50.000	50.000	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2021 en 2022 (Fietsplan 2e tranche).
A210215 H180 Arnhemseweg-Achterdoelen	5-12-2018	100.000	0	100.000	100.000	0	nee	nee	Vorbereiding in 2021. Uitvoering in 2022.
A210228 Burgerparticipatie (Fietsplanproj)	5-12-2018	0	0	0	0	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 t/m 2022 (Fietsplan 2e tranche).
A210229 V260 School-thuisroutes (2)	5-12-2018	75.000	0	75.000	75.000	0	nee	nee	Bij de PB 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 t/m 2022 (Fietsplan 2e tranche). Komende jaarschijven zullen beschikbaar komen bij de komende PPN's.

A210230 H250 Fietsvriendelijke V-maatr 2e tr	5-12-2018	300.000	0	300.000	300.000	0	nee	nee	Bij de PB 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 t/m 2022. Jaarschijf 2023 komt beschikbaar bij PPN 2021-2024. Zie ook A210201.
A210231 H110 Fietsvriendelijkere VRI's (2)	11-12-2018	50.000	0	50.000	50.000	0	nee	nee	Bij de Programmabegroting 2019-2022 is dit krediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2021 en 2022 (Fietsplan 2e tranche).
A210232 S90 Kwaliteit fietsenstallingen 2)	8-2-2019	26.314	26.314	0	0	0	nee	ja	Project is afgerond.
A210400 Rec kruispunt Postweg/Westzoom L'ren	15-3-2017	1.000.000	38.991	961.010	961.010	0	ja	nee	Uitvoering grotendeels in 2020. Afwikkeling in 2021.
A210903 PB2013-2016 UVV 2015	30-11-2015	85.000	85.000	0	0	0	ja	ja	Projecten zijn afgerond in 2019.
A210904 PB2014-2017 UVV 2016	2-12-2013	105.000	105.000	0	0	0	ja	ja	Projecten zijn afgerond in 2019.
A211066 Integrale aanpak NS strook	13-10-2016	0	0	0	0	0	ja	nee	
A211110 BT Ede-West	15-6-2011	1.000.000	206.374	793.626	793.626	0	ja	nee	Maatregelenpakket is opgesteld in overleg met bedrijven. Uitvoering pakket in 2020 - 2022.
A211120 N224 oversteek voor langzaam verkeer	3-8-2018	60.000	413	59.587	59.587	0	nee	nee	De voetgangersoversteek wordt gekoppeld aan de aanpassing van de groene golf op de N224. Uitvoering is voorzien in 2020.
A213016 Sluipverkeer Bennekom-Oost	18-7-2019	215.000	6.223	208.778	208.778	0	nee	nee	Uitvoering maatregelen in 2020.
A221015 Aanleg parkeerpl Gasperisingel 1-47	11-7-2019	30.000	0	30.000	30.000	0	nee	nee	Uitvoering maatregelen in 2020.
A221102 DCA2-Raadhuisplein/Achterdoelen 1	30-11-2015	32.500	0	32.500	32.500	0	ja	nee	kredieten worden betrokken bij de gebiedsontwikkelingen in de directe omgeving (bijvoorbeeld levendig centrum)
A221103 DCA3 - Raadhuisplein / Achterdoelen	31-1-2019	32.500	0	32.500	32.500	0	nee	nee	Idem.
A221106 DCA6 - Brouwerstraat / Telefoonweg	31-1-2019	32.500	0	32.500	32.500	0	nee	nee	Idem.
A221107 DCA7 - Maandereng	31-1-2019	32.500	0	32.500	32.500	0	nee	nee	Idem.
A230003 Herinrichting Marktplaats	9-3-2017	1.700.000	1.874.555	-174.555	0	-174.555	ja	ja	De overschrijding is ontstaan door onvoorziene omstandigheden. Veel meerwerk is veroorzaakt door het feit dat de ondergrondse infrastructuur van het oude plein niet goed in kaart was gebracht. In een laat stadium in het project moest daarom worden besloten om extra dan wel andere voorzieningen aan te brengen dan in de plannen was voorzien. Verder is een substantieel deel van de overschrijding veroorzaakt door onvoorziene interne tijdsbesteding (overleggen met de marktvereniging, engineering en projectleiding) en enkele, kleinere posten als vervanging halfverharding bij één van de kiosken voor bestrating en het plaatsen van afrasteringen en hagen ten gevolge en ter voorkoming van molest van beplante borders.

A230004 Vergroening en herinr Kuiperplein	26-4-2017	1.300.000	337.472	962.528	962.528	0	ja	nee	
A230005 Herinr Grotestraat/Maandereind	3-5-2017	1.700.000	1.254.773	445.227	445.227	0	ja	nee	
A230008 Herinrichting Telefoonweg	31-7-2018	80.000	71.084	8.916	8.916	0	nee	nee	
A230009 Maanderplein	31-7-2018	20.000	4.906	15.094	15.094	0	nee	nee	
A230010 Herinrichting Torenstraat	8-8-2019	120.000	128.123	-8.123	0	-8.123	nee	nee	Het project is afgerond maar nog niet overgedragen waardoor het krediet nog openstaat. De grotere maat bomen en/of groene staanders Sportted hebben voor een beperkte kostenoverschrijding gezorgd.
A241444 Voorbereidingskrediet Maandereng	5-2-2016	243.092	243.092	0	0	0	ja	nee	Wordt Beatrixschool
A241454 Al Amana uitbreiding	3-7-2018	62.652	61.652	1.000	0	1.000	nee	ja	Afsluiten
A241455 Enka onderwijshuisvesting	3-7-2018	2.821.560	890.856	1.930.704	1.930.704	0	nee	nee	aanhouden
A241456 Al Amana uitbr. 1e inr. 2019	4-2-2019	44.184	44.184	0	0	0	nee	ja	Afsluiten
A241457 Voorbereidingskrediet De Vuurvogel	8-2-2019	200.000	200.000	0	0	0	nee	nee	aanhouden
A241458 SmdB De Kraats 1e inr 11e groep 2019	8-8-2019	14.498	14.498	0	0	0	nee	ja	Afsluiten
A241459 Paasbergschool 1e inr 7e groep 2019	8-8-2019	15.878	15.878	0	0	0	nee	ja	Afsluiten
A241460 Pallas Athene Coll. Perm.Uitbreiding	8-8-2019	869.400	869.400	0	0	0	nee	ja	Afsluiten
A241461 Veluwe Poort bouw	16-10-2019	2.000.000	1.568	1.998.432	1.998.432	0	nee	nee	ENKA aanhouden
A243069 SmdB De Kraats bouw	27-11-2017	3.394.000	2.502.132	891.868	891.868	0	ja	nee	Laatste termijn in 2020
A244048 SmdB Ruitenbeek bouw	27-11-2017	1.410.750	211.306	1.199.444	1.199.444	0	ja	nee	bouw getemporiseerd
A246029 Schoolstraat 1 bouwkosten	19-9-2014	2.031.005	807.127	1.223.878	0	1.223.878	ja	nee	Krediet wordt samengevoegd met A246035
A246035 Schoolstraat 1, Ederveen - nieuwbouw	1-8-2018	5.788.106	309.297	5.478.809	6.702.687	-1.223.878	nee	nee	Bouw begint in 2020
A381106 Sporthal Kenniscampus -Opstallen	13-11-2015	7.000.000	6.895.443	104.557	0	104.557	ja	ja	Dit krediet wordt afgesloten; enkele punten ter afwikkeling lopen via A681051
A381111 Gymlok. Bunschoterweg Inventaris	8-5-2018	30.000	0	30.000	30.000	0	nee	nee	Gaat pas in 2020 uitgevoerd worden.
A381113 Renov inventaris Ridderhof 15	8-11-2019	30.000	0	30.000	30.000	0	nee	nee	
A383007 Renov inventaris Platanenweg 2	8-11-2019	30.000	0	30.000	30.000	0	nee	nee	
A384003 Gymlok. Kerkhof Lunteren Invent.	8-5-2018	30.000	0	30.000	30.000	0	nee	nee	Gaat pas in 2020 uitgevoerd worden.
A386002 Inrichting Gymzaal Ederveen Calv/Jul	5-6-2019	70.000	0	70.000	70.000	0	nee	nee	
A388001 MFA Otterlo - sport inrichting	20-9-2016	65.000	5.139	59.861	59.861	0	ja	nee	Dit krediet is gerelateerd aan de PAS-discussie. In voorjaar 2020 komt hier meer duidelijkheid over. 1 jaar bouwtijd.
A391101 Peppelensteeg - 2e korfbalv. - topl.	5-6-2018	120.000	120.500	-500	0	-500	nee	ja	
A540001 Meubilair begraafplaatsen	19-12-2017	265.500	295.500	-30.000	0	-30.000	ja	ja	Werk is gerealiseerd
A540002 IP 2019 Begraven	8-2-2019	100.000	130.000	-30.000	0	-30.000	nee	ja	Werk is gerealiseerd
A540003 IP 2020 Begraven	8-2-2019	200.000	97.817	102.183	102.183	0	nee	nee	Werk is nog niet afgerond
A540004 IP 2021 Begraven	8-2-2019	200.000	99.730	100.270	100.270	0	nee	nee	Werk is nog niet afgerond
A540005 IP 2022 Begraven	8-2-2019	200.000	0	200.000	200.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A540006 IP 2023 Begraven	8-2-2019	200.000	0	200.000	200.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A591100 Uitvindersonbuurt - Algemeen	26-2-2008	0	0	0	0	0	ja	ja	
A591112 Uitvindersonbuurt - Woonrijp - 3e fase	24-8-2011	0	0	0	0	0	ja	ja	Project is afgerond

A591117 Uitvindersbuurt - Planontwikk Veld D	17-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	
A591127 Enka plankosten	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	nee	
A591128 Enka NW plankosten	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	nee	
A591129 Enka uitwerkingsplan	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	nee	
A591130 Enka bestemmingsplan Westhal	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	
A591131 Enka NW bestemmingsplan	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	
A591132 Enka bijdrage Grondbank	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	
A591180 Parklaan plankosten	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	nee	Realisatie van de Parklaan wordt verwacht in 2022. Jaarlijks worden alle bestedingen volledig gedekt door onttrekkingen uit de reserve Parklaan en toerekeningen aan grondexploitaties. Saldo van dit activanummer per jaareinde altijd nihil hierdoor.
A591181 Parklaan verwerving	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	nee	Idem.
A591183 Parklaan knooppunt 4B tm 5	30-11-2014	0	0	0	0	0	ja	nee	Idem.
A591184 Parklaan wegvak 5-6 tm knp 6	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	nee	Idem.
A591185 Parklaan knp 7 tm wegvak 9-10	5-1-2017	3.455.000	0	3.455.000	3.455.000	0	ja	nee	Realisatie van de Parklaan wordt verwacht in 2022. Jaarlijks worden alle bestedingen volledig gedekt door onttrekkingen uit de reserve Parklaan en toerekeningen aan grondexploitaties. Saldo van dit activanummer per jaareinde altijd nihil hierdoor.
A591186 Parklaan knooppunt 10	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	nee	Idem.
A591188 Parklaan engineering	12-1-2017	0	0	0	0	0	ja	nee	Idem.
A591200 Spoor algemeen engineering	31-12-2013	29.157.000	0	29.157.000	29.157.000	0	ja	nee	Realisatie van de OV-knoop Spoorzone wordt verwacht in 2024. Jaarlijks worden alle bestedingen volledig gedekt door onttrekkingen uit de reserve Spoorzone en toerekeningen aan grondexploitaties. Saldo van dit activanummer per jaareinde altijd nihil hierdoor.
A591201 Spoor algemeen onvoorzien	31-12-2014	0	0	0	0	0	ja	ja	Kredieten worden ingericht conform de vijf deelcontracten. Daarmee is dit nummer overbodig en kan gesloten worden.
A591202 Spoor west engineering	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	De westelijke Spoorzone is in 2019, met afronding van de laatste restpunten, volledig gerealiseerd. Jaarlijks worden alle bestedingen volledig gedekt door onttrekkingen uit de reserve Spoorzone en toerekeningen aan grondexploitaties. Saldo van dit activanummer is hierdoor nul.
A591215 Spoor OV sloopwerk, tijdelijk vz	30-11-2014	0	0	0	0	0	ja	ja	Kredieten worden ingericht conform de vijf deelcontracten. Daarmee is dit nummer overbodig en kan gesloten worden.

A591216 Spoor OV conditionering		0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591222 Spoor OV Akulaan	11-12-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591226 Spoor OV kabels en leidingen	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591227 Spoor OV verwervingen	31-12-2016	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591243 Spoor oost geluidsvoorzieningen	31-12-2013								De westelijke Spoorzone is in 2019, met afronding van de laatste restpunten, volledig gerealiseerd. Jaarlijks worden alle bestedingen volledig gedekt door onttrekkingen uit de reserve Spoorzone en toerekeningen aan grondexploitatie-ties. Saldo van dit activanummer is hierdoor nul.
		0	0	0	0	0	ja	ja	
A591250 Spoor west onderdoorgang H'weg	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591251 Spoor west Hakselseweg	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	De westelijke Spoorzone is in 2019, met afronding van de laatste restpunten, volledig gerealiseerd. Jaarlijks worden alle bestedingen volledig gedekt door onttrekkingen uit de reserve Spoorzone en toerekeningen aan grondexploitatie-ties. Saldo van dit activanummer is hierdoor nul.
A591252 Spoor west rotonde H'weg-Klaphek	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591253 Spoor west Klaphekweg incl.kp	1-1-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591254 Spoor west Verlengde Maanderweg	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591255 Spoor west Kerkweg	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591256 Spoor west aansluiting Frankeneng	30-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591257 Spoor west onderdoorgang K'weg	6-1-2017	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591258 Spoor west SOMA	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591259 Spoor west Spoorpad	30-11-2014	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591260 Spoor west fietspad onderdoorgang	4-1-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591261 Spoor west Verlengde Blokkenweg	30-11-2014	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591262 Spoor west Azo kp Zanderij-B'weg	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591263 Spoor west geluidsscherm		0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591264 Spoor west raildempers		0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591265 Spoor west kabels & leidingen	31-12-2013	0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A591266 Spoor west aanpassen riolering		0	0	0	0	0	ja	ja	Idem.
A594100 Westzoom - Haverkamp	15-3-2012	0	0	0	0	0	ja	nee	
A594101 Westzoom - Zandscheer	15-3-2012	0	0	0	0	0	ja	ja	
A620003 Gemeentelijk landschapsbeh.2016-2019	7-4-2016	268.313	268.313	0	42.782	-42.782	ja	nee	Gekoppeld aan een provinciale subsidie met einddatum 1 mei 2020
A620004 Herstel cultuurhistorische elementen	28-6-2016	75.500	41.797	33.703	33.703	0	ja	nee	Budget wordt besteed aan behoud (in en ex situ) en beheer van cultuurhistorische landschapswaarden en publieke voorlichting daarover. Denk aan grafheuvels, Celtic fields, wildwallen, geschutstellingen, etc.

A620106 Uit Maatregel Beheerplan Natuur 2000	1-1-2015	25.000	10.453	14.547	14.547	0	ja	nee	Vaststelling van het provinciaal natuurbeheerplan heeft lang op zich laten wachten. Dit is nu vastgesteld en daarmee gaat het project lopen.
A671001 KennisAs Bakens	18-8-2016	150.000	0	150.000	150.000	0	ja	nee	Projecten lopen gelijk op met Parklaan
A671002 KennisAs Parklaan	18-8-2016	2.300.000	0	2.300.000	2.300.000	0	ja	nee	Projecten lopen gelijk op met Parklaan
A671003 KennisAs Short Stay	18-8-2016	250.000	0	250.000	250.000	0	ja	nee	Projecten lopen gelijk op met Parklaan
A680001 Inclusie toegankelijkheid Vastgoed	8-2-2019	200.000	499	199.501	199.501	0	nee	nee	
A681003 Verbouwing Kuiperplein 31	14-12-2016	200.000	37.194	162.806	0	162.806	ja	ja	De voorgenomen verbouwing van het Kuiperplein 31 t.b.v. Astrant bleek niet haalbaar binnen de gestelde financiële kaders. Na diverse haalbaarheidsonderzoeken en afstemming tussen Astrant, raad, college en de ambtelijke organisatie zal in 2020 nog een beperkte verbouwing (100 K, nieuw krediet) plaats vinden ten laste van het verstrekte krediet. Zie ook nr A681042
A681005 Revitalisering zwembad De Peppel	13-4-2017	3.500.000	3.548.762	-48.762	0	-48.762	ja	ja	Dit krediet wordt afgesloten; enkele punten ter afwikkeling lopen via A681050
A681008 Sanitair renovatie bouwdeel A	27-6-2017	185.000	318.804	-133.804	0	-133.804	ja	ja	overschrijding door noodzaak vervangen riolering en verbouwing pantry A2
A681010 Aankoop opstal Gebouw 27	1-9-2017	57.000	57.178	-178	0	-178	ja	ja	
A681011 Restauratie Gebouw 27	1-9-2017	614.000	278.953	335.047	0	335.047	ja	ja	overschot door niet geraamde subsidie-ontvangst
A681012 Buitenruimte Gebouw 27	1-9-2017	60.500	54.191	6.309	6.400	-91	ja	nee	
A681017 Woonwagen Dirkeweideweg 12	27-11-2017	100.000	93.814	6.186	0	6.186	ja	ja	
A681018 Renov kunstgras Sportpark Inschoten	24-4-2018	180.000	188.280	-8.280	0	-8.280	nee	ja	
A681019 Renov kunstgras SPP Hoekelumse Eng	24-4-2018	175.000	182.658	-7.658	0	-7.658	nee	ja	
A681020 Renov kunstgras SPP Peppelensteeg	24-4-2018	240.000	223.080	16.920	0	16.920	nee	ja	overschot door voordelige aanbesteding
A681021 Renovatie Hockeyvelden Bosrand	24-4-2018	600.000	575.306	24.694	0	24.694	nee	ja	overschot door voordelige aanbesteding
A681022 Aanleg kunstgr Hock-Bosrand top laag	2-5-2018	230.000	0	230.000	230.000	0	nee	nee	Mogelijk andere invulling van het krediet; hier wordt in 2020 meer duidelijkheid over verwacht.
A681023 Aanleg kunstgras Hock-Bosrand-onder	2-5-2018	200.000	0	200.000	200.000	0	nee	nee	Mogelijk andere invulling van het krediet; hier wordt in 2020 meer duidelijkheid over verwacht.
A681024 Aanleg kunstgras Inschoten top laag	2-5-2018	250.000	249.390	610	0	610	nee	ja	
A681025 Aanleg kunstgras Inschoten onderlaag	2-5-2018	300.000	300.299	-299	0	-299	nee	ja	
A681026 Aanleg kunstgras Peppelenst top laag	2-5-2018	250.000	249.995	6	0	6	nee	ja	
A681027 Aanleg kunstgras Peppelst onderlaag	2-5-2018	300.000	300.374	-374	0	-374	nee	ja	
A681028 Renovatie Bunschoterweg (Vastgoed)	8-5-2018	220.000	3.856	216.144	216.144	0	nee	nee	
A681029 Grond gymzaal Enka	20-6-2018	300.000	7.657	292.343	292.343	0	nee	nee	
A681030 Nieuwbouw gymzaal Enka	20-6-2018	1.000.000	96.993	903.007	903.007	0	nee	nee	
A681032 Duurz Mesdagstraat basis	30-4-2019	85.293	1.172	84.121	84.121	0	nee	nee	
A681034 Duurz Ridderhof basis	2-5-2019	21.257	1.485	19.772	19.772	0	nee	nee	

A681036 Duurz Zantenstr basis+dakiso aanv	2-5-2019	45.777	1.296	44.481	44.481	0	nee	nee	
A681037 Duurz Zantenstr zonnepanelen aanv	7-5-2019	30.250	0	30.250	30.250	0	nee	nee	
A681038 Duurz Essenburg zonnepanelen aanv	7-5-2019	30.250	0	30.250	30.250	0	nee	nee	
A681039 Woonwagen Valkenberg 7	20-6-2019	115.000	0	115.000	115.000	0	nee	nee	woonwagen wordt 2020 geleverd
A681040 Renovatie kiosk Markt 2-4	21-6-2019	100.000	1.500	98.500	98.500	0	nee	nee	Begin 2020 wordt gestart met de renovatie van de kiosken
A681041 Renovatie kiosk Markt 8	21-6-2019	50.000	1.500	48.500	48.500	0	nee	nee	Begin 2020 wordt gestart met de renovatie van de kiosken
A681042 Inclusie Kuiperplein 31	16-7-2019	110.000	0	110.000	0	110.000	nee	ja	Dit kredite vervalt. Wel doorstart (100K) maar met nieuw te openen nummer. Zie ook A681003.
A681043 Duurz Kleefsehoek basis+zonnepanelen	17-9-2019	28.664	0	28.664	28.664	0	nee	nee	
A681045 Renovatie Ridderhof 15	11-11-2019	245.000	0	245.000	245.000	0	nee	nee	
A681046 Renovatie toplaag atletiekbaan	11-11-2019	165.000	0	165.000	165.000	0	nee	nee	
A681047 Renovatie honkbalveld Moorfielders	11-11-2019	450.000	0	450.000	450.000	0	nee	nee	
A681048 Renovatie hekwerk honkbalveld Moorf	11-11-2019	230.000	0	230.000	230.000	0	nee	nee	
A681049 Renovatie toplaag skeelerbaan	11-11-2019	180.000	0	180.000	180.000	0	nee	nee	
A681050 Afrondingr revitalis. 2018 De Peppel	25-11-2019	100.000	-59.286	159.286	100.000	59.286	nee	nee	
A683004 Transf Schoolstraat 14 Brandweerkaz	29-8-2018	1.400.000	129.830	1.270.170	1.270.170	0	nee	nee	
A683005 Buitenruimte Brandweer Schoolstr 14	29-8-2018	50.000	18.662	31.338	31.338	0	nee	nee	
A683006 Duurzaamheid Halderweg basis	7-5-2019	21.252	1.521	19.731	19.731	0	nee	nee	
A683008 Duurzaamh Platanenweg basis	7-5-2019	27.868	57.371	-29.503	-29.503	0	nee	nee	Mogelijk verrekening krediet met A683010
A683010 Renovatie Platanenweg 2	11-11-2019	245.000	0	245.000	245.000	0	nee	nee	
A683011 Renovatie toplaag kunstgras DVO	11-11-2019	200.000	0	200.000	200.000	0	nee	nee	
A684002 Aanleg kunstgras Lunteren toplaag	2-5-2018	250.000	154.171	95.829	95.829	0	nee	nee	Mogelijk andere invulling van het krediet; hier wordt in 2020 meer duidelijkheid over verwacht.
A684003 Aanleg kunstgras Lunteren onderlaag	2-5-2018	200.000	350	199.650	199.650	0	nee	nee	Idem.
A684004 Renov Kerkhofln Lunteren (Vastgoed)	8-5-2018	220.000	2.256	217.744	217.744	0	nee	nee	
A684005 Duurz Lage Valkseweg basis+zonnepan	17-9-2019	13.828	0	13.828	13.828	0	nee	nee	
A685003 Duurzaamh Molenweg 8 basis+zonnepan.	7-5-2019	127.655	2.561	125.094	125.094	0	nee	nee	
A685004 Terugname brandweerkazerne Harskamp	3-9-2019	305.000	278.939	26.061	0	26.061	nee	ja	Kosten koper te hoog geraamd
A686001 Nieuwbouw gymzaal, Schoolstraat	5-6-2019	1.130.000	0	1.130.000	1.130.000	0	nee	nee	Is onderdeel van de totale nieuwbouw scholen en gymlokaal Ederveen
A688001 MFA Otterlo - grondverwerving	20-9-2016	576.000	1.909	574.091	574.091	0	ja	nee	Dit project staat 'onhold' ivm de PAS-discussie. Onderzoek wordt gedaan naar een alternatief.
A688002 MFA Otterlo - opstallen	20-9-2016	3.431.445	181.040	3.250.405	3.250.405	0	ja	nee	Dit project staat 'onhold' ivm de PAS-discussie. Onderzoek wordt gedaan naar een alternatief.
A688007 Bosgrond Koeweg	31-12-2018	13.155	13.155	0	0	0	nee	ja	

A750000 R&T Mountainbike paden	27-7-2017	150.000	134.787	15.213	15.213	0	ja	nee	Project is grotendeels afgerond, laatste zaken worden in 2020 gerealiseerd
A751001 R&T Ruiter-/men netwerk	30-7-2019	100.000	75.777	24.224	24.224	0	nee	nee	Verwachting is dat dit project in 2020 wordt afgerond
A991124 Plaatsen extra paslezers	11-7-2016	30.000	27.798	2.202	0	2.202	ja	ja	Afgerond
A991127 Inrichting o.a. balies Raadhuis D0	11-7-2016	232.000	209.407	22.593	0	22.593	ja	ja	Afgerond
A991131 Aanpassing Aula Ede	20-6-2017	363.000	363.595	-595	0	-595	ja	ja	
A991137 Koeling servers en verlichting Werf	21-11-2017	45.000	9.824	35.176	0	35.176	ja	ja	De werf wordt verder niet als serverpark gebruikt, derhalve geen verdere investering benodigd.
A991138 Luchtbehandeling archief Raadhuis	21-11-2017	20.000	0	20.000	20.000	0	ja	nee	Reeds ontvangen offertes liepen dermate uiteen dat nog niet bekend ons of krediet toereikend zou zijn.
A991140 Klimaatinstallatie uitbreiding	20-11-2018	150.000	16.394	133.606	133.606	0	nee	nee	Nulmeting ITN loopt nog.
A991141 Scanstraat REPRO PADI	8-2-2019	32.000	40.287	-8.287	0	-8.287	nee	ja	In 2020 wordt onderzocht wat mogelijke oplossingen zijn.
A992285 Optimalisatie financiële waardeketen	4-5-2017	100.000	50.711	49.289	0	49.289	ja	ja	Meer uren besteed inzake de nazorg op het project en extra kosten voor training.
A992295 E-HRM	5-12-2017	300.000	289.945	10.055	0	10.055	ja	ja	Restant benodigd voor vervolg in 2020.
A992296 2017-2020 Verv Toegangbeheersyst.	5-9-2017	370.000	397.986	-27.986	0	-27.986	ja	ja	Softwarematig probleem en probleem in koppelingen met communicatiesysteem heeft geleid tot overschrijding.
A992309 Iphone's 2019	6-2-2019	85.000	72.609	12.391	0	12.391	nee	ja	Minder iPhones gekocht dan verwacht.
A992310 Laptops	6-2-2019	80.000	96.585	-16.585	0	-16.585	nee	ja	Meer laptops gekocht dan verwacht.
A992311 Aanschaf thin clients 2019	6-2-2019	500.000	493.763	6.237	0	6.237	nee	ja	
A992312 Beheertool AD (IAM)	8-5-2019	85.000	66.219	18.781	18.781	0	nee	nee	
A992313 Edge Firewall	16-5-2019	100.000	109.904	-9.904	0	-9.904	nee	ja	Meer uren dan verwacht nodig gehad voor inrichting Firewall.
A992314 Vervanging MOOR	16-5-2019	75.000	36.421	38.580	38.580	0	nee	nee	
A992315 Nutanix nodes	6-8-2019	91.660	164.899	-73.240	0	-73.240	nee	ja	Vervroegde investering in nieuwe Nutanix.
A992316 RPA	6-8-2019	40.000	23.584	16.416	0	16.416	nee	ja	Werkzaamheden rondom installatie platform vielen mee.
A992317 Perpetual licenties Citrix	8-8-2019	68.564	68.564	0	0	0	nee	ja	
A992318 TSA Koppelingen	6-8-2019	80.000	0	80.000	80.000	0	nee	nee	
A992320 Vervanging fat clients	8-10-2019	75.000	3.735	71.265	71.265	0	nee	nee	
A992321 Implementatie BBV-ID	15-10-2019	140.000	15.337	124.663	124.663	0	nee	nee	
A992322 Integrale Zoekmachine	15-10-2019	120.000	85.168	34.832	34.832	0	nee	nee	
A993107 Bedrijfsauto's L&V 2019	20-2-2017	131.784	131.784	0	0	0	ja	ja	Deels vertraging i.v.m. SWB. Er komt een nieuw vervangingsplan
A993108 Bedrijfsauto's L&V 2020	20-2-2017	198.806	0	198.806	198.806	0	ja	nee	Uitvoeringsjaar is nog niet begonnen
A993110 Bedrijfsauto's L&V 2017-b	31-12-2018	168.917	0	168.917	168.917	0	nee	nee	Vertraging i.v.m. SWB. Er komt een nieuw vervangingsplan

A993111 Bedrijfsauto's L&V 2018-b	31-12-2018	254.768	0	254.768	254.768	0	nee	nee	Vertraging i.v.m. SWB. Er komt een nieuw vervangingsplan
A191054 IP 2017 Van Heeckerenlaan	18-5-2017	48.032	48.374	-343	0	-343	ja	ja	werk is gerealiseerd
A684007 Duurz Marskamp 12 - maatwerk+	24-9-2019	7.000	0	7.000	7.000	0	nee	nee	
A161005 BBP- Vossenakker e.o.	8-11-2019	58.500	1.375	57.126	57.126	0	nee	nee	Afrondende werkzaamheden, inclusief bijdragen disciplines vindt plaats in 2021.
A246036 Calvijn 1e inr. + meubilair groep 21	18-12-2019	31.084	0	31.084	31.084	0	nee	nee	Start in 2020
A681051 Afronding sporthal Kenniscampus	12-12-2019	100.000	0	100.000	100.000	0	nee	nee	
A191076 Verv. Wegen Kinderb. Oude Hofstee	31-12-2019	30.000	20.000	10.000	10.000	0	nee	nee	Werk is in uitvoering, nog niet afgerond
A655002 Grond uitbr.bedrijventerrein H'kamp	31-12-2019	0	596.250	-596.250	0	-596.250	nee	ja	Overheveling vanuit de grondexploitatie naar de MVA
A680002 Open Sport park	31-12-2019								2020 wordt het krediet van 300K uitgegeven. Het restant wordt in 2020 gecorrigeerd naar een ander krediet (is hier tijdelijk op geparkeerd).
		545.000	35.124	509.876	300.000	209.876	nee	nee	
Totaal		129.129.451	41.344.236	87.785.214	87.811.843	-26.629			

Bijlage 3 - Overzicht van opgenomen geldleningen

bedragen x € 1.000

Lening Nummer	Relatie	Oorspronkelijke Hoofdsom	Einde Looptijd	Rente %	Restant hoofdsom op begindatum	Som stortingen in periode	Som aflossingen in periode	Som rentebetrage in periode	Restant hoofdsom op einddatum	Som boekrente in periode
109	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	2.813.437	2032	3	1.665.081	0	97.451	49.952	1.567.630	47.873
111	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.694.942	2042	2,71	4.302.393	0	129.580	116.595	4.172.813	114.839
112	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	968.821	2032	2,27	546.851	0	33.620	12.414	513.231	12.350
126	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	1.790.765	2045	3,865	1.448.750	0	31.387	55.994	1.417.363	54.983
127	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	729.474	2045	3,865	590.153	0	12.786	22.809	577.368	22.398
128	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	374.369	2045	1,19	289.134	0	9.143	3.441	279.991	3.350
129	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	1.652.474	2045	3,865	1.336.871	0	28.963	51.670	1.307.908	50.737
130	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	1.361.341	2045	4,615	1.114.701	0	21.606	51.443	1.093.094	50.945
131	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	3.718.634	2045	4,615	3.044.914	0	59.020	140.523	2.985.894	139.161
136	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.207.713	2045	4,17	5.008.794	0	103.740	208.867	4.905.054	208.146
137	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	7.437.458	2030	4,46	4.178.460	0	270.829	186.359	3.907.632	184.346
138	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	7.739.222	2030	4,46	4.344.959	0	281.620	193.785	4.063.339	190.680
139	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	2.364.195	2035	4,14	1.568.763	0	65.407	64.947	1.503.356	64.277
140	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	4.546.878	2035	3,67	2.928.875	0	127.139	107.490	2.801.736	106.336
141	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	943.863	2025	4,07	360.192	0	45.507	14.660	314.685	14.202
142	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	4.680.743	2025	3,45	1.710.345	0	220.189	59.007	1.490.156	57.129
143	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.065.549	2046	4,998	4.238.926	0	72.604	211.862	4.166.322	211.428
144	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	3.966.039	2046	4,998	3.317.374	0	56.820	165.802	3.260.554	165.574
147	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2024	5,15	2.476.408	0	362.703	127.535	2.113.704	118.195
148	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2039	5,995	5.320.764	0	133.119	318.980	5.187.644	254.378
150	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.720.031	2020	5,46	1.035.377	0	503.931	56.532	531.446	47.972
151	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2031	0,98	3.277.302	0	252.100	32.118	3.025.201	30.477
152	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.241.162	2026	3,725	2.353.968	0	257.985	87.685	2.095.983	83.281
153	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.000.000	2027	2,5	2.160.000	0	240.000	54.000	1.920.000	51.150
154	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	12.000.000	2027	4,88	6.011.310	0	547.866	293.352	5.463.444	287.336
156	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	9.400.000	2029	4,585	4.136.000	0	376.000	189.636	3.760.000	173.435
157	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.000.000	2028	5	2.739.380	0	217.793	136.969	2.521.587	135.507
158	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	4.100.000	2019	4,71	369.877	0	369.877	17.421	0	1.814
159	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	10.400.000	2029	4,395	4.576.000	0	416.000	201.115	4.160.000	186.338
160	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	22.000.000	2030	3,915	13.163.015	0	880.307	515.332	12.282.708	491.727
161	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	11.000.000	2031	4,495	7.181.522	0	418.638	322.809	6.762.884	312.911
162	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	15.000.000	2032	4,63	10.392.123	0	544.010	481.155	9.848.113	463.282

163	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	15.000.000	2033	5,074	11.073.550	0	510.322	561.872	10.563.228	547.825
165	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	60.000.000	2021	3,75	60.000.000	0	0	2.250.000	60.000.000	2.250.000
166	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	7.900.000	2042	4,06	6.320.000	0	263.333	256.592	6.056.667	246.316
171	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	643.852	2043	2,695	568.840	0	16.237	15.330	552.603	15.111
172	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	25.000.000	2019	1,395	25.000.000	0	25.000.000	348.750	0	74.594
100060	NEDERLANDSE WATERSCHAPSBANK N.V.	2.082.851	2020	0,56	263.892	0	131.577	1.478	132.314	864
250027	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	10.928.871	2019	4,55	774.359	0	774.359	35.233	0	17.617
250028	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.445.363	2046	4,85	4.561.205	0	79.969	221.218	4.481.236	218.956
	Totaal	316.338.156			215.750.429	0	33.963.540	8.242.732	181.786.888	7.707.841

Bijlage 4 - Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de bestaande risico's. Dit gebeurt op basis van de risico's in de database van ons risicomanagementpakket Naris. De risicoprofielen worden bij elk P&C instrument geactualiseerd.

Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financieel impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel circa 250 risico's.

De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet, dit wordt gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.

Voorbeeld 2:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal	Maximaal	Omschrijving
1	0%	10%	< 1 keer per 10 jaar
2	10%	30%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30%	50%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50%	70%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70%	100%	> 1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de Monte Carlo simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definities kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen weer en geeft daarmee inzicht in het niveau van de schuldenlast.

De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd, en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.

Deze boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van deze gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.

Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie 'oud voor nieuw' en kostendekkendheid van de tarieven.

Bijlage 5 - Depla beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2019	7,0	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2019	6,9	
Apparaatskosten	kosten per inwoner	2019	634	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2019	17,4	
Overhead	% van totale lasten	2019	8,6	
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2019	654	675
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2019	685	742
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2019	263	Geen data
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2018	21,7	9,3
Omvang huishoudelijk restafval (fijn)	kg per inwoner	2018	90	176
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	7,9	Geen data
Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2018	2,2	3,4
Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2018	3,8	2,9
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2018	3,8	5,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2018	4,6	6,4
Verwijzingen Halt	per 10.000 jongeren	2018	66	130
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2018	1	1
Demografische druk	%	2019	75,8	63,3
Niet-sporters	%	2016	47,6	46,6
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2018	794,7	853,5
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2018	146,7	134,1
Netto arbeidsparticipatie	%	2018	69,3	67,8
Functiemenging	%	2018	54,9	55,8
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	eerste halfjaar 2019	261,6	452,1
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	eerste halfjaar 2018	391,9	251,6
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	eerste halfjaar 2019	540	647

Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	4	8
Werkloze jongeren	%	2018	2	2
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2018	1,6	2,3
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	1,8	2,4
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	23	23
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	eerste halfjaar 2019	8,8	10,4
Jongeren met jeugdreclassering	%	eerste halfjaar 2019	0,3	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	%	eerste halfjaar 2019	1	1,2

www.waarstaatjegemeente.nl - 20 januari 2020

Bijlage 6 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2017 - Rapport uit de la gekomen	Verbeter de bekendheid, de systematiek en daarmee het gebruik van de lange termijnplanning en de toezeggingenlijst. Zorg dat raadsleden weten waar deze instrumenten te vinden zijn, wat er precies in staat, hoe vaak de informatie wordt ge-update etc. Streef naar een overzichtelijk systeem om periodiek de raad te informeren over de meest relevante wijzigingen in lopende projecten. (Onderzoek de mogelijkheden om ook relevante informatie uit raadswerkgroepen in dit systeem op te nemen).	de LTP gaat maandelijks naar het presidium en staat op de website van Ede.		een doorlopende aangelegenheid
2017 - Rapport uit de la gekomen	Maak op basis van ieder raadsbesluit een stappenplan waarin is vastgelegd op welke momenten de raad terugkoppeling mag verwachten en maak hierbij gebruik van de lange termijnplanning en/of de toezeggingenlijst.	Raadsadviseurs, bestuurssecretariaat of een beleidsmedewerker zorgen ervoor dat die besluiten in de LTP komen te staan. Aan verdere bewustwording wordt gewerkt.		Afgerond
2017 - Rapport uit de la gekomen	Verbeter de aanbevelingen die worden gedaan door het vermijden van ambtelijke, juridische, bestuurskundig en specifieke beleidstermen (of leg deze voldoende uit).			
2017 - Rapport uit de la gekomen	Zorg ervoor dat het college bij ieder raadsbesluit binnen een nader afgesproken termijn komt met een stappenplan voor implementatie. Hierdoor komt de raad, met juist gekozen terugkoppel-momenten, meer 'in control' van het implementatietraject. De betrokkenheid van de raad bij de beleidsontwikkeling wordt zo vergroot hetgeen positief kan doorwerken op kaderstelling	De griffie heeft samen met de bestuurssecretaris van het college onder meer de volgende verbeteringen in het format voor een raadsvoorstel doorgevoerd: - de steller moet voortaan in het raadsvoorstel vermelden of het voorstel bijdraagt aan een beleidsdoel uit de programmabegroting. De gedachte achter dit verbeterpunt is dat raadsleden zo beter en vroegtijdiger kunnen sturen op het beleidsdoel en de relatie tussen het voorstel en het beleidsdoel zo inzichtelijk is.- de steller moet voortaan in het voorstel vermelden - wanneer van toepassing - hoe een beleidsnota of project te zijner tijd wordt geëvalueerd, op welke wijze, wanneer en met welke criteria. Het tijdstip van evalueren wordt geplaatst op de Lange Termijn Planning (LTP).		Afgerond
2017 - Rapport uit de la gekomen	Als raadsbesluiten over rekenkamerrapporten in uw ogen niet uitvoerbaar zijn, meldt dit dan aan de raad via de daartoe ge-eigende kanalen en werkwijzen. Dit kan bijvoorbeeld door in een bestuurlijke reactie naar aanleiding van een rekenkamerrapport specifiek te benoemen welke conclusies of aanbevelingen wel of niet worden ondersteund. Pas dan is het mogelijk om in discussie met de raad te komen tot betere, scherpere aanbevelingen c.q. uit te voeren maatregelen.	Betreft een permanente actie waarop gelet wordt bij de reactie op elk rekenkamerrapport. Is hiermee afgedaan.		Afgerond

2017 - Rapport uit de la gekomen	Wees u ervan bewust dat het werken met raads werkgroepen u niet ontslaat van de plicht om de voltallige raad (op schrift) goed te informeren over de voortgang (van implementatietrajecten). Een raads werkgroep is te zien als aanvullend en niet als vervangend voor goede communicatie met de raad.	Betreft een aanbeveling waarop wij voortdurend alert zijn. Is hiermee afgedaan.		Afgerond
2018 - Inkoop in zicht	Voer als raad en college het gesprek over de rol van de raad bij het inkoop- en aanbestedingsbeleid.	Op 12 december is de 'rol van de raad bij inkoop' gepresenteerd waarbij dit aan de orde is geweest.		12 december 2019
2018 - Inkoop in zicht	Borg de beleidsconforme uitvoering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid door de primaire processen verder uit te werken.	Handboek Inkoop is beschikbaar op Intranet.		Afgerond
2018 - Inkoop in zicht	Breng in beeld in hoeverre het inkoop- en aanbestedingsbeleid bijdraagt aan het realiseren van maatschappelijke doelen.	Om inzichtelijk te maken hoe wij hiermee omgaan in de praktijk schetsen wij het volgende beeld: In het gemeentelijk inkoopbeleid zijn duurzaamheid, SROI en andere maatschappelijke aspecten meegenomen als doelen waarin de gemeentelijke inkoop bijdraagt. Bij aanbestedingstrajecten worden deze maatschappelijke aspecten vertaald naar eisen en wensen. Afhankelijk van de duurzaamheidskansen die een opdracht biedt wordt hier zo veel mogelijk maatwerk geleverd in de te hanteren criteria. Momenteel worden mooie kansen benut op het gebied van circulariteit, impact ondernemen en food. Wij noemen ter illustratie: het maaien van bloembermen, waarbij met allerlei ecologische aspecten rekening wordt gehouden, het gezamenlijk inkopen van energie waarbij wind, water en biomassa een grote rol spelen, refurbished fietsen, waarbij opgeknapte tweedehands fietsen voor statushouders en minderbedeelden worden ingezet en de gezamenlijke inkoop van trapliftten waarbij ingezet wordt op hergebruik. Nog niet alle kansen worden ten volle benut en soms blijven kansen liggen. Winst op dit vlak is te behalen in de voorbereiding van een aanbesteding. Hoe eerder alle kansen en mogelijkheden worden besproken op het gebied van duurzaamheid, hoe doordachter en daarmee krachtiger deze aspecten in het aanbestedingstraject worden meegenomen.		Afgerond
2017 - ICT met beleid	Zet met betrekking tot de sociale monitor de ontwikkeling door om vanuit de beleidsdoelstellingen te komen tot informatie vragen, in plaats van te werken op basis van wat aan informatie beschikbaar is. Dit maakt het sturen op de realisatie van de transformatie in het sociaal domein mogelijk.	Zie status.		19-2-2020
2017 - ICT met beleid	Expliciteer ook voor andere domeinen scherp welke informatie nodig is om te kunnen sturen op de realisatie van de beleidsdoelstellingen binnen die domeinen.	Op 20-2-2020 is er een trainingssessie met de accountant over het aan de voorkant stellen van de goede vragen, zodat er aan de achterkant informatie wordt opgeleverd op basis waarvan gecontroleerd en bijgestuurd kan worden. The proof of the pudding is in the eating bij Perspectiefnota en P-begroting.		Maart 2022

2017 - ICT met beleid	Heb met betrekking tot de gemeentebrede ICT en ICT-ondersteuning expliciete aandacht voor de realisatie van de doelen op dit vlak. Dit kan door als raad aan te geven wat bereikt moet worden (kaderstelling). Op dit moment is op organisatieniveau als doel geformuleerd dat een situatie bereikt moet worden die 'op een gemiddeld niveau' is voor lokale overheden en 100.000+ gemeenten. Doelstelling op raadsniveau heeft nog niet expliciet plaatsgevonden en zou concreter kunnen worden geformuleerd.	De kaderstelling voor ICT-beleidsondersteuning is nog niet goed ontwikkeld. De Werkgroep ICT houdt zich hier, meer visionair, mee bezig. Wordt geagendeerd als besprekingspunt in Raadswerkgroep Programmabegroting.		Maart 2022
2017 - ICT met beleid	Laat de raad periodiek informeren over de wijze waarop de doelen worden uitgevoerd en in welke mate de doelen worden gerealiseerd (controleren). Rapportages op dit vlak worden op dit moment niet geagendeerd ter bespreking. Heb hierbij ook oog voor de besteding van ter beschikking gestelde extra middelen om de ontwikkelopgaven te realiseren.	Dit is neergeslagen in de zogenaamde Roadmap ICT.		31-12-2019
2017 - ICT met beleid	Zet met betrekking tot de sociale monitor de ingezette ontwikkeling door zodat de sociale monitor meer zicht geeft op de stand van zaken van de transformatie in het sociaal domein. (Formuleer daarbij zo nodig ook als college zelf aanvullende informatievragen die voortvloeien uit de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de transformatie in het sociaal domein. De raad formuleert vragen vanuit zijn kaderstellende en controlerende rol. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering en kan daardoor ook andere, aanvullende informatievragen hebben.)	Data en informatie helpen ons om steeds beter te anticiperen op ontwikkelingen en te komen tot gerichte (beleids)afwegingen, bijsturing en borging. Sinds 2018 is in de Sociale Monitor zowel aandacht voor inhoudelijke resultaten als financiën. Verdiepende analyses geven inzicht in opvallende trends en ontwikkelingen. Uitkomsten worden gebundeld in de Sociale Monitor en ieder kwartaal wordt de gemeenteraad meegenomen in de belangrijkste ontwikkelingen.		31-12-2020
2017 - ICT met beleid	Stuur op het verbeteren van de sturings- en verantwoordingsinformatie voor het gehele sociaal domein. Geef daartoe vervolg aan het project sturings- en verantwoordingsinformatie sociaal domein (bestuursopdracht) en borg daarbij de betrokkenheid van het college, bijvoorbeeld in de vorm van een stuurgroep.	De afgelopen periode is gericht geïnvesteerd in het versterken van onze informatiepositie in het sociaal domein. Informatiegestuurd werken stelt ons in staat om tijdig(er) in te spelen op trends en ontwikkelingen in relatie tot onze opgave in het sociaal domein. Inzichten worden gebundeld in de Sociale Monitor en ieder kwartaal wordt de gemeenteraad via de themabijeenkomsten 'Grip op het sociaal domein' meegenomen in de belangrijkste ontwikkelingen.		31-12-2020
2017 - ICT met beleid	Stuur met betrekking tot de gemeentebrede ICT en ICT-ondersteuning op de realisatie van het Verbeterplan I&A en de ICT roadmap op een zodanige wijze dat de vastgestelde doelen worden gehaald en dat in 2019 het niveau van ICT en ICT-ondersteuning op een zodanig niveau is dat de keuze kan worden gemaakt of, en zo ja welke werkzaamheden worden uitbesteed. Op dit moment hangt deze vraag boven de organisatie.	Diverse verbeteringen zijn doorgevoerd om eerst 'de basis op orde' te brengen. Er is een ICT Roadmap beschikbaar waarmee inzichtelijk is welke activiteiten te ontplooiën om gebruik te maken van de nieuwe licentiemodellen en verdere optimalisering van de ICT-infrastructuur. Dit zijn ingrijpende veranderingen die een gezamenlijke doorlooptijd vereisen van jaren. In eerste helft van 2020 komt een Ontwikkelperspectief I&A tot stand waarin wordt beschreven welke bewegingen nodig zijn om voorzieningen en activiteiten te kunnen en te gaan uitbesteden en ons meer te ontwikkelen naar een I&A-regieorganisatie.		31-12-2020

2017 - ICT met beleid	Informeert de raad proactief en periodiek over de uitvoering en de realisatie van de doelen met betrekking tot ICT en ICT-ondersteuning. Geef hierbij inzicht in de wijze waarop de extra ter beschikking gestelde middelen worden besteed.	Elk kwartaal is er overleg met de wethouder over ICT- en IV-aangelegenheden (digitalisering, informatisering en automatisering) ingeval van wederzijdse additionele vragen of afstemming wordt er een extra overleg ingepland. Afhankelijk van ontwikkelingen of behoeften wordt er een ICT-Raadsklankbordoverleg georganiseerd. Wethouder heeft in 2019 terugkoppeling gegeven over de besteding van de extra middelen.		31-12-2019
2017 - ICT met beleid	Draag zorg voor een passende organisatiestructuur die helpt bij de realisatie van het Verbeterplan I&A en de ICT roadmap (bestuursopdracht). Maak hierbij gebruik van een programmatische aanpak waarbinnen projectmatig wordt gewerkt. Borg daarbij bestuurlijke betrokkenheid, bijvoorbeeld door middel van een stuurgroep.	Op basis van portfoliomanagement worden alle grotere wijzigingen inzichtelijk gemaakt die dermate groot zijn dat een projectmatige aanpak vereist is. Daarin worden zowel ICT- als Informatievoorzieningsprojecten in beeld gebracht. Middels een voortbrengingsproces worden projectopdrachten en plannen van aanpak beoordeeld op haalbaarheid (benodigde resources, budgetten, samenhang, impact, informatieveiligheid en prioriteit). Vertegenwoordigers van de ICT-afdeling (BIAS), de CIO (IPPM), F&C-adviseur toetsen dit in een zgn. Tolpoort-overleg. Voorafgaand aan een kwartaal wordt aan de concerndirectie gerapporteerd over de planning.		31-12-2019
2019 - Zicht op Foodvalley	Het college onderschrijft de conclusies en aanbeveling om voor zowel de intergemeentelijke als de Triple Helix projecten eerst binnen de eigen gemeente en vervolgens met elkaar in regioverband in gesprek te gaan om te komen tot een gedragen visie ten aanzien van de ambities en inrichting van het regionale samenwerkingsverband Foodvalley. In de doorontwikkeling van de regionale samenwerking en governance zullen de conclusies en aanbeveling worden meegenomen.	Het proces omtrent de discussie over governance van Regio Foodvalley is opgestart. Ook vanuit het Rijk komen aanwijzingen ten aanzien van de governance van jeugdhulpregio's. Deze zullen hierin worden meegenomen.		30-6-2020
2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Verplaats de focus naar de 0-de lijn en naar preventie.	We ontwikkelen in 2019 en begin 2020 een actieprogramma voor het versterken van de sociale basis in Ede. In dit actieprogramma gaan we onze inzet en instrumenten (denk aan subsidies) in de sociale basis beoordelen op of zij bijdragen aan de transformatie; ruimte creëren voor innovatie; werkwijzen (intern) / opdracht (extern) ontwikkelen voor het nadrukkelijker betrekken of opbouwen van het informele netwerk bij het vinden van een oplossing op een zorgvraag.		Media 2020
2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Zorg dat de kosten van de jeugdzorg beter beheerst worden.	Het nieuwe jeugdbeleidsplan is voor de gemeente en partners richtinggevend voor de verdere transformatie en draagt bij aan het realiseren van een duurzaam financieel perspectief.		Continu proces
2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Versterk de systematische evaluaties en het datagedreven werken.	We werken aan het mogelijk maken van datagedreven sturing. Dit doen we bijvoorbeeld bij de sociale monitor en door de ontwikkeling van nieuwe rapportages in het sociaal domein. Deze nieuwe rapportages stellen ons in staat om informatiegericht besluiten te		31 december 2020

2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Geef concreter richting aan het jeugdhulpbeleid.	kunnen nemen.		Afgerond
2019 - Duurzaamheid gemeente Ede	Besteed meer aandacht aan het formuleren van concretere en specifiekere doelstellingen bij projectplannen. Het betreft hier met name de speerpunten Duurzame mobiliteit – Ede gaat voor groen en Ede is een proeftuin voor duurzame voeding. Op deze manier wordt duidelijk welke middelen en budgetten benodigd zijn en is het voor de raad mogelijk om het overzicht te bewaken.	We ontwikkelen de duurzaamheidsmonitor in Q1/Q2 naar aanleiding van een motie in de gemeenteraad.		Q2
2019 - Duurzaamheid gemeente Ede	Neem in overweging meer aandacht te besteden aan duurzame inkoop. Binnen de startnotitie en de uitvoeringsprogramma's is weinig aandacht gegeven aan duurzame inkoop. Uit het onderzoek is gebleken dat binnen de organisatie wél onderkend wordt dat hier duurzaamheidswinst is te behalen. Motie: Duurzaam inkopen1. inzichtelijk te maken in hoeverre duurzaamheid nu al is opgenomen als eis en/of gunningscriterium bij het inkopen/aanbesteden; 2. inzichtelijk te maken welke kansen het college ziet om op korte en lange termijn duurzaamheid verder te integreren bij het inkopen/aanbesteden; 3. inzichtelijk te maken welke concrete maatregelen het college wil uitvoeren tijdens deze bestuursperiode om de inkoop/aanbesteding verder te verduurzamen, waarin het college tevens ingaat op de balans tussen lokaal, betaalbaarheid en ambitie; 4. voor wat betreft de systematiek aan te sluiten bij reeds bestaande instrumenten zoals de door Rijksdienst voor de Ondernemend Nederland (RvO) opgestelde Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) criteria en Duurzaam Grond Weg en Waterbouw (GWW); 5. deze nieuwe, en de reeds bestaande maatregelen, te monitoren en te sturen op implementatie; 6. de raad hierover uiterlijk in maart 2020 over te informeren.	Momenteel wordt geïnventariseerd in hoeverre duurzaamheid nu al is opgenomen als eis en/of gunningscriterium bij aanbestedingen.		Op 26 maart wordt de raad geïnformeerd.
2019 - Duurzaamheid gemeente Ede	Houd als raad de bredere blik op duurzaamheid in het oog. Duurzaamheid bevat meerdere thema's dan alleen de energietransitie (bijvoorbeeld biodiversiteit, klimaatadaptatie en luchtkwaliteit) en meerdere dimensies (planet, people en profit). Het onderzoek van Telos (2019) geeft weer hoe de gemeente Ede presteert op alle dimensies van duurzaamheid: sociale, milieukundige en economische duurzaamheid.	Deze brede blik moet neerslaan in de beschrijvingen en afwegingen van de P&C producten. Voor een deel hangt dit ook samen met de gekozen programma-indeling. Elk jaar blik de Raadswerkgroep Programmabegroting terug op de kwaliteit van de Programmarekening en de Programmabegroting.		Maart 2022
2019 - Duurzaamheid gemeente	Voer het gesprek met raad en college over de rol die je als gemeente	Op diverse terreinen binnen het programma duurzaamheid is de		2020

Ede	op het gebied van duurzaamheid wilt en kunt innemen. Zoals dit onderzoek laat zien verschilt de rol van de gemeente per deelterrein. Het is van belang hier als raad en college een bewuste keuze in te maken en daar ook naar te handelen. Hierbij kunnen de goede elementen van de uitvoering van het beleid als een continue personeelsinzet, het instellen van een fonds en communicatie behouden blijven en versterkt worden. Daarnaast is het ook goed om met elkaar te kijken waar verbeteringen mogelijk en gewenst zijn.	rolneming van de gemeente vastgesteld door college en raad. Bij een aantal nieuwe ontwikkelingen behoefte de keuze van rol(neming) aandacht. De keuze voor rolneming en de (financiële en organisatorische) consequenties daarvan worden expliciet ter afweging voorgelegd aan het besluitvormende orgaan (college en/of raad). Dit geldt in ieder geval voor:- warmtetransitie- duurzame opwek op restgronden (motie raad)		
-----	---	---	--	--

Index

Loopt

Niet voldaan

Nog niet gestart

Gedeeltelijk voldaan

Afgerond

